

СТРАТЕГІЯ-2030

ПРОЄКТ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КРОПИВНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

ЗМІСТ

I.	МЕТА ТА ПІДСТАВИ ДЛЯ РОЗРОБЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КРОПИВНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ	4
II.	ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК КРОПИВНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	7
III.	ОПИС ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	9
3.1	Географічне розташування, адміністративно-територіальний поділ	9
3.2	Природно-ресурсний потенціал	10
3.2.1	Ландшафтні особливості рельєфу, характеристика ґрунтів	10
3.2.2	Гідрологічні та кліматичні умови; водні ресурси	10
3.2.3	Земельні ресурси	11
3.2.4	Корисні копалини	12
3.3	Довкілля та рекреація	13
3.3.1	Стан екологічної ситуації	13
3.3.2	Природно-заповідний фонд; екологічна мережа	18
3.4	Демографія та характеристика трудових ресурсів	21
3.4.1	Демографічна ситуація	21
3.4.2	Ринок праці	24
3.5	Розвиток інфраструктури	26
3.5.1	Транспортна інфраструктура	26
3.5.2	Житлово-комунальне господарство	29
3.5.3	Поштові послуги та зв'язок	33
3.5.4	Соціальне забезпечення	34
3.5.5	Стан охорони здоров'я	37
3.5.6	Культура та розвиток туризму	38
3.5.7	Фізична культура та спорт; молодіжна політика	43
3.5.8	Освітній та науковий потенціал	45
3.6	Містобудівна документація	47
3.7	Розвиток економічного потенціалу	48
3.7.1	Економічний розвиток громади	48
3.7.2	Пріоритетні види економічної діяльності та смарт-спеціалізація	58
3.8	Фінансовий стан та бюджет громади	61
3.9	Безпекова інфраструктура	65
3.10	Органи управління громадою	66
3.11	Електронне урядування та громадські об'єднання	68
3.12	Гендерний аналіз громади	70
IV.	РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ОПИТУВАННЯ ЖИТЕЛІВ ГРОМАДИ	76
V.	SWOT-АНАЛІЗ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОРІВНЯЛЬНИХ ПЕРЕВАГ, ВИКЛИКІВ І РИЗИКІВ ПЕРСПЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ	86
VI.	СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ГРОМАДИ	103
VII.	СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ	111
VIII.	СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ, ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ; ЗАВДАННЯ СТРАТЕГІЇ ТА ЕТАПИ І МЕХАНІЗМИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ	113
8.1	Стратегічна ціль 1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації	117
8.2	Стратегічна ціль 2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля	121
8.3	Стратегічна ціль 3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління	125
8.4	Стратегічна ціль 4. Громада багатоміжових культурних традицій та історичного надбання	128
IX.	АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ ПОЛОЖЕНЬ СТРАТЕГІЇ	131
X.	ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ	139
XI.	МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ	140

**ПЕРЕЛІК
АБРЕВІАТУР**

ВВП	Валовий внутрішній продукт
ВПК	Військово-промисловий комплекс
ВПО	Внутрішньо переміщені особи
ВРП	Валовий регіональний продукт
ДСРР	Державна стратегія регіонального розвитку
ІРЦ	Інклюзивно-ресурсний центр
ЗДО	Заклад дошкільної освіти
ЗЗСО	Заклад загальної середньої освіти
ЗПО	Заклад позашкільної освіти
ЗСУ	Збройні сили України
ІГС	Інститути громадянського суспільства
КМР	Кропивницька міська рада
КМУ	Кабінет Міністрів України
КУ	Комунальна установа
КП	Комунальне підприємство
МКІП	Міністерство культури та інформаційної політики України
МСП	Мале та середнє підприємництво
НПА	Нормативно-правові акти
ООП	Особливі освітні потреби
ОПФ	Організаційно-правова форма
ОСББ	Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків
ПЗФ	Природно-заповідний фонд
ТІЦ	Туристично-інформаційний центр
ФОП	Фізична особа-підприємець
ЦНАП	Центр надання адміністративних послуг
ЮО	Юридична особа
IT	Information Technologies
RIS3	Research & Innovation Smart Specialization
USAID	U.S. Agency for International Development
UNISEF	United Nations Children`s Fund

I. МЕТА ТА ПІДСТАВИ ДЛЯ РОЗРОБЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КРОПИВНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

Стратегія розвитку Кропивницької міської територіальної громади на період до 2030 року (*надалі – Стратегія-2030*) є головним програмним документом розвитку громади на довгострокову перспективу.

Стратегія-2030 розроблялась на основі чинного українського законодавства із використанням кращого європейського та українського досвіду, відповідно до основних положень:

- Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про засади державної регіональної політики», «Про стимулювання розвитку регіонів», а також «Про інноваційну діяльність», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», «Про стратегічну екологічну оцінку» тощо;
- Указів Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019 року №722/2019, «Про заходи щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму» від 18.08.2020 року №329/2020, «Про Стратегію людського розвитку» від 02.06.2021 року №225/2021 тощо;
- Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року» від 14.04.2021 року №366-р;
- Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 року №816;
- Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 року №265;

з урахуванням пріоритетів, що визначені постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» від 05.08.2020 року №695 (із змінами від 13.08.2024 року №940) та Стратегією розвитку Кіровоградської області на 2021-2027 роки, затвердженої рішенням Кіровоградської обласної ради 12.03.2020 № 743 (із змінами);

з використанням територіально-орієнтованого та безпекового підходів з урахуванням змін та впливу, завданих збройною агресією проти України.

Необхідність розроблення Стратегії-2030 передбачена: Законом України «Про засади державної регіональної політики» (із змінами); Статутом територіальної громади міста Кропивницького, затвердженим рішенням міської ради від 31 січня 2019 року №2303; та доцільністю впровадження нового стратегічного документа відповідно до європейських стандартів, що відповідатиме Цілям сталого розвитку України до 2030 року, положенням Державної стратегії регіонального розвитку України на 2021-2027 роки, Стратегії розвитку Кіровоградської області на 2021-2027 роки.

Мета Стратегії-2030 полягає у визначенні стратегічних і оперативних цілей та завдань до них, що сприятимуть розвитку конкурентоспроможності та інноваційності пріоритетних галузей економіки громади на засадах наявних переваг та можливостей для досягнення сталого соціально-економічного розвитку території, нарощування темпів приросту валового продукту громади, створення сприятливих безпечних та комфортних умов життєдіяльності людини.

Стратегія-2030 розглядається як головний програмний документ для Кропивницької громади, що є основою для розроблення нових галузевих цільових програм та вдосконалення існуючих програм.

Розробка Стратегії-2030, зокрема її аналітичної частини (соціально-економічного аналізу), SWOT-аналізу, визначення стратегічного бачення, розробка проєктних ідей тощо, здійснювались з дотриманням загальноприйнятих принципів формування стратегічних документів, зокрема:

- принципу об'єктивності, який передбачає застосування у дослідженні виключно наявних офіційних джерел інформації (за їх наявністю та відповідною повнотою відображення у відкритих джерелах), включаючи дані Державної служби статистики України, у тому числі Головного управління статистики у Кіровоградській області, центральних і місцевих органів виконавчої влади, галузевих програм розвитку, розроблених Кропивницькою міською радою та її виконавчими органами;
- принципу обґрунтованості та доцільності, що передбачає визначення чітко сформульованих цілей розвитку та економічно обґрунтованих завдань і проєктів, що сприяють їх досягненню із використанням міжнародного досвіду у сфері підготовки і реалізації програм економічного і соціального розвитку територій;
- принципу відкритості та прозорості, завдяки якому до розробки проєкту Стратегії-2030, зокрема стратегічного аналізу, SWOT-аналізу, визначенню місії та стратегічного бачення громади, стратегічних та оперативних цілей, завдань до них, підготовки проєктних рішень тощо, засідань фокус-груп, безперешкодно залучаються будь-які верстви населення та представники бізнесу, науки, громадськості на умовах партисипативності;
- принципу недискримінації та рівного доступу, який передбачає дотримання прав будь-якого жителя громади бути залученим до розробки проєкту Стратегії-2030 та врахування інтересів різних суб'єктів територіальної громади;
- принципу ефективності щодо визначення та забезпечення функціонування механізму досягнення цілей, виконання завдань, реалізації проєктних ідей у встановлені строки;
- принципу історичного досвіду щодо врахування та використання позитивного надбання попереднього розвитку громади, у тому числі міжнародного досвіду розвитку територій;
- принципу сталого розвитку, який націлений на забезпечення розвитку громади для задоволення потреб нинішнього покоління з урахуванням інтересів майбутніх поколінь.

Відповідно до основних вимог до організації розробки стратегічних документів, застосовувались різні моделі та методи, а саме:

- партисипативна модель залучення до роботи над стратегічним документом широкого представництва місцевого середовища, зокрема представників органів місцевої влади та її структурних підрозділів; громадських організацій, об'єднань, спілок, рад тощо; науки і освіти; бізнесу (суб'єктів господарювання будь-якої форми власності та видів економічної діяльності);
- стратегічний аналіз та соціологічне опитування жителів громади щодо дослідження поточного соціально-економічного становища громади та життєдіяльності;
- SWOT-аналіз з урахуванням стратегічного аналізу поточної соціально-економічної ситуації у громаді з подальшим визначенням сильних та слабких сторін, можливостей і загроз та їх взаємозв'язок;
- засідання фокус-груп з метою якісного збору інформації та обговорення проблем і перспектив розвитку; вивчення громадської думки щодо ключових пріоритетів розвитку.

З метою здійснення ефективного процесу розроблення проєкту Стратегії розвитку Кропивницької міської територіальної громади на період до 2030 року та Плану заходів на 2025-2027 роки з її реалізації рішенням виконавчого комітету Кропивницької міської ради від 09.04.2024 року №397 був утворений керівний комітет, до якого увійшли керівники вищої та середньої ланки виконавчого комітету міської ради, її структурних підрозділів, депутати, представники громадських організацій, освіти й науки, бізнесу й інші експерти. Склад керівного комітету відзначався високим експертним потенціалом, що позитивно вплинуло на ефективність його роботи в цілому.

Для напрацювання матеріалів до проєкту Стратегії-2030, їх обговорення і узгодження створено і забезпечено роботу 8 фокус-груп за пріоритетними напрямками розвитку громади, проведено анкетування жителів громади. Процес розроблення документа державного планування, розділи проєкту Стратегії-2030, що прийняті рішенням Керівного комітету та фокус-групами, оприлюднені у спеціально створеній рубриці «Стратегія-2030», яка розміщена на головній сторінці офіційного веб-сайту Кропивницької міської ради.

Отже, Кропивницька міська територіальна громада переходить від короткострокового планування розвитку до довгострокового, що цілком відповідає як її інтересам, так і засадам державної регіональної політики у сфері стратегічного планування.

II. ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК КРОПИВНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Місто Кропивницький, раніше відоме як Єлисаветград та Кіровоград, було засноване у 1754 році як фортеця Святої Єлисавети, збудованої на правому березі річки Інгул на землях, що належали запорізькому війську. Вже на той час було зрозуміло про стратегічну важливість майбутнього міста. Тому фортеця була побудована на нагірному березі Інгулу; в свою чергу, на лівому березі річки розбудовувалось місто. На відміну від фортеці, місто не виконувало жодних військових функцій та розвивалось виключно завдяки привабливому географічному розташуванню.

Так, у другій половині XIX - початку XX століття Кропивницький, тоді Єлисаветград, переживав так звану «золоту еру» свого розвитку, що характеризувалась стрімким економічним, культурним та соціальним розвитком міста. Зокрема, місто стало важливим торговельним центром, особливо після будівництва залізниці (1868 рік), що сприяло розвитку промисловості, у тому числі машинобудування та переробки сільськогосподарської продукції. Важливим кроком на цьому шляху стало створення підприємства англійців братів Ельворті у 1874 році, що відкрили склад сільськогосподарських машин і інструментів та майстерню з їх ремонту. Вже за кілька років у 1881 році підприємство було трансформовано у завод з виробництва сільськогосподарських машин й іншої техніки, перетворивши Єлисаветград у відомий центр машинобудування. Подальшому розвитку промислового комплексу міста сприяв розвиток та розбудова потужного залізничного вузлу, що поєднував місто з морськими портами Одеси.

У період головування містом Олександра Пашутіна (міський голова з 1878 року до 1905 року) Єлисаветград активно розбудовувався, набувши європейського вигляду з розвиненою інфраструктурою. У місті з'явилися водогін (1893 рік), електричні трамваї (1897 рік), телефонна станція, телеграф, інші об'єкти соціально-побутової інфраструктури. На кінець XIX століття у місті функціонувала публічна бібліотека, діяло до 20 закладів освіти, зокрема і перший (1870 рік) заклад середньої освіти у місті – Єлисаветградське земське реальне училище.

Із створенням першого професійного театру (1882 рік), що став важливим культурним центром регіону, розпочався розвиток українського професійного театрального мистецтва. Відомий сьогодні як «Театр корифеїв» культурний простір створював величезний вплив на розвиток української драматургії та культурного життя, з яким пов'язані імена видатних діячів української культури як Марко Кропивницький, Іван Карпенко-Карий, Микола Садовський, Панас Саксаганський, Марія Заньковецька.

Із Кропивницьким пов'язані імена цілої плеяди діячів культури, історії, спорту тощо, зокрема літератор і публіцист Володимир Винниченко, письменники й драматурги Іван Карпенко-Карий та Юрій Яновський; музикант Генріх Нейгауз, композитор Юлій Мейтус, художник-авангардист Олександр Осмьоркін, філолог, науковець, педагог, літературний критик Іван Романченко й багато інших.

У ході технічної реконструкції промисловості у часи радянського союзу Кіровоград (на той час) перетворювався на важливий індустріальний центр та осередок легкої та машинобудівної промисловості з орієнтацією на сільське господарство. Запрацювали потужні промислові заводи, зокрема з виробництва сільськогосподарських машин: «Червона зірка» (нині – АТ «Ельворті»), завод ім. Таратути; гідравлічних насосів – «Гідросила», радіодеталей – «Радій», дозаторів – завод «Дозуючих автоматів», електричних друкарських машинок – «Друкмаш» й інші. Місто інтенсивно змінювалось, а кількість його жителів подвоїлась.

З початку незалежності України відбувалась переорієнтація економіки міста з акцентом на розвиток приватних підприємств, у тому числі будівництва нових об'єктів промислового комплексу, розбудовою нової інфраструктури, зведення нових житлових та громадських будівель, розвитком торговельного сектору тощо.

У процесі свого історичного розвитку місто змінювало назви: до 1924 року – Єлисаветград, 1924-1934 років – Зінов'євськ, 1934-1939 років – Кірово, 1939-2016 років – Кіровоград, з липня 2016 року – Кропивницький. У 1939 році було утворено Кіровоградську область і місто Кропивницький (тоді Кіровоград) став обласним центром.

Сучасний Кропивницький – місто обласного значення, багате своєю історичною та культурною спадщиною, має значний промислово-економічний та науково-технічний потенціал.

III. ОПИС ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

3.1 ГЕОГРАФІЧНЕ РОЗТАШУВАННЯ, АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ПОДІЛ

Географічно Кропивницька міська територіальна громада розташована у центральній частині Кіровоградської області, а також України, та межує з Великосяверинівською сільською територіальною громадою на півночі; Аджамською сільською територіальною громадою – на сході; Первозванівською сільською територіальною громадою – на півдні; Соколівською сільською територіальною громадою – на заході; та Катеринівською сільською територіальною громадою – на північному сході.

Кропивницька міська територіальна громада була створена відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Кіровоградської області» від 12.06.2020 року №716-р. До складу Кропивницької міської територіальної громади увійшли дві адміністративно-територіальні одиниці, а саме місто Кропивницький та селище Нове. Кропивницький є адміністративним центром Кіровоградської області із загальною площею 103 км² у сучасних адміністративних межах. Селище Нове, що увійшло до складу Кропивницької міської територіальної громади, географічно розташоване у східному напрямку від міста Кропивницького загальною площею 4,7 км². Місто Кропивницький поділяється на два адміністративні райони, а саме: Подільський та Фортечний.

З метою встановлення меж міста Кропивницького та створення повноцінного життєвого середовища, сприятливих умов для територіального розвитку міста Кропивницького, забезпечення ефективного використання потенціалу його території із збереженням природних ландшафтів та історико-культурної цінності, рішенням сесії восьмого скликання від 14.05.2024 року №480 було прийнято рішення щодо погодження проєкту землеустрою щодо встановлення (зміни) меж міста Кропивницького Кіровоградської області з включенням в межі міста земель селища Нового, згідно з яким загальна площа міста становитиме 11,33 тис.га. Послідовність подальшого юридичного врегулювання нових меж Кропивницької міської територіальної громади передбачатиме погодження рішення з Кіровоградською обласною радою, Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою України, у тому числі впровадженням інших заходів, передбачених чинним законодавством України.

Відстань від міста до інших адміністративно-територіальних одиниць України, у тому числі до внутрішніх та зовнішніх транспортних інфраструктурних об'єктів, державного кордону тощо, автомобільним сполученням становить:

- до Кривого Рогу – близько 120 км; до Миколаєва – 180 км; до Дніпра – 245 км; до Черкас – 130 км; до Львова – 690 км; до Києва – 300 км;
- до міжнародного аеропорту «Бориспіль» – 290 км; до міжнародного аеропорту «Одеса» – 320 км; до міжнародного аеропорту Львова імені Д.Галицького – 700 км;
- до морських портів Одещини – 340 км; до річкових портів Дунайського кластеру – 550 км;
- до міжнародного аеропорту «Кишинів» – 490 км; до міжнародного аеропорту «Краків» – 1000 км;
- до державного кордону з Молдовою у пункті пропуску «Паланка – Маяки – Удобрне» - 360 км; з Румунією у пункті пропуску «Порубне» - 640 км; з Польщею у пункті пропуску «Смильниця» - 800 км.

Загалом привабливе географічне розташування громади створює необхідні передумови для розвитку автомобільного, залізничного та авіаційного транспортного сполучення, а також активного міграційного руху населення, як в середині країни, так і за кордон.

3.2 ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

3.2.1 Ландшафтні особливості рельєфу, характеристика ґрунтів

Територія Кропивницької міської територіальної громади пролягає у центрі Кіровоградської області, що за фізико-географічним районуванням відноситься до перехідної смуги від південної лісостепової зони до північного степу на берегах мережі річок Інгул та Сугоклея.

За геоботанічним районуванням територія відноситься до степової зони Бузько-Дніпровського округу різнотравно-злакових степів, байрачних лісів та рослинності гранітних відслонень. Зокрема на півночі області переважають мішані і листяні ліси та лісостеми; на півдні пролягають степові місцевості. Північна частина Східноєвропейської рівнини представлена грабовими (на вододілах), бересто-пакленовими (по байраках) дібровами подекуди із судібровами; на півдні переважають сухі байрачні бересто-пакленові та чорнокленові діброви.

Географічне розташування зумовило наявність родючих чорноземних ґрунтів, серед яких переважають звичайні та південні на лесових породах. У межах території громади переважають реградовані чорноземи; навколо – потужні чорноземи середньогумусні із вмістом гумусу трохи більше 5,5% та малогумусні із вмістом гумусу близько 5,0%. Таким чином, оцінка родючості за агропромисловою групою зазначених ґрунтів коливається у діапазоні 73-80 балів, що відповідає високій урожайності близько 18,76 - 20,56 ц/га.

За рівнем здатності до міграції і накопичення забруднюючих речовин геохімічні ландшафти північного сходу області здатні до самоочищення; в свою чергу, території південного заходу мають низьку здатність до самоочищення.

Наслідками високого ступеня розораності земель є деградація ґрунтів та опустелення. Втрачається не лише біологічне різноманіття, а й водні об'єкти, зокрема - малі річки. Ґрунтово-меліоративна зона території громади передбачає впровадження розрідженого зрошення та масових заходів по боротьбі з водною ерозією шляхом затримання води в ґрунті і використання її для збільшення продукції рослинництва.

Інженерно-геологічні умови освоєння території громади відносяться до середньої та підвищеної складності у більшості за рахунок можливості просідання лесових ґрунтів, ризиків зсувів, карстів, підтоплень.

3.2.2 Гідрологічні та кліматичні умови; водні ресурси

Територія Кіровоградської області, зокрема Кропивницької громади, переважно рівнинна, лежить в межах зон достатньої водності на півночі та недостатньої водності на півдні. Згідно з водогосподарським районуванням території Кіровоградської області належать до басейнів Південного Бугу та Дніпра. Зокрема гідрографічна мережа Кропивницької громади, що належить до басейну річки Південний Буг, її лівої притоки річки Інгул, має доволі низьку щільність: на 5 км² площі припадає 1 км річок.

Кіровоградська область малозабезпечена водними ресурсами, що не задовольняють потреби населення та галузей економіки оскільки розподілені нерівномірно, що впливає на необхідність у додатковому заборі води з басейну річки Дніпро та використання води з розгалуженої мережі штучних ставків та водосховищ.

На території Кропивницької міської територіальної громади протікає 20 поверхневих водойм, у тому числі 4 річки, 6 струмків та 10 потічок. Основним джерелом водопостачання території громади є підземні води Криворізького артезіанського басейну та поверхневі води басейну річки Інгул та її приток. Загальна площа водного дзеркала річкового басейну становить 322,78 га з об'ємом – 3 227,8 тис.м³.

Річка Інгул відноситься до середніх річок, є найбільшою водною артерією громади, протікає через центр міста Кропивницький з півночі на південь. У нижній течії Інгул багатоводний з кам'яними високими берегами, порізними ярами, де утворюються широкі плавні зарослі переважно очеретом; гирло місцями дуже широке. Інші річки, що протікають по території громади, визначаються як малі, зокрема праві притоки Інгулу: Грузька, Сугоклея; ліва притока Інгулу – Біянка.

За гідрохімічним складом поверхневі води у більшості гідрокарбонатно-кальцієві із середнім діапазоном коефіцієнта жорсткості 2,5-6,0. Гідрогеологічна структура відноситься до масиву Українського щита з наявною областю Криворізького артезіанського басейну, що обумовлює мало сприятливість для формування запасів підземних вод. Водозабезпеченість місцевим стоком у середній по водності рік на 1 людину становить близько 0,9 тис.м³, у маловодний – знижується до 0,2 тис.м³. Сумарна водозабезпеченість на 1 жителя Кіровоградської області становить 48,5 тис.м³.

Необхідність впровадження принципів басейнового управління визначає передумови та напрями створення на територіях громад Кіровоградської області сучасного механізму використання, охорони і відтворення вод, який відповідатиме найбільш ефективній міжнародній практиці і надасть змогу реалізувати стратегію державної політики, спрямованої на запобігання виснаження водних ресурсів та досягнення і підтримання доброї якості води.

За агрокліматичним зонуванням територія громади розташована у зоні помірно-континентального клімату з гідротермічним коефіцієнтом від 0,7 до 1,0, що свідчить про посушливий або слабо посушливий клімат зі сприятливою та помірно комфортною біокліматикою з добре вираженими порами року. Середньорічна кількість опадів становить 499 - 582 мм, у тому числі найбільше опадів спостерігається у липні, найменше – у жовтні.

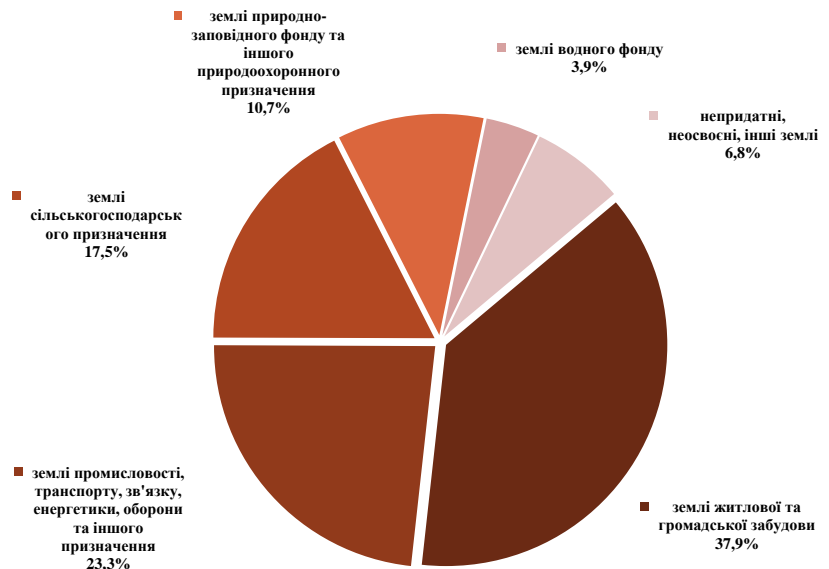
Територія області перебуває під дією західного перенесення повітряних мас помірних широт; степова зона громади перебуває під впливом континентальних повітряних мас зі сходу. Клімату Кіровоградщини властиві і небезпечні явища погоди, такі як сильні зливи, град, ожеледиці, пилові бурі тощо. Нерідким явищем у степовій зоні є пилові або чорні бурі та суховії, які завдають великих збитків господарству скороченням або повною загибеллю урожаю.

3.2.3 Земельні ресурси

Структура земельного фонду міста Кропивницького складається переважно із земель житлової та громадської забудови (3,9 тис.га); земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення (2,4 тис.га); земель сільськогосподарського призначення (1,8 тис.га); земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення (1,1 тис.га); земель водного фонду (0,4 тис.га); непридатних, неосвоєних, інших земель (0,7 тис.га).

Діаграма

Структура земельного фонду Кропивницької міської територіальної громади

* на основі даних Кропивницької міської ради

Площа селища Нового становить 0,5 тис.га. Виникає необхідність у детальній інвентаризації та структуруванні бази даних земель за їх призначенням, у тому числі з урахуванням приєднаних територій селища Нового та Аджамської промислової зони, з метою впорядкування земельних відносин та виявлення інвестиційно привабливих майданчиків greenfield та об'єктів нерухомого майна brownfield.

Станом на 01.07.2024 року кількість чинних договорів оренди земельних ділянок, укладених Кропивницькою міською радою із суб'єктами господарювання, становила 2261 угода. Основними статтями надходжень до бюджету громади від операцій із землею були орендна плата за землю та продаж земельних ділянок з аукціону. Зокрема надходження від плати за землю у бюджеті громади за період з 2021 по 2023 роки збільшились на 32,1% з 158,9 млн.грн. до 209,9 млн.грн.

3.2.4 Корисні копалини

Ресурсний потенціал Кропивницької міської територіальної громади невід'ємний від ресурсів області. Геологічна будова її території зумовлена розташуванням на площі Українського кристалічного щита та його структурної одиниці Кіровоградського тектонічного блоку. Корисні копалини Кропивницької міської територіальної громади представлені наступними родовищами:

- Кіровоградське (Сухоклівське) родовище граніту, що розташоване на півночі Кропивницького, містить біотитовий рожево-сірий граніт, який використовується для виробництва бутового каменю і щебеню для будівельних робіт, а також для заповнювача важкого бетону;
- Балашівське родовище вторинних каолінів, піску, піщано-глинистих порід, що використовуються у будівельній галузі, розташоване на північному заході Кропивницького;
- Родовища уранової руди (найбільші поклади уранової руди в Україні знаходяться на території Кіровоградської області), зокрема Мічуринське, що експлуатується на південних околицях Кропивницького; Лелеківське родовище, що не розробляється, є найбільш перспективним для розробки та потребує детального геологічного вивчення;

- Кіровоградське родовище питних підземних вод, придатних для господарсько-питного водопостачання, зокрема: ділянка Балка Базарна (водозбір Холодні ключі) з обсягами запасів 4,8 тис.м³/добу; ділянка Лелеківська-І з обсягами запасів 7,5 тис.м³/добу; ділянка Сугоклейська з обсягами запасів 2,5 тис.м³.

3.3 ДОВКІЛЛЯ ТА РЕКРЕАЦІЯ

3.3.1 Стан екологічної ситуації

Атмосферне повітря

Техногенне навантаження забрудненості території Кропивницької міської територіальної громади високе за рахунок концентрації великої кількості промислових підприємств, розташування головних транспортних магістралей, високої господарської освоєності земель, достатньої густоти населення, загального забруднення природного середовища та високої ураженості території антропогенними процесами.

Важливими показниками, які характеризують стан повітря в громаді, є обсяги викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел, їхня динаміка.

Таблиця
Основні показники забруднення атмосферного повітря стаціонарними джерелами за видами економічної діяльності Кропивницького району

Види економічної діяльності	2022			2023		
	Викиди, т	Вагова структура, %	Частка у загальних викидах області, %	2023	Вагова структура, %	Частка у загальних викидах області, %
сільське, лісове та рибне господарство	1 013,4	34,37	60,19	1 024,5	29,57	59,89
добувна промисловість та розроблення кар'єрів	55,7	1,89	6,87	95,7	2,76	9,33
переробна промисловість	1 488,5	50,48	28,86	1 929,1	55,67	50,82
постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	186,6	6,33	67,49	209,0	6,03	69,09
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	15,5	0,53	57,20	32,2	0,93	69,10
транспорт, складське господарство	96,4	3,27	41,13	104,7	3,02	33,86
операції з нерухомим майном	0,6	0,02	5,77	0,8	0,02	6,02
професійна, наукова та технічна діяльність	2,3	0,08	100,00	2,8	0,08	100,00
державне управління й оборона	29,0	0,98	58,70	36,5	1,05	23,01
освіта	4,3	0,15	9,39	2,3	0,07	5,82
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	56,4	1,91	51,41	27,5	0,79	30,02
Всього	2 948,7		35,08	3 465,1		46,22

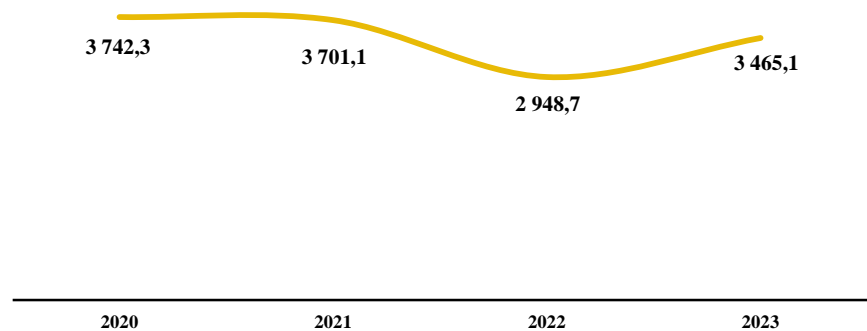
* на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області, Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Кіровоградської області у 2022 році

Обсяги викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення в атмосферне повітря підприємствами, установами та організаціями визначаються шляхом проведення інвентаризації стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, видів та обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, пилогазоочисним обладнанням на підприємствах – суб'єктах господарювання.

У цей час рівень забруднення атмосферного повітря є достатньо високим. За роки повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами значно виросли (на 17,5%). Найбільші викиди за результатами 2023 року спостерігались у переробній промисловості (55,7%) та сільському, лісовому та рибному господарстві (29,6%). Враховуючи високу урбанізацію Кропивницької міської територіальної громади, щільність населення та концентрацію потужних промислових об'єктів, частка викидів Кропивницького району у загальному обсязі області досягає майже половини всіх викидів забруднюючих речовин (46,2%). По окремих галузях така вага є навіть більшою, зокрема в оптовій та роздрібній торгівлі (69,1%), постачанні електроенергії, газу, пари (69,0%), сільському, лісовому та рибному господарстві (59,9%), переробній промисловості (50,8%).

Таблиця
Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферу Кропивницького району, т

* дані Головного управління статистики у Кіровоградській області

Динаміка викидів з 2020 року мала позитивну тенденцію до скорочення, хоча можна припустити, що таке зниження забруднення пов'язане із певним скороченням господарської діяльності: по-перше, під час карантинних обмежень розповсюдження коронавірусної інфекції COVID-19 у 2020 році та частково у 2021, а також під час повномасштабного вторгнення у 2022 році.

Таблиця
Динаміка викидів забруднюючих речовин за одиничним показником
* розраховано на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області

	Викиди від стаціонарних джерел			
	2020	2021	2022	2023
Викиди, т, у т.ч.	3742,3	3701,1	2948,7	3465,1
у розрахунку на 1 км ² , кг	38,5	38,1	30,3	35,6
у розрахунку на 1 особу, кг	0,87	0,86	0,79	0,81

За результатами 2023 року загальні обсяги викидів почали зростати, що відобразилось й на одиничних показниках, зокрема зросли викиди на 1 км² площі території до 35,6 кг та на одного жителя – до 0,81 кг. Вагова структура основних видів забруднюючих речовин включає суспендовані тверді частинки (28,6%), оксид вуглецю (25,8%), метан (18,8%), сполуки азоту (12,8%), діоксид та інші сполуки сірки (7,8%) й інші.

Найбільшим забруднювачем атмосферного повітря від пересувних джерел в громаді є автомобільний транспорт, у тому числі транзитний. За даними Головного управління статистики у Кіровоградській області на основі даних про кінцеве використання палива автомобільним транспортом динаміка обсягів викидів забруднюючих речовин пересувними джерелами мала наступний вигляд: 2019 рік – 43,5 тис. т; 2020 рік – 38,5 тис. т; 2021 рік – 40,6 тис. т.

Серед основних забруднювачів атмосферного повітря на території громади здійснюють діяльність ТОВ «Кіровоградський завод будівельних матеріалів №1», ПрАТ «Кропивницький олійноекстракційний завод», ТОВ «Придніпровський олійноекстракційний завод», ТОВ «ОЕЗ Градолія», ТОВ «Укрпромтара», ТОВ «Капро Ойл», КП «Теплоенергетик», ТОВ «Фалькон Агро Груп», ТОВ «Кіровоградпостач».

Чинники забруднення повітря знаходяться у постійному динамічному стані та залежать від багатьох складових. Політика, спрямована на зниження викидів, має бути направлена на впровадження підприємствами та організаціями заходів з екологізації виробництва завдяки удосконаленню та оновленню технологічних процесів, машин і устаткування, модернізації існуючих та застосуванню інноваційних методів виробничого процесу, впровадженню сучасних інноваційних технологій очищення та новітнього сучасного ефективного пилогазоочисного устаткування тощо.

Стан водних ресурсів

За рівнем забезпеченості водними ресурсами Кіровоградська область є однією з найменш забезпечених у регіональному розрізі України. Джерелами водопостачання області є поверхневі води басейну річки Дніпро, Південного Бугу та підземні води басейну Українського кристалічного щита.

З метою задоволення рекреаційних, господарсько-побутових потреб та для зрошення водний фонд Кропивницької міської територіальної громади представлений розгалуженою мережею річки Інгул та її приток, а також Новомиколаївським водосховищем, що розташоване на річці Інгул загальною площею 256,7 га, та Лелеківським водосховищем, розташованим на річці Грузька загальною площею 12,5 га.

Окрім цього, для технічного водопостачання підприємств, для зрошення та обводнення сільськогосподарських угідь, риборозведення, задоволення культурно-побутових потреб, забезпечення протиерозійних цілей та інших потреб використовуються водні ресурси ставків та інших водойм. Найбільшою проблемою ставків громади є їх маловодність, замулення, заболочення, заростання, незадовільний стан гідроспоруд та земляних дамб (гребель).

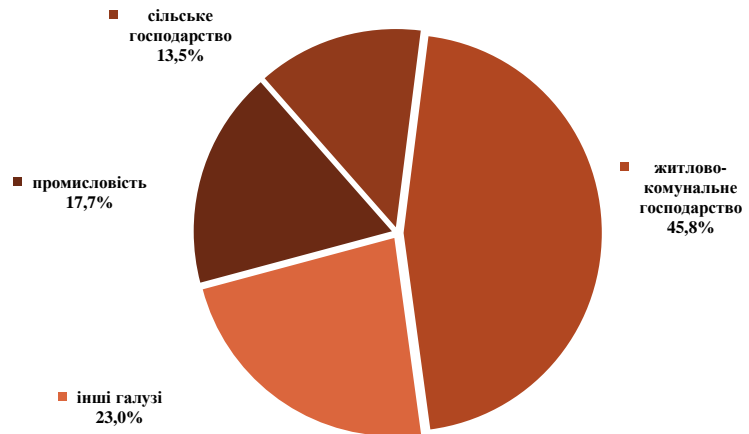
Відповідно до моніторингу на масивах поверхневих вод Регіонального офісу водних ресурсів у Кіровоградській області (водозабір на річці Інгул міста Кропивницького) за результатами проведених фізико-хімічних вимірювань поверхневих вод, гідрохімічний стан води знаходиться на задовільному рівні, з незначними сезонними змінами показників якості води. Значення вмісту розчиненого у воді кисню знаходилися в межах оптимальних значень. Хоча спостерігається висока каламутність річкових вод більше 500 г/м³. Актуальною проблемою території є водна ерозія ґрунтів. Через наявність ставків річкова мережа сильно замулена і заростає очеретом, місцями пересихає або перетворюється на заболочену місцевість.

На санітарний стан річки Інгул впливають зворотні води промислових підприємств та побутових споживачів. За результатами обліку хіміко-мікробіологічних вимірювань питної води у пунктах водозаборів Кропивницького за дослідженнями обласного комунально-виробничого підприємства «Дніпро-Кіровоград» на 2024 рік якість води має відхилення від відповідних нормативів, знаходиться на задовільному рівні з незначними сезонними змінами, а саме: хімічні та санітарно-бактеріологічні показники поверхневих джерел знаходяться у межах референтних інтервалів; окремі показники підземних джерел перевищують нормативні, зокрема жорсткість, наявність сульфатів, сухого залишку.

Водокористування поверхневими джерелами переважає та складає 89% від загального водозабору; 11% залишається для підземних джерел. Водні ресурси переважно споживаються для виробничих потреб (57,3%), питних та санітарно-гігієнічних (35,3%), потреб зрошення (6,3%) та інших потреб (1,0%).

Таблиця
Вагова структура
водокористування за
основними видами
діяльності

* на основі даних Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Кіровоградської області у 2022 році

Скид зворотних вод у поверхневі водні об'єкти від загального водовідведення складає близько 86,2%, серед якого 9,9% - нормативно очищені, 39,6% - води, що не потребують очистки, 50,5% - забруднені, недостатньо очищені води.

Водопровідно-каналізаційна система Кропивницької міської територіальної громади знаходиться на обслуговуванні ОКВП «Дніпро-Кіровоград». Зокрема, джерелами централізованого водопостачання є магістральний районний водопровід «Дніпро-Кіровоград» з потужністю 45-50 тис.м³/добу та підземний водозабір «Холодні ключі» з потужністю 2,5-4,0 тис.м³/добу. Резервний водозабір «Лелеківський» працює у режимі пониження рівня ґрунтових вод зі скидом в річку Інгул. Водні стоки транспортуються на головну каналізаційну насосну станцію, яка перекачує їх на каналізаційні очисні споруди потужністю 60,0 тис.м³/добу для проходження процесу механічного і біологічного очищення. Очищені стічні води проходять процес доочищення на біоставках і скидаються у річку Інгул.

Зливаю каналізація має протяжність 33 км, що складає лише 11% від загальної протяжності доріг Кропивницького (302,8 км). Існуюча мережа потребує суттєвого покращення пропускної здатності та більшого охоплення території, зокрема місць постійного підтоплення – географічно низьких територій.

Перед водокористувачами, насамперед підприємствами житлово-комунального господарства, стоїть проблема реконструкції водогінних та каналізаційних мереж, технічна зношеність яких досягла суттєвих масштабів втрати свіжої води при її транспортуванні. Серед основних забруднювачів водних ресурсів, які здійснюють діяльність на території громади, є ОКВП «Дніпро-Кіровоград», КП «Теплоенергетик», КНП «Кіровоградський обласний фтизіопульмонологічний медичний центр Кіровоградської обласної ради».

Відходи

Поводження з відходами є однією з найгостріших проблем у громаді з точки зору негативного впливу на довкілля та його компоненти. Ускладнення ситуації відбувається завдяки відсутності ефективної системи поводження з відходами на рівні області, що зумовлює їх накопичення у значній кількості у місцях видалення та призводить до антропогенного навантаження, зокрема забруднення землі, водних об'єктів, атмосферного повітря тощо. Необхідність у розробці і впровадженні регіонального плану управління відходами у Кіровоградській області на довгострокову перспективу набуває все більшого значення.

У процесі здійснення господарської діяльності підприємствами та організаціями утворюється близько 63,7% від загального обсягу утворених відходів; домогосподарствами – 36,3%.

Основними джерелами утворення відходів у громаді у галузевій структурі видів економічної діяльності є підприємства переробної галузі (53,5%), та сфери комунально-побутового обслуговування (1,9%).

Таблиця
Структура утворення відходів за видами економічної діяльності

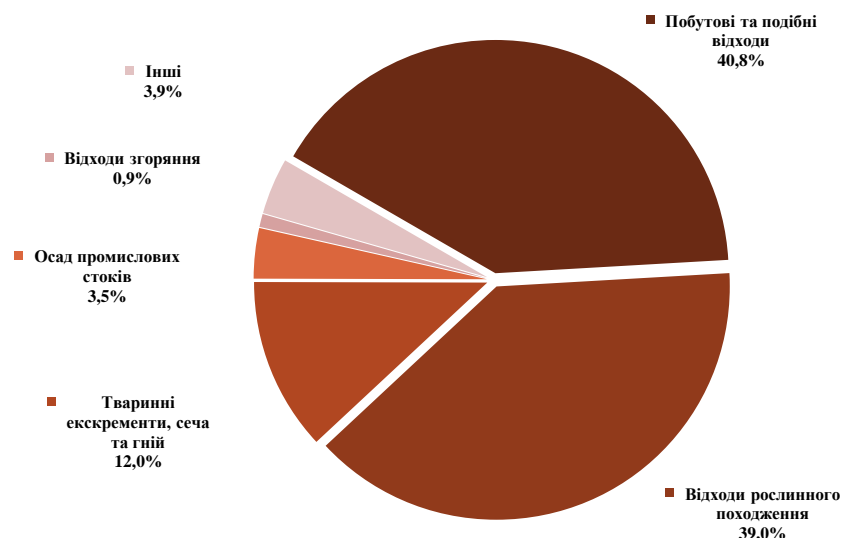
* на основі даних Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Кіровоградської області у 2022 році

Побутові та подібні відходи з відходами рослинного походження становлять суттєву частку загальних утворених відходів (79,8%), близько 19,1% яких спалюються з метою отримання енергії та теплового перероблення.

Таблиця
Структура утворення відходів

* на основі даних Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Кіровоградської області у 2022 році

Серед підприємств – основних накопичувачів промислових відходів на території громади здійснюється діяльність ОКВП «Дніпро-Кіровоград» (шлам від очищених комунальних (міських) стічних вод); КП «Теплоенергетик» (шлам, що утворюється від освітлення води).

Збирання твердих побутових відходів здійснюється контейнерним (переважно багатоповерхова забудовля) та безконтейнерним (приватний сектор) методами. Полігон

захоронення твердих побутових відходів на території Кропивницької міської територіальної громади відсутній; натомість в межах міста знаходиться одне паспортизоване сміттєзвалище – місце видалення відходів загальною площею 18,87 га, наповненість якого становить близько 80%. Сміттєзвалище знаходиться у задовільному стані, тому здійснюються роботи, пов'язані із санацією території для збільшення санітарної зони та подальшої рекультивациї території з використанням сучасних технологій.

З метою зменшення викидів в атмосферу шкідливих речовин, що утворюються у відходах існуючого сміттєзвалища, з 2019 року було розпочато реалізацію проєкту будівництва комплексної інженерної споруди із системою збору біогазу сміттєзвалища твердих побутових відходів для виробництва електричної енергії, яка забезпечувала сміттєзвалище від самозаймань і розповсюдження їдких запахів та генерувала електроенергію, що надходила до енергосистеми за «зеленим тарифом».

Радіаційний фон

Результати вимірювань природного радіаційного фону, що створюється випромінюванням природних радіонуклідів та космічного випромінювання, має стабільну динаміку. Протягом 2024 року інформації про перевищення за радіоекологічними факторами не надходило. За даними Кіровоградського обласного центру контролю та профілактики хвороб радіаційний фон в Кропивницькій міській територіальній громаді коливається від 0,07 до 0,12 мкР/год., що не перевищує показник природного фону, характерного для Кіровоградської області. В цілому радіаційна обстановка на території громади залишається стабільно нормальною.

3.3.2 Природно-заповідний фонд; екологічна мережа

Природно-заповідний фонд представляє собою ділянки суші та водного простору, природні комплекси та об'єкти, які мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність та виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення фонового моніторингу навколишнього природного середовища.

Відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» природно-заповідні території охороняються як національне надбання, щодо яких встановлені особливі режими охорони, відтворення і використання, які виступають складовою частиною світової системи природних територій. Розвиток системи природоохоронних територій є важливою передумовою для забезпечення сталого розвитку як країни, так і регіонів.

Безпосередньо природно-заповідний фонд Кропивницької міської територіальної громади представлений унікальними та найкраще збереженими природними територіями та об'єктами. Заповідні території включають 6 об'єктів місцевого значення загальною площею 128,65 га відповідно до реєстру державного кадастру територій та об'єктів ПЗФ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

Таблиця

Структура територій та об'єктів ПЗФ Кропивницької міської територіальної громади

№	Об'єкт природно-заповідного фонду	Рік створення	Загальна площа, га	Назва підприємства, установи - землекористувача (землевласника), у відані якого знаходиться об'єкт ПЗФ
1	Зелений сосновий масив в районі вулиці Лісопаркова - ландшафтний заказник місцевого значення	2009	30,00	КП Трест зеленого господарства КМР

№	Об'єкт природно-заповідного фонду	Рік створення	Загальна площа, га	Назва підприємства, установи - землекористувача (землевласника), у відані якого знаходиться об'єкт ПЗФ
2	Ковалівський - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	1972	8,60	КП Благоустрій КМР
3	Парк Космонавтів - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	1972	4,57	КП Трест зеленого господарства КМР
4	Парк Перемоги - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	1972	39,50	КП Благоустрій КМР
5	Дендропарк (50 років Жовтня) - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	1972	42,70	КП Парк культури та відпочинку
6	Козачий острів - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	2018	3,28	КП Благоустрій КМР
Всього			128,65	

* на основі даних Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України

- **Зелений сосновий масив в районі вулиці Лісопаркова** – ландшафтний заказник місцевого значення, загальною площею 30,0 га, розташований на півночі міста з протяжністю лісопаркової зони до берегу річки Інгул. Ландшафтний заказник є об'єктом збереження, охорони і відновлення лісового масиву природного походження з типовою для цієї формації флорою і фауною та підтримки загального екологічного балансу регіону.

- **Ковалівський** – парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення, загальною площею 8,6 га, розташований у північно-східній частині середмістя Кропивницького в межах житлових масивів. Парк відноситься до об'єктів публічного простору громади (Парк культури та відпочинку) та має естетичне, виховне, природоохоронне та оздоровче значення; є об'єктом збереження, відтворення та раціонального користування близько 30 порід деревних та чагарникових насаджень.

- **Парк Космонавтів** – парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення, загальною площею 4,57 га, розташований на правому березі річки Інгул, що є об'єктом природоохоронного збереження деревних та чагарникових насаджень.

- **Парк Перемоги** - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення, загальною площею 39,5 га, розташований у межах центральної частини міста, межуючи на заході із річкою Сугоклея. На території парку здійснюється охоронна діяльність щодо представників флори і фауни, у тому числі видів, що занесені до Червоної книги України.

- **Дендропарк (50 років Жовтня)** - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення, загальною площею 42,7 га, розташований на захід від центральної частини міста. Парк має естетичне, виховне, природоохоронне та оздоровче значення з представленням значної дендрологічної колекції різних видів дерев та чагарників.

- **Козачий острів** - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення, загальною площею 3,28 га, розташований у центрі міста, межуючи з річкою Інгул на заході. Парк представляє собою територію із штучним рослинним насадженням з ареалом проживання окремих видів рослин та тварин.

Невелика площа територій природно-заповідного фонду Кропивницької міської територіальної громади свідчить про достатньо низький показник заповідності, що становить всього 1,15%. У порівнянні з показником заповідності Кіровоградської області, що становив 4,15% за результатами 2023 року та загальної заповідності природоохоронних територій України, яка становила 6,77%, Кропивницька міська територіальна громада суттєво відстає.

Показник заповідності є суттєвим екологічним і соціальним індикатором, підвищення якого сприяє підтриманню екологічного балансу екосистем та екологічній стабільності територій. Зокрема, відповідно до Стратегії біорізноманіття ЄС до 2030 року,

затвердженої 20.05.2020 року, передбачається розширення територій та збільшення кількості об'єктів природоохоронних земель до 30%; згідно з показниками моніторингу досягнення цілей Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки значення показника заповідності має становити 15%.

Таблиця
Основні показники
заповідності території

Показник	Площа, тис.га	Кропивницька громада			Кіровоградська область		
		2021	2022	20□3	2021	2022	20□3
Загальна площа території Кіровоградської області, тис.га	2 458,80						
Загальна площа території Кропивницької громади, тис.га	11,33						
Площа об'єктів природно- заповідного фонду області, тис.га					101,41	101,52	10□,95
Показник заповідності обл□сті, %					4,12	4,13	4,15
Площа об'єктів природно- заповідного фонду громади, тис.га		0,13	0,13	0,13			
Показни□ заповідності громади, %		1,15	1,15	1,15			

* розраховано на основі даних
Міністерства захисту довкілля та
природних ресурсів України

За період з 2021 року розширення площ територій природно-заповідного фонду Кіровоградської області відбувалось дуже повільно; збільшення становило близько 0,5%. В свою чергу, площа природоохоронних територій Кропивницької міської територіальної громади залишалась незмінною з 2018 року; нових об'єктів природно-заповідного фонду зареєстровано не було.

Окремі території, що мають особливу цінність для охорони довкілля, відносяться до Смарагдової мережі. Мета збереження територій Смарагдової мережі полягає у забезпеченні охорони оселищ та видів, наведених у Резолюціях Бернської конвенції, що і є передумовою для створення території Смарагдової мережі та збереження яких реалізується через біогеографічний підхід, що передбачає визначення територій довгострокового збереження видів і оселищ в межах біогеографічних регіонів.

Територія Кропивницької міської територіальної громади знаходиться в межах степового біогеографічного регіону, через яку із півночі та північного сходу через центр міста Кропивницький на південь проходять території Смарагдової мережі, а саме:

- долина річки верхнього Інгулу, що прийнята до Смарагдової мережі у серпні 2018 року за ідентифікаційним номером UA0000304 загальною площею у Кіровоградській області 18 734,18 га;
- долина річки середнього Інгулу, що прийнята до Смарагдової мережі у серпні 2018 року за ідентифікаційним номером UA0000305 загальною площею у Кіровоградській області 31 029,07 га.

Території та об'єкти природоохоронних земель Кропивницької міської територіальної громади включені до регіональної схеми екологічної мережі Кіровоградської області. Природно-заповідний фонд є складовою природно-рекреаційних ресурсів громади, які мають значні перспективи щодо створення територіально-рекреаційного комплексу, що поєднає місця рекреації та відповідну інфраструктуру виховної, естетичної, наукової та природоохоронної направленості.

Найбільш перспективними можуть бути напрями оздоровчого, пізнавального, наукового та історико-культурного туризму, як регіонального (внутрішнього), так і міжнародного, включаючи активний відпочинок (зелений туризм, спортивний туризм тощо) та історико-етнографічний туризм.

3.4 ДЕМОГРАФІЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

3.4.1 Демографічна ситуація

Місто Кропивницький є адміністративним центром Кіровоградської області та її найбільшим за чисельністю населеним пунктом. Після створення Кропивницької міської територіальної громади у 2020 році та приєднання до її адміністративно-територіальних меж селища Нового загальна чисельність агломерації збільшилась.

Таблиця
Динаміка зміни чисельності населення

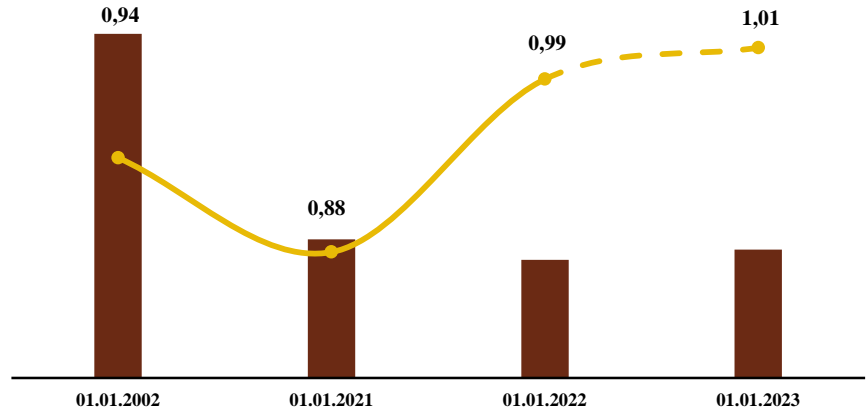
	Чисельність населення, осіб			
	01.01.2002	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023
Кропивницька міська територіальна громада	262 543	231 162	228 007	229 584
<i>скорочення (-), %</i>	-5,6	-10,0	-1,4	0,7
місто Кропивницький	262 543	222 695	219 676	
селище Нове		8 467	8 331	
Кіровоградська область	1 133 052	920 128	903 712	
<i>скорочення (-), %</i>		-18,8	-1,8	

* на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області, Кропивницької міської ради

За період з дати останнього державного перепису населення у грудні 2001 року скорочення чисельності в умовах сучасних адміністративно-територіальних меж Кропивницької міської територіальної громади становило 12,0%, хоча в області даний показник був суттєво гіршим та становив 18,8%. Це обумовлено статусом Кропивницького як обласного центру та наявною розвиненою інфраструктурою, кращою, ніж в інших населених пунктах області. Зокрема за 2021 рік скорочення населення області також відбувалось швидше, ніж у Кропивницькій міській територіальній громаді. Повномасштабне вторгнення спричинило неконтрольований рух населення, як у межах області і країни, так і за кордон. Частина жителів Кропивницької міської територіальної громади виїхала за її межі, водночас спостерігався міграційний рух внутрішньо-переміщених осіб (ВПО) на територію громади. І якщо динаміку пересування ВПО у разі їх відповідної реєстрації можна відслідкувати, то визначити точну чисельність наявного населення громади з урахуванням таких пересувань достатньо важко. Очевидно, що негативні наслідки війни підсилять наявну тенденцію депопуляції населення, а також прискорять процеси природного скорочення чисельності. Загалом, загальний базисний темп зменшення чисельності населення за період з 2002 року по 2023 рік становив близько 12,6%.

Діаграма
Темп зростання/скорочення
чисельності населення
Кропивницької громади

* на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області, Кропивницької міської ради

Припускається, що за рахунок більшої кількості прибулих ВПО на територію Кропивницької міської територіальної громади, міграційний приріст випередив показник скорочення населення, та вплинув на зростання чисельності в громаді на 0,7%. На травень 2023 року кількість зареєстрованих ВПО на території громади становила 25 998 осіб. Хоча за оціночними даними мав місце приріст, щільність населення Кропивницького у 2023 році дещо впала у порівнянні з попереднім періодом на 4,0% до 2 026 осіб/км², насамперед за рахунок приєднання до територіальних меж міста селища Нового з достатньо низькою урбанізацією.

Таблиця
Динаміка коефіцієнтів руху
населення

* на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області

		коефіцієнт природного руху	коефіцієнт міграційного руху	загальний коефіцієнт руху населення
Кропивницький				
	2019	-6,9	-2,1	-9,0
	2020	-9,4	-2,	-11,4
	2021	-13,1	-0,6	-13,7
Кіровоградська область				
	2019	-9,7	-3,6	-13,3
	2020	-11,4	-2,6	-14,0
	2021	-14,8	-3,2	-18,0

У довоєнний період спостерігалась негативна динаміка поступового збільшення коефіцієнтів природного скорочення населення, як у громаді, так і в області, хоча темп скорочення Кропивницького був повільнішим. Можна припустити, що суттєва швидкість зростання частково пов'язана із розповсюдженням коронавірусної інфекції COVID-19 у 2020-2021 роках. Загалом коефіцієнт природного руху показує загальний показник відтворення населення, зокрема у даному випадку свідчить про суттєве перевищення смертності над народжуваністю та її динамічне зростання. За відсутністю офіційних статистичних даних щодо народжуваності та смертності у період воєнних 2022-2023 років, зазначені коефіцієнти розрахувати неможливо. Але очевидно, що загибель людей під час бойових дій, зростання захворюваності суттєво вплинуть на зростання смертності та підвищення від'ємного значення коефіцієнтів.

Крім того, негативні наслідки війни, у тому числі мобілізаційна політика, вплинуть на збільшення дисбалансу у статеві-віковій структурі населення, що в свою чергу приведе до зростання ваги вікової категорії населення «60 років і старше», зменшуючи частку категорії найбільш активного дітородного віку та підсилюючи навантаження на активне працездатне населення.

Таблиця
Вагова структура вікових груп населення, %

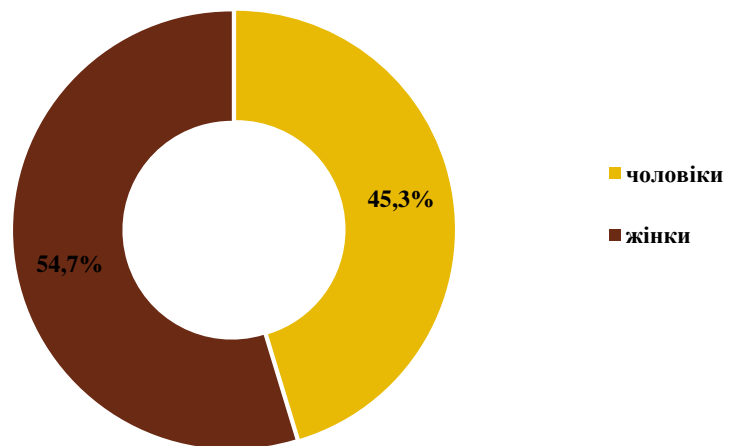
* за даними звіту про НДР «Розробка прогнозу чисельності населення Кропивницької міської територіальної громади до 2032 року» Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи

Вікові групи	Кропивницький	Кропивницька громада без ВПО	ВПО
	01.01.2002	01.01.2023	01.01.2023
до 16 років	16,8	15,4	21,7
16 - 59 років	65,5	60,9	59,3
60 років і старше	17,7	23,7	19,0
у т.ч. жінки 15 - 46 років	29,1	24,2	29,9

Зокрема, вага вікової групи «до 16 років» у загальній структурі населення громади помітно зменшилась на 8,3%, про що говорить тенденція скорочення народжуваності; проте частка жителів вікової групи «60 років і старше» зросла на 33,9%, що говорить про стрімке старіння населення. Вікова структура ВПО відрізняється від загальної структури громади, що обумовлено переважно міграцією жінок з дітьми у більш безпечні місця та низькою мобільністю людей похилого віку.

Діаграма
Статева структура населення Кропивницької міської територіальної громади

* на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області

Статевий розподіл населення Кропивницької міської територіальної громади суттєво не відрізнявся від розподілу населення Кіровоградської області. А саме, чоловіків в області проживало 46,2%, несуттєво більше, ніж у Кропивницькій громаді; жінок – 53,8%. Зазначені ваги мають бути відкориговані за результатами 2022 та 2023 років з урахуванням негативних наслідків війни на демографічну ситуацію та оприлюднення офіційної статистики.

За результатами прогнозу чисельності населення Кропивницької міської територіальної громади до 2032 року, здійсненим Інститутом демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи, за оптимістичним варіантом закінчення війни у 2024 році відбуватиметься надолуження відкладених дітонароджень, що сприятиме доволі різкому зростанню народжуваності із загальним показником близько 1,6 дитини на жінку. В рамках реалістичного прогнозу закінчення війни у 2025 році показник народжуваності поступово досягне позначки 1,3 дитини на жінку.

3.4.2 Ринок праці

Протягом останніх років політика розвитку ринку праці та трудових ресурсів була направлена на ліквідацію прихованого безробіття (зниження «детінізації» ринку праці) та забезпечення повної продуктивної зайнятості, впровадження стимулюючих заходів щодо створення нових робочих місць, підтримку підприємництва з метою самозайнятості населення, удосконалення галузевих програм, направлених на підвищення зайнятості в пріоритетних галузях економіки.

Глобальна пандемія коронавірусу COVID-19 мала значний негативний вплив на розвиток ринку праці як у світі, так і в Україні, у тому числі на скорочення зайнятості, зростання кількості безробітних, зменшення реальних доходів самозайнятих осіб, у тому числі за рахунок втрат доходів фізичних осіб-підприємців. Повномасштабна війна загострила негативні наслідки пандемії та сприяла стабілізації розриву між попитом та пропозицією на ринку праці у більшості завдяки зниженню ділової активності суб'єктів господарювання, з одного боку, та скороченню чисельності шукачів роботи, з іншого.

Таблиця
Взаємозв'язок попиту та пропозиції на ринку праці

Види економічної діяльності	Навантаження на одну вакансію		
	2021	2022	2023
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	1,5	1,4	1,1
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	1,0	0,9	0,6
Переробна промисловість	1,5	1,9	1,2
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	1,5	1,2	0,8
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1,1	1,2	0,7
Будівництво	1,9	3,3	1,5
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	1,5	3,0	1,5
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	1,5	1,7	0,9
Тимчасове розміщення й організації харчування	1,7	2,3	0,7
Інформація та телекомунікації	2,7	6,2	5,1
Фінансова та страхова діяльність	9,8	19,	11,2
Операції з нерухомим майном	2,3	2,1	0,9
Професійна, наукова та технічна діяльність	2,3	3,6	2,8
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	2,5	2,4	1,0
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	4,0	5,4	2,8
Освіта	0,6	0,9	0,4
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1,4	1,1	0,6
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,9	1,1	0,4
Надання інших видів послуг	2,4	2,3	1,3
Усього	12,1	2,2	1,4

* на основі даних
Кіровоградського обласного
центру зайнятості

Коефіцієнт навантаження показує кількість претендентів на одне вакантне місце. Зокрема, у 2023 році загальний розрив між попитом та пропозицією скоротився. Навантаження зменшилось, хоча за окремими видами економічної діяльності прослідковувався високий дефіцит кадрів (освіта; мистецтво, спорт, розваги; добувна промисловість; охорона здоров'я); та високий дефіцит вакансій (фінансова та страхова діяльність; інформація та телекомунікації; державне управління; наукова та технічна діяльність). Частка чоловіків – шукачів роботи впала на 82,4% у 2023 році у порівнянні з 2021 роком; статеву структуру за результатами 2023 року має наступний вигляд: 76,5% -

жінок; 23,5% - чоловіків; серед зареєстрованих безробітних: 81,1% - жінок, 18,9% - чоловіків.

Таблиця
Вікова структура шукачів роботи, %

* дані Кіровоградського обласного центру зайнятості

Віковий діапазон	2021	2022	2023
до 35 років	26,0	25,1	26,2
36 - 44 роки	28,3	29,8	32,9
45 років і старше	45,	45,1	40,9

Має місце тенденція зміни вікової структури жителів, які знаходяться у пошуках роботи, а саме зростає частка вікової групи «36 – 44 роки», заміщуючи більш молодих та дорослих претендентів. Частково це може бути обумовлено середнім віком у громаді, який становив у довосний 2021 рік 41,5 років, у тому числі 38,5 років у чоловіків та 44,0 роки у жінок.

Серед затребуваних професійних категорій ринок потребує кваліфікованих робітників з інструментом (25,1%); робітників з обслуговування, експлуатації устаткування та машин (17,8%); професіоналів (15,9%), а саме: інженерів, лікарів, агрономів, вчителів, фахівців з публічних закупівель тощо; працівників сфери торгівлі та послуг (11,3%).

Таблиця
Рівень безробіття населення працездатного віку, %

	2019	202	2021
жінки	12,0	12,8	13,2
чоловіки	10,7	13,5	14,1
загальний рівень безробіття	11,3	13,2	13,7

За відсутності офіційних даних Державної служби статистики України через призупинення обстеження робочої сили після повномасштабного вторгнення оцінити зміни на ринку праці, зокрема рівень безробіття у 2022 – 2023 роках, є неможливим. Виходячи з інформації про наявне навантаження на пропозицію на ринку праці можна припустити, що ситуація здебільшого погіршуватиметься.

Таблиця
Структура зареєстрованих безробітних та вакансій за основними видами економічної діяльності, 2023

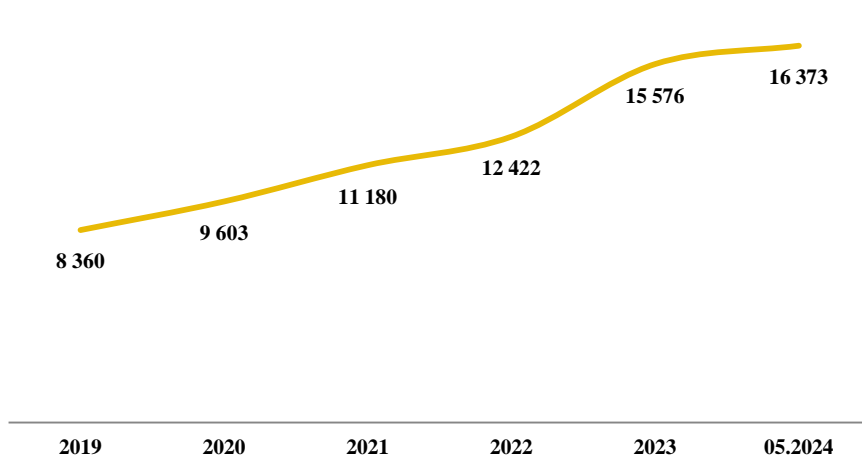
* дані Кіровоградського обласного центру зайнятості

Види діяльності	зареєстровані безробітні, %	зареєстровані вакансії, %
сільське господарство	24,4	6,3
державне управління	18,2	5,2
торгівля та ремонт транспортних засобів	16,8	7,9
переробна промисловість	9,2	13,3
транспорт	6,2	14,3
охопоназдоров'я	5,6	3,1
освіта	4,8	10,0
добувна промисловість	1,8	10,0

Прослідковується тенденція зворотного зв'язку між наявними вакансіями та претендентами на такі вакансії; зокрема баланс попиту та пропозиції відсутній, що свідчить про нестабільну ситуацію на ринку праці та незадоволення потреб роботодавців та шукачів роботи.

Діаграма
Динаміка середньомісячної заробітної плати, грн..

* на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області (2019-2021); інтернет порталу пошуку роботи Work.ua (2022-2024)

Середньомісячна заробітна плата поступово зростає; що можна пояснити наявністю на ринку більш затребуваних професій з метою задоволення потреб окремих галузей економіки, у тому числі покриття наявного дефіциту робочої сили, та зростанням рівня мінімальної заробітної плати в країні. За ринковими даними інтернет порталу Work.ua на травень 2024 року найвища заробітна плата у місті Кропивницькому пропонувалась у галузях будівництва (23 267 грн.), медицини та фармацевтики (23 375 грн.), сільського господарства (22 800 грн.); найнижча – у сфері обслуговування (13 616 грн.), роздрібній торгівлі (14 547 грн.), телекомунікації та зв'язку (14 652 грн.).

Політика підтримки зайнятості на ринку праці направлена на стимулювання активного працевлаштування та розвитку самозайнятості, зокрема серед основних інструментів можна виділити: залучення безробітних у громадських й інших роботах тимчасового характеру; проходження професійного навчання, у тому числі у центрах професійно-технічної освіти; професійне навчання учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни; перепідготовка, навчання або підвищення кваліфікації за ваучерами на навчання; мікрогранти на створення або розвиток власного бізнесу, у тому числі для ветеранів та другого з подружжя тощо.

Обговорення та вирішення найгостріших проблем на ринку праці у Кропивницькій міській територіальній громаді та питань, пов'язаних з оплатою праці, здійснюється робочою групою з питань дотримання законодавства про працю при Кропивницькій міській раді. Зокрема проводиться інформаційно-роз'яснювальна робота щодо детінізації ринку праці, а саме важливості офіційного працевлаштування, дотримання відповідного рівня оплати праці, проведення конкурсу «Кращий роботодавець», заходи щодо інтеграції ВПО та релокованого бізнесу тощо.

3.5 РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ

3.5.1 Транспортна інфраструктура

Кропивницька міська територіальна громада географічно розташована у центральній частині Кіровоградської області та України. Відповідно до «Переліку автомобільних доріг загального користування державного значення», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.12.2023 року №1318, дорожньо-транспортна інфраструктура представлена дорогами міжнародного, національного, територіального та місцевого значення, а саме:

- міжнародна автомобільна дорога М13 (Кропивницький – Платонове (на Кишинів)) у напрямку південного заходу, що огинає Кропивницький кільцевою

дорогою з півночі, вздовж європейського маршруту E584, що прямує з Полтави до румунського міста Слобозія;

- національна автомобільна дорога Н14 (Олександрівка – Кропивницький – Миколаїв) з північного напрямку на південь, що проходить через центр Кропивницького;
- національна автомобільна дорога Н23 (Кропивницький – Кривий Ріг – Запоріжжя) зі східного напрямку, що прямує у центр міста Кропивницького;
- територіальна автомобільна дорога Т1201 (Кропивницький – Каніж – Новомиргород), яка огинає селище Нове та прямує у центр Кропивницького із західного напрямку вздовж європейського маршруту E50, що починається в Україні на кордоні із Словаччиною на пропускному пункті Ужгород та прямує через міста Мукачеве, Стрий, Тернопіль, Хмельницький, Вінниця, Умань;
- територіальна автомобільна дорога Т1205 (Довжанськ – Криничне) зі східного напрямку, що перетинає кільцеву дорогу навколо східної частини Кропивницького;
- територіальна автомобільна дорога Т1221 (Кропивницький – Рівне) з південного заходу, що перетинає кільцеву дорогу навколо південної частини Кропивницького;
- місцеві дороги, що забезпечують транспортним сполученням райони та мікрорайони громади з іншими сусідніми територіальними громадами.

Залізничне сполучення громади з іншими містами України та закордоном забезпечується рухом пасажирських поїздів із основної залізничної станції Кропивницький; з метою сполучення територіально віддалених районів громади та населених пунктів сусідніх громад здійснюється рух приміських електропоїздів через невеликі залізничні станції. Зокрема залізничне сполучення селища Нового з Кропивницьким забезпечується функціонуванням залізничної станції Лелеківка. Завантаженість основної залізничної станції Кропивницького слабка, більшість пасажирських поїздів здійснюють транзитний рух через територію громади. Найближчий потужний залізничний вузол знаходиться у місті Знам'янка на відстані близько 40 км від Кропивницького з високою спроможністю вантажних та пасажирських перевезень.

Авіаційна транспортна інфраструктура представлена наявністю аеропорту «Кропивницький», що розташований на північному сході міста з наявністю однієї злітно-посадкової смуги довжиною 1300 м з можливістю будівництва додаткової смуги, що відповідатиме сучасним міжнародним вимогам; двох майданчиків для гвинтокрилів; ангару та адміністративно-побутових будівель. З метою розвитку авіаційної транспортної галузі та повноцінного відновлення спроможності аеропорту Кіровоградською обласною радою було створено комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт Кропивницький», діяльність з розвитку якого була пригальмована з початку повномасштабного вторгнення. Землі території аеропорту, право власності на які належать державі, передані у постійне користування Українській державній льотній академії, державному підприємству обслуговування повітряного руху України «Украерорух», державному підприємству «АРЗ» (Міністерство оборони України). З метою забезпечення діяльності пасажирського і вантажного авіаційного транспорту, підготовки водіїв транспортних засобів, технічного обслуговування авіаційного транспорту тощо, в Кропивницькому здійснюється діяльність міжнародної акціонерної авіаційної компанії «УРГА», що сертифікована Європейською асоціацією регіональних авіаліній ERA. Початковий етап відновлення спроможностей аеропорту на 2022-2023 роки передбачав виконання робіт, пов'язаних із розробкою техніко-економічного обґрунтування реконструкції аеродромного комплексу міжнародного аеропорту Кропивницький.

Внутрішня транспортна мережа Кропивницької громади складається з електро- та автомобільного пасажирського транспорту, що забезпечується діяльністю комунального підприємства та приватними перевізниками на договірній основі. Зокрема комунальне підприємство «Електротранс» Кропивницької міської ради є лідером надання транспортних послуг у громаді, обслуговуючи пасажирів на тролейбусах та автобусах. Кількість тролейбусних маршрутів за період з 2021 року була скорочена на 25,0% з 10 до 8 у 2024 році відповідно до графіку руху міського електричного транспорту з використанням 32 одиниць техніки. Загальна протяжність тролейбусної мережі становить 52,5 км, енергозабезпечення якої здійснюється 6 тяговими підстанціями.

Регулярні перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування здійснюються за 12 напрямками. Інші автобусні маршрути (22 напрямки) забезпечуються приватними перевізниками згідно з договірними умовами регулярних перевезень. Загальна протяжність автобусних маршрутів становить 270,9 км. Заходи щодо спеціальних регулярних перевезень передбачають рейси у період з квітня по жовтень з метою перевезення населення до садово-городніх товариств з відшкодуванням вартості таких перевезень приватним перевізникам.

Таблиця
Основні показники
забезпечення міських
транспортних перевезен

* дані Кропивницької міської ради

Міські пасажирські перевезення	2021	2022	2023
Пасажири платної категорії, %	14,8	27,0	27,1
Пасажири пільгової категорії, %	85,2	73,0	72,9
Відшкодування вартості пільгових перевезень (КП «Електротранс»), млн.грн.	117,53	113,47	146,93
Відшкодування перевезень до садово-городніх товариств (приватним перевізникам), млн.грн	0,87	0,88	1,26

Не зважаючи на те, що частка пасажирів пільгових категорій скоротилась у період з початку повномасштабного вторгнення на 14,4% з 2021 року, її вага залишається суттєвою для формування бюджету відшкодування вартості таких пільгових перевезень. Зокрема відшкодування комунальному підприємству «Електротранс» збільшилось на 25,0% за період з 2021 по 2023 роки. Серед головних причин такого зростання можна виділити: значне підвищення цін на паливо-мастильні матеріали та технічне обслуговування, на поточні ремонти та комплектуючі, та розширення пільгових категорій населення, що користуються безкоштовним проїздом, за рахунок включення до переліку внутрішньо-переміщених осіб. Частка пасажирів платних категорій, в свою чергу, поступово зростала на 83,1% за досліджуваний період.

Для задоволення соціальних потреб у перевезенні осіб з інвалідністю та маломобільних груп впроваджені заходи з реалізації: а) програми «Соціальне таксі», послугами якої скористались 2076 осіб з інвалідністю за результатами 2023 року; б) забезпечення перевезення маломобільних дітей спеціалізованим автобусом (виконано 1010 рейсів у 2023 році); в) використання двох спеціалізованих автомобілів для перевезення осіб з обмеженою мобільністю у візках.

Через низку внутрішніх та зовнішніх чинників негативного впливу на транспортну галузь, у тому числі макроекономічних, фінансово-кредитних, соціальних, політичних, зокрема й ризиків, пов'язаних з війною, темпи оновлення автомобільного парку приватних перевізників суттєво відстають від сучасних ринкових потреб для якісного та безпечного надання послуг перевезень пасажирів. Конкурсний відбір приватних перевізників здійснюється на основі наявності необхідного комплексу техніко-технологічних послуг щодо зберігання, технічного контролю, технічного обслуговування та ремонту транспортних засобів, медичного обстеження водіїв, служби безпеки дорожнього руху, яка відповідає нормативним вимогам та законодавчим актам.

Частина комунальних транспортних засобів обладнана пристроями GPS-навігації, камерами відеоспостереження, що дає змогу посилити безпеку та контроль за роботою водіїв і кондукторів. З метою безпечного надання послуг перевезення є необхідність у заміні тролейбусної контактної мережі (близько 14,7 км) та заміні і ремонті тягових підстанцій.

У відповідності до переліку завдань, направлених на розв'язання проблем, пов'язаних із безперешкодною мобільністю та міжрегіональною інтеграцією, згідно з положеннями Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 року №430-р, перед громадою стоять головні завдання щодо:

- збільшення частки використання електротранспорту у забезпеченні регулярних міських перевезень, зокрема доведення частки електротранспорту у внутрішньому сполученні до 75% до 2030 року;
- впровадження нових технологій та інтелектуальних транспортних систем для поліпшення якості надання транспортних послуг, систем інформування про надані послуги, впровадження електронної та інтегрованої автоматичної системи оплати проїзду.

Приміське, міжміське та міжнародне пасажирське транспортне сполучення здійснюється на автовокзалах Кропивницького №1 (розташованого на Олександрівському шосе на північному сході міста) та №2 (розташованого у середмісті).

Основні показники вантажних перевезень свідчать про значну частку обсягів таких перевезень та вантажообігу у загальному обсязі області.

Таблиця
Основні показники
вантажних перевезень

Кропивницький	2020	2021
Обсяг перевезень, тис.т	3 013,2	1 632,3
Вантажообіг, млн.ткм	424,7	363,0
Кіровоградська область		
Обсяг перевезень, тис.т	□ 643,6	9 783,1
Вантажообіг, млн.ткм	651,5	1 035,6
Частка міста у загальному обсязі області		
Частка перевезень, %	64,9	16,7
Частка вантажообігу, %	65,2	35,1

* дані Головного управління статистики у Кіровоградській області

Загалом, Кропивницька міська територіальна громада має привабливе розгалужене транспортне сполучення, що утворюються перетином значних автомобільних магістралей міжнародного, національного, територіального і місцевого значення та наявністю залізничних вузлів, які сприяють розвитку пасажирських та вантажних перевезень. В свою чергу, привабливе географічне розташування та доступність і мобільність транспортного пересування впливають на активний рух населення, як у середині області і країни, так і за кордон.

3.5.2 Житлово-комунальне господарство

Управління житловим фондом

Основною метою здійснення діяльності житлово-комунального господарства громади є повне задоволення потреб населення в усіх видах житлово-комунальних послуг, створення комфортних умов життєдіяльності, належне утримання та ефективне використання об'єктів комунальної власності, здійснення капітального ремонту та реконструкції об'єктів благоустрою, будівництво мереж вуличного освітлення, поліпшення технічного стану водопровідної мережі, зменшення енергоємності та

впровадження енергозберігаючих технологій, врегулювання питань поводження з тваринами, поліпшення екологічного стану тощо.

Життєдіяльність міста забезпечують підприємства – надавачі житлово-комунальних послуг, діяльність яких координує Головне управління житлово-комунального господарства Кропивницької міської ради. Погіршення технічного стану галузі житлово-комунального господарства, зокрема старіння житлового фонду; зношення внутрішньо будинкових та інженерних мереж теплопостачання, водопостачання та водовідведення; погіршення стану вулично-дорожньої мережі, мереж вуличного освітлення; погіршення стану та скорочення площ зелених насаджень, особливо тих, що досягли своєї вікової межі – неповний перелік головних проблем, що потребують невідкладного вирішення.

Багатоквартирний житловий фонд налічує 1035 житлових будинків на території Кропивницької міської територіальної громади, 669 серед яких обладнані централізованим опаленням (568 будинків перебувають в управлінні ЖЕО), 175 оснащені ліфтами у загальній кількості 547 одиниць (165 будинків, в яких 504 ліфти, перебувають в управлінні ЖЕО), 31 будинок відноситься до застарілого житлового фонду (29 будинків перебувають в управлінні ЖЕО). Аварійні та непридатні до експлуатації будинки на території громади відсутні. Житловий фонд у кількості 821 житлового будинку обслуговується житлово-експлуатаційними підприємствами, зокрема ЖЕО, ЖЕК. 30 житлових будинків обслуговуються об'єднанням житлово-будівельних кооперативів, 152 будинки знаходяться на самообслуговуванні ОСББ, 39 будинків селища Нового обслуговуються ТОВ «Гудекс ВПС». Таким чином, серед надавачів послуг з управління та утримання багатоквартирних будинків та прибудинкових територій на договірних засадах із співвласниками створено конкурентне середовище. Близько 60% житлового фонду потребує капітального ремонту; у тому числі 78,8% водопровідних та каналізаційних мереж, 59,1% - мереж теплопостачання.

В межах правомочності здійснення поточних ремонтів відповідно до переліку послуг з управління багатоквартирними будинками, за останні роки надавачі послуг здійснювали поточний ремонт покрівель; мереж холодного водопостачання; мереж теплопостачання; мереж водовідведення та зливової каналізації; мереж електропостачання, електрощитових та автоматів захисту; входних дверей до під'їздів та безпосередньо під'їздів. Кошториси на послуги з управління багатоквартирними будинками не передбачають можливість спрямування витрат на роботи капітального характеру. Відповідно до вимог чинного законодавства кошти, що сплачуються мешканцями за послугу з управління багатоквартирним будинком, не можуть бути використані на проведення робіт з капітальних ремонтів. Для виконання вказаних робіт повинен бути відкритий окремий рахунок відповідно до рішення загальних зборів мешканців.

Дієвим шляхом виходу із ситуації, що склалась, є здійснення мотиваційних заходів щодо створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) з метою ефективного управління та утримання житлового фонду. В громаді створено лише близько 14% ОСББ від загальної кількості багатоповерхових будинків, що перебувають в управлінні ЖЕО. Серед основних заходів щодо продовження стимулювання співвласників щодо створення ОСББ можна виділити наступні: 1) здійснення спільного фінансування капітальних ремонтів конструктивних елементів житлових будинків, зокрема з новоствореними ОСББ; 2) відшкодування частини кредитів (процентів, основної суми) для придбання енергозберігаючого обладнання та впровадження енергоефективних заходів, у тому числі в рамках комплексної програми «Велика термомодернізація»; 3) часткове відшкодування вартості незалежних джерел електричної енергії, що придбані ОСББ у воєнний період; 4) консультації та семінари щодо створення, діяльності та функціонування ОСББ; їх переваги для жителів тощо.

Підтримання у належному технічному стані ліфтового фонду багатоквартирних будинків, що перебувають в управлінні ЖЕО, здійснюється КП «ЛВК Геркон» міста Кропивницького. Загальний технічний стан ліфтового господарства – незадовільний; 495 ліфтів відпрацювали свій нормативний строк експлуатації. Проблема зношеного ліфтового фонду негативно впливає на життєдіяльність людей з обмеженими фізичними можливостями, у тому числі маломобільних груп населення, інвалідів, жінок з дітьми, людей похилого віку й інших категорій. Одним із шляхів вирішення проблеми модернізації ліфтового фонду може бути впровадження системи накопичувальних рахунків співвласників багатоквартирних будинків з метою зниження фінансового навантаження та спільного фінансування з місцевого бюджету.

Дорожня інфраструктура

Технічний стан дорожнього покриття під'їзних шляхів до багатоповерхової забудови (внутрішньо дворових доріг, проїздів) незадовільний; рівень фізичного зносу становить близько 78%. Під'їзні шляхи є однією із складових транспортної системи громади, тому для забезпечення комфортного доступу до забудівель та збереження мережі у громаді під час відновлювальних дорожніх робіт здійснюються поточні ремонти внутрішньодворових доріг на прибудинкових територіях, роботи з удосконалення покриття, а також особливі роботи, що враховують необхідність ремонтів або комплексної заміни застарілих підземних комунікаційних мереж; влаштування додаткових систем відведення дощових вод; облаштування місць з метою покращення рівня мобільності людей серед маломобільних груп населення; відновлення тротуарного покриття; облаштування місць паркування тощо.

Загальна протяжність доріг територіальної громади становить 549,54 км, з них з асфальтовим покриттям – 212,04 км, з щебеневим покриттям та іншим покриттям – 337,50 км. Площа дорожнього покриття складає 3,30 тис.м², з них з асфальтовим покриттям - 1,30 тис.м², з щебеневим та іншим покриттям – 2,00 тис.м².

Транспортно-експлуатаційний стан переважної більшості автомобільних доріг не відповідає сучасним вимогам і потребує поліпшення, враховуючи збільшення інтенсивності руху та розвиток галузі вантажних перевезень та, як наслідок, збільшення навантажень особливо на тонкошарові дорожні покриття. Окремі ділянки доріг, зокрема що забезпечують доступ до найвіддаленіших районів міста та окремих соціальних об'єктів, є аварійно небезпечними та потребують проведення капітального і поточного ремонтів. Таким чином, на території громади постійно здійснюються роботи щодо ремонтів (поточних, капітальних) дорожнього полотна доріг місцевого сполучення.

Для забезпечення руху транспортних засобів та пішоходів через перешкоди різних рівнів у Кропивницькому функціонують штучні споруди, серед яких 18 автомобільних мостів, 16 пішохідних мостів, а також один шляхопровід. Через застарілість та зношеність конструктивних елементів штучні споруди потребують модернізації та проведення капітальних ремонтів. КП «Міськсвітло» Кропивницької міської ради здійснює роботи з поточного ремонту та утримання в належному стані світлофорних об'єктів у місті.

Теплопостачання та енергозбереження

Послуги з виробництва, транспортування і постачання теплової енергії за всіма групами споживачів у громаді, які підключені до системи централізованого теплопостачання, надає КП «Теплоенергетик». Фонд теплопостачання складається з 22 котельень та Кропивницької ТЕЦ із загальною довжиною магістральних та розподільчих теплових мереж 164,5 км. Тепло подається шляхом прямого підключення до будівель; технічний стан котельних і теплових мереж характеризується значним фізичним і моральним зносом, у тому числі фізичний знос теплогенеруючого обладнання досягає близько 72%. Енергоефективність більшості житлових будинків дуже низька; втрати

теплової енергії сягають близько 60% завдяки низьким теплозахисним властивостям окремих конструктивних елементів будівель; зокрема структура втрати теплової енергії має наступний вигляд: через стіни – 42%, через вікна – 16%, через дах – 7%, через підвал – 5%, повітрообмін – 30%.

З метою надання якісних послуг централізованого опалення у громаді здійснюються роботи щодо утримання та обслуговування теплових мереж, капітальних ремонтів обладнання тощо. Та впроваджуються заходи щодо сприяння встановлення систем індивідуального опалення та термомодернізації будівель. З метою обґрунтування економічної доцільності та господарської необхідності проектування і будівництва нових, розширення та модернізації діючих джерел теплової енергії та теплових мереж була здійснена розробка проекту Схеми тепlopостачання міста Кропивницького, яка погоджена наказом Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 08.06.2024 року №531 «Про погодження схеми тепlopостачання міста Кропивницький», і затверджена рішенням міської ради від 04.07.2024 року №2055.

В рамках системи енергетичного менеджменту здійснюється моніторинг споживання енергоресурсів будівлями бюджетної сфери; зокрема економія споживання теплової енергії становила 22,4% (2023/2022), природного газу – 40,0%. За результатами 2023 року на території громади діяли 18 енергосервісних договорів із впровадженням ЕСКО-механізму, за якими були завершені усі види робіт з комплексної термомодернізації будівель.

В умовах воєнного стану та пошкоджень критичної енергетичної інфраструктури, в рамках міжнародної технічної допомоги (USAID, UNICEF) протягом 2023 року матеріально-технічна база КП «Теплоенергетик» КМР» поповнилась шістьма модульними котельнями, тридцятьма електрогенераторами (з них два – придбано за кошти підприємства), матеріалами і обладнанням, необхідними для роботи тепло-, водогосподарства, а також спеціалізованою аварійно-відновлювальною машиною з начинням, двома екскаваторами-навантажувачами і одним навантажувачем.

Благоустрій

Заходи з благоустрою передбачають розроблення і здійснення ефективних і комплексних заходів з утримання території Кропивницької міської територіальної громади у належному стані, її санітарного очищення, збереження об'єктів загального користування, роботи щодо відновлення, належного утримання та раціонального використання територій, охорони та організації упорядкування об'єктів благоустрою з урахуванням особливостей їх використання.

Довжина мереж зовнішнього вуличного освітлення становить 534 км, структура світильників якої складається переважно з енергозберігаючих світильників типу LED на 96,4%. Обслуговування та утримання в належному технічному стані мереж зовнішнього освітлення та відповідної інфраструктури, зокрема кабельних ліній, кронштейнів, опор; утримання технічних засобів регулювання дорожнього руху та відновлення дорожньої розмітки, ремонт пультів автоматичного та телемеханічного керування тощо, здійснюється КП «Міськсвітло» Кропивницької міської ради. Основним пріоритетом діяльності підприємства є забезпечення зовнішнім освітленням доріг, внутрішньодворових доріг та проїздів, парків, скверів, територій загального користування, що не мають побудованих мереж, та продовження заходів з впровадження сучасних технологій енергозбереження по всій мережі на всіх світлоточках, а також забезпечення дорожньої мережі технічними засобами регулювання дорожнього руху, зокрема функціонування 69 діючих світлофорних об'єктів, у тому числі 13 серед яких обладнані звуковими сигналами для осіб з вадами зору.

Утримання благоустрою території громади у належному стані, зокрема обслуговування та ремонт об'єктів вулично-дорожньої мережі, штучних споруд, малих

архітектурних споруд, обслуговування вулиць приватного сектору та тротуарів, своєчасне ручне та механічне прибирання, систематичне вивезення сміття, ліквідація сміттєзвалищ, облаштування сучасними комплексами місць зупинок громадського транспорту тощо, здійснюється КП «Універсал 2005» Кропивницької міської ради».

Зелена зона Кропивницької міської територіальної громади представлена об'єктами загального користування (публічним простором) загальною площею 670,85 га, серед яких 8 парків, 5 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення, 20 скверів, 2 лісопарки загальною площею 222,7 га. Роботи з поточного ремонту та утримання в належному стані об'єктів зеленого та розсадницького господарства здійснюються КП «Благоустрій» Кропивницької міської ради» та залученими на договірних засадах приватними підприємствами. Необхідні довгострокові комплексні заходи з підбору асортименту, оновлення існуючих насаджень, створення нових скверів, зелених зон житлових масивів з використанням стійких видів і форм деревних та чагарникових рослин.

Полігон захоронення твердих побутових відходів в територіальних межах громади та області відсутній. Міське сміттєзвалище твердих побутових відходів розташовується на площі 18,87 га, наповненість якого становить близько 80%, та яке знаходиться у задовільному стані. Комплексні заходи поводження з відходами на території громади здійснюються ТОВ «Екостайл». З метою ефективного функціонування сміттєзвалища здійснюються роботи, пов'язані із санацією території для збільшення санітарної зони та подальшої рекультивациі території з використанням сучасних технологій. З метою обмеження та запобігання негативному впливу відходів на навколишнє природне середовище підприємством ТОВ «Екостайл» встановлено сміттесортувальну лінію МСПК-50 на міському сміттєзвалищі потужністю 80,0 тис. тонн/рік, яка експлуатується з 2016 року.

З метою зменшення викидів в атмосферу шкідливих речовин, що утворюються у відходах існуючого сміттєзвалища, з 2019 року було розпочато реалізацію проєкту будівництва комплексної інженерної споруди із системою збору біогазу сміттєзвалища твердих побутових відходів для виробництва електричної енергії, яка убезпечувала сміттєзвалище від самозаймань і розповсюдження їдких запахів та генерувала електроенергію, що надходила до енергосистеми за «зеленим тарифом».

Збирання твердих побутових відходів здійснюється контейнерним (переважно багатоповерхова забудівля) та безконтейнерним (приватний сектор) методами.

Утримання 17 кладовищ (зокрема 8 діючих кладовищ, у тому числі кладовища у селищі Новому; 8 закритих кладовищ; меморіального комплексу на Фортечних валах) загальною площею 227,482 га здійснюється КП «Ритуальна служба - спеціалізований комбінат комунально-побутового обслуговування» Кропивницької міської ради», а саме прибирання, вивезення сміття; видалення порослі дерев; систематичне очищення контейнерів та вивезення сміття з території кладовищ; інші роботи, пов'язані з утриманням кладовищ.

3.5.3 Поштові послуги та зв'язок

Сфера поштових послуг та зв'язку представлена, у першу чергу, діяльністю акціонерного товариства «Укрпошта», що має розгалужену мережу у громаді. За останні декілька років на відділеннях було проведено реалізацію масштабного проєкту комп'ютеризації відділень поштового зв'язку, автоматизації послуг, що дозволяє надавати ширший спектр та обслуговувати більшу кількість клієнтів, у тому числі віддалених районів і територій. У місті Кропивницькому розташовані 22 стаціонарні відділення поштового зв'язку, та одне стаціонарне відділення у селищі Новому, в яких надається повний перелік послуг Укрпошти. Пересувні відділення на території громади відсутні.

Основним приватним представником галузі логістики та зв'язку є група компаній NOVA (Нова Пошта), що є лідером у сфері логістичних, фінансових та ІТ-послуг, інфраструктура якої передбачає наявність на території Кропивницької міської територіальної громади розгалуженої мережі відділень, функціонування сортувального терміналу та депо з метою надання швидкого та якісного сервісу в умовах постійного зростання обсягів відправлень. Компанія Meest – лідер надання послуг міжнародної доставки, а також інших поштових та транспортних послуг в середині країни.

Завдяки будівництву нових базових станцій та модернізації існуючого обладнання за останні роки розширено мережу покриття 4G зв'язком та покращено якість зв'язку на вже існуючих територіях, що дає змогу користуватись перевагами інтернету, сучасних мобільних технологій для підприємництва, здобуття освіти, інтернет спілкування тощо. Мережа 4G мобільних операторів Київстар, Водафон, Лайфсел покриває всю територію Кропивницької міської територіальної громади, у тому числі територію селища Нового.

3.5.4 Соціальне забезпечення

Задоволення потреб та інтересів територіальної громади у сфері соціального захисту населення, у тому числі надання соціальних послуг, здійснюється **Департаментом соціальної політики** Кропивницької міської ради, у структуру якого входять управління соціального захисту населення Подільського району, Фортечного району та відділи за напрямками, зокрема відділ соціальних допомог, по роботі з ветеранами війни, учасниками АТО та членами їх сімей, з питань організації надання соціальних послуг, з питань обслуговування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, по роботі з внутрішньо переміщеними особами.

До основних завдань департаменту соціальної політики Кропивницької міської ради належить: а) реалізація на території міста державної політики у сфері соціального захисту населення; б) здійснення моніторингу та перевірки надання соціальної підтримки під час надання державних соціальних допомог, компенсацій, цільового використання коштів державного та місцевого бюджетів, спрямованих на цю мету; в) здійснення нагляду та контролю у сфері призначення (перерахунку) і виплати пенсій та застосування пенсійного законодавства; г) проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з соціальних питань; ґ) розроблення та організація виконання місцевих цільових та комплексних програм і заходів щодо поліпшення становища соціально вразливих верств населення; й інші.

Протягом 2023 року департаментом прийнято 18 840 заяв про призначення різних видів соціальних допомог та компенсацій, зокрема 3 243 заяви про надання житлових субсидій, 1 473 заяви щодо надання пільг на оплату житлово-комунальних послуг. Станом на 23.07.2024 року на обліку у департаменті перебувало 23 721 внутрішньо переміщена особа, серед яких 9 604 чоловіків, 14 117 жінок, 12 820 осіб працездатного віку, 4 271 пенсіонерів, 5 237 дітей, 1 393 осіб з інвалідністю. При Виконавчому комітеті Кропивницької міської ради функціонує Рада з питань внутрішньо переміщених осіб. Відділом з питань організації надання соціальних послуг забезпечується ведення реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг, до якого внесені 7 закладів (установ) комунальної форми власності.

Кропивницький міський центр соціальних служб надає широкий спектр соціальних послуг для осіб, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах. Центр повністю укомплектований висококваліфікованими кадрами для надання послуг екстреного (кризового) втручання; інформування; консультування; посередництва; представництва інтересів; соціальної профілактики; соціальної адаптації; соціального супроводу сімей/осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, та соціального супроводу сімей, у яких виховуються діти-сироти і

діти, позбавлені батьківського піклування; соціальної інтеграції та реінтеграції. За результатами 2023 року 2 386 осіб отримали соціальні послуги, у тому числі послугою соціальний супровід охоплено 29 сімей/осіб, з них 21 сім'я/особа знята з соціального супроводу, 12 з яких – з досягненням позитивного результату.

КУ «Кропивницький міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» КМР забезпечує надання соціальних послуг особам або сім'ям, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах. Центр повністю укомплектований висококваліфікованими кадрами для надання послуг догляду вдома; соціальної адаптація; натуральної допомоги; перекладу жестовою мовою; фізичного супроводу осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на колісних кріслах, з інтелектуальними, сенсорними, фізичними моторними, психічними та поведінковими порушеннями. Для вирішення питання надання соціальних транспортних послуг створена служба «Соціальне таксі». За 2023 рік територіальний центр надав соціальні послуги 4 126 особам, у тому числі послуги натуральної допомоги (2 238 особам), догляду вдома (1 054 особам), соціальної адаптації (834 особам), перекладу жестовою мовою (55 особам), та соціальної послуги фізичного супроводу осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, з інтелектуальними, сенсорними, фізичними, моторними, психічними та поведінковими порушеннями (18 особам).

Управління з питань захисту прав дітей Кропивницької міської ради виконує наступні завдання: а) забезпечення додержання вимог законодавства щодо встановлення опіки та піклування над дітьми, їх усиновлення, влаштування в дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї; б) здійснення контролю за умовами утримання і виховання дітей у закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; в) впровадження заходів реалізації державної політики з питань забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа та формування відповідного житлового фонду; г) проведення заходів, спрямованих на подолання дитячої бездоглядності та безпритульності; д) організація ведення обліку дітей дошкільного та шкільного віку; е) надання практичної та методичної допомоги, консультацій з питань соціального захисту дітей, запобігання вчиненню дітьми правопорушень; є) представництво та забезпечення прав та інтересів дітей тощо. Управлінням здійснюються заходи щодо приведення в належний стан житлових приміщень для проживання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, та забезпечення них житловими приміщеннями з первинного та вторинного ринків для постійного проживання. На початок 2022 року на обліку управління перебувало 382 дитини, серед яких 84 – мають житло на праві власності, 82 – мають житло на праві користування, 216 дітей – не мають житла та 232 дитини знаходяться на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов. На території громади функціонує соціальний гуртожиток, розрахований на 40 осіб зазначених категорій дітей.

Комунальний заклад «Кропивницький міський центр комплексної реабілітації та надання соціальних послуг для осіб з інвалідністю» КМР забезпечує надання реабілітаційних і соціальних послуг особам з інвалідністю, які досягли повноліття та є особами з інвалідністю з дитинства, віком від 18 до 35 років, дітям з інвалідністю, дітям віком до трьох років (включно), які належать до групи ризику щодо отримання інвалідності, з метою максимальної реалізації їх особистого потенціалу, адаптації та інтеграції у суспільство, їх батькам або законним представникам. Центр забезпечує створення умов для зменшення та подолання фізичних та/або психічних, та/або інтелектуальних, та/або сенсорних порушень, запобігання таким порушенням, коригування порушень розвитку, формування та розвиток основних соціальних і побутових навичок; надання послуг з ранньої та/або соціальної, та/або психологічної,

та/або фізичної, та/або медичної, та/або психолого-педагогічної, та/або фізкультурно-спортивної, та/або трудової реабілітації (абілітації) відповідно до їхніх потреб. Станом на 01.07.2024 року Центр не зареєстрований у Реєстрі надавачів та отримувачів соціальних послуг, не надає соціальні послуги, а забезпечує надання реабілітаційних послуг. Станом на 01.01.2024 року на обліку у Центрі перебувало 159 дітей, яким у 2023 році було надано 184 реабілітаційні послуги.

Кропивницький міський центр обліку та тимчасового перебування бездомних осіб здійснює діяльність з урахуванням індивідуальних потреб бездомних осіб і впровадження інноваційних методів роботи із зазначеними категоріями осіб, та забезпечує надання соціальних послуг з представництва інтересів, надання притулку, інформування та консультивання. Спроможність Центру складає 30 ліжко-місць. Основними завданнями Центру є виявлення та ведення обліку бездомних осіб; сприяння формуванню позитивної громадської думки про бездомних осіб; сприяння в отриманні безоплатної правової допомоги, оформленні документів, отриманні реєстрації місця проживання/перебування; сприяння у працевлаштуванні; надання тимчасового притулку із забезпеченням одягом, взуттям, харчуванням; створення умов для здійснення санітарно-гігієнічних заходів тощо; надання допомоги у зміцненні/відновленні родинних та суспільно корисних зв'язків. За 2023 рік Центром були надані соціальні послуги 87 особам.

КУ «Кропивницький міський центр запобігання та протидії насильству» КМР створений для надання комплексної допомоги та соціальних послуг особам/сім'ям, у тому числі внутрішньо переміщеним особам, які постраждали від домашнього та/або насильства за ознакою статі, зокрема сексуального, та пов'язаного із збройним конфліктом. Центр включає чотири структурні підрозділи, а саме: притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі; денний центр соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі (з кризовою кімнатою); мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі; цілодобову службу «Телефон довіри». Короткострокове або цілодобове перебування строком до 20 діб при денному центрі забезпечується наявністю кризової кімнати, розрахованої на 5 осіб з дітьми. У Центрі надаються соціальні послуги з надання притулку, екстреного (кризового) втручання, консультивання, представництва інтересів, інформування; здійснюється організація та підтримка груп взаємодопомоги постраждалих осіб, проведення для них семінарів і тренінгів; проводиться соціально-профілактична та інформаційна робота. Станом на 01.01.2024 року до кризової кімнати звернулось 19 жінок, 7 з яких з неповнолітніми дітьми. За 2023 рік постраждалим особам було надано 19 соціальних послуг кризового та екстреного втручання, інформування, консультивання, представництва інтересів.

Кропивницький міський соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування є закладом для тимчасового проживання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, віком від 15 до 18 років та осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, віком від 18 до 23 років. Гуртожиток надає соціальні послуги підтриманого проживання; соціальної інтеграції та реінтеграції. За 2023 рік закладом були надані соціальні послуги 60 особам.

КЗ «Кропивницький міський гуртожиток №1» та КЗ «Кропивницький міський гуртожиток №2» є закладами для тимчасового проживання осіб/сім'ей з числа внутрішньо переміщених, а також осіб/сім'ей, які опинилися у складних життєвих обставинах через шкоду, завдану пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією. Гуртожитки забезпечують надання соціальних послуг особам/сім'ям, які тимчасово проживають в них, а саме з інформування; консультивання; надання притулку; представництва інтересів; соціальної інтеграції та реінтеграції. За 2023 рік було надано 138 соціальних послуг.

3.5.5 Стан охорони здоров'я

За останні роки демографічна ситуація у Кропивницькій міській територіальній громаді свідчить про наявну тенденцію депопуляції населення, скорочення природного відтворення та зростання міграційного руху. Динаміку природного руху населення можна проаналізувати з використанням коефіцієнтів народжуваності та смертності.

Таблиця
Основні показники
природного відтворення
населення

* на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області

	коєфіцієнт на □оджуваності	коєфіцієнт смертності	коєфіцієнт відтворення населення
Кропивницький			
2019	7,4	14,3	-6,9
2020	6,8	16,2	-9,4
2021	6,6	19,7	-13,1
Кіровоградська □область			
2019	6,8	16,4	-9,6
□2020	6,5	17,9	-11,4
2021	6,1	20,8	-14,7

У довоєнний період показники смертності та народжуваності знаходились у зворотній залежності: народжуваність поступово знижувалась, смертність зростала, що говорить про загрозову тенденцію природного скорочення населення громади. Очевидно, що за час війни, зокрема за 2022-2024 роки, від'ємний показник природного відтворення населення буде лише погіршуватись.

Таблиця
Структура основних
хвороб, 2021

* на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області

Частка померлих за основними причинами смерті, %	
Хвороби с□стеми кровообігу	57,5
Новоутворення	9,8
Хвороби органів дихання	8,3
Вірус COVID-19	6,6
Хвороби органів травлення	2,9
Інші	14,8

У структурі поширеності хвороб за результатами 2021 року, як і у попередніх періодах, головну вагу займали хвороби системи кровообігу, частка померлих від яких становила більше половини всіх смертей. Частка померлих від новоутворень, хвороб органів дихання і травлення суттєво не змінилась. Натомість у структуру основних хвороб увійшов вірус COVID-19 завдяки швидкому розповсюдженню серед населення у 2020-2021 роках та ураженню внутрішніх органів людини, що стало викликом для діючої системи охорони здоров'я.

З метою пригальмування поширення соціально значимих захворювань серед населення, таких, як гіпертонічна хвороба, ішемічна хвороба серця, онкологія, туберкульоз, цукровий діабет тощо, існує необхідність із впровадження заходів пропаганди здорового способу життя та виховання усвідомлення серед громадян відповідальності за стан свого здоров'я, його збереження, у тому числі здійснення своєчасної профілактики захворювань. Воєнні дії, що посилюють негативний вплив на демографічну ситуацію, несприятливий екологічний стан, та нестійкі соціально-економічні процеси суттєво погіршують здоров'я населення.

На території міста Кропивницький, як міста – обласного центру, медичну допомогу жителям Кропивницької міської територіальної громади, зокрема внутрішньо переміщеним особам, військовослужбовцям, ветеранам війни, членам їх сімей, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників

та Захисниць України надають лікувальні заклади і підприємства різних форм власності та підпорядкування. Медична допомога надається у 7 закладах охорони здоров'я комунальної власності, 8 закладах охорони здоров'я спільної власності територіальних громад сіл, селищ і міст області, у ряді приватних медичних закладів (понад 50 одиниць), які функціонують і надають медичні послуги на території Кропивницької міської територіальної громади.

Враховуючи розгалуженість медичної інфраструктури, заклади охорони здоров'я обслуговують не лише населення громади, а й жителів прилеглих територій та всієї Кіровоградської області. Всі 7 закладів охорони здоров'я комунальної власності працюють за програмою державних медичних гарантій згідно з підписаними договорами з Національною службою здоров'я України.

КНП «Центральна міська лікарня» Кропивницької міської ради» - багатопрофільний кластерний заклад охорони здоров'я, що надає послуги вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги в стаціонарних і амбулаторних умовах, комплексної реабілітаційної допомоги та послуги по паліативній медичній допомозі. У структуру підприємства входять поліклініка та цілодобові стаціонари на 255 та 195 ліжок. В умовах воєнного стану та розвитку пріоритетних напрямів у сфері охорони здоров'я підприємство відкрило реабілітаційне відділення на 30 ліжок з наданням спеціалізованої медичної допомоги.

КНП «Міська лікарня швидкої медичної допомоги» Кропивницької міської ради» - кластерний заклад охорони здоров'я, що надає послуги вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги, зокрема невідкладної ургентної та планової медичної допомоги дорослому населенню із загальним ліжковим фондом – 300 місць. Підприємство безперервно надає цілодобову невідкладну стаціонарну хірургічну, акушерську та гінекологічну допомогу, невідкладну медичну допомогу хворим із гострими порушеннями мозкового кровообігу. Одним з нових напрямів підприємства є стаціонарна і амбулаторна реабілітаційна допомога хворим з перенесеними гострими порушеннями мозкового кровообігу та травмами опорно-рухового апарату.

КНП «Дитяча міська лікарня» Кропивницької міської ради» - заклад охорони здоров'я, що надає стаціонарні та амбулаторні послуги вторинної (спеціалізованої), паліативної медичної допомоги та реабілітації дітям. Ліжковий фонд становить 80 місць по наданню стаціонарної медичної допомоги дітям.

Три лікарні міста увійшли до спроможної мережі закладів охорони здоров'я Кіровоградської області.

КНП «Поліклінічне об'єднання» Кропивницької міської ради» - заклад охорони здоров'я, що надає послуги первинної, вторинної (спеціалізованої) амбулаторної медичної допомоги дорослому населенню, у тому числі мобільну паліативну допомогу та медичну реабілітацію, з ліжковим фондом денного стаціонару 210 місць.

Крім того, первинна медична допомога на території громади надається Центром первинної медико-санітарної допомоги №1 (до якого входять 10 амбулаторій загальної практики сімейної медицини), Центром первинної медико-санітарної допомоги №2 (до якого входять 8 амбулаторій загальної практики сімейної медицини), КНП «Амбулаторія загальної практики – сімейної медицини». У цих заклад надається і психологічна допомога населенню.

3.5.6 Культура та розвиток туризму

Мережа закладів культури, що підпорядковані управлінню культури і туризму Кропивницької міської територіальної громади, включає 6 мистецьких шкіл, 20 бібліотек-філій міської централізованої бібліотечної системи міста Кропивницького, 3 музейні

заклади, комунальний заклад «Кропивницький культурно-дозвіллевий центр», до складу якого увійшли Будинок культури Масляниківки та творчі колективи.

Міська централізована бібліотечна система Кропивницької міської територіальної громади складається з 20 бібліотек-філій, у тому числі центральної міської бібліотеки імені Володимира Панченка, центральної міської бібліотеки для дітей імені Леоніда Куценка. Книжковий фонд мережі на 01.01.2024 року становить 308177 примірників видань та матеріалів, скоротившись у порівнянні з 2022 роком на 7,2% (331896 екземплярів).

В умовах сучасного розвитку культурних просторів на базі бібліотек з новими стандартами надання освітніх, культурних, дозвіллевих послуг, впровадження сучасних творчих проєктів, доступності до інформаційних технологій та можливості отримання адміністративних послуг тощо, розвиток інноваційних бібліотечних послуг набуває все більшої важливості у суспільстві. Зокрема, серед новітніх форм за останні роки у закладах бібліотечної мережі були впроваджені:

- виставкові заходи з використанням XR технологій (розширена реальність), у тому числі 3D (трьохмірний простір), VR (віртуальна реальність), AR (доповнена реальність) технік;
- розширення книжкового фонду в рамках проєкту «Польська полиця в Україні», що реалізований Інститутом книги у Польщі та Українським інститутом книги;
- інноваційні заходи психологічної взаємодії для дітей 4-6 років з метою розвитку критичного мислення, навчання комунікації, переходу від індивідуальної діяльності до групової взаємодії, що сприяє адаптації дітей до нових життєвих обставин;
- заходи з розвитку критичного мислення для людей поважного віку;
- заходи з інтеграції внутрішньо-переміщених осіб у життєдіяльність громади з метою реалізації їхніх потреб, пізнавальних читацьких інтересів, розвитку творчого потенціалу, боротьби з негативними емоціями, думками, відчуттями шляхом арттерапії;
- коворкінг-студія з вивчення англійської мови та роботи клубу розмовної англійської;
- консультації з комп'ютерних технологій, зокрема функціональне використання проєкту «Дія.Цифрова освіта» для посилення цифрової і медійної грамотності та цифрових навичок серед населення;
- функціонування клубів формування національної свідомості та духовного розвитку, а також заходів з національно-патріотичного виховання;
- лекторії та майстер-класи з краєзнавства, правознавства, екології, сімейних стосунків, роботи з дітьми та юнацтвом, людьми похилого віку.

Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського – сучасний мегакультурний центр проведення численних наукових, літературних, мистецьких заходів: презентацій, зустрічей, засідань клубів, коворкінгів, концертів, кінопоказів тощо з унікальними рідкісними виданнями XVI-XX століття, зокрема рукописами, стародруками, мініатюрами, репринтними та факсимільними виданнями, колекціями із загальним бібліотечним фондом 783 472 примірників.

Кіровоградська обласна бібліотека для юнацтва імені Є. Маланюка – інформаційний, культурно-освітній, методико-консультативний, науково-дослідний центр з питань бібліотечного обслуговування юнацтва та молоді. Бібліотечний фонд на 01.01.2024 року становив 103 976 примірників, скоротившись на 2,9% з 107 056 примірників на 01.01.2023 року.

Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т.Г. Шевченка – центр надання інформаційних та культурно-дозвіллевих послуг дітям дошкільного та учням молодшого,

середнього і старшого шкільного віку із загальним книжковим фондом близько 145 тисяч примірників.

З метою долучення населення та гостей громади до надбань національної, місцевої та світової історико-культурної спадщини на території громади розташовані заклади музейної мережі.

Комунальний заклад «Центральноукраїнський обласний краєзнавчий музей» - з музейними колекціями, що налічують близько 68 500 предметів основного та 33 500 науково-допоміжного фонду, що включають зібрання, пов'язані із історичним розвитком та культурою краю з найдавніших часів до наших днів, та природою регіону. Серед філій закладу, що знаходяться у місті – **Меморіальний музей Марка Кропивницького** – житловий будинок кінця XIX століття.

Комунальний заклад «Музей мистецтв Кіровоградської обласної ради» - культурний простір експонування музейних предметів, що входять до фондового зібрання, зокрема творів сакрального мистецтва, мистецтва XVIII – початку XX століття, художників-земляків, видатних діячів українського образотворчого мистецтва, предметів декоративно-ужиткового мистецтва, стародруків, археології, побуту, монументального мистецтва, голограм артефактів, медалей та монет тощо.

Музейний комплекс Української державної льотної академії, мета якого полягає у формуванні інтересу до авіації, пропаганді авіаційних досягнень, поваги до історії галузі й персоналіям, які зробили особистий внесок. Комплекс включає музей авіації, сквер Кожедуба, алею авіаторів, сквер аеронавігації, музейну композицію історичного краєзнавства, клуб українсько-норвезького партнерства.

Серед інших музейних закладів на території громади функціонують: комунальний заклад «Літературно-меморіальний музей І.К. Карпенка-Карого міста Кропивницького», комунальний заклад «Художньо-меморіальний музей О.О. Осмьоркіна», комунальний заклад «Кропивницький музей музичної культури ім. К. Шимановського», Народний меморіальний музей ім. Г.Г. Нейгауза та меморіальна кімната Юлія Мейтуса (при музичній школі №1 ім. Г.Г. Нейгауза), Народний меморіальний музей Ю.С. Мейтуса (при комунальному закладі «Музична школа № 2 ім. Ю.С. Мейтуса міста Кропивницького»), Музейна кімната історії освіти Кіровоградщини (при Кіровоградському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського), Археологічний музей імені Нінель Бокій (при Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка), Музей Арсенія Тарковського (при лицей «Муніципальний колегіум»), Пожежно-технічна виставка-музей (при Управлінні ДСНС України у Кіровоградській області), Музей медицини (при Кіровоградському медичному коледжі ім. Є.Й. Мухіна), Музей бойової слави 3-го окремого полку спеціального призначення імені князя Святослава Хороброго, Картинна галерея Петра Оссовського «Світ і Вітчизна» (при Музеї мистецтв), Музей історії заводу «Ельворті», Галерея «Єлисаветград» тощо.

Мережа початкової мистецької освіти громади включає музичну школу №1 імені Г.Г. Нейгауза, музичну школу №2 імені Ю.С. Мейтуса, музичні школи №3 та №4, дитячу художню школу імені О.О. Осмьоркіна, дитячу школу мистецтв.

У громаді функціонує комунальних заклад **«Кропивницький культурно-дозвіллєвий центр»**, серед видатних колективів якого можна виділити міський професійний духовий оркестр, народний аматорський хор «Ветеран», муніципальний камерний хор «Елефтерія», ансамбль народної музики «Степограй», народний аматорський ансамбль пісні і танцю «Горлиця», зразковий аматорський хореографічний ансамбль «Олена», театр малих форм «Муніципальний Театр Сатири»; у тому числі до складу закладу входить Будинок культури Масляниківки, що є центром культурного відпочинку та діяльності творчих колективів мікрорайону.

Крім того, розвиток культурного життя підтримується діяльністю Кіровоградського районного будинку культури, Кіровоградського обласного центру народної творчості, Кіровоградської обласної філармонії, **Кіровоградського академічного обласного українського музично-драматичного театру імені М.Л. Кропивницького («Театр корифеїв»)**.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26.07.2001 року №878 місто Кропивницький віднесено до списку історичних населених міст України (дата заснування 1754 рік). На території Кропивницької міської територіальної громади розташована значна кількість об'єктів культурної спадщини як національного, так і місцевого рівня, які описані в Історико-архітектурному опорному плані міста Кропивницького з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів, розробленому Українським державним інститутом культурної спадщини у 2022 році.

Відповідно до переліку **пам'яток культурної спадщини національного значення** Кіровоградської області, занесених до державного реєстру нерухомих пам'яток України, на території громади розташовані 7 об'єктів.

**Таблиця
Перелік пам'яток
культурної спадщини
національного значення,
занесених до державного
реєстру**

* за даними державного реєстру нерухомих пам'яток України Міністерства культури та інформаційної політики України (МКІП)

Найменування пам'ятки	Вид пам'ятки	Рішення про взяття під охорону	Охоронний номер
Двірцевий корпус (1848 рік)	пам'ятка архітектур	Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2024 № 608	110008
Військове училище (1848 рік)	пам'ятка архітектури	Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2024 № 608	110009
Манеж (1848 рік)	пам'ятка архітектури	Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2024 № 609	110010
Штабний корпус (1848 рік)	пам'ятка архітектури	Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2024 № 610	110011
Житловий будинок (1800 рік)	пам'ятка архітектури	Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2024 № 611	110012
Грецька церква (1812 рік)	пам'ятка архітектури	Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2024 № 612	110013
Покровська церква (1875 рік)	пам'ятка архітектури	Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2024 № 613	110014

На території міста налічується 655 пам'яток нерухокої культурної спадщини, які знаходяться на обліку та занесені до переліку пам'яток культурної спадщини місцевого значення.

**Таблиця
Перелік пам'яток
культурної спадщини
місцевого значення**

* за даними Кропивницької міської ради, 2022

Вид пам'ятки	Кількість
архітектури та містобудування	577
монументального мистецтва	42
історії	25
археології	7
садово-паркового мистецтва	4
Всього	655

Зазначений перелік пам'яток місцевого значення потребує коригування з метою впорядкування об'єктів, які вже занесені або не були виявлені під час натурних

досліджень (оскільки вже не існують), про що визначається в історико-архітектурному опорному плані міста Кропивницького або втратили предмет охорони, або такі пам'ятки історії, що підлягають декомунізації. Згідно з розпорядженням голови Кіровоградської обласної державної адміністрації від 29.01.2020 року №102-р був оновлений перелік щойно виявлених пам'яток, серед яких 279 об'єктів архітектури та 12 об'єктів містобудування. Відповідно до досліджень, визначених в історико-архітектурному опорному плані, даний перелік пам'яток має бути скоригований на предмет виявлення вже занесених об'єктів або невиявлених під час натурних досліджень, та об'єктів, що втратили предмет охорони під час ремонтів та перебудов.

До **національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини**, що мають місце на території громади відповідно до державного реєстру МКП, віднесені:

- культура приготування українського борщу (охоронний номер 022.нкс; галузь – звичаї, обряди, святкування, знання та практики, що стосуються природи і Всесвіту, традиційні ремесла; географічне розташування – по всій Кіровоградській області; наказ включення до переліку від 13.10.2020 року №2182);
- приготування української традиційної страви «Голубці» (охоронний номер 066.нкс; галузь – звичаї, обряди, святкування; знання та практики, що стосуються природи і Всесвіту; традиційні ремесла; традиційна кухня; географічне розташування – по всій Кіровоградській області; наказ включення до переліку від 04.05.2023 року №234).

Серед переліку нововиявлених елементів нематеріальної культурної спадщини з ареалом сучасного побутування на території громади виділяють ткацтво та гончарство у галузі традиційних ремесел.

Велика кількість пам'яток культурної спадщини національного та місцевого значення, об'єктів та територій природно-заповідного фонду, місць рекреації та відпочинку, культурних закладів та потужних промислових об'єктів, а також розгалуженої мережі об'єктів індустрії гостинності тощо сприяють розвитку туристичної галузі і креативних індустрій у громаді. Створення та розвиток діяльності туристично-інформаційного центру громади (ТІЦ) сприяє просуванню Кропивницької міської територіальної громади як привабливої туристичної дестинації завдяки налагодженню комунікації, інформуванню й консультуванню туристів та інших суб'єктів туристичної індустрії, а також промоції й рекламуванню туристично-рекреаційних ресурсів та інших «туристичних магнітів» громади. У тому числі з цією метою функціонує онлайн портал «Туристичний Кропивницький».

За останні роки з метою поліпшення стану туристичної навігації у Кропивницькому біля основних туристичних об'єктів встановлено інформаційні таблички з QR-кодами та аудіогідами; інформаційно-туристичні пілони з відповідним цифровим кодуванням. У зв'язку із повномасштабним вторгненням ТІЦ Кропивницького впровадив надання додаткових послуг внутрішньо-переміщеним особам з метою створення умов для їх адаптації та відновлення, а також їх інтеграції у суспільне життя Кропивницької міської територіальної громади. Крім того, до оновленої карти «туристичних магнітів» Державного агентства розвитку туризму України внесені дві потужні локації Кропивницького, а саме Театр корифеїв та Етнолабораторія «Баба Єлька».

За період з 2019 року суттєво зросли надходження від туристичного збору до місцевого бюджету, зокрема зростання становило 120,0% з 0,5 млн.грн. у 2019 році до 1,1 млн.грн. за результатами 2023 року.

Не зважаючи на потужний культурно-рекреаційний та природно-ресурсний потенціал громади туристична галузь на сьогоднішній день є не достатньо розвинутою, має недостатній вплив на підвищення конкурентоспроможності території в рамках її соціально-економічного та культурного розвитку.

3.5.7 Фізична культура та спорт; молодіжна політика

На території Кропивницької міської територіальної громади діє мережа фізкультурно-оздоровчих та спортивних закладів, які здійснюють відповідну діяльність:

- 4 комплексні дитячо-юнацькі спортивні школи Кропивницької міської ради з олімпійськими та неолімпійськими видами спорту, зокрема для осіб з інвалідністю (інваспорт), в яких займаються 2100 дітей;
- 2 обласні спеціалізовані дитячо-юнацькі спортивні школи олімпійського резерву (спортивна гімнастика, плавання, важка атлетика, бейсбол, бокс, легка атлетика, софтбол, футбол);
- обласна комплексна дитячо-юнацька спортивна школа «Ніка», реабілітаційна дитячо-юнацька спортивна школа інвалідів «Інваспорт», Кіровоградська обласна школа вищої спортивної майстерності.

Розвиток футболу на території громади підтримується діяльністю заснованого ще у 1911 році футбольного клубу «Зірка» та функціонуванням дитячо-юнацької футбольної школи Академії футбольного клубу «Зірка», метою діяльності якої є підвищення спортивної майстерності та створення резерву футбольних команд. Також на території громади функціонують 8 приватних футбольних клубів (наймасовіший вид спорту в дитячому сегменті) та є відділення в КЗ КДЮСШ №2.

Загальна кількість дітей, що займаються фізичною культурою та спортом у громаді, становить близько 4,1 тис. осіб, це складає близько 16% від загальної кількості дітей шкільного віку. Спортсмени громади демонструють високі результати на обласних, всеукраїнських та міжнародних змаганнях, про що свідчить велика кількість майстрів спорту України, майстрів спорту України міжнародного класу, заслужених тренерів України та заслужених працівників у галузі фізичної культури та спорту.

З метою залучення до масового спорту широких верств населення, популяризації здорового способу життя, Кропивницьким міським центром фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» організовуються та проводяться спортивні змагання, фізкультурно-оздоровчі та спортивно-масові заходи. Мережа спортивних об'єктів громади налічує 552 об'єкти, серед яких 11 футбольних полів, 2 стадіони, 72 спортивні зали, 95 приміщень для занять фізкультурно-оздоровчою роботою, плавальний басейн, льодова ковзанка, 366 спортивних майданчиків, з них за місцем проживання та в місцях масового відпочинку громадян – 173, зокрема 15 майданчиків – зі штучним покриттям.

На базі загальноосвітніх закладів, закладів професійно-технічної освіти, фахової передвищої та вищої освіти функціонує розгалужена мережа спортивних клубів, секцій, гуртків для задоволення фізкультурно-оздоровчих та спортивних потреб учнів, студентів та педагогічного персоналу; регулярно проводиться щорічна Гімназіада серед учнів загальноосвітніх закладів та Універсіада серед студентів закладів професійної, передвищої та вищої освіти.

Молодіжна політика передбачає консолідований кроссекторальний підхід з метою створення умов для самореалізації та розвитку потенціалу молоді в Кропивницькій міській територіальній громаді, підвищення рівня її самостійності та конкурентоспроможності, забезпечення активної участі молодих людей у суспільному житті.

Мережа структурних підрозділів комунального закладу «Об'єднання дитячо-юнацьких клубів за місцем проживання Кропивницької міської ради» включає 15 закладів, що надають послуги спортивних секцій (кікбоксинг, таеквондо ІТФ, атлетична гімнастика, та інші); тренажерного залу; танцювальних та музично-вокальних гуртків і колективів, студій хореографічного мистецтва; художньо-естетичних, мистецьких, лінгвістичних гуртків.

За даними Головного управління статистики у Кіровоградській області, станом на 01.01.2022 року чисельність постійного населення становила 216,5 тис. осіб, з них близько 57,8 тис. осіб – молодь віком 14-35 років, що становить 26,7%, з них 48,8% жінок/дівчат та 51,2% чоловіків/хлопців.

Кількість студентів та студенток, які навчаються у восьми закладах вищої освіти міста за денною формою навчання, становить 9520 осіб, за заочною формою – 2203 особи. В 11 закладах фахової передвищої освіти міста навчаються 3598 осіб за денною формою навчання і 333 особи – за заочною формою навчання.

Внаслідок військової агресії постраждали 40% молоді в Україні: понад два мільйони молодих людей стали внутрішньо переміщеними особами та близько двох мільйонів молодих людей виїхали за кордон. Станом на 12.07.2024 року кількість внутрішньо переміщених осіб з числа молоді, віком від 14 до 35 років, які перебувають на території Кропивницької міської територіальної громади, становить 7016 осіб, з них 3955 жінок/дівчат та 3061 чоловік/хлопець. За час збройної агресії російської федерації проти України Кропивницький став гостинним освітнім простором, який прийняв три заклади вищої освіти та чотири заклади фахової передвищої освіти, що були змушені переміститися із тимчасово окупованих територій. В Кропивницькій міській територіальній громаді кількість студентів та студенток закладів вищої та фахової передвищої освіти, які навчаються у релокованих закладах освіти, становить 6154 осіб. Загальна кількість студентської молоді Кропивницької міської територіальної громади – 21808 осіб.

Молодіжна рада при Виконавчому комітеті Кропивницької міської ради включає у своєму складі представників (представниць) молодіжних громадських організацій громади та студентського самоврядування у складі 16 осіб. Головна мета співпраці полягає у посиленні комунікації та участі молоді у формуванні молодіжної політики. Водночас, відбулося суттєве підвищення рівня участі молодих людей Кропивницького у суспільному житті: реалізовано низку успішних практик волонтерства; локальних проєктів з метою задоволення економічних, соціальних, культурних, екологічних потреб та інтересів молоді; започатковано тісну співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями, тобто молодь громади готова до згуртованих дій в умовах змін, набуття нових компетенцій.

Одним із важливих напрямів роботи залишається організація громадських робіт – суспільно корисних оплачуваних робіт в інтересах територіальної громади, які організовуються з метою додаткової мотивації до праці, матеріальної підтримки учнівської та студентської молоді. У 2023 році до громадських робіт залучено 250 осіб, з них 102 дівчини та 148 хлопців, виплачено заробітну плату на загальну суму 769,9 тис. грн. У 2024 році сума на реалізацію громадських робіт становить 1 209,5 тис. грн, що охопить приблизно 300 підлітків.

Варто відзначити важливість підтримки обдарованої та талановитої студентської молоді. За 2021-2023 роки призначено і виплачено іменні стипендії міського голови на загальну суму 183,0 тис. грн. За 2021-2023 роки стипендіатами міського голови стали 23 студента, з них: 14 дівчат та 9 хлопців, які проживають у Кропивницькій міській територіальній громаді та навчаються на денній формі навчання у закладах фахової передвищої, вищої освіти. З метою заохочення обдарованої та талановитої молоді, пошуку та підтримки молодіжних ініціатив, привернення уваги громадськості до досягнень молоді, промоції та підтримки волонтерських проєктів, створення умов для системної взаємодії між молоддю та органами місцевого самоврядування був започаткований щорічний конкурс «Молода людина року» з відповідними номінаціями за сферами життєдіяльності Кропивницької міської територіальної громади.

3.5.8 Освітній та науковий потенціал

Мережа багатофункціональної структури освіти Кропивницької міської територіальної громади включає:

- **38 закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО)** (у тому числі 18 гімназій, 17 ліцеїв, що функціонують на основі концепції «безперервного навчання»; Кропивницький навчально-реабілітаційний центр Кропивницької міської ради; початкова школа; спеціальна школа №1 Кропивницької міської ради). Загальна кількість дітей - отримувачів загальної середньої освіти складає 25 808 осіб (13 083 хлопців, 12 725 дівчат). Інші ЗЗСО, що розташовані на території громади: Центральнотраїнський науковий ліцей-інтернат Кіровоградської обласної ради; «Приватний заклад загальної середньої освіти «Кропивницька гімназія «Приватна двомовна школа «Академія»; Початкова загальноосвітня Дитяча академія «Smart Вулик School». У приватних закладах отримують освіту 34 дитини, у ліцеї-інтернаті – 570 учнів та учениць. Усі ЗЗСО обладнані комп'ютерними класами з доступом до мережі інтернет. Крім того, у ЗЗСО функціонує освітня мережа профільних класів, спрямованих на формування наукових, культурних та професійних компетентностей учнів, що забезпечить їх подальше самовдосконалення та самореалізацію.
- **38 закладів дошкільної освіти (ЗДО)** комунальної власності (7072 дітей, з них – 3595 хлопчиків, 3477 дівчаток); дошкільні групи при 6 закладах загальної середньої освіти (249 дітей, з них 133 хлопчики, 116 дівчаток); 1 заклад державної власності (Національної поліції України) (106 дітей, з них 61 хлопчик, 45 дівчаток); 3 приватні заклади дошкільної освіти: заклад дошкільної освіти «Сад Амбрелла» (86 дітей, з них 51 хлопчик, 35 дівчаток); заклад дошкільної освіти «Жираф Монтесорі Скул» (50 дітей, з них 29 хлопчиків, 21 дівчинка); Дитяча Академія «Smart Вулик» (36 дітей, з них 17 хлопчиків, 19 дівчаток). Відповідно до потреб громадян у місті створено різні типи дошкільних закладів освіти: дитячі садки, ясла-садки, ясла-садки комбінованого та компенсуючого типів, зокрема 1 санаторного типу для дітей з ранніми проявами туберкульозної інфекції, з малими та згасаючими формами туберкульозу; 1 садочок для дітей з вадами опорно-рухового апарату; 2 заклади для дітей з порушенням зору.
- **Кропивницький міжшкільний ресурсний центр**, в якому навчаються близько 7 000 учнів та учениць, забезпечує вивчення окремих предметів інваріантної складової та функціонування трьох стаціонарних та одного мобільного класів безпеки, зокрема пожежної, мінної, техногенної та домедичної допомоги.
- **3 Інклюзивно-ресурсні центри (ІРЦ)**, в яких працюють вчителі-дефектологи, практичні психологи, вчителі-логопеди, вчителі-реабілітологи, забезпечують права дітей з особливими освітніми потребами (ООП) та надають методичний супровід інклюзивного навчання. Зокрема, у закладах освіти забезпечені права дітей з ООП на отримання якісної освіти, створені умови для інклюзивного навчання, забезпечено безперешкодний доступ для осіб з інвалідністю, спеціально обладнані місця загального користування тощо.
- **5 закладів позашкільної освіти (ЗПО)** та 20 центрів позашкільного виховання здійснюють свою діяльність з метою сприяння розвитку творчих здібностей дітей, зокрема на базі зазначених закладів функціонує 571 група (військово-патріотичного, науково-технічного, дослідницько-експериментального, еколого-натуралістичного, туристично-краєзнавчого, художньо-естетичного, фізкультурно-спортивного, оздоровчого та інших напрямів).
- **Міський центр професійного розвитку педагогічних працівників**, що повністю забезпечує потреби громади у безперервній інноваційній освіті

педагогів, їхнього професійного розвитку, набуття ними нових компетенцій та отримання сучасних знань.

В умовах повномасштабного вторгнення питання створення безпечного освітнього простору набуло пріоритетного значення для закладів освіти усіх рівнів. Зокрема за період воєнних 2022-2024 років громадою було облаштовано 58 укриттів для закладів загальної середньої освіти потужністю 13144 місця; 50 укриттів для ЗДО потужністю 6988 місць; 4 укриття для ЗПО на 245 місць. 44 найпростіші укриття потребують поточних та капітальних ремонтів з метою збільшення потужності для покриття потреб не менше 50% від загальної кількості здобувачів освіти. Крім того, з метою виконання вимог протипожежних заходів 70% усіх закладів освіти обладнані автоматичними протипожежними сигналізаціями.

28 ЗЗСО мають сучасні спортивні зали, що сприяє покращенню фізичного здоров'я та формуванню розумових компетенцій та фізичних здібностей. Заклади освіти забезпечені якісним харчуванням; у всіх харчоблоках впроваджено систему постійно діючих процедур, заснованих на принципах НАССР.

З метою посилення національно-патріотичного виховання дітей та молоді в громаді проводяться відповідні тематичні просвітницькі заходи, направлені на укріплення духовно-морального та громадянсько-патріотичного налаштування, національної ідентичності та формування свідомої громадянської позиції.

Серед пріоритетних напрямів розвитку позашкільної освіти реалізовано проєкт трансформації профільного закладу позашкільної освіти «Центр науково-технічної творчості «Каскад» у комплексний заклад позашкільної освіти – Центр національно-патріотичного виховання учнівської молоді «Інгульська Січ», який здійснює національно-патріотичну, інформаційно-методичну, організаційно-масову, навчально-виховну, військово-спортивну, оздоровчу, екскурсійну, краєзнавчу і туристичну діяльність з учнівською молоддю Кропивницької міської територіальної громади.

Мережа закладів професійно-технічної освіти, що розташовані на території громади, забезпечує підготовку за різними професіями та включає: Державний навчальний заклад Регіональний центр професійної освіти імені О.С. Єгорова; Державний заклад професійної (професійно-технічної) освіти «Кропивницький професійний ліцей сфери послуг і торгівлі», Державний навчальний заклад «Кропивницьке вище професійне училище», Державний заклад «Кропивницький навчальний центр №6», Кропивницький професійний ліцей Кіровоградської обласної ради. Маріупольський центр первинної професійної підготовки «Академія поліції» Донецького державного університету внутрішніх справ; Державний заклад Центральноукраїнське вище професійне училище імені Миколи Федоровського, обласний комунальний навчально-курсний комбінат «Аграрник».

Багатопрофільна мережа **закладів фахової передвищої освіти** включає: Відокремлений структурний підрозділ «Кропивницький інженерний фаховий коледж Центральноукраїнського національного технічного університету»; Кіровоградський кооперативний фаховий коледж економіки і права імені М. П. Сая Кіровоградської облспоживспілки; Кіровоградський медичний фаховий коледж ім. Є.Й. Мухіна; Кропивницький аграрний фаховий коледж; Кропивницький будівельний фаховий коледж; Кропивницький музичний фаховий коледж; Кропивницький фаховий коледж харчування та торгівлі; Фаховий коледж при Центральноукраїнському інституті ПрАТ «ВНЗ «МАУП»; Центральноукраїнський фаховий коледж; Відокремлений структурний підрозділ «Кібернетичний фаховий коледж» Економіко-технологічного інституту імені Роберта Ельворті.

Заклади вищої освіти включають: Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» Центральноукраїнського інституту розвитку людини; Донецький державний університет

внутрішніх справ; Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»; Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті; Кропивницький інститут приватного вищого навчального закладу «Університет сучасних знань»; Українська державна льотна академія; Приватний вищий навчальний заклад «Кропивницький інститут державного та муніципального управління», Центральнорукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка; Центральнорукраїнський інститут Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», Центральнорукраїнський національний технічний університет; Донецький національний медичний університет.

Потужна розгалужена мережа закладів освіти з різноманітними напрямками галузей знань і спеціальностей різних освітньо-кваліфікаційних рівнів, за якими здійснюється підготовка здобувачів освіти, сприяє забезпеченню галузей економіки Кропивницької міської територіальної громади висококваліфікованими кадрами на ринку праці, що в свою чергу позитивно впливає на економічний розвиток території. Загалом мережа закладів різнорівневої освіти сприяє впровадженню інноваційної моделі розвитку ключових компетенцій та професійних навичок особистості в рамках розвитку національної системи «безперервної освіти».

3.6 МІСТОБУДІВНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Генеральний план населеного пункту є основним видом містобудівної документації на місцевому рівні, яка призначена для обґрунтування довгострокової стратегії планування та забудови території населеного пункту. Планування територій полягає у необхідності удосконалення управління територіальним розвитком населених пунктів на основі сучасного містобудівного законодавства, врахування нових соціально-економічних та містобудівних передумов, пов'язаних з процесами приватизації загальнодержавного та комунального майна, земель населених пунктів тощо.

Генеральний план міста Кропивницького був розроблений у 1999 році Державним підприємством «Український державний науково-дослідний інститут проектування міст «ДІПРОМІСТО». З метою забезпечення захисту територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, запобігання надмірній концентрації населення і об'єктів виробництва, зниження рівня забруднення навколишнього природного середовища, охорони та використання територій з особливим статусом, у тому числі ландшафтів, об'єктів історико-культурної спадщини, а також земель сільськогосподарського призначення і лісів, у 2013 році Державним підприємством «Український державний науково-дослідний інститут проектування міст «ДІПРОМІСТО» був розроблений план зонування території міста Кропивницького. Для розвитку окремих територій розробляються детальні плани.

Для забезпечення охорони та збереження архітектурних, культурних і історичних об'єктів культурної спадщини Державною установою «Інститут культурної спадщини» у 2022 році був розроблений Історико-архітектурний опорний план міста Кропивницького з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів.

У зв'язку із прийнятим рішенням сесії восьмого скликання від 14.05.2024 року №480 щодо погодження проекту землеустрою щодо встановлення (зміни) меж міста Кропивницького Кіровоградської області з включенням в межі міста земель селища Нового, після юридичного врегулювання на всіх законодавчих рівнях нових меж Кропивницької міської територіальної громади виникає необхідність розробки оновленої містобудівної документації, враховуючи зміни до нормативно-законодавчих документів, у тому числі визначення принципових напрямів розвитку, планування, забудови й іншого

використання території Кропивницької міської територіальної громади в її інтересах з урахуванням державних, громадських та приватних потреб.

З урахуванням обумовлених соціально-економічних змін Кропивницька міська територіальна громада потребуватиме оновлення відкритої геоінформаційної системи з метою забезпечення ефективного управління активами громади, зокрема природними та земельними ресурсами, інженерно-транспортною, соціальною, туристичною інфраструктурою, інвестиційним потенціалом тощо, та налагодження комунікації між громадськістю та владою, а також оновлення публічного геопорталу Кропивницької міської територіальної громади з метою легкого доступу до просторової інформації території.

3.7 РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

3.7.1 Економічний розвиток громади

Промисловий потенціал

Виробничо-промисловий потенціал Кропивницької міської територіальної громади представлений різними галузями господарської діяльності, в результаті чого сформовано відносно стабільну диверсифіковану структуру господарювання, яка займає потужне місце у промисловому комплексі Кіровоградської області та України, у тому числі у формуванні та розвитку стабільного ринку праці, наповненні бюджетів усіх рівнів шляхом сплати податків й інших обов'язкових платежів та сталому соціально-економічному розвитку території. Кропивницький – найбільше розвинене місто області з часткою у загальному обсязі реалізації продукції (товарів, послуг) близько 43% за результатами 2021 року та понад 47% за результатами 2022 року. Основу промислового комплексу громади становлять найбільші промислові підприємства (за даними *Опендатабот*).

Добувна промисловість (КВЕД В)

Таблиця
Найбільші підприємства
добувної промисловості

	Дохід (2023), млн.грн.	Кількість працівників
08.11 Добування декоративного та будівельного каменю, вапняку, гіпсу, крейди та глинистого сланцю		
ТОВ Ноксен	20,93	53
08.12 Добування піску, гравію, глини і каоліну		
ТОВ Сонек	10,45	32

Харчова промисловість (КВЕД 10)

Таблиця
Найбільші підприємства з
виробництва харчових
продуктів

	Дохід (2023), млн.грн.	Кількість працівників
10.11 Виробництво м'яса		
ТДВ М'ясокобінат Ятрань	1 866,64	1 248
10.41 Виробництво олії та тваринних жирів		
ТОВ ОЕЗ Градоля	3 102,50	193
ТОВ Градоля Рафінація	2 791,34	242
ТОВ АОИЛ	1 129,51	194
ТОВ Придніпровський ОЕЗ	741,80	414
ПрАТ Кропивницький ОЕЗ	555,70	252
ТОВ Фалькон Агро Груп	445,86	286
10.42 Виробництво маргарину і подібних харчових жирів		
ТОВ Капро Ойл	1 796,41	362
ТОВ Кіровоградпродсервіс	2,16	18

10.52 Виробництво морозива		
ПОГ Фірма Ласка	876,60	396
10.71 Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошнених кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання		
ТОВ Кропивницький хліб (*дані 2024)	1,74	
10.72 Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошнених кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання		
ТОВ Прод-Інвест	46,98	66
10.82 Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів		
ТОВ Три Стар	560,51	399
ТОВ КФ Східні Ласощі	386,03	433
10.85 Виробництво готової їжі та страв		
ТОВ ФЗП	364,93	399
10.91 Виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах		
ПП Укрпродсося	59,07	5

Текстильне виробництво (14-15)

Таблиця
Найбільші підприємства з текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів

	Дохід (2023), млн.грн.	Кількість працівників
14.12 Виробництво робочого одягу		
ПП Будкомплекс	7,39	15
14.13 Виробництво іншого верхнього одягу		
ПрАТ ШФ Зорянка	77,82	291
Підприємство ОЦТСПОІ ГО ВОСОІУ	11,30	10
ТОВ Фешн Голд	4,75	11
ТДВ ШФ Україна	1,18	1
15.12 Виробництво дорожніх виробів, сумок, лимарно-сідельних виробів зі шкіри та інших матеріалів		
ТОВ Мілатекс	16,90	10

Деревообробна промисловість (КВЕД 16-18)

Таблиця
Найбільші підприємства з виготовлення виробів з деревини, виробництва паперу та поліграфічної діяльності

	Дохід (2023), млн.грн.	Кількість працівників
16.10 Лісопилне та стругальне виробництво		
ТДВ Інтерресурси	113,60	184
16.23 Виробництво інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів		
ТОВ Дерев'яний двір	24,4	9
16.29 Виробництво інших виробів з деревини		
ТОВ Сіріус Трейд	12,07	4
ТОВ Імперія 21	0,5	1
17.29 Виробництво інших виробів з паперу та картону		
ТОВ Поліграф Сервіс	7,64	14
18.11 Друкування газет		
ТОВ Прінт Медіа Про	13,71	6
18.12 Друкування іншої продукції		
ТОВ Трелакс Пак	171,63	56
МПП Антураж А	5,32	6
ТОВ Імекс ЛТД	2,00	3

Хімічна промисловість (КВЕД 20)

Таблиця
Найбільші підприємства з
виробництва хімічних
речовин і хімічної продукції

	Дохід (2023), млн.грн.	Кількість працівників
20.14 Виробництво інших основних органічних хімічних речовин		
ТОВ Кіровоградпостач	256,54	187
20.30 Виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик		
ТОВ Прогрес-2010	203,59	133
ТОВ Герметик	10,34	32

Фармацевтична промисловість (КВЕД 21)

Таблиця
Найбільші підприємства з
виробництва
фармацевтичних продуктів

	Дохід (2023), млн.грн.	Кількість працівників
21.20 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів		
ТОВ Славія 2000	18,11	10
ТОВ Цілющі Рослини	0,87	3
ТОВ НВФ Хорос		

Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції (КВЕД 22-23)

Таблиця
Найбільші підприємства з
виробництва гумових,
пластмасових виробів;
іншої неметалевої
мінеральної продукції

	Дохід (2023), млн.грн.	Кількість працівників
22.23 Виробництво будівельних виробів із пластмас		
ТОВ ПСВ Груп	46,21	11
23.12 Формування й оброблення листового скла		
ТОВ Завод Дзеркальник	5,63	12
23.32 Виробництво цегли, черепиці та інших будівельних виробів із випаленої глини		
ТОВ КЗБМ №1	54,68	125
ТОВ ВКФ Спліт	53,66	52
23.61 Виготовлення виробів із бетону для будівництва		
ТОВ Залізобетонні Вироби М-400	49,44	19
23.63 Виробництво бетонних розчинів, готових для використання		
ТОВ Моноліт-РРА	89,64	8
23.99 Виробництво неметалевих мінеральних виробів		
ТОВ Добрострой+	26,92	3

Металургійна промисловість (КВЕД 24-25)

Таблиця
Найбільші підприємства з
металургійного
виробництва

	Дохід (2023), млн.грн.	Кількість працівників
24.51 Лиття чавуну		
ПрАТ Металит	88,77	113
25.11 Виробництво будівельних металевих конструкцій і частин конструкцій		
ТОВ Кіровоградський Будівельний Альянс	74,51	46
ПП Будпостач-Л	27,04	11
ТДВ Коліймаш	4,02	10
25.73 Виробництво інструментів		
ТОВ Інструментальний Завод Лезо	45,34	152
25.91 Виробництво сталевих бочок і подібних контейнерів		
ТОВ Укрпромтара	76,63	31
25.93 Виробництво виробів із дроту, ланцюгів і пружин		
ПП Альянс-Маркет	193,84	18
ТОВ МК Метал Трейд	54,56	12

Машинобудування (КВЕД 26-30)

Таблиця
Найбільші підприємства
машинобудівної галузі

	Дохід (2023), млн.грн.	Кількість працівників
26.51 Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації		
ПАТ "НВП Радій"	417,08	702
27.12 Виробництво електророзподільчої та контрольної апаратури		
ТОВ Гідроавтоматизація-Монтаж	8,51	6
ТОВ ТД Гідроавтоматизація	4,53	1
27.51 Виробництво електричних побутових приладів		
ТОВ Уден-Україна	33,23	44
ТОВ Екотепло ЮА	9,95	6
28.12 Виробництво гідравлічного та пневматичного устаткування		
АТ Гідросила	484,65	637
ПрАТ Гідросила АПМ	176,34	306
ПрАТ Гідросила Леда	84,03	72
28.13 Виробництво інших pomp і компресорів		
ПрАТ Цукрогідромаш	25,43	87
28.29 Виробництво інших машин і устаткування загального призначення		
ТОВ Кіровоградський завод вагодозуючого обладнання	38,20	11
ТОВ БМ Системс	37,83	16
ТОВ НВФ Кіт-Консалтінг	35,50	107
ТДВ Дозавтомати	14,35	40
ТОВ АПК Простофільтри	□2,74	10
28.99 Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення		
ТОВ Завод технологічного обладнання	15,76	35
28.30 Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства		
АТ Ельворті	490,71	508
ТОВ Ремсинтез	68,77	33
ТОВ □Оріджин Агро	55,68	7
ТОВ Агро Кар Україна	41,98	37
ТОВ Профі Стан	32,70	38
ТОВ ТД Агро Партнери	26,84	8
ТОВ АПК Авалон	23,74	8
ТОВ Агро Спецсервіс	21,78	13
ТОВ Полі Пласт	20,26	16
ТОВ Промислова група Харвест	19,48	17
ТОВ Кіровограделеватормаш	9□53	7
ПрАТ Завод Сегмент	9,57	45
ТОВ Агроліга Трейд	9,35	10
29.20 Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів		
ТОВ Завод-фірма Ось	1,20	4
30.92 Виробництво велосипедів, дитячих та інвалідних колясок		
ТОВ Друкмаш-Центр	28□47	34

Виробництво меблів і іншої продукції (КВЕД 31-33)

Таблиця
Найбільші підприємства з
виготовлення меблів й
іншої продукції

	Дохід (2023), млн.грн.	Кількість працівників
31.01 Виробництво меблів для офісів і підприємств торгівлі		
ТОВ Євростенд Ворлд	56,97	12
ПОГ Кропивницьке УПВ УТОГ	53,92	77
ТОВ Євростенд Експорт	44,29	17
ПМП НВФ КІТ	36,11	28
ТОВ МК Югос	19,86	22
ТОВ Декорворкшоп	17,29	7
ТОВ Бендвіс	13,77	4
ТОВ Компанія Варго	13,19	4
ТОВ АВ4	6,05	4
ПОГ Кропивницьке УВП УТОС	2,47	25
31.09 Виробництво інших меблів		
ТОВ Дисплей Продакшн	51,72	22
ТОВ Арт-Стіл	29,73	18
ТОВ Стелажні Системи	14,77	7
ТОВ Євроконтейнер	14,34	6
33.12 Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення		
ПП Агрореммаш-Спецтехніка	34,□8	14
ТОВ Новагро Сервіс	24,66	17
ДП РЗ РТО	20,26	59
ТОВ Девіс	15,11	4
ТОВ Реал Сервіс	13,54	6
33.14 Ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування		
ТзОВ Вікторія-Феліз	34,83	38
ТОВ Гарант Енерго Ремонт	9,02	10
33.19 Ремонт і технічне обслуговування інших машин і □статкування		
ТОВ Аспейт	14,56	4
33.20 Установлення та монтаж машин і устаткування		
ТОВ Електро-Актив	7,50	1

Надання послуг з постачання електроенергії, газу та пари забезпечується операторами енергетичного ринку Кропивницької міської територіальної громади, зокрема ТОВ «Кіровоградська обласна ЕК», ПрАТ «Кіровоградобленерго», КП «Теплоенергетик КМР», ТОВ «Центренерго», ТОВ «Газ Сервіс ЮА», ТОВ «Кропивницькенерго», КП «Міськвітло» й іншими. Поряд із тим на території громади динамічно розвивається ринок виробництва альтернативних джерел енергії, попит на яку активно зростає у більшості через воєнний стан, руйнування критичної енергетичної інфраструктури країни та дефіциту традиційних енергоресурсів. Основними виробниками і постачальниками альтернативної енергії, виробленої з відновлювальних джерел, зокрема сонячної, є ПП «Інкопмарк-Плюс» (дохід 2023 – 872,24 млн.грн.), ТОВ «С.Енерджі Кіровоград» (83,6 млн.грн.), ТОВ «Енергія сонця» (62,52 млн.грн.), ТОВ «НВЦ Промінь» (36,28 млн.грн.), ТОВ «НТЦВЕ Альтернатива» (36,28 млн.грн.), ТОВ «С.А. Енерджі» (23,9 млн.грн.) й інші.

Завдяки диверсифікованому асортименту промислової продукції вплив негативних факторів, пов'язаних з введенням обмежувальних заходів під час розповсюдження коронавірусної інфекції COVID-19, був помірно відчутним у промислових галузях.

Підприємствами громади вживались заходи щодо стимулювання збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції, забезпечення кваліфікованими кадрами, розширення економічних зв'язків тощо.

Повномасштабне вторгнення, на жаль, послабило стійкість підприємств промислового комплексу; зростання обсягів реалізації відбувалось здебільшого за рахунок високої інфляції у 2022 році на всі види товарів (робіт, послуг) та значного знецінення національної валюти. Обсяги реалізованої промислової продукції підприємствами громади у розрахунку на 1 жителя щорічно зростали та перевищували аналогічні показники Кіровоградської області.

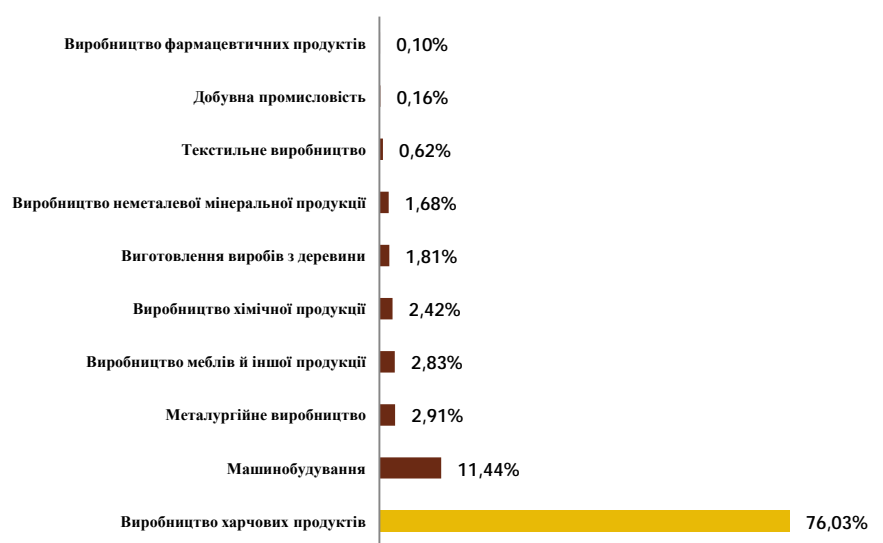
Таблиця
Динаміка обсягів реалізації промислової продукції

	2019	2020	2021	2022	2023
Кропивницький					
Обсяг реалізованої продукції, млн.грн.	15 674,8	17 144,2	20 293,5	22 245,8	24 682,6
зростання (+)/скорочення (-), %	9,6	9,4	18,4	9,6	11,0
Середній обсяг реалізації промислової продукції у розрахунку на одного мешканця, тис. грн.	66,3	73,0	87,3	100,6	105,6
Кіровоградська область					
Обсяг реалізованої продукції, млн.грн.	32 255,6	34 919,5	46 697,9	47 105,2	56 048,9
зростання (+)/скорочення (-), %	8,7	8,3	33,7	0,9	19,0
Середній обсяг реалізації промислової продукції у розрахунку на одного мешканця, тис. грн.	33,9	37,2	50,4	51,7	62,0

* на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області, Кропивницької міської ради

Частка реалізованої промислової продукції підприємствами Кропивницької міської територіальної громади у загальному обсязі Кіровоградської області за даними 2023 року становила близько 44%. Крім того, середній обсяг реалізації промислової продукції у розрахунку на одного жителя громади у 2023 році перевищив відповідний середній показник області на 70,3%.

Діаграма
Структура обсягів реалізації промислової продукції, 2023

* на основі даних інформаційного порталу Опендатабот

Основний економічний потенціал забезпечується діяльністю 142 підприємствами різних галузей реального сектору економіки Кропивницької міської територіальної

громади. Промисловий потенціал має яскраво виражену диверсифіковану структуру з домінуванням окремих галузей та підгалузей, зокрема у переробній промисловості, а саме у виробництві харчових продуктів, та машинобудуванні. Серед стратегічних напрямів харчової промисловості можна виділити виробництво олії та тваринних жирів; виробництво м'яса; виробництво маргарину і подібних жирів; виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів й інші. Крім того, на території громади сконцентрований потужний комплекс підприємств машинобудування, у тому числі виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво гідравлічного та пневматичного устаткування; виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства. Серед провідних підприємств можна виділити: АТ «Ельворті», група компаній «Гідросила», ПАТ «НВП «Радій», ПрАТ «Цукрогідромаш», ТОВ «Кіровоградський завод дозуючих автоматів», ТОВ «Ремсинтез», ТОВ «Машинобудівний завод «Коліймаш» та інші. Зокрема, ПАТ «НВП «Радій», АТ «Ельворті», АТ «Гідросила» входять до переліку ТОП-10 платників ПДФО до міського бюджету. З початку 2024 року 14 промислових підприємств визначені критично важливими для економіки Кропивницької міської територіальної громади, у тому числі 7 підприємств машинобудування. Зокрема продукція основних галузей промисловості характеризується високою часткою доданої вартості, високою інвестиційною складовою та впровадженням інноваційних високотехнологічних розробок.

Зовнішньоекономічна діяльність

Зміцнення експортного потенціалу та підвищення експортної конкурентоспроможності товарів, що виробляються підприємствами Кропивницької міської територіальної громади, стають ключовими задачами у розвитку зовнішньоторговельної діяльності та формуванні міцного диверсифікованого експортного портфелю.

Таблиця

Основні показники зовнішньоекономічної діяльності підприємств Кропивницької міської територіальної громади

	2018	2019	2020	2021	2022
Експорт, млн.\$	220,4	272,8	487,1	517,5	439,0
індекс експорту		1,24	1,79	1,06	0,85
Імпорт, млн.\$	188,4	177,5	168,1	222,1	175,1
індекс імпорту		0,94	0,95	1,32	0,79
Торговельний обіг, млн.\$	408,8	451,5	657,0	740,7	615,0
Торговельне сальдо, млн.\$	32,0	95,3	319,0	295,4	263,9
коефіцієнт покриття	1,2	1,5	2,9	2,3	2,5
Частка експорту, Кропивницький/Україна, %	1,1	1,4	1,9	1,5	2,0
Частка експорту, Кропивницький/Кіровоградська область, %	42,2	38,6	53,4	50,7	50,3

* на основі даних Кропивницької міської ради, Головного управління статистики у Кіровоградській області

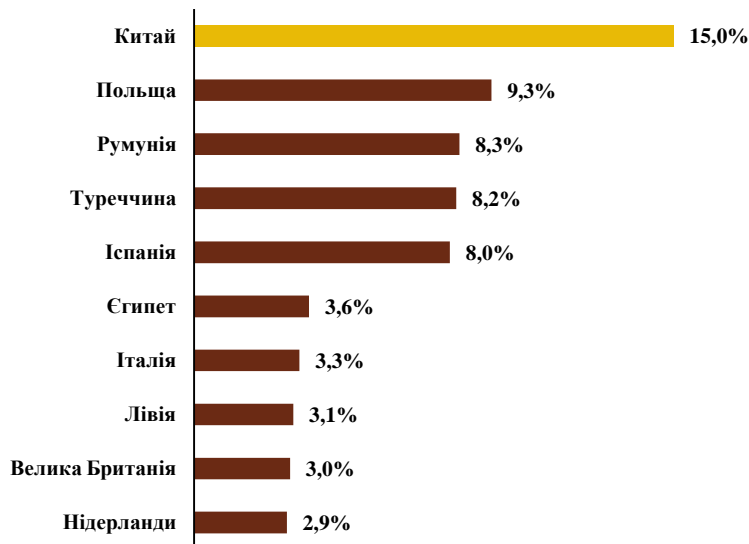
З 2018 року у період до повномасштабного вторгнення відбувалось динамічне нарощування обсягів експорту товарів підприємствами Кропивницької міської територіальної громади. Максимальне прискорене зростання експорту спостерігалось у 2020 році; індекс експорту становив 1,79. Найбільші обсяги експорту були досягнуті у 2021 році, у тому числі й завдяки глобальному впровадженню карантинних пом'якшень та

поступової відміни усіх обмежувальних заходів, пов'язаних із розповсюдженням коронавірусної інфекції COVID-19. Через війну у 2022 році обсяги експорту скоротились на 15,0% у порівнянні з попереднім періодом. Не зважаючи на це, експортоорієнтовані підприємства Кропивницької міської територіальної громади продовжували зберігати свою значну вагу у загальному експорті Кіровоградської області та України, а також підтримувати позитивне торговельне сальдо. За результатами 2023 року коефіцієнт покриття імпорту експортом становив 2,5.

Товарна структура експорту представлена товарами харчової промисловості, зокрема жирами та оліями тваринного або рослинного походження, машинами та устаткуванням, продукцією хімічного виробництва, виробами з деревини й меблями тощо. В свою чергу, імпорт переважно складався з палива та нафти; котлів та машин; засобів наземного транспорту; електричних машин; виробів з чорних металів; пластмас та полімерних матеріалів.

Негативні наслідки війни, у тому числі і розрив сталих логістичних маршрутів, активна релокація бізнесу у більш безпечні регіони, скорочення обсягів виробництва вплинули на трансформацію географії експорту з переорієнтацією на сусідні країни.

Діаграма
Географічна структура експорту (топ-10 країн)

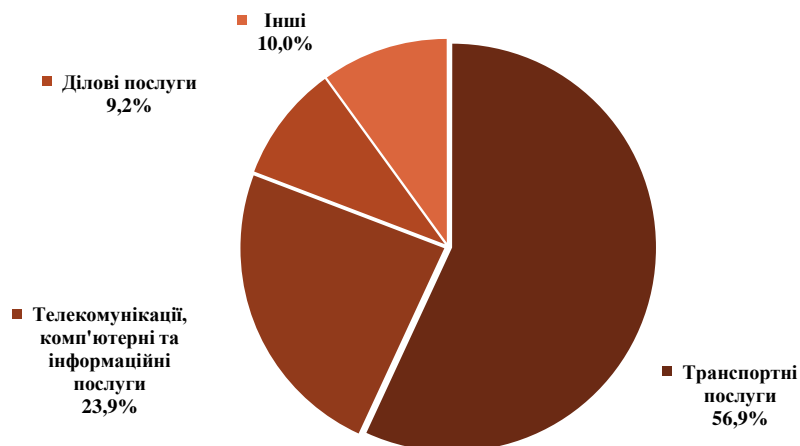

* на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області

Хоча Китай залишався головним стратегічним експортним партнером, частка сусідніх країн Європейського Союзу у загальному експорті значно зросла, зокрема Польщі, Румунії, Іспанії, Італії, Нідерландів. Торговельні відносини з Туреччиною також зміцнилися.

Діаграма Структура експорту послуг

* на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області

Завдяки привабливому географічному розташуванню та перетину основних дорожніх магістралей і залізничних вузлів, частка транспортних послуг, зокрема міжнародних вантажних перевезень, зросла майже до 57% у структурі експорту послуг. Телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги займають майже чверть загального експорту.

Очевидно, що головними причинами переорієнтації експортних підприємств щодо розширення зовнішньої торгівлі з європейськими країнами стали: зміна логістичних маршрутів постачання товарів, окупація частини південних та східних регіонів і труднощі з відправкою товарів морським шляхом; послаблення митних обмежень та спрощення норм законодавства з країнами Європи; наближення законодавства України та Європейського Союзу; державне регулювання обмежень та заборони зовнішньоекономічної діяльності з росією та білоруссю.

Розвиток малого та середнього підприємництва

Розвиток малого та середнього підприємництва (МСП) є однією з головних складових розвитку економіки, який забезпечує створення нових робочих місць та підвищення самозайнятості населення, збільшення надходжень до місцевого бюджету, розгалужує сфери діяльності на території громади, стимулює розвиток конкурентоспроможності та інновацій тощо. Розбудова інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва спрямована на створення сприятливих умов для ведення бізнесу.

На 01.01.2024 року за даними Державної податкової служби України на обліку Кропивницької міської територіальної громади перебувало 10310 платників податків, що знаходились на спрощеній системі оподаткування і звітності, а саме юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, та сплачували єдиний податок до місцевого бюджету громади.

Таблиця Динаміка зміни кількості платників податків – «спрощенців»

* дані Державної податкової служби України

Кількість платників на спрощеній системі оподаткування	01.01.2023	01.01.2024
I група	1 890	2 064
II група	3 102	3 455
III група	4 360	4 791
Всього	9 352	10 310

Кількість платників податків – «спрощенців» збільшилась на початок 2024 року у порівнянні з 2023 роком на 10,2%. За результатами 2023 року єдиний податок складав

майже шосту частину (14,8%) від загальних податкових та неподаткових надходжень бюджету Кропивницької міської територіальної громади та 16,6% виключно від податкових надходжень. У кількісному вимірі надходження від єдиного податку у 2023 році збільшилися на 34,2%, зокрема с 316,8 млн.грн. у 2022 до 425,3 млн.грн. у 2023 році. Це обумовлено низкою чинників, зокрема:

- частковою залежністю фіксованих ставок єдиного податку від нормативно встановлених показників, як бази оподаткування (мінімальна заробітні плата, встановлена на перше число звітного року, для II групи; прожитковий мінімум – для I групи);
- зростаючою активністю господарської діяльності та збільшення обсягів реалізації товарів (робіт, послуг);
- релокацією на територію громади бізнесу з тимчасово окупованих територій та територій з більшою небезпекою для життєдіяльності, а також внутрішньо переміщених осіб, що розпочинають власну справу.

Податковий борг зі сплати єдиного податку до місцевого бюджету на 01.01.2024 року становив 9,07 млн.грн., значно скоротившись на 41,4% у порівнянні з 2023 роком (податковий борг на 01.01.2023 – 15,47 млн.грн.).

З метою формування платформи взаємодії та зміцнення екосистеми громади, сприяння розвитку підприємницької активності та продуктивності бізнес-середовища, було створено комунальне підприємство «Центр підтримки підприємництва» - BusinessKrop-Hub, що здійснює діяльність, направлену на:

- інформаційну та консультативну підтримку бізнесу, зокрема малого та середнього підприємництва, та тих, хто бажає розпочати власну справу;
- стимулювання здійснення експортної діяльності та виходу виробленої продукції на нові ринки;
- підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації управлінських кадрів;
- залучення бізнесу до участі у програмах державної фінансової підтримки, таких, як грантові програми «єРобота» для відновлення бізнесу та створення власної справи з нуля;
- впровадження заходів фінансової підтримки МСП, у тому числі у вигляді часткової компенсації відсотків по кредитах або власних витрат на відкриття власної справи тощо;
- відзначення кращих суб'єктів МСП громади з нагоди «Дня підприємця» з урахуванням результатів їх особистого чи колективного внеску у розвиток громади, участі у підтримці потреб ЗСУ, ВПО тощо;
- організацію навчань і тренінгів для МСП з питань підготовки проєктних заявок для участі у грантових програмах, у тому числі, що надаються міжнародними донорами.

Зокрема, заходи у напрямку розвитку малого та середнього підприємництва громади включали проведення бізнес семінарів за тематикою: таргетинг, маркетинг, ШІ, грантові можливості, фізіогноміка, касові апарати, професійне вигорання, самоцінність; створення та запуск інформаційних чат-ботів; взаємодію з державними установами; проведення фінансових ігор; нетворкінг у форматі форуму «Креативність та інновації в бізнесі»; комунікаційний захід «Кава з владою»; «Тімбілдинг» для підприємств громади; надання бізнес консультацій щодо створення ФОП, подання грантових заявок тощо. Загалом, Центром підтримки підприємництва було проведено 72 заходи, участь в яких взяли 1164 учасника.

3.7.2 Пріоритетні види економічної діяльності та смарт-спеціалізація

Модель смарт-спеціалізації передбачає виявлення і стимулювання інноваційного розвитку пріоритетних галузей або видів економічної діяльності, що становлять власне спеціалізацію території або регіону з формуванням відповідної політики розширення існуючих та створення нових ринків, у тому числі інтеграції у глобальні торгові ланцюги. Результати ефективного впровадження смарт-спеціалізації дозволяють досягти широкої диверсифікації підприємницького середовища; сформувати інноваційні кластери; розширити зовнішні зв'язки; сприяти розвитку «підприємницького відкриття», як інструменту налагодженої роботи влади, бізнесу, науки та громадськості; і, як наслідок, активізують позитивні довгострокові структурні зміни у соціально-економічному розвитку території. Необхідність у розробленні стратегії смарт-спеціалізації громади набуває все більшого значення для подальшого визначення стратегічного бачення розвитку регіону.

Рекомендації Європейської комісії щодо розкриття смарт-спеціалізації території (RIS3 Guide) базуються на визначенні локалізації (критичної маси) основних видів економічної діяльності, як пріоритетних для території; формулюванні конкурентних переваг, у тому числі з урахуванням інноваційного потенціалу через «підприємницьке відкриття»; розвитку кластерів та створенні комунікаційних міжрегіональних та міжнародних платформ; ефективного інноваційного розвитку на основі державно-приватного партнерства.

Враховуючи відсутність діючої стратегії смарт-спеціалізації Кропивницької міської територіальної громади, в рамках розробки проєкту Стратегія-2030 смарт-спеціалізація визначатиметься на основі результатів стратегічного аналізу.

Структура локалізації основних видів економічної діяльності є передумовою для визначення смарт-спеціалізації Кропивницької міської територіальної громади, яка має забезпечити системний підхід до розвитку території, з урахуванням всебічної підтримки підприємницьких ініціатив та стимулювання інноваційного розвитку найбільш конкурентоспроможних видів економічної діяльності.

Виробництво харчових продуктів, зокрема виробництво олії та тваринних жирів; виробництво м'яса; виробництво маргарину і подібних жирів; виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів; - стратегічно важливий напрям переробної промисловості, що забезпечує вагомому частку загального обсягу реалізації, у тому числі експорту, та найбільшу частку найнятих працівників у галузі. Зокрема, доля харчової промисловості складає близько 76% у ваговій структурі загального обсягу реалізації промислової продукції.

Машинобудування – головна галузь важкої промисловості громади, спеціалізація якої пов'язана із виробництвом інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; електророзподільчої та контрольної апаратури, електричних побутових приладів; гідравлічного та пневматичного устаткування, pomp і компресорів; машин і устаткування для сільського та лісового господарства; інших машин і устаткування загального та спеціального призначення. Частка машинобудівної галузі у структурі промислового комплексу громади складає 11,44%.

З метою нарощування обсягів виробництва обладнання для атомних електростанцій та машин і устаткування для інших галузей промисловості, розроблено концепцію створення Індустріального парку «Радій», ініціатором якого виступає ПрАТ «НВП Радій». Передбачається реалізація сучасної моделі ековиробництва з ефективним використанням ресурсів та створенням нових робочих місць для жителів Кропивницької міської територіальної громади та внутрішньо переміщених осіб. Концепція будується на здійсненні реконструкції та відновленні існуючих будівель і зведенні двох будівель складського призначення на базі існуючих потужностей заводу, що зараз не

використовуються. Загальна площа парку становитиме 16 га з перспективою створення близько 1500 нових робочих місць.

Виготовлення виробів з деревини та виробництво меблів, як суміжні між собою та взаємодоповнюючі галузі промисловості з виробництва комплементарних товарів, мають значний вплив на формування валового регіонального продукту громади. У ваговій структурі промислового комплексу доля галузей становить близько 4,64%. Промисловий комплекс зазначених галузей створює повний ланцюжок формування валової доданої вартості з етапу лісопилного та стругального виробництва, виробництва інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів, та закінчуючи виробництвом меблів і їх оптової та роздрібною реалізації на ринку.

Значне міжгалузеве значення виробництва **хімічних речовин та хімічної продукції** обумовлено участю хімічної галузі у створенні товарних ланцюгів, а саме у формі товарів кінцевого споживання та проміжної продукції для задоволення потреб різних галузей господарювання. Підприємства хімічної промисловості громади мають вагу близько 2,42% у ваговій структурі загального обсягу реалізованих товарів промислового комплексу громади. Роль хімічного виробництва безперервно зростає, зокрема у розробці прогресивних матеріалів та інноваційних технологічних рішень.

Кропивницька міська територіальна громада має привабливе центральне географічне розташування, потужну інженерну і транспортну інфраструктуру, мережу автомобільного, залізничного та авіасполучення, що поєднує Кропивницький з іншими регіонами України, західним кордоном та морськими портами, що є передумовою ефективного розвитку **транспортної галузі та складського господарства**. З урахуванням трансформації логістичних шляхів доставки товарів в наслідок воєнних дій, галузь має неабиякий економічний потенціал для громади. Частка експорту міжнародних перевезень у загальному експорті послуг області становила 56,9%; по Україні – лише 32,3%.

Наявність логістичного хабу, у тому числі з впровадженням інноваційних мультимодальних технологій у транспортній галузі, дозволить скоротити ланцюги поставок, оптимізувати товарні потоки, підвищити мобільність поставок, пришвидшити та оптимізувати надання митних, брокерських та інших необхідних видів послуг.

В умовах сьогодення, зокрема руйнування об'єктів критичної енергетичної інфраструктури від масованих ракетних атак та ведення бойових дій, з метою підсилення енергетичної безпеки територій, виникає гостра необхідність у розробці програм розвитку використання **альтернативних відновлювальних джерел енергії**. Зокрема, на території громади функціонують підприємства, що здійснюють діяльність з вироблення сонячної електроенергії та її розподілення у загальну енергомережу. За результатами 2021 року частка сонячної енергетики в загальній структурі виробництва електроенергії країни склала близько 6%; очевидно, що в наслідок необхідності оперативного реагування на енерго виклики під час війни, вага сонячної енергії за 2022-2023 роки суттєво зросла. Системний підхід до альтернативних видів енергоефективності та енергозбереження, у тому числі можливого масового використання альтернативних джерел природних явищ та отримання тепла від спалювання відновлювального палива (біо) сприятиме розвитку галузі в громаді, підсилить енергетичну безпеку та знизить негативний вплив викидів забруднюючих речовин в атмосферу, водні об'єкти та ґрунти.

За останні роки в громаді формується та поступово розвивається галузь **інформаційних технологій**. Не зважаючи на те, що вага індустрії у загальному обсязі є невеликою (0,54%), у більшості за рахунок домінування промисловості та торгівлі, на сьогоднішній день сфера ІТ є однією з найбільш перспективних в умовах розвитку глобальних інтеграційних процесів та надшвидкого темпу росту глобальної цифровізації. Зокрема частка експорту інформаційних послуг у загальній експортній структурі Кіровоградської області становила близько 24%. Частка експорту комп'ютерних, телекомунікаційних та інформаційних послуг у загальному експорті України за

результатами 2022 року становила 40,5%. Підприємства ІТ-сфери, що здійснюють свою діяльність на території громади, сплатили у 2023 році до місцевого бюджету 4% від загальних надходжень єдиного податку. Основними представниками галузі є підприємства з:

- надання послуг комп'ютерного програмування, консультування та пов'язаної з ними діяльності: ТОВ «Джойн Ту Айти» (дохід 2023 – 77,2 млн.грн.); ТОВ «Транслател» (дохід 2023 – 7,37 млн.грн.); ПП «Інтелект Центр» (5,41 млн.грн.); ТОВ «Твін Україна» (4,94 млн.грн.); ТОВ «Софт Ейдж Сервіс» (4,78 млн.грн.); ТОВ «Юней Софтвер» (4,46 млн.грн.); ТОВ «Центренерготраст» (4,19 млн.грн.); ТОВ «Саб-Груп» (4,13 млн.грн.)
- оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язаної з ними діяльності: ТОВ «Онікс-Системс» (дохід 2023 – 149,15 млн.грн.);
- діяльності у сфері провідного електрозв'язку: ТОВ «ІСП Шторм» (дохід 2023 – 22,65 млн.грн.); ТОВ Імперіал-Нет (19,73 млн.грн.); ТОВ Шторм Тел (11,26 млн.грн.); ТОВ Мктелеком (4,26 млн.грн.);
- видання програмного забезпечення: ТОВ «ІВН Девелоперс» (дохід 2023 – 5,13 млн.грн.); ТОВ «ІВ Девелопер» (1,0 млн.грн.).

Найважчий ресурсний та людський потенціал може бути передумовою та основою для розробки проекту концепції створення та формування кластеру «інформаційних технологій» (ІТ кластеру) на території Кропивницької міської територіальної громади.

Туристична галузь на території громади на сьогоднішній день не є достатньо розвинутою, її внесок у загальний валовий продукт громади є незначним та недостатньо впливає на підвищення конкурентоспроможності та привабливості території. Кропивницька міська територіальна громада має потужний культурний, промисловий та природний потенціал, ефективність економічного використання якого сприятиме просуванню громади, як привабливої туристичної дестинації, та динамічному розвитку туристичної індустрії та суміжних галузей. На території громади розташовані 7 об'єктів пам'яток культурної спадщини національного значення та 655 пам'яток нерухомої культурної спадщини, які знаходяться на обліку та занесені до переліку пам'яток культурної спадщини місцевого значення, а також ареал розповсюдження двох елементів нематеріальної культурної спадщини. Територія громади багата на об'єкти природно-заповідного фонду, рекреаційні зони та території смарагдової мережі. Крім того, Кропивницька міська територіальна громада має розгалужену мережу закладів культури та дозвілля; функціонуючий туристично-інформаційний центр та великі промислові підприємства. Частка сфери гостинності, зокрема тимчасового розміщення (готелі, хостели, мотелі тощо) та організації харчування (кафе, ресторани, їдальні тощо) складає 0,31% від загального обсягу реалізації.

Розробка Стратегії культури, туризму та креативних індустрій щодо ефективного використання економічного потенціалу наявних ресурсів, з акцентом на розроблення, впровадження та просування споживачеві конкурентоспроможний туристичний продукт, у майбутньому сприятиме збереженню і розвитку культурного та природного потенціалу, диверсифікації видів економічної діяльності, у тому числі суміжних із сферою гостинності, зростанню рівня зайнятості, збереженню довкілля та підвищенню інноваційного потенціалу громади.

Оптова та роздрібна торгівля як напрям стимулювання розвитку промислових видів діяльності та нарощування обсягів виробництва промислової продукції, є галуззю забезпечення обслуговування основних видів промислової діяльності та стимулювання налагодження нових торговельних зв'язків. Зокрема, серед основних напрямів оптової торгівлі можна виділити торгівлю зерном, насінням, фруктами та овочами; продуктами харчової промисловості (м'ясними продуктами, молочними продуктами, цукром і кондитерськими виробами, напоями та тютюновими виробами); машинами й

устаткуванням (у тому числі сільськогосподарського призначення); деревиною та меблями; хімічними продуктами; паливом. За результатами 2021 року частка найнятих працівників у сфері оптової та роздрібної торгівлі складала 17,7% від всього зайнятого населення; в свою чергу вага галузі становила близько 35,6% у загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг).

Хоча сільське господарство не є характерним для Кропивницької міської територіальної громади, у місті знаходяться офіси агропідприємств, що здійснюють діяльність з управління власними або орендованими сільськогосподарськими землями, розташованими поза межами території громади. Продукція **сільського господарства** носить сировинний характер з низькою часткою доданої вартості у більшості за рахунок вирощування зернових культур, бобових культур, насіння олійних культур, зерняткових і кісточкових фруктів. Тому, з метою необхідності нарощування первинної й поглибленої переробки сільськогосподарської сировини, а також збільшення частки готової харчової продукції з інтеграцією у міжрегіональні та глобальні ланцюги доданої вартості, у тому числі з метою експорту, у громаді розпочато процес створення та облаштування інженерної інфраструктури промислової зони із створення Індустріального парку «Ростагропром» площею 22 га, основна спеціалізація якого полягатиме у переробці аграрної продукції. Ініціатором створення виступає ПП «Компанія Росток Агро».

Згідно із результатами статистичної та аналітичної інформації щодо стану досліджень та інновацій в розрізі видів економічної діяльності, наявного ресурсного потенціалу громади, розвиненості необхідної інфраструктури, потенціалу суміжних сфер з пріоритетними галузями господарювання, інвестиційної привабливості регіону та потенціалом для нарощення продукції з високою часткою доданою вартості, впровадженні інноваційних високотехнологічних розробок у виробництві, можна визначити наступні види економічної діяльності як основа для смарт-спеціалізації Кропивницької міської територіальної громади:

- **харчова промисловість;**
- **машинобудування;**
- **транспортна галузь та складське господарство;**
- **туристична індустрія та розвиток галузі гостинності.**

3.8 ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ

Починаючи з 2015 року в країні відбувається процес бюджетної децентралізації, ключовим напрямом якого є формування фінансово спроможних об'єднаних громад з розширеними повноваженнями та сферами відповідальності і, відповідно, з розширенням податкової бази. Після створення Кропивницької міської територіальної громади у 2020 році об'єднаний бюджет складався з бюджету міста Кропивницького та селища Нового.

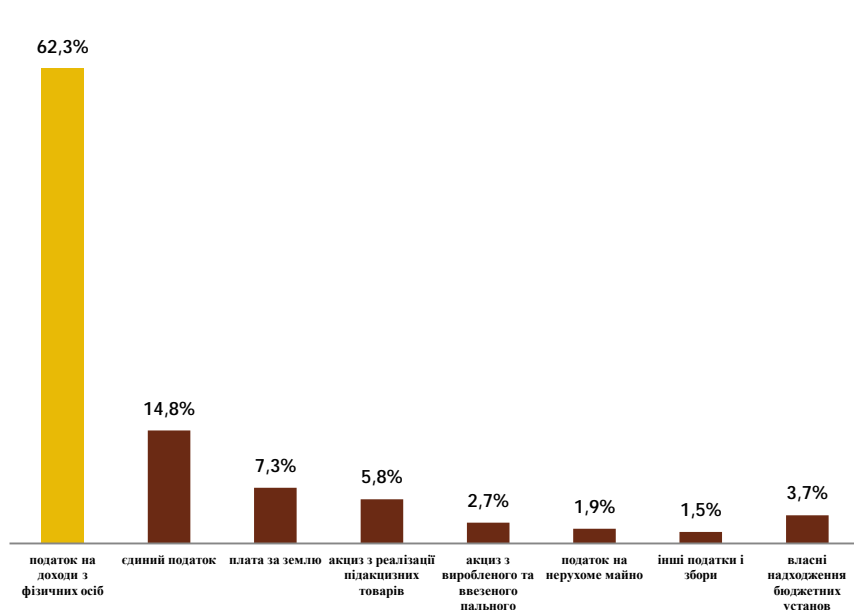
За досліджуваний період з 2020 по 2023 роки загальні надходження до бюджету громади зросли на 59,7%, зокрема збільшення спостерігались майже по всім основним статтям податкових та неподаткових надходжень, у тому числі темп росту податку на доходи з фізичних осіб становив 67,9%; єдиного податку (з фізичних і юридичних осіб) – 115,9%; плати за землю (земельний податок та орендна плата за землю) – 60,7%; акцизного податку (від роздрібної реалізації підакцизних товарів та відрахувань від виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального) – 71,5%. В структурі офіційних трансфертів основну вагу займають субвенції на освіту; за результатами 2023 року частка освітньої субвенції у трансфертах становила 83,7%.

Таблиця
Структура основних доходних статей бюджету

ДОХОДИ, млн.грн.	2020	2021	2022	2023
ПОДАТКОВІ ТА НЕПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ	1 650,5	1 937,9	2 589,9	2 871,9
Податок на доходи з фізичних осіб	1 065,6	1 257,3	1 804,0	1 789,0
Місцеві податки, у тому числі:	348,3	417,3	521,0	690,6
єдиний податок	197,0	231,1	316,8	425,3
плата за землю	130,6	158,9	167,6	209,9
податок на нерухоме майно	18,7	25,6	34,5	53,5
Акцизний податок, у тому числі:	143,1	163,3	160,9	245,4
реалізація підакцизних товарів	79,5	89,6	135,7	167,9
вироблене та ввезене пальне	63,6	73,7	25,3	77,5
Спеціальний фонд, у тому числі:	69,3	74,3	74,4	113,8
продаж земельних ділянок	2,8	2,4	2,2	1,8
відчуження майна комунальної власності	6,1	0,8	1,0	2,5
фонд охорони навколишнього природного середовища	1,9	1,0	0,9	1,3
власні надходження бюджетних установ	53,3	69,7	67,9	105,7
фонд соціально-економічного розвитку	0,3	0,6	2,3	2,5
ОФІЦІЙНІ ТРАНСФЕРТИ	466,3	879,4	472,4	509,3
освітня субвенція	354,4	447,6	451,4	426,4
субвенції на видатки у сфері освіти	22,6	18,3	9,5	9,7
субвенції на забезпечення житлом пільгових категорій	9,0	14,7		27,7
інші субвенції	80,3	398,8	11,5	45,5
ВСЬОГО ДОХОДІВ	2 116,8	2 817,3	3 062,3	3 381,2

* дані Кропивницької міської ради

Діаграма
Структура основних
податкових та
неподаткових надходжень
до бюджету громади, 2023

* на основі даних Кропивницької міської ради

Головним бюджетоутворюючим податком є податок на доходи з фізичних осіб, частка якого у структурі податкових та неподаткових надходжень становила 62,3% у 2023

році. Надходження від податків господарської діяльності малого та середнього підприємництва, зокрема юридичних та фізичних осіб, що знаходяться на спрощеній системі оподаткування та звітності, та сплачують єдиний податок, формують майже шосту частину доходів бюджету громади – 14,8%.

За 2023 рік до бюджету Кропивницької міської територіальної громади надійшло 3 381,2 млн. грн. доходів, у тому числі до загального фонду – 3 232,8 млн. грн., спеціального фонду – 148,4 млн. грн. Виконання річного плану по податкових та неподаткових надходженнях загального фонду було забезпечено на 108,3%; темп росту 2023/2022 становив 9,6%.

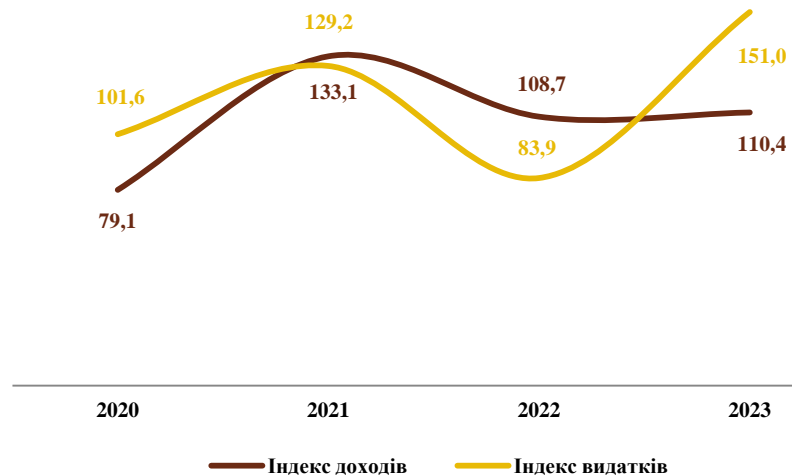
Таблиця
Структура основних
видаткових статей бюджету

ВИДАТКИ, млн.грн.	2020	2021	2022	2023
освітні послуги	968,6	1 247,3	1 294,2	1 460,8
утримання та розвиток доріг	28,2	91,2	6,4	235,7
житлово-комунальне господарство	232,1	575,4	259,4	407,3
соціальний захист	76,8	190,9	211,3	330,4
медична допомога	141,1	103,0	107,8	156,4
діяльність закладів культури	24,7	□1,3	32,4	40,3
фізична культура і спорт	26,0	34,8	27,9	37,0
комунальний транспорт	144,0	68,8	108,6	22,2
інші видатки	513,	441,1	288,7	837,3
Всього видатків	2 154,8	2 783,8	2 336,7	3 527,4

* дані Кропивницької міської ради

Загальні видатки бюджету громади поступово зростали впродовж дослідженого періоду; певне гальмування здійснення витрат мало місце у 2022 році на початку повномасштабного вторгнення переважно через високу невизначеність подальших подій та необхідність ощадливого та раціонального використання бюджетних надходжень в умовах воєнного стану. Зростання загальних видатків становило 63,7%.

Діаграма
Динаміка індексів доходів
та видатків бюджету
громади, 2023

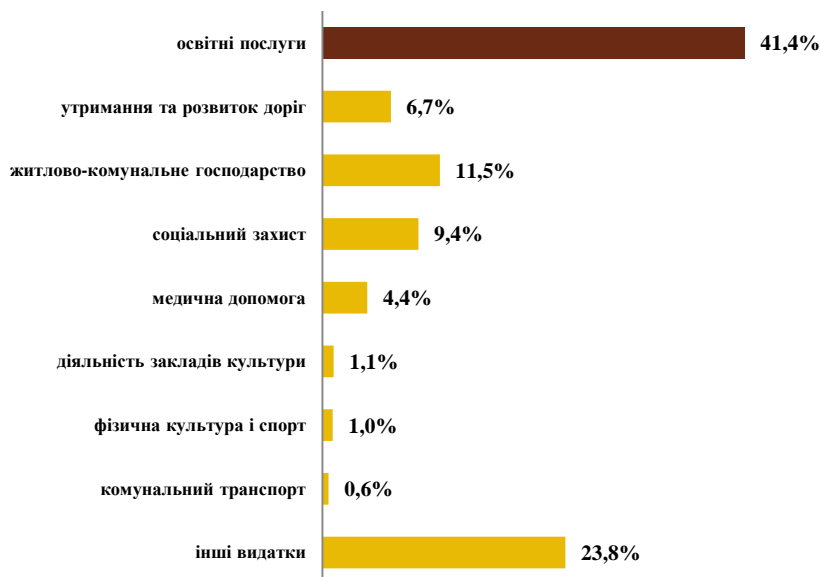

* на основі даних Кропивницької міської ради

Коливання індексів доходів та видатків бюджету громади (зростання/скорочення у порівнянні з попереднім періодом) відбувається нерівномірно з відхиленнями, що пояснюється виникненням профіцитів або дефіцитів бюджету за результатами відповідних звітних періодів.

**Діаграма
Галузева структура
видатків бюджету громади,
2023**

* на основі даних Кропивницької міської ради

Найбільші видатки у структурі статей витрат бюджету направлені на надання освітніх послуг навчальними закладами громади та забезпечення належного освітнього процесу. Видатки на освітні послуги за період з 2020 по 2023 роки зросли на 50,8%; у структурі 2023 року мають частку 41,4%, у тому числі за рахунок освітніх субвенцій. Видатки на утримання та розвиток доріг, реалізацію програм житлово-комунального господарства та забезпечення надання послуг комунальним транспортом складають 18,9%.

За 2023 звітний рік запозичення до бюджету територіальної громади не здійснювались, місцеві гарантії не надавались; місцевий борг відсутній. Заборгованість за середньостроковими казначейськими позиками, отриманими у минулі 2012-2014 роки, обліковується у сумі 22,9 млн. грн.

З метою досягнення високого ступеню довіри жителів громади до органів влади та прозорості і доступності інформації про поточний стан бюджету та його основні показники структура доходів і витрат бюджету Кропивницької міської територіальної громади, основні аспекти бюджетного процесу, відомості про основні параметри бюджету розміщені на спеціальному порталі відкритого бюджету «Open Budget».

За результатами щорічного дослідження оцінки фінансової спроможності територіальних громад в рамках реалізації Програми «ULEAD з Європою» Кропивницька міська територіальна громада за 2023 рік отримала «високий» рівень фінансової спроможності.

**Таблиця
Індикатори розрахунку
інтегрального показника
фінансової спроможності
Кропивницької міської
територіальної громади,
2023**

* дослідження «Оцінка фінансової спроможності територіальних громад за підсумками 2023 року»

Індикатор	Значення
Доходи загального фонду на мешканця, грн.	12 096,5
Видатки загального фонду на мешканця, грн.	11 739,2
Видатки на утримання апарату управління на мешканця, грн.	926,3
Капітальні видатки на мешканця, грн.	□ 985,4
Рівень дотаційності бюджетів, %	-6,7
Частка управлінських видатків, %	7,7
Частка бюджетних видатків на оплату праці, %	48,
Частка капітальних видатків бюджету, %	14,1
Видатки на культуру, фізкультуру і спорт на мешканця, грн.	324,3
Частка трансфертів □ дохідній частині бюджету, %	13,5
Частка місцевих податків і зборів у дохідній частині загального фонду бюджету без трансфертів, %	25,0

Методологія передбачає оцінювання спроможності громади на підставі абсолютних та відносних показників з визначенням індивідуальних та граничних значень індикаторів на підставі алгоритму розрахунку інтегрального показника фінансової спроможності територіальної громади. Зокрема, Кіровоградська область посідає четверте місце у рейтингу фінансової спроможності з часткою громад «високої» спроможності 53,1%, поступаючи місце Київській, Полтавській та Дніпропетровській областям. Доходи та видатки загального фонду на одного мешканця Кропивницької міської територіальної громади суттєво перевищують середні доходи по Україні (7 751,2 грн.) та середні видатки по Україні (10 369,1 грн.).

Довгостроковий кредитний рейтинг за національною рейтинговою шкалою Кропивницької громади у 2021 довоєнний рік був визначений незалежним рейтинговим агентством на рівні uaA з прогнозом «стабільний». З початком повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року прогноз було понижено до «негативного» із внесенням до контрольного списку (тобто з ймовірністю зміни рейтингу у зв'язку з подіями або тенденціями, що розвиваються, і які можуть істотно вплинути на кредитоспроможність). У 2023 році прогноз було підвищено до рівня «у розвитку» із збереженням у контрольному списку.

У першому півріччі 2024 року за національною рейтинговою шкалою громада вийшла з контрольного списку, в якому перебувала із початку збройної агресії. Прогноз кредитного рейтингу громади визначено як стабільний, а інвестиційна привабливість – як висока. Це є важливим для установ і організацій, які оцінюють можливість кредитування потреб громади.

3.9 БЕЗПЕКОВА ІНФРАСТРУКТУРА

Забезпечення правопорядку та досягнення позитивної криміногенної ситуації у громаді вимагає співпраці між правоохоронними органами та місцевою владою з метою об'єднання зусиль у напрямку боротьби зі злочинністю.

За результатами 2023 року спостерігалась негативна динаміка збільшення загального рівня злочинності на території Кропивницької міської територіальної громади на 45%, у тому числі на 79,4 % збільшилась кількість зареєстрованих особливо тяжких кримінальних правопорушень (з 68 до 122), на 54,6% - тяжких кримінальних правопорушень (з 522 до 807).

В рамках Міської програми профілактики та протидії злочинності «Безпечне місто» проведені роботи щодо встановлення та функціонування камер відеоспостереження у кількості 352 одиниць, у тому числі: оглядових - 103 одиниці; з розпізнаванням номерного знаку автомобіля - 43 одиниці; комплексів автоматичної фото/відеофіксації правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху - 3 одиниці. Підвищення рівня публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини та протидії злочинності потребує у тому числі розгалуження, розвиток та модернізацію системи відеоспостереження та відеоконтролю, зокрема на об'єктах захисту та об'єктах критичної інфраструктури; та підвищення матеріально-технічного забезпечення ситуаційного центру.

На території селища Нового, селища Гірничого, мікрорайону Старої Балашівки відкриті та забезпечені необхідним обладнанням та службовими автомобілями 3 офіси поліцейського офіцера громади. У 2024 році планується відкриття ще однієї станції для 4-х поліцейських офіцерів громади на території мікрорайону Новомиколаївка.

Для посилення контролю за станом правопорядку в громадських місцях, сприяння роботі підрозділам місцевої поліції, впровадження заходів превенції та профілактики правопорушень, у тому числі протидій наркозлочинності, та підвищенні ефективності

реагування у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій і подій, в громаді функціонує міська дружина у кількості 24 штатних одиниць на шести громадських пунктах охорони порядку. Протягом 2019-2021 років дружинниками спільно з працівниками поліції виявлено понад 150 правопорушень (дрібне хуліганство, поява у нетверезому стані в громадських місцях, наркоманія тощо).

З початком військової агресії чисельність міської дружини Кропивницької міської територіальної громади збільшилась до 150 штатних одиниць для охорони громадського правопорядку в місцях розташування об'єктів критичної інфраструктури.

Особам або сім'ям, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, у тому числі сексуального, пов'язаного із збройним конфліктом, у випадках, коли такі особи звернулися разом із дитиною, у громаді функціонує денний центр соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі на базі Кропивницького міського центру запобігання та протидії насильству. Постраждалі можуть отримати безоплатну правову допомогу, підтримку психолога та послуги соціального працівника, діяльність яких направлена на подолання або мінімізацію наслідків домашнього насильства.

Мережа захисних споруд цивільного захисту Кропивницької міської територіальної громади включає 54 одиниці, серед яких 3 сховища комунальної власності (2 з яких знаходяться у віданні КП «Теплоенергетик», 1 – у КП «Електротранс»), 51 – належать іншим приватним та державним підприємствам (організаціям, установам). Перелік споруд подвійного призначення та найпростіших укриттів налічує 257 одиниць.

На території міста розміщується 49 об'єктів підвищеної небезпеки, з яких 7 – хімічно небезпечні, що підвищують ризики виникнення надзвичайних ситуацій. Згідно з паспортом підтоплених територій 14 ділянок Кропивницького знаходяться у стані постійного підтоплення, площа яких складає 408 га, що пов'язано із зупинкою роботи Лелеківського водозабору та неналежне утримання на території міста поверхневих вод усіх видів водних об'єктів з високим рівнем ґрунтових вод. Станом на 2024 рік на території громади розміщується захоронення радіоактивних відходів і забрудненого майна будівельних матеріалів після ліквідації радіоактивного зараження (1988 рік). В рамках реалізації проекту «Оцінка ризику та розробка проекту (технічного рішення) ремедіації для майданчика зберігання успадкованих радіоактивних матеріалів «Веселівське родовище» у Кіровоградській області», завершено роботи з виконання завдання даного проекту №9 «Розробка пакету проектних документів (технічного рішення) для ремедіації майданчика «Веселівське родовище», а саме: проведено огороження майданчику, вздовж якого встановлені попереджувальні знаки про небезпеку перебування та забезпечено цілодобове відеоспостереження з інтеграцією до системи відеоспостереження «Безпечне місто» з відповідним реагуванням нарядів поліції ГУНП у Кіровоградській області на несанкціоноване проникнення на майданчик сторонніх осіб. Серед причин виникнення ймовірних надзвичайних ситуацій можна виділити природні фактори та гідрометеорологічні прогнози, значний моральний та фізичний знос основних фондів, наявність в громаді потенційно небезпечних об'єктів.

3.10 ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ ГРОМАДОЮ

Станом на 15.07.2024 року Виконавчий комітет Кропивницької міської ради складається з 12 членів/членкинь, головна задача яких полягає у забезпеченні ефективного розвитку Кропивницької міської територіальної громади шляхом ухвалення рішень та їх виконання. Структура Кропивницької міської ради станом на 01.01.2024 року складається з апарату міської ради, та її виконавчого комітету і 32 виконавчих органів міської ради, з них 16 – зі статусом юридичної особи.

Штатна чисельність виконавчих органів Кропивницької міської ради становить 629 одиниць; фактично працюючих – 587 осіб, серед яких більше третини перебуває на службі 10-15 років, 146 посадових осіб – більше 15 років. Кропивницька міська рада характеризується стабільним кадровим складом з високим освітнім рівнем.

Таблиця
Освітній рівень кадрового складу Кропивницької міської ради

* дані Кропивницької міської ради

Освітній рівень посадовців	Кількість
вища освіта, у тому числі	580
дві і більше вищі освіти	119
ступінь магістра	94
у тому числі магістр державного та публічного управління	35
кандидат наук	2
доктор наук	2
навчання в аспірантурі	1

У 2023 році у вищі навчальні заклади для здобуття другої вищої освіти вступили 10 посадових осіб.

Пріоритетний напрям розвитку персоналу міської ради полягає у створенні ефективної системи «безперервного навчання» з метою зміцнення конкурентоспроможності кадрового потенціалу та поглиблення вмінь, знань, навичок та компетенцій. Посадові особи місцевого самоврядування Кропивницької міської ради постійно підвищують свою кваліфікацію. Так, у 2023 році, за загальними професійними (сертифікатними) та загальними короткостроковими програмами у Регіональному центрі підвищення кваліфікації Кіровоградської області на платформі ZOOM 454 особи підвищили свою кваліфікацію та отримали сертифікати. Крім того, майже кожен працівник міської ради неодноразово брав участь у навчаннях за різними програмами на онлайн-платформах: національна онлайн-платформа Дія, U-LEAD з Європою, освітня онлайн-платформа «Зрозуміло» тощо.

З метою формування мотивації серед персоналу, розвитку лідерських якостей, а також підвищення професійного рівня та ділових компетенцій у міській раді впроваджені інструменти заохочення працівників, такі як: просування по службі, преміювання та представлення до нагородження відзнаками державного, обласного, міського рівнів за високі досягнення результатів у роботі.

Депутатський корпус Кропивницької міської територіальної громади представлений 42 особами, серед яких 28 чоловіків (66,7%) та 14 жінок (33,3%).

Таблиця
Кількісний склад депутатських фракцій, груп

* дані Кропивницької міської ради

Належність до депутатських фракцій	Кількість
Депутатська фракція політичної партії «Пропозиція»	9
Депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»	6
Депутатська фракція Політичної партії «ЄВРОПЕЙСЬКА СОЛІДАРНІСТЬ»	6
Депутатська фракція політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»	5
Депутатська фракція місцевої організації політичної партії «Перспектива міста»	5
Депутатська фракція Політичної партії «Рідне місто»	4
Депутатська фракція Політичної партії «НАШ КРАЙ»	3
Позафракційні	4
Депутатська група «Міжфракційне депутатське об'єднання «Рівні можливості»	14

Для організації ефективної роботи, підготовки та проведення засідань сесій міської ради, засідань постійних та тимчасових контрольних комісій міської ради депутати/депутатки, посадові особи апарату управління забезпечуються необхідними технічними засобами, у тому числі програмним забезпеченням електронної системи голосування «Рада-В».

3.11 ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ТА ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ

За останні роки відбувається плавний перехід від концепції електронного урядування, як потужного інструменту, пов'язаного з покращенням ефективності, відкритості та прозорості взаємодії місцевої влади з громадянськістю та бізнесом із застосуванням просунутих інформаційно-комунікаційних технологій, до інноваційної моделі повної цифрової трансформації громади, що передбачатиме цифрове управління. Такі тенденції викликані глобальними надшвидкими темпами розвитку інформаційних технологій, штучного інтелекту та цифрової інтеграції.

Відповідно до національного проєкту «Цифрова громада» Міністерства цифрового розвитку України за результатами 2023 року був визначений індекс цифрової трансформації громад, що враховує показники інституційної спроможності, розвитку інтернету та ЦНАП, цифрову освіту, впровадження режиму «без паперів», візитівку громади, надання базових публічних послуг, галузеву цифровізацію та впровадження індивідуальних цифрових проєктів. Цифровізація Кропивницької міської територіальної громади знаходиться на високому конкурентоздатному рівні серед сусідніх обласних центрів; індекс досяг позначки 45,921.

Таблиця
Індекси цифровізації міських територіальних громад

Елементи індексу	Міські територіальні громади				
	Кропивницька	Полтавська	Черкаська	Вінницька	Хмельницька
цифрова економіка	2,707	5,267	4,028	3,569	4,023
цифрові навички	5,796	6,102	0,013	6,400	5,025
цифрова інфраструктура	21,380	8,635	12,749	28,402	9,405
публічні послуги	8,202	8,371	10,187	16,458	13,737
Е-трансформація ОМС	7,835	5,085	6,298	8,532	9,445
Індекс цифровізації	45,921	33,460	33,275	63,362	41,634

* дані Міністерства цифрової трансформації України

Кропивницька міська територіальна громада поступається лише Вінницькій громаді, яка значно випереджує усі сусідні громади за рівнем впровадження інформаційно-комунікативних технологій за усіма показниками цифрового розвитку.

Розвиток електронної демократії в громаді направлений для зміцнення довіри громадян до органів місцевої влади завдяки прозорості і відкритості та побудови громадянського суспільства. Зокрема веб-сайт громади є головним інструментом інформування, комунікації та залучення жителів громади до демократичних процедур (<https://kr-rada.gov.ua/>). У 2023 році зафіксовано 153 тисячі відвідувань сайту. Крім того, комунікація Кропивницької міської ради, її структурних підрозділів, комунальних підприємств здійснюється шляхом розвитку сторінок у соціальних мережах. З січня 2023 року інформація у формі відкритих даних міської ради оприлюднюється на Порталі відкритих даних Кропивницького (<https://data.kr-rada.gov.ua/>). Інформація з Порталу

шляхом харвестингу відображається на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних. Кропивницький приєднаний до Міжнародної Хартії відкритих даних.

Доступ громадськості до детальної інформації про обсяги надходжень та витрат бюджету Кропивницької міської територіальної громади забезпечується на платформі «Відкритий бюджет». В громаді впроваджено в промислову експлуатацію систему електронного документообігу АСКОД (СЕД АСКОД). Для комплексного захисту інформації створені та введені в експлуатацію системи захисту для АС класу «3» та АС класу «1».

Найбільш затребувані адміністративні, реєстраційні, соціальні, пенсійні послуги серед жителів надаються на базі Центру надання адміністративних послуг (ЦНАП) Кропивницького у форматі «Прозорий офіс»; віддалені робочі місця забезпечуються у селищі Новому. Прискорення процесів надання адміністративних послуг та спрощення механізмів їх отримання забезпечується єдиною інформаційною системою корпоративної взаємодії «Прозорий офіс міста Кропивницького». У 2023 році ЦНАП надавав 497 адміністративних послуг, на віддалених робочих місцях – 343. У тому числі в ЦНАП було прийнято 168 214 заяв від суб'єктів звернення та надано 172 101 консультацію. З метою висвітлення діяльності ЦНАП, інформування жителів та бізнесу про надання адміністративних послуг забезпечується робота веб-сайту та сторінок у соціальних мережах.

Надходження до місцевого бюджету від надання платних адміністративних послуг у 2023 році становили 17,0 млн.грн., у тому числі проведення державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та громадських формувань – 0,7 млн.грн.; адміністративний збір за проведення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно – 0,8 млн.грн..

Короткострокові програми здобуття цифрової освіти з використанням інформаційних ресурсів та нових освітніх технологій, спрямованих на підвищення рівня цифрових навичок та цифрових компетенцій у суспільстві набувають все більшого значення.

Окрім загальнодержавних електронних сервісів, в громаді запроваджені електронні звернення через офіційний веб-сайт; електронні реєстрації дітей до першого класу закладів загальної середньої освіти, до закладів дошкільної освіти та запис у гуртки закладів позашкільної освіти, учнів у 10-ті профільні класи ЗЗСО та надана можливість дистанційно перевірити стан в електронній черзі. Платформа електронної демократії надає можливість створення місцевих петицій; участі у проєктах громадського бюджету; проведення консультацій з громадськістю; отримання інформації з картографічних сервісів й інші цифрові можливості.

З метою ефективної взаємодії виконавчих органів та жителів громади, їхнього залучення до процесу вироблення та прийняття рішень, здійснюється програма «Громадський бюджет» щодо реалізації проєктів за рахунок коштів місцевого бюджету, розмір якого становить до 1% від доходів загального фонду бюджету громади без урахування міжбюджетних трансфертів, але не менше 5 млн. грн.. За період з 2017 по 2022 роки було реалізовано 93 проєкти у різних частинах міста за різними напрямками.

Для налагодження діалогу громадян та влади у вирішенні різноманітних соціально важливих проблем використовується вебплатформа «Єдина платформа місцевої електронної демократії» (e-DEM), запропонована Міжнародною благодійною організацією «Фонд Східна Європа». Платформа e-Dem використовується як майданчик, що об'єднує найбільш затребувані інструменти електронної демократії: консультації з громадськістю, громадський бюджет, електронні петиції.

З метою налагодження ефективної взаємодії з інститутами громадянського суспільства на партнерських засадах, залучення громадськості до вирішення актуальних питань розвитку Кропивницької міської територіальної громади при виконавчому комітеті

міської ради створена Громадська рада, що є консультативно-дорадчим органом для забезпечення права громадян брати участь в управлінні справами територіальної громади, здійснення громадського контролю за діяльністю виконавчих органів, налагодження ефективної взаємодії з громадськістю, врахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики та вирішення питань місцевого значення. Відповідно до постанови КМУ від 03.11.2010 року №996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» оновлення складу громадської ради здійснюватиметься органом виконавчої влади через шість місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану.

Налагодження комунікації з жителями громади та інститутами громадянського суспільства, їх розвиток забезпечується створенням необхідних умов для ефективної взаємодії в рамках програми «Діалог», заходи якої направлені на зміцнення інклюзивного та партисипативного прийняття управлінських рішень, задоволення суспільних інтересів через використання різноманітних форм демократії участі, укріплення національної єдності та патріотизму, забезпечення додаткових можливостей для реалізації та захисту прав, свобод людини і громадянина.

Підвищення активності участі громадських формувань може бути досягнуто просуванням та ефективним функціонуванням онлайн порталу «Платформа інститутів громадянського суспільства», що був запущений Кропивницькою міською радою у 2024 році. Платформа передбачає активізацію діалогу «ІГС – влада – громадськість», обмін досвідом, пошук партнерів, інформування про міські активності та функціонування реєстру ІГС Кропивницької міської територіальної громади.

На території Кропивницької міської територіальної громади зареєстровані різні організаційно-правові форми громадських об'єднань та організацій громадянського суспільства, найпоширенішими серед яких є громадські організації, релігійні організації, профспілки, творчі спілки, благодійні організації, ОСББ й інші. Серед основних категорій напрямів діяльності ІГС можна виділити: розвиток громадянського суспільства; волонтерська діяльність; патріотично-просвітницька діяльність; діяльність, пов'язана із допомогою ВПО та ветеранам; релігійна та соціально значуща діяльність; освіта, культура, туризм; захист прав людини; діти та молодь; захист прав тварин тощо.

Крім того, на території громади відбувається динамічний розвиток волонтерсько-ветеранських просторів, як центрів стійкості Кропивницької громади: «Кропхаб», «Свої», «Разом ми сила», «Простір хоробрих» тощо. Їх діяльність направлена на захист і допомогу Збройним Силам України та тим, хто постраждав від війни; здійснення благодійних кампаній; проведення інформаційно-просвітницької діяльності патріотичного виховання у суспільстві, у тому числі забезпечення комплексної реінтеграції ветеранів та ветеранок у суспільне життя. Потужними є організації, діяльність яких направлена на захист та допомогу ВПО, вирішення їхніх основних потреб. Організації, діяльність яких пов'язана із відродженням, збереженням і розвитком національних культур, їх традицій, звичаїв, обрядів, мови та освіти, самобутності, об'єднує Центр розвитку національних культур «Єдина родина».

Розроблений комплекс заходів заохочення жителів відзнаками та нагородами за їх особистий внесок у розвиток певних сфер життєдіяльності громади, сумлінну працю, вагомі досягнення у професійній діяльності, активну участь у вихованні молодого покоління, забезпечення законності і правопорядку, участь у обороноздатності держави, миротворчу, благодійну діяльність направлений на стимулювання довіри громадськості до місцевих органів влади.

3.12 ГЕНДЕРНИЙ АНАЛІЗ ГРОМАДИ

З початку повномасштабного вторгнення на початку 2022 року Україна зіштовхнулася з його негативними наслідками, зокрема у неконтрольованих міграційних рухах населення у середині країни та за кордон, у більшості серед жінок та дітей; через мобілізаційні процеси у більшості серед чоловіків та поповнення особового складу Збройних Сил України; у вигляді жертв серед цивільного населення. Мета гендерного аналізу полягає у визначенні рівня забезпечення потреб та задоволення інтересів окремо жінок та окремо чоловіків або їх груп у процесі розроблення стратегічного документа та виявлення у відповідних сферах або галузях гендерних розривів, гендерної дискримінації та причин їх виникнення. Очевидно, що війна значно посилить виявлені гендерні дисбаланси та призупинить позитивну гендерну динаміку у бік збільшення розривів.

Таблиця
Статева структура населення громади

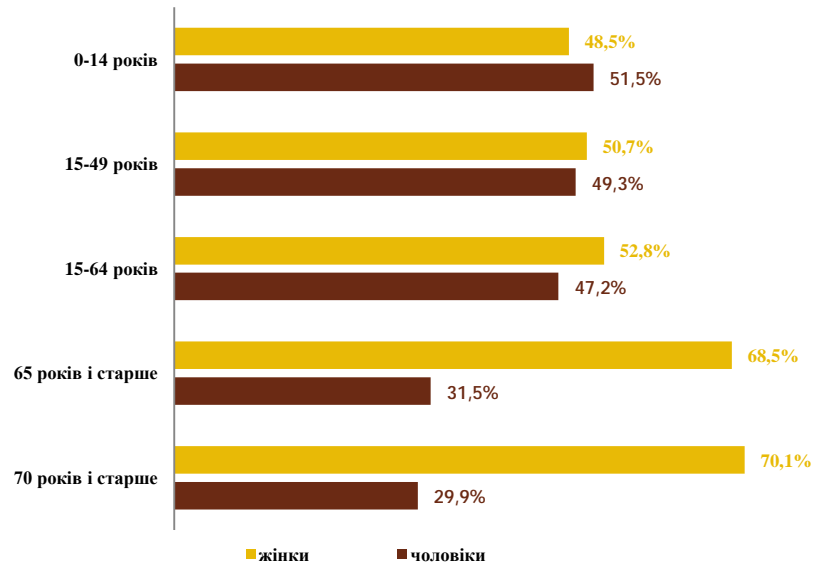
* на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області

Розподіл населення за статтю, %	Кропивницька громада		Кіровоградська область	
	2002	2022	2002	2022
чоловіки	45,8	45,	46,0	46,2
жінки	54,2	54,7	54,0	53,8

В статевій структурі населення Кропивницької міської територіальної громади та Кіровоградської області спостерігається гендерна диспропорція, що виражається у переваженні кількості жінок над чоловіками, що обумовлено довшою тривалістю життя у жінок та ранньою смертністю у чоловіків, а саме середня очікувана тривалість життя при народженні у чоловіків на 2022 рік становила 63,9 років, у жінок – 73,3 років. У зв'язку із чим, середній вік населення поступово зростає, зокрема середній вік чоловіків зріс на 3,4% з 38,3 років у 2013 році до 39,6 років у 2022; середній вік жінок – на 4,2% з 43,3 років до 45,1 року.

Діаграма
Статевий розподіл населення за віком

* на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області на 01.01.2022 року

Прослідковується загальна тенденція старіння населення, як серед чоловіків, так і серед жінок. Навантаження на людей похилого віку також зросло на 9,8% з 214 осіб віку «65 років і старше» на 1000 осіб потенційно економічно активного населення вікового діапазону «15-64 роки» у 2013 році до 235 осіб відповідних вікових груп 2022 року. Частка жінок похилого віку (вікового діапазону «65 років і старше») суттєво переважала частку чоловіків у статевій структурі, а саме 65,9% жінок у 2013 році – 68,5% жінок у

2022 році; відповідно 34,1% чоловіків у 2013 році – 31,5% чоловіків у 2022 році. Це підтверджує негативну тенденцію старіння жителів та високої ранньої смертності чоловіків. У зв'язку із бойовими діями за період 2022-2024 років відповідний ваговий розподіл буде мати ще більший гендерний розрив та вищий коефіцієнт навантаження.

До повномасштабного вторгнення загальний рівень безробіття переважав у чоловіків, зокрема у 2020 році – 13,5%, у 2021 році – 14,1%; в свою чергу у жінок – 12,8% у 2020 році, 13,5% - у 2021 році.

Таблиця
Статевий розподіл
безробітних

* на основі даних
Кіровоградського обласного
центру зайнятості

	2021	2022	2023
Особи, які мали статус безробітного, %			
жінки	53,9	60,6	76,5
чоловіки	46,1	39,4	23,5

Структура статевого розподілу зареєстрованих безробітних у 2021 році мала незначні відхилення від статевого розподілу чисельності населення Кропивницької громади на 01.01.2022 року. Воєнні дії, мобілізаційна політика і пов'язані із ними наслідки негативно вплинули на загальну економічну ситуацію, у тому числі й на ринок праці, відповідно частка безробітних чоловіків почала зменшуватись та становила лише 23,5% у 2023 році. Натомість, частка зареєстрованих безробітних жінок стрімко зростала під час воєнних 2022-2023 років, зокрема з 53,9% у 2021 році до 76,5% у 2023 році.

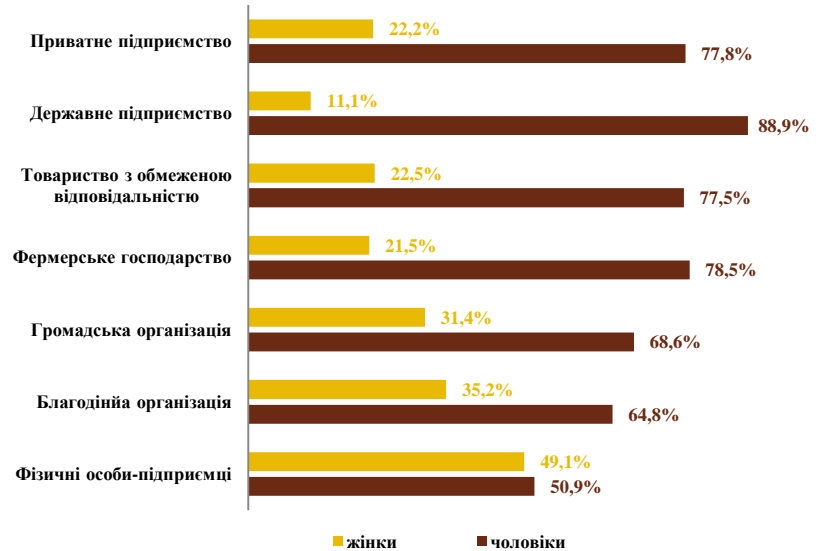
Таблиця
Статевий розподіл безробітних за видами економічної діяльності

Види економічної діяльності	2021		2022		2023	
	жінки	чоловіки	жінки	чоловіки	жінки	чоловіки
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	39,5	60,5	34,9	65,1	69,8	30,2
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	51,1	48,9	19,6	80,4	37,8	62,2
Переробна промисловість	39,2	60,8	57,7	42,3	71,6	28,4
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	40,3	59,7	51,7	48,3	66,3	33,7
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	47,4	52,6	51,2	48,8	53,3	46,7
Будівництво	34,4	65,6	18,2	81,8	29,6	70,4
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	28,9	71,1	77,4	22,6	88,0	12,0
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	40,7	59,3	59,3	40,7	73,0	27,0
Тимчасове розміщення й організація харчування	37,7	62,3	90,8	9,2	95,2	4,8
Інформація та телекомунікації	26,7	73,3	73,1	26,9	79,7	20,3
Фінансова та страхова діяльність	9,3	90,7	85,1	14,9	94,6	5,4
Операції з нерухомим майном	30,5	69,5	64,9	35,1	75,7	24,3
Професійна, наукова та технічна діяльність	30,7	69,3	69,7	30,3	75,3	24,7
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	28,2	71,8	54,1	45,9	61,5	38,5
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	20,2	79,8	66,4	33,6	70,4	29,6
Освіта	60,7	39,3	74,5	25,5	81,6	18,4
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	40,8	59,2	83,6	16,4	89,6	10,4
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	52,4	47,6	66,7	33,3	84,1	15,9

* на основі даних Кіровоградського обласного центру зайнятості

Скорочення частки безробітних чоловіків за період з 2021 року по 2023 рік спостерігалось за усіма видами економічної діяльності крім добувної промисловості та будівництва. Дисбаланс у бік переваження шукачів роботи серед жінок динамічно зростає і продовжує збільшуватись.

Діаграма
Розподіл основних ОПФ за статтю керівника

* на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області на 01.01.2022

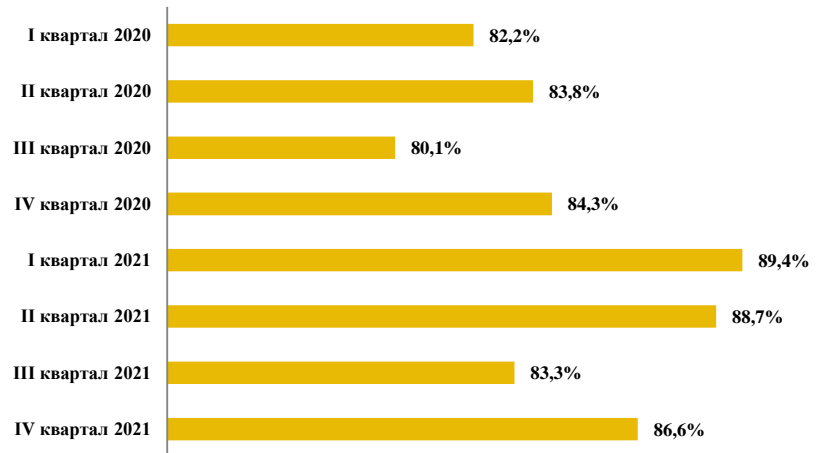
В основних організаційно-правових формах (ОПФ) здійснення господарської діяльності чоловіки суттєво домінували на керівних посадах, що створювало значний гендерний дисбаланс. В свою чергу у самозайнятості, зокрема у діяльності фізичних осіб-підприємців, гендерний розрив був мінімальний. Очевидно, що за період воєнних 2022-2024 років частка жінок на керівних посадах може значно зрости, а серед фізичних осіб-підприємців ймовірно створиться дисбаланс у бік переваження жінок.

Загалом, з метою реалізації жіночого управлінського і підприємницького потенціалу та розвитку власної справи необхідно впровадження заходів, направлених на підвищення рівня знань і навичок через тренінги, майстер-класи, просування жіночого підприємництва серед населення, створення умов для більш активної участі жінок у бізнесі.

Ситуація на ринку оплати праці за 2020-2021 роки суттєво не змінювалась, зокрема відношення середньомісячної заробітної плати жінок до чоловіків коливалось у середньому у діапазоні від 80% до 89%. Стверджувати про наявність тенденції наближення заробітної плати жінок до чоловіків за наявними даними неможливо, хоча базисний темп приросту з першого періоду 2020 року по кінцевий період 2021 року становив близько 5,4%. Тобто можна припустити, що повільними темпами заробітна плата жінок все ж наближується до рівня заробітної плати чоловіків.

Діаграма
Відношення
середньомісячної заробітної
плати жінок до чоловіків,
%

* на основі даних Головного управління статистики у Кіровоградській області

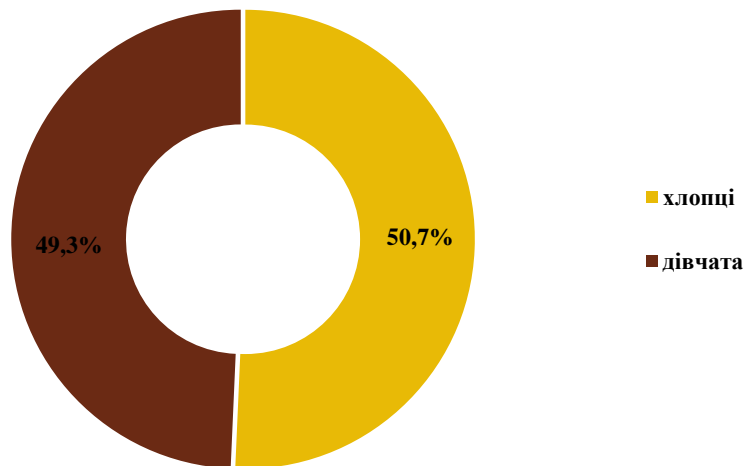

За результатами 2021 року відношення заробітної плати жінок до чоловіків по Україні становило 81,4%, що є нижчим за відповідний показник Кіровоградської області, який дорівнював 86,6%. Тобто гендерний розрив в оплаті праці жінок і чоловіків наближується до балансу. Вірогідно, що із зростанням попиту на жіночу робочу силу у воєнні роки, таке гендерне відхилення може зменшитись або навіть збільшитись у бік зростання оплати праці жінок, що, в свою чергу, може привести до нового гендерного розриву переваження заробітної плати жінок.

У закладах загальної середньої освіти, дошкільної освіти та позашкільної освіти має місце гендерний баланс, який майже збігається з відповідним віковим розподілом дитячого населення.

Діаграма
Розподіл отримувачів
освіти за статтю, %

* на основі даних Кропивницької міської ради

Депутатський корпус Кропивницької громади представлений 42 особами, серед яких 27 чоловіків (64,3%) та 15 жінок (35,7%), що свідчить про наявність гендерного розриву та необхідності залучення жінок до більш активної участі в управлінні громадою.

Загалом, відсутність програми із забезпечення гендерної рівності у різних сферах суспільного життя Кропивницької міської територіальної громади призупиняє процеси врахування різних потреб чоловіків та жінок та їх вплив на розвиток громади. Тому виникає необхідність у сприянні інтеграції гендерної складової у публічну політику громади та впровадження заходів з проведення гендерного аналізу та розробки гендерного паспорту і профілю громади.

Проект Стратегії-2030 направлений на задоволення потреб усіх верств населення громади в усіх сферах життєдіяльності суспільства, у тому числі заходи з реалізації завдань та проектів не можуть призвести до обмежень прав або можливостей осіб будь-

якої статі (чоловіків або жінок) будь-якого віку; не носять дискримінаційних ознак за статтю або віком; а також включають окремі заходи, що направлені на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізувати рівні права.

IV. РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ОПИТУВАННЯ ЖИТЕЛІВ ГРОМАДИ

З метою оцінки основних тенденцій та проблем соціально-економічного розвитку в рамках розробки проєкту Стратегії розвитку Кропивницької міської територіальної громади на період до 2030 року (далі – Стратегія-2030) та Плану заходів на 2025 – 2027 роки з її реалізації (далі – План заходів), було проведено соціологічне опитування з визначення думки жителів населених пунктів громади (зокрема міста Кропивницького, селища Нове), а саме представників місцевої виконавчої влади, її структурних підрозділів; працівників закладів освіти, культури, соціального захисту, комунальних підприємств, у тому числі підприємств охорони здоров'я; представників ЗМІ та громадських організацій; представників місцевого бізнесу; працівників вищих навчальних закладів, а також усіх заінтересованих осіб і небайдужого активного та ініціативного населення громади.

Опитування проводилось анонімно на основі розроблених анкет, з переліком питань, які можна умовно поділити на наступні групи:

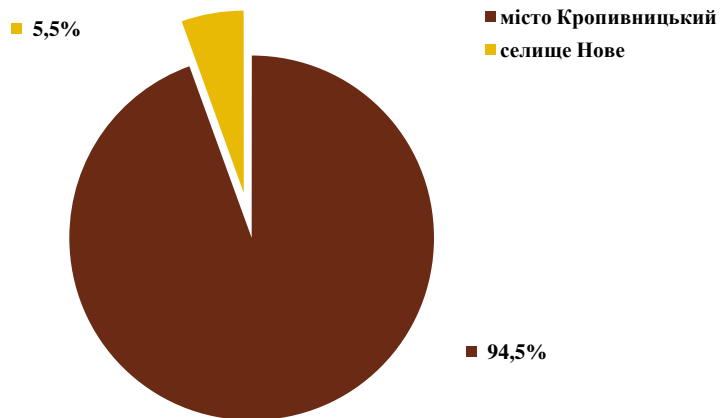
- *основна інформація про респондента* - вік, стать, сфера діяльності, посадовий (робочий, соціальний) статус, середньомісячний дохід на одну особу домогосподарства, освіта та місце проживання відповідно до адміністративно-територіального поділу;
- *власне ставлення респондента щодо проживання та роботи в громаді* – вподобання проживання на території громади, плани щодо можливого переїзду з території громади та відповідні причини такого бажання, найгостріші проблеми, на рішення яких необхідно зосередити зусилля в першу чергу, пріоритетні напрями розвитку громади;
- *визначення респондентом якості життєдіяльності в громаді та його місця в ній* – оцінка надання комунальних, освітніх, медичних, культурних, соціальних послуг, відчуття безпеки, ставлення до самозайнятості та бажання займатись власною підприємницькою справою.

Опитування проводилось у формі заповнення електронної анкети, посилання на яку було опубліковано на офіційному веб-сайті Кропивницької міської ради та у соціальній мережі Facebook, у тому числі на сторінках структурних підрозділів Кропивницької міської ради; ЗМІ та громадських організацій й інших місцевих груп та спільнот; направлено зацікавленим особам засобами електронного зв'язку; а також розповсюджено методом активного просування з територіальним та віковим таргетуванням у мережі Facebook з метою безперешкодного вільного доступу до опитування всіх бажаючих жителів громади долучитись до дослідження. Окрім цього, під час таргетованого просування на сторінці у мережі Facebook був відкритий доступ до вільного коментування та надання пропозицій і зауважень.

В опитуванні взяли участь 832 особи – жителі громади – міста Кропивницького та селища Нового – представники різних верств населення, сфер діяльності та соціального (робочого) статусу, у тому числі й представники ЗМІ та громадських організацій, бізнесу (у тому числі фізичні особи-підприємці), пенсіонери, безробітні, студенти тощо. Опитування проводилось з дотриманням принципу безбар'єрності щодо можливості взяти участь в опитуванні всіх бажаючих – для об'єктивного збору та аналізу даних та наближення результатів до максимальної їх репрезентативності.

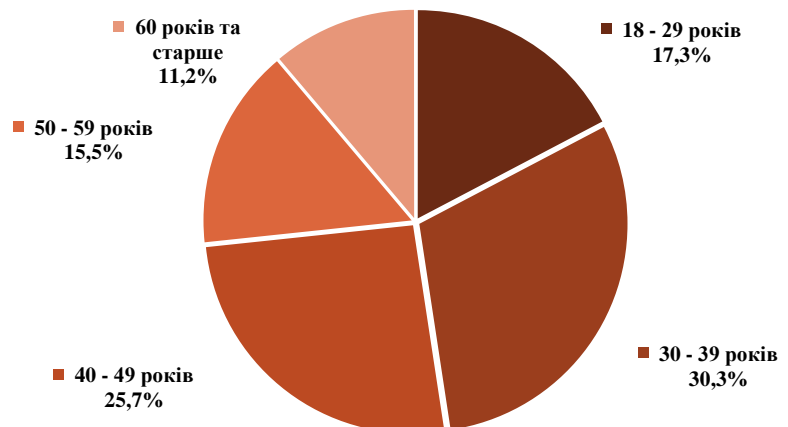
Частка респондентів, що пройшли опитування в громаді, склала близько 0,5-0,8% від загальної чисельності населення без врахування дітей у віці до 18 років.

Діаграма
Адміністративно-територіальний розподіл жителів, що взяли участь в опитуванні, %

Загалом, можна стверджувати, що опитування відображає думки жителів усіх населених пунктів та може бути визнане репрезентативним з точки зору ваги участі жителів громади з таких населених пунктів. Підрахунок частки респондентів здійснювався на основі орієнтовних даних чисельності населення у зв'язку із дією воєнного стану. Зокрема, у зв'язку із воєнним станом в країні було запроваджено низку державних обмежувальних заходів, у тому числі пов'язаних із розкриттям статистичної інформації. Відповідно до повідомлення, оприлюдненого Державною службою статистики України, органи державної статистики призупиняють оприлюднення статистичної інформації у період дії воєнного стану, а також протягом трьох місяців після його завершення.

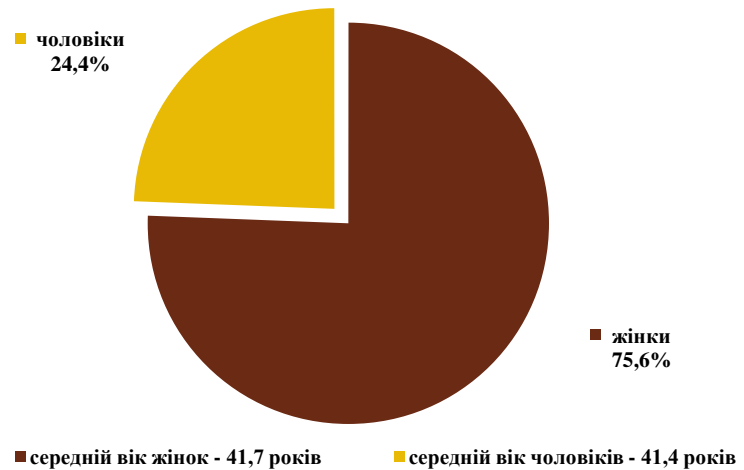
Діаграма
Частка опитуваних жителів за віковими групами, %

Найбільша активність під час опитування спостерігалась серед жителів вікового діапазону 18-49 років загальною вагою 73,3%, які становлять суттєву частину економічно активного населення громади, та можуть забезпечувати істотну частку пропозиції на ринку праці Кропивницької міської територіальної громади. Залученість до дослідження більш молодого населення у віці 18-29 років (частка опитуваних становила 17,3%) та у віці 30-39 років (частка опитуваних становила 30,3%) говорить про наявність потенціалу формування та зміцнення існуючого людського капіталу громади. Нижча частка активності мала місце серед жителів старшого віку: 50-59 років (15,5%) і 60 та старше (11,2%).

Враховуючи, що середній вік населення станом на 01.01.2022 року становив 41,5 років (38,5 років у чоловіків, 44,0 роки у жінок), очевидна активність більшої частини населення працездатного віку у діапазоні від 30 до 49 років.

Діаграма
Частка опитуваних жителів за статтю, %

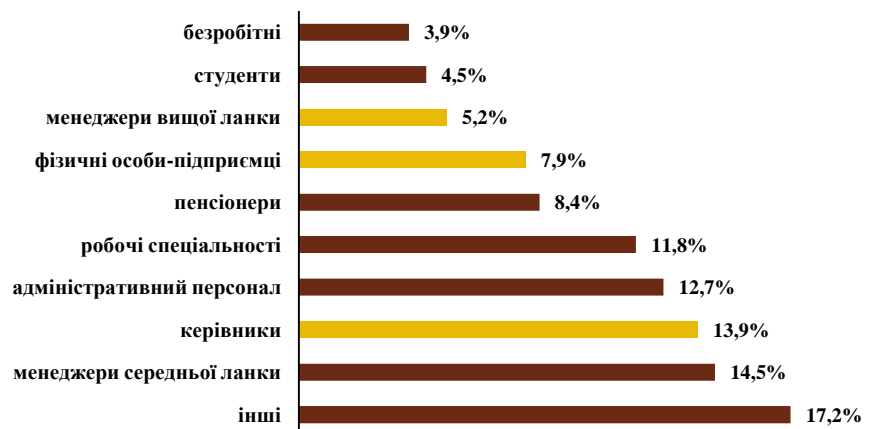

Відповідно до статевого розподілу жителів, частка чоловіків, що взяла участь в опитуванні, склала близько чверті від загальної кількості – 24,4%; частка жінок – 75,6%. Згідно з даними Головного управління статистики щодо розподілу постійного населення частка чоловіків на 01.01.2022 року становила близько 45,3%. Очевидно, що продовження бойових дій та воєнного стану, процеси мобілізації у державі унеможливили взяти участь в опитуванні більшої кількості чоловіків, що й спричинило наявний суттєвий дисбаланс у статевому розподілі респондентів. Таким чином, має місце очевидний істотний прояв більшої активності жінок у порівнянні з чоловіками, що може впливати на ймовірне зміщення результатів опитування.

Не зважаючи на це, в опитуванні взяли участь усі верстви населення, більшість серед яких становили менеджери середньої ланки (14,5%), керівники (13,9%), адміністративний персонал (12,7%) та представники робочих спеціальностей (11,8%).

З метою оцінки співвідношення чоловіків та жінок на керівних посадах та у бізнесі (самозайнятості) був зроблений гендерний зріс, що показав наявність гендерного розриву, навіть з урахуванням доволі низької активності участі чоловіків в опитуванні.

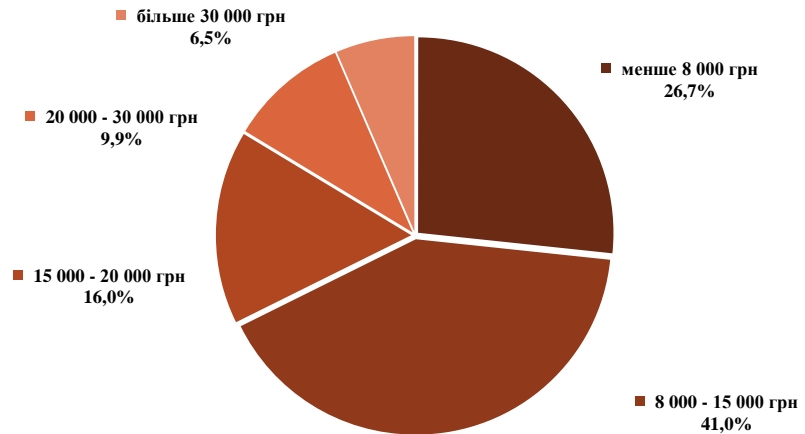
Діаграма
Частка опитуваних жителів за посадовим (соціальним, робочим) статусом, %

Діаграма
Розподіл жителів на керівних посадах та у бізнесі (самозайнятості) за статтю, %

Діаграма
Розподіл жителів громади за рівнем середньомісячного доходу, %

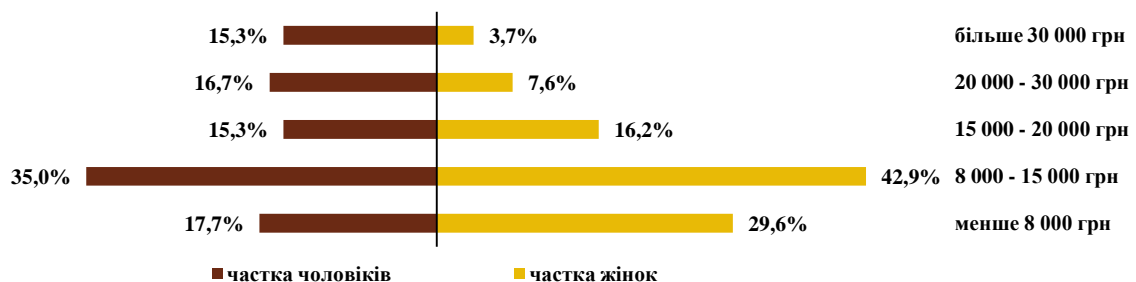

Відповідно до опитування спостерігається непропорційність розподілу рівня доходів населення. Близько третини жителів (26,7%) зазначили про низький рівень середньомісячного доходу до 8000 грн., що відповідає рівню або є нижчим за розмір мінімальної заробітної плати, законодавчо встановленої Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік». Середньомісячний дохід у діапазоні 8000 - 15000 грн. зазначає більша кількість опитуваних – 41,0% жителів. Відповідно до:

- даних Державної служби статистики України середня заробітна плата по Україні за IV квартал 2023 року складала 19 231 грн.;
- даних Пенсійного фонду України показник середньої заробітної плати (доходу) за 2023 рік становив 14 308 грн.;
- інтернет порталу пошуку роботи та аналітики ринку праці Work.ua рівень середньої заробітної плати за даними 1877 вакансій за перший квартал 2024 року у місті Кропивницькому становив 16 000 грн.

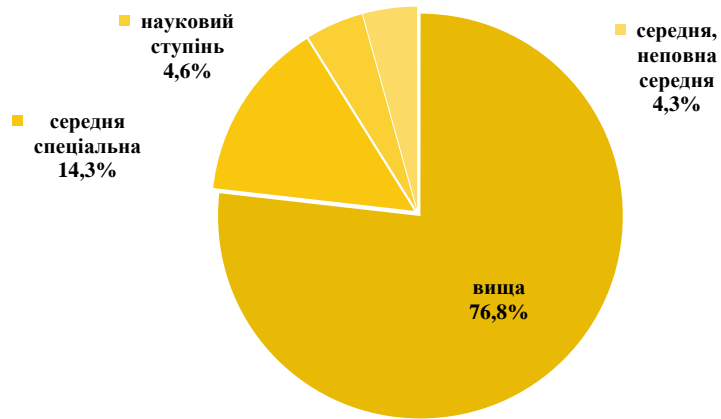
Тільки близько 16,0% жителів громади за результатами опитування входять до діапазону з середнім рівнем заробітної плати відповідно до вище перелічених джерел, зокрема 15000 – 20000 грн. Найменша кількість респондентів (6,5%) має найвищий рівень середньомісячного доходу у розмірі більше 30000 грн.

Діаграма
Розподіл середньомісячного доходу жінок та чоловіків, %

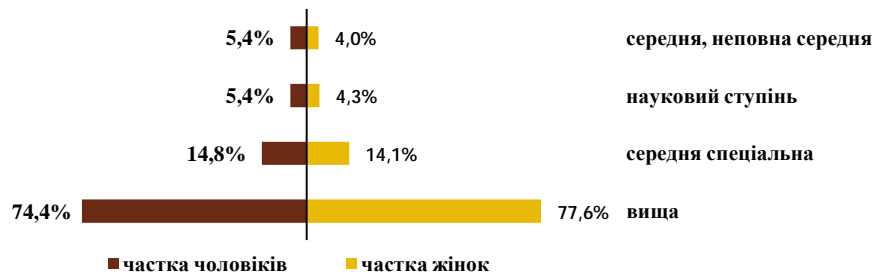
За останніми наявними статистичними даними Державної служби статистики України заробітна плата жінок по Україні за IV квартал 2021 року становила 81,6% від заробітної плати чоловіків. Розподіл середньомісячного доходу за статтю підтверджує той факт, що рівень доходів до 20000 грн. в межах мінімальної та середньомісячної заробітної плати отримують здебільшого жінки, в свою чергу дохід вищий 20000 грн. заробляють чоловіки з істотною перевагою.

Діаграма
Частка жителів за рівнем освіти, %

Більша частина жителів має вищу освіту чи науковий ступінь (81,4%), середню спеціальну освіту (14,3%), що обумовлено потужним освітнім потенціалом Кропивницької міської територіальної громади та відповідно наявністю розгалуженої мережі вищих навчальних закладів, закладів фахової передвищої освіти, професійно-технічної освіти. Наявність потужного людського капіталу є головною запорукою сприяння та розвитку соціально-економічних процесів у громаді.

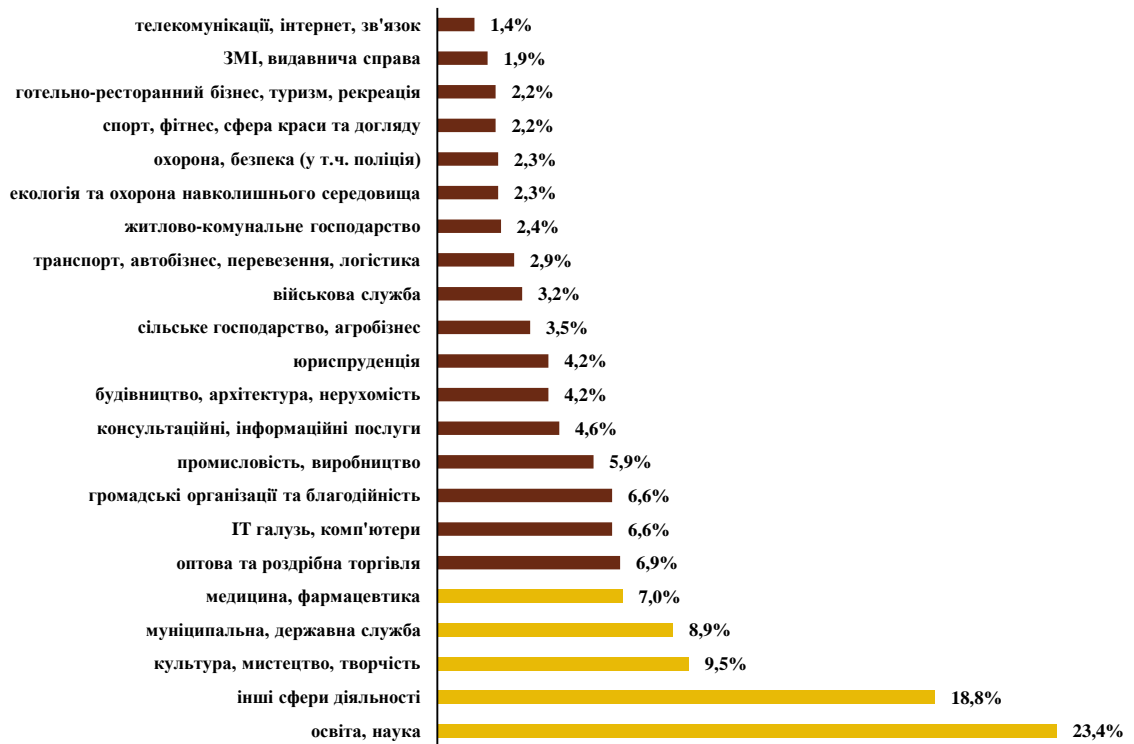
Діаграма
Статевий розподіл жителів за рівнем освіти, %

Не спостерігається суттєвих зміщень у бік жінок або чоловіків щодо рівня отриманої освіти, зокрема частки чоловіків та жінок з вищою освітою, науковим ступенем, середньою спеціальною й іншими рівнями освіти не мають істотних відхилень. З іншого боку, з числа безробітних в громаді присутні кваліфіковані спеціалісти, що мають вищу (56,3%) та спеціальну освіту (28,1%).

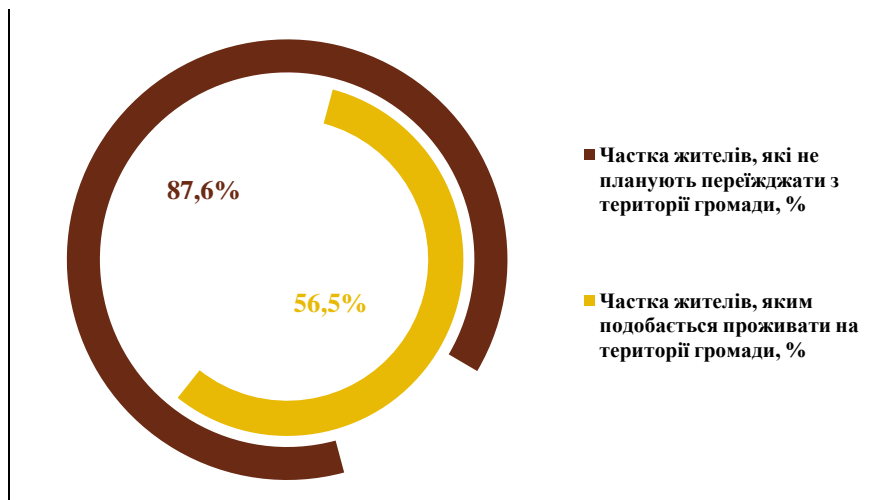
Загальна вибірка опитуваних представлена працівниками основних галузей економічної діяльності громади. Найбільша активність в опитуванні проявлена серед жителів, зайнятих у сфері освіти та науки; інших (незазначених у переліку) сфер діяльності; культури, мистецтва та творчості; муніципальної та державної служби; медицини і фармацевтики. Достатньо низька частка представників сфери телекомунікацій, інтернету, зв'язку (1,4%) та ЗМІ і видавничої справи (1,9%).

Діаграма
Частка опитуваних жителів за сферою діяльності, %

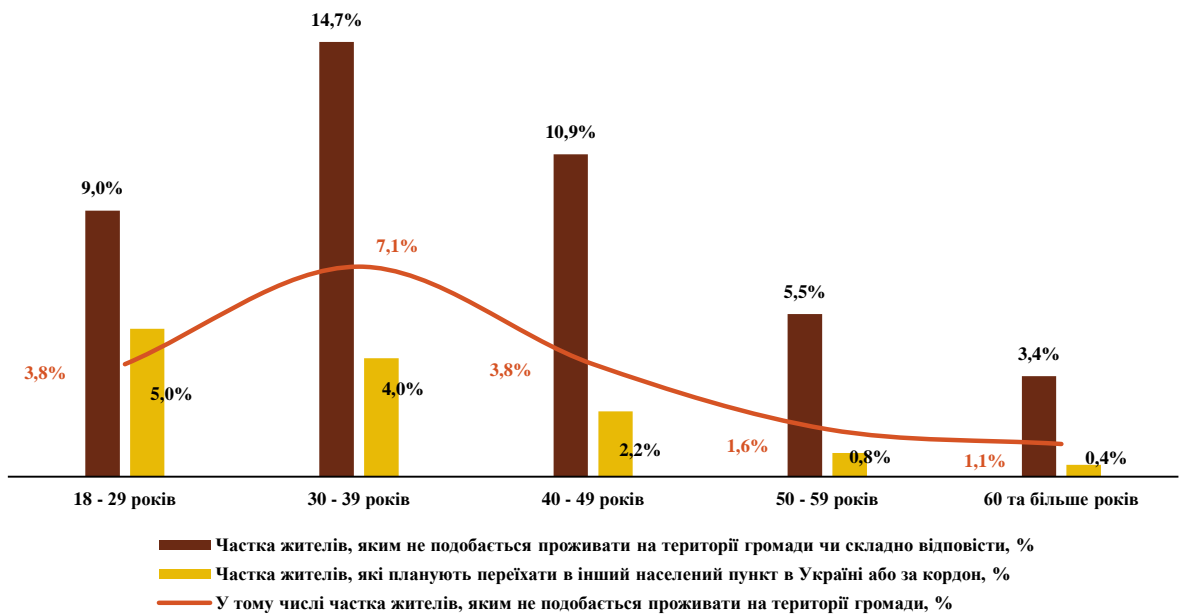
На питання щодо вподобань проживання на території громади трохи більше половини жителів відповіли позитивно (частка становила 56,5%). Значній частині жителів (17,4%) не подобається проживати на території Кропивницької міської територіальної громади; ще 26,1% опитуваних для себе не вирішили щодо своїх вподобань; ще 12,4% опитуваних планують переїзд в інші міста України або за кордон.

Діаграма
Розподіл жителів щодо
вподобань проживання, %

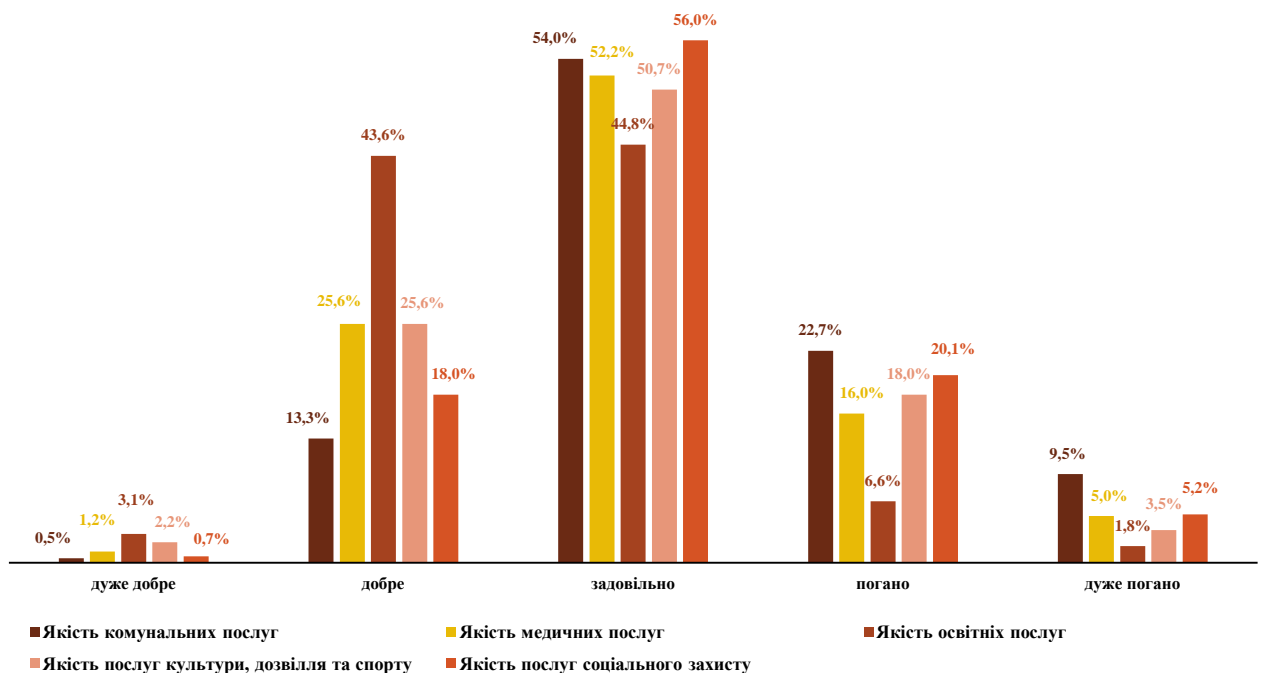
На жаль, такий результат може свідчити про наявні негативні настрої у суспільстві, що потребує невідкладного впровадження заходів, пов'язаних із покращенням комфортної життєдіяльності, у тому числі сприяння стабільному соціально-економічному розвитку та безпеки.

Діаграма
Розподіл жителів за віковими групами щодо вподобань проживання, %

На діаграмі вище зображений віковий розподіл зазначених категорій респондентів, суттєву частку яких становлять жителі найбільш економічно активного населення громади у віці 18-49 років, що мають безпосередньо брати участь у процесах соціально-економічної трансформації на шляху до сталого розвитку громади. Частка з них планує переїзд з території громади (11,2%); частка – не вподобає проживання на території громади (14,7%). Існує необхідність у вирішенні проблем, що впливають на негативні настрої у суспільстві, у тому числі щодо комфортної життєдіяльності, перспектив власного розвитку та створення сприятливих умов здійснення підприємницької діяльності.

Діаграма
Оцінка якості надання послуг, %

Спостерігається доволі неоднорідна структура оцінки. Загалом якість надання зазначених послуг (комунальних, освітніх, соціальних, медичних, культурних тощо) оцінена на рівні «задовільно», що можна трактувати цілком достатньо для задоволення потреб, умов та вимог жителів громади. Коливання оцінки «задовільно» відбувається у діапазоні 45-56%. Нетиповий сплеск оцінки «добре» щодо якості надання освітніх послуг (43,6%) може бути обумовлений вагомою часткою працівників сфери освіти та науки, що взяли участь в опитуванні, та вага яких в оцінці становила 14,3%.

Негативною особливістю результатів можна назвати значну вагу оцінок «погано» та «дуже погано» зокрема щодо якості надання комунальних послуг (32,2%), медичних послуг (21,0%), послуг культури, дозвілля та спорту (21,5%), соціальних послуг (25,3%). Найвища оцінка «дуже добре» коливається у діапазоні від 0,5% для комунальних послуг до 3,1% для освітніх.

Таблиця
Найгостріші проблеми, на вирішення яких необхідно зосередити зусилля, %

Найгостріші проблеми громади, %	
незадовільний стан дорожньо-транспортної інфраструктури	59,7
незадовільний стан благоустрою територій	56,0
корупція і адміністративні бар'єри	51,1
низька якість житлово-комунальних послуг	44,1
нерозвинена туристична індустрія	35,2
відсутність заходів поводження зі сміттям	32,5
недоступність (дорожнеча) житла	31,1
низький рівень підготовки жителів з питань безпеки під час війни	29,3
відсутність робочих місць, безробіття	28,8
несприятливий екологічний стан	28,8
пияцтво, алкоголізм, наркоманія	24,0
нерозвинена фізкультурно-оздоровча інфраструктура	24,2
низька якість і недоступність медичних послуг	19,8
нестача масових і місцевих культурних заходів	18,3
безладна вулична торгівля	18,1
незадовільна робота громадського (приміського) транспорту	12,3
проблеми соціального забезпечення, соціальний захист	12,0
недостатній рівень розвитку бізнесу, у тому числі самозайнятості	11,5
незадовільна робота поліції	10,9
низький рівень громадської безпеки, підвищена злочинність	7,8
низька якість і недоступність освітніх послуг	6,3
високий рівень трудової міграції населення	6,6
інше	4,0
нерозвинена мережа підприємств громадського харчування	2,6

Відповідно до переліку запропонованих проблем, що представлені у таблиці, незадовільний стан дорожньо-транспортної інфраструктури (59,7%), незадовільний стан благоустрою територій (56,0%), корупція і адміністративні бар'єри (51,1%), низька якість житлово-комунальних послуг (44,1%), нерозвинена туристична індустрія (35,2%) мають найбільшу питому вагу в результаті опитування. Інші проблеми мають нижчі показники значущості та поступово ранжовані в таблиці за пріоритетністю.

У порівнянні з наявними проблемами, що стоять перед громадою, жителі визначили пріоритетні напрями розвитку, що ранжовані відповідно до їх значущості у таблиці нижче. Створення комфортного міського середовища і благоустрій територій є головним пріоритетним напрямом із загальною вагою 61,4%.

Таблиця
Пріоритетні напрями розвитку громади, %

Пріоритетні напрями розвитку громади, %	
створення комфортного (міського) середовища і благоустрою територій	61,4
розвиток промисловості і створення нових робочих місць	44,1
створення умов для залучення інвестицій	40,0
забезпечення населення доступним житлом і формування комфортного середовища проживання	31,6
покращення інфраструктури безпеки (укриття, бомбосховища, оповіщення тощо)	29,3
створення соціальних об'єктів та об'єктів інфраструктури (водопостачання, енергетика тощо)	25,8
забезпечення доступного і якісного медичного обслуговування	23,9
підтримка малого і середнього підприємництва	19,0
розвиток туризму та рекреації	16,7
розвиток людського капіталу	12,3
розвиток культури і духовності	12,1
розвиток фізичної культури і спорту	10,6
розвиток сільського господарства, фермерства	6,3
розвиток сфери інформаційних технологій (ІТ галузі)	5,4
інший напрям	4,1

Серед інших значущих напрямів респонденти визначили розвиток промисловості і створення нових робочих місць (44,1%), створення умов для залучення інвестицій (40,0%), забезпечення населення доступним житлом (31,6%), покращення інфраструктури безпеки (29,3%). Безумовно, визначення основних пріоритетів та проблем не обмежує громаду щодо вирішення інших задач та розвитку інших напрямів та сфер діяльності.

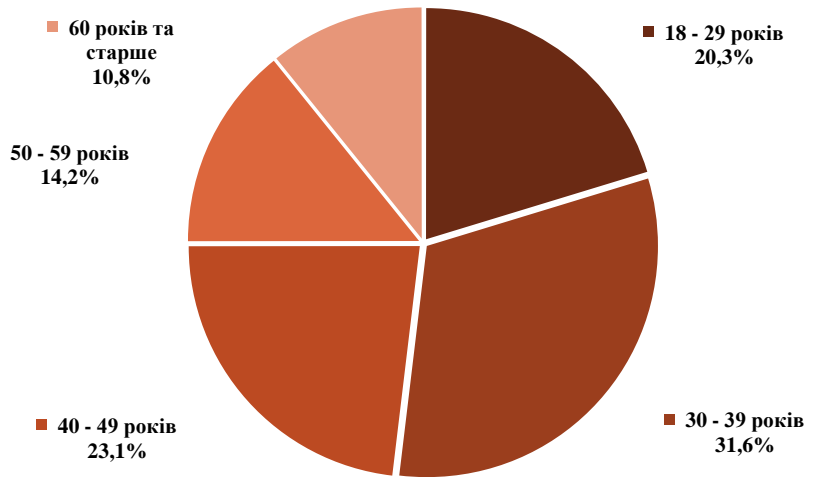
Зокрема пріоритетність підтримки розвитку малого і середнього підприємництва визначена з вагою 19,0% у ранжованому переліку. Очевидно, що малий та середній бізнес є основою розвитку не тільки місцевої, але й державної економіки, у тому числі формування конкурентного середовища, що стимулює виробництво товарів, робіт, послуг, зокрема з інноваційною складовою, розвитку креативних індустрій шляхом впровадження процесу підприємницького відкриття.

Діаграма
Основні проблеми, що стримують займатись підприємництвом, %

Діаграма

Віковий розподіл жителів, які хотіли б займатись підприємництвом, %

Підтримка та розвиток підприємництва одна з найважливіших цілей соціально-економічного розвитку будь-якої громади. Виходячи з результатів опитування 30,7% жителів вже зареєстровані як підприємці або не мають бажання займатись власною підприємницькою справою.

В свою чергу, 69,3% жителів визначили проблеми, які заважають їм розпочати підприємницьку діяльність, з чого можна припустити, що питання підприємництва та самозайнятості для них є актуальним. Головними проблемами, які турбують ймовірних стартаперів, є відсутність початкового капіталу (19,5%), корупція, адміністративні бар'єри (18,4%), відсутність досвіду підприємництва (8,7%). Очевидно, що більша частина опитуваних, які хотіли б займатись підприємництвом, знаходиться у віковому діапазоні 18-49 років (75,0%).

V. SWOT-АНАЛІЗ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОРІВНЯЛЬНИХ ПЕРЕВАГ, ВИКЛИКІВ І РИЗИКІВ ПЕРСПЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ

SWOT-аналіз представляє собою дослідження взаємозв'язків між внутрішніми – ендогенними (сильні сторони, слабкі сторони) і зовнішніми – екзогенними (можливості, загрози) факторами, що мають стратегічне значення для соціально-економічного розвитку громади. До сильних сторін і слабких сторін відносяться внутрішні чинники та ресурси, що перебувають у власності громади або які громада може контролювати. До можливостей і загроз відносяться фактори та тенденції, що можуть впливати на розвиток громади, але не перебувають під її прямим контролем, та можуть відображати потенційні майбутні зміни, викликані такими факторами.

Результати SWOT-аналізу Кропивницької міської територіальної громади сформовані на основі дослідження ключових рис, факторів, пріоритетів, тенденцій, проблем, що були виявлені під час стратегічного дослідження у різних сферах життєдіяльності, зокрема: економіка та зайнятість, навколишнє середовище, житло та благоустрій, демографія, соціальна інфраструктура, інженерна інфраструктура, транспорт, культура та туризм, культурна спадщина, природні ресурси, тощо.

SWOT-аналіз є основним елементом визначення конкурентних переваг громади, оскільки дозволяє виявити взаємозв'язки із «внутрішніми» (сильні і слабкі сторони) та «зовнішніми» (загрози і можливості) факторами. Такі взаємозв'язки дозволяють виявити порівняльні переваги, виклики та ризики, що є основою формулювання стратегічних та оперативних цілей розвитку громади на довгострокову перспективу.

Зв'язок між визначеними чинниками у SWOT характеризується рівнем впливу одних факторів на інші. Зокрема, взаємозв'язок можливостей та сильних сторін відображає потенційну стратегію розвитку. Більша кількість можливостей, що здатні суттєво підсилювати певні сильні сторони, визначає конкурентні переваги громади. Взаємозв'язок можливостей і слабких сторін дозволяє нейтралізувати останні з одночасним використанням існуючих наявних можливостей. Більша кількість можливостей, що здатна знизити вплив слабких сторін, визначає подолання недоліків та визначення потенційних викликів. Взаємозв'язок загроз та слабких сторін дозволяє проаналізувати вірогідне обмеження стратегічного планування з причини неоднозначності розвитку певних подій у майбутньому та неможливості передбачення певних показників розвитку. Підсилювання слабких сторін зовнішніми факторами створює ризиковану подію. Слабкі сторони, вплив від загроз на які найбільший, є найбільш ризикованими та потребують запровадження заходів мінімізації ризиків.

СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ
<p>1 Привабливе економіко-географічне розташування території Кропивницької громади у центральній частині Кіровоградської області та України у комфортній транспортній доступності до обласних центрів, морських портів та державного кордону на заході та південному заході країни.</p>	<p>1 Низький рівень доходів населення, у тому числі через низький рівень середньомісячної заробітної плати найманих працівників.</p>
<p>2 Наявність потужного людського потенціалу для задоволення суспільно-економічних потреб життєдіяльності; у тому числі високий рівень ділової активності й самореалізації серед жителів.</p>	<p>2 Складна демографічна ситуація, яка обумовлена природним скороченням населення і його старінням, та втратою економічно активного населення через мобілізацію та вимушений міграційний рух.</p>
<p>3 Розгалужена мережа дорожньо-транспортної інфраструктури, що утворюється перетином важливих автотранспортних магістралей міжнародного, національного, територіального значення; включає наявність залізничних вузлів та пасажирсько-вантажних залізничних станцій; наявність аеропорту і відповідної інфраструктури, у тому числі діяльності міжнародної авіаційної компанії.</p>	<p>3 Незадовільний технічний стан значної кількості об'єктів дорожньо-транспортної інфраструктури, зокрема комунальних доріг, які потребують капітального ремонту та розширення дорожнього полотна; недостатність об'єктів, зокрема майданчиків для паркування транспортних засобів та стоянок для автомобілів. Низький рівень оновлення автомобільного парку приватних перевізників.</p>
<p>4 Наявність природних ресурсів, зокрема водних об'єктів (гідрографічна мережа басейну річки Інгул та її приток; наявність водосховищ); рекреаційних територій, у тому числі природно-заповідного фонду та смарагдової мережі.</p>	<p>4 Незадовільний технічний стан об'єктів комунальної інфраструктури, зокрема житлового фонду, інженерних комунікацій (систем централізованого теплопостачання, водопостачання та водовідведення) та елементів благоустрою, які потребують капітального ремонту, модернізації та впровадження енергоефективних технологій.</p>
<p>5 Потужний багатогалузевий промисловий комплекс; наявність перспективних напрямів смарт-спеціалізації, зокрема: виробництво харчових продуктів; машинобудування; транспорт та складське господарство; туристична індустрія та галузь гостинності.</p>	<p>5 Наявність дисбалансу між попитом і пропозицією робочої сили. Гостра недостатність на ринку праці кваліфікованих робітників з інструментом; робітників з обслуговування, експлуатації устаткування та машин; професіоналів, а саме: інженерів, лікарів, вчителів, фахівців з публічних закупівель тощо.</p>
<p>6 Наявність інвестиційно привабливих територій та об'єктів для промислового розвитку, типу «brownfield» та «greenfield», зокрема й «промислових зон», у тому числі й за рахунок приєднаних територій.</p>	<p>6 Недостатньо використаний інвестиційний потенціал існуючих об'єктів та територій типу «brownfield» та «greenfield» для розвитку пріоритетних видів економічної діяльності, у тому числі за напрямками смарт-спеціалізації.</p>
<p>7 Розроблена науково-проектна документація «Історико-архітектурний опорний план міста Кропивницького з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів» (2022 рік).</p>	<p>7 Відсутність розробленого комплексного плану просторового розвитку території громади та оновленої містобудівної документації для упорядкування юридичних меж міста з урахуванням приєднаних територій.</p>
<p>8 Наявність унікальних пам'яток культурної спадщини національного та місцевого значення, елементів нематеріальної культурної спадщини, що внесені до національного переліку з ареалом сучасного побутування на території громади.</p>	<p>8 Відсутність дієвих заходів, спрямованих на ефективне використання природно-заповідного фонду, об'єктів культурної та елементів нематеріальної спадщини, потужностей промислових підприємств в якості потенційних центрів тяжіння з метою динамічного розвитку інноваційного туристичного продукту.</p>

СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ
<p>9 Функціонуючий туристично-інформаційний центр та унікальні і привабливі туристичні локації, у тому числі визначені на мапі «туристичних магнітів» Державного агентства розвитку туризму України, а саме Театр корифеїв та Етнолабораторія «Баба Єлька».</p>	<p>9 Наявність підприємств, що віднесені до найбільших забруднювачів навколишнього середовища. Незадовільний санітарно-екологічний стан екосистеми річки Інгул, а саме висока зарегульованість, морфологічні зміни, часткове розорення та забруднення побутовими відходами прибережних захисних смуг.</p>
<p>10 Потужна доступна розгалужена мережа закладів рівнорівневої освіти, а також міжшкільний ресурсний та інклюзивно-ресурсні центри.</p>	<p>10 Відсутність системи управління відходами. Відсутність полігону твердих побутових відходів на території громади; перевантаженість діючого сміттєзвалища, що потребує робіт, пов'язаних із санацією території для збільшення санітарної зони та подальшої рекультивациі.</p>
<p>11 Функціонування розгалуженої мережі закладів соціального захисту для задоволення потреб усіх верств населення з широким переліком соціальних послуг.</p>	<p>11 Повільні темпи створення та функціонування ОСББ. Неврегульованість механізму передачі земель прибудинкових територій у користування ОСББ з метою ефективного обслуговування житлового фонду.</p>
<p>12 Діючий Центр надання адміністративних послуг у форматі «Прозорий офіс» з найбільш затребуваними адміністративними, реєстраційними, соціальними, пенсійними послугами, та наявністю віддалених робочих місць.</p>	<p>12 Недостатній рівень розвитку об'єктів фізкультурно-оздоровчої і спортивної інфраструктури та ефективної пропаганди культури здорового способу життя серед населення.</p>
<p>13 Високий рівень розвитку інститутів громадянського суспільства, у тому числі у напрямках гендерної рівності та екології, та налагоджена взаємна комунікація місцевої влади з громадськістю.</p>	<p>13 Відсутність багатофункціонального молодіжного центру громади як простору самореалізації та саморозвитку для всіх категорій молоді, у тому числі для вразливих груп населення.</p>
<p>14 Розгалужена потужна мережа багатопрофільних підприємств і закладів охорони здоров'я з наданням якісної медичної допомоги для дорослих та дітей.</p>	<p>14 Недостатня розвиненість інфраструктури цивільної безпеки, у тому числі мережі сховищ, найпростіших укриттів, протирадіаційних укриттів, споруд подвійного призначення, систем оповіщення тощо, зокрема й облаштування для забезпечення потреб маломобільних груп населення.</p>
<p>15 Кропивницька громада відноситься до територіальних громад з достатнім рівнем фінансової спроможності.</p>	<p>15 Відсутність розробленого гендерного паспорту та аналізу виявлення контексту гендерних проблем з метою практичного впровадження гендерно орієнтованого підходу у планувальних документах та комунікації з громадськістю для скорочення гендерних дисбалансів, у тому числі для ефективного розвитку інфраструктури безбар'єрного доступу.</p>
	<p>16 Відсутність доступного житла, у тому числі соціального, для задоволення потреб жителів громади, зокрема для внутрішньо переміщених осіб й інших вразливих категорій населення.</p>

МОЖЛИВОСТІ	ЗАГРОЗИ
1 Нарощування зовнішньоекономічних , зокрема євроінтеграційних, зв'язків із країнами Європи, у тому числі в рамках набуття Україною статусу кандидата на вступ до ЄС, з урахуванням наявного потужного економічного потенціалу громади, вигідного географічного розташування та близькості до державного кордону.	1 Нестабільність ситуації на зовнішніх ринках; втрата конкурентоспроможності провідних галузей господарювання, у тому числі виробництв з низькою доданою вартістю.
2 Розширення міжмуніципальної, міжрегіональної та міжнародної співпраці ; ефективне використання публічних інвестицій, у тому числі для розвитку державно-приватного партнерства.	2 Існуюче серед потенційних інвесторів та міжнародних партнерів відчуття небезпеки через подовження / замороження військового конфлікту та високі ризики, пов'язані із невизначеністю у потенційних перспективах розвитку та можливим руйнуванням цивільної, промислової, критичної інфраструктури тощо.
3 Участь у програмах/проектах міжнародної технічної допомоги ; розширення доступу до коштів структурних та інвестиційних фондів ЄС.	3 Обмеження та посилення вимог щодо отримання міжнародної технічної допомоги .
4 Участь у державних програмах з метою отримання коштів інвестиційного спрямування на реалізацію місцевих проєктів розвитку.	4 Призупинення та/або суттєве скорочення видатків Державного бюджету України інвестиційного спрямування на бюджетні програми.
5 Нарощування обсягів державної фінансової підтримки суб'єктів господарювання в рамках програми «Зроблено в Україні».	5 Нестабільність курсу національної валюти. Зростання вартості кредитних ресурсів .
6 Релокація бізнесу з тимчасово окупованих територій і територій, де ведуться бойові дії, та впровадження стимулюючих заходів його розвитку на території громади.	6 Відсутність суб'єктів господарювання, які мають наміри релокувати бізнес з інших регіонів на територію громади.
7 Надання в орендне користування вільних від експлуатації земель та об'єктів нерухомого майна, у тому числі промислових територій (земель), для створення та розвитку індустріальних парків у пріоритетних напрямках економічної діяльності, зокрема у смарт-спеціалізації, та розвитку інших галузей.	7 Бюрократичні, довготривалі та дорогі процедури оформлення та отримання правовстановлюючих та інших супровідних документів на землю та нерухоме майно, що уповільнює процес надання таких об'єктів в орендне користування або їх продажу.
8 Інтеграція внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, членів сімей загиблих й інших вразливих категорій населення у суспільне життя громади, у тому числі в економічний простір.	8 Продовження трудової міграції працездатного населення у більш розвинені безпечні міста України або за кордон з відсутністю перспектив повернення.
9 Впровадження нових, орієнтованих на потреби пріоритетних галузей економіки громади, програм підготовки кадрів закладами професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти.	9 Незначні обсяги інвестування в інноваційні процеси та дослідницьку діяльність , що впливатиме на стримання імплементації смарт-спеціалізації в економіку громади.
10 Наявність передумов для створення та розвитку кластерів різної спеціалізації , у галузях з високим економічним потенціалом.	10 Скорочення попиту на робочу силу , у більшості пов'язану із ручною або механічною працею, яке обумовлено впровадженням сучасних інноваційних технологій на великих підприємствах переважно промисловості.
11 Розширення державного стимулювання заходів щодо впровадження енергозберігаючих технологій з метою скорочення енергоспоживання із застосуванням альтернативних джерел, зокрема біомаси, вторинної сировини, відходів, енергії природних явищ, а саме сонячної.	11 Загальнодержавна політика підвищення вартості енергоносіїв та інших послуг житлово-комунального господарства, а також удорожчання паливо-мастильних матеріалів, що впливає на загальні інфляційні процеси.

МОЖЛИВОСТІ	ЗАГРОЗИ
<p>12 Впровадження комплексної економічної моделі циркулярної економіки екологоорієнтованої концепції, у тому числі з метою зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та ощадливого споживання.</p>	<p>12 Наявне захоронення радіоактивних відходів і забрудненого майна будівельних матеріалів після ліквідації радіоактивного зараження.</p>
<p>13 Наявність вільних земельних ділянок для будівництва нових житлових будинків з метою забезпечення доступним житлом жителів громади, внутрішньо переміщених осіб й інших вразливих категорій населення.</p>	<p>13 Затяжна військова агресія російської федерації проти України та продовження ведення бойових дій і воєнного стану на території України.</p>
<p>14 Просування громади як привабливої конкурентоздатної туристичної дестинації з пропозицією інноваційних туристичних продуктів з урахуванням наявних потужних ресурсів об'єктів культурної спадщини, нематеріальної спадщини, природно-заповідного фонду, рекреації та промисловості; розвиток креативних індустрій.</p>	<p>14 Позбавлення басейнів річок, зокрема Інгулу, природних біофільтрів з тенденцією розораності водозборів, що впливає на посилення берегової ерозії, змиву і розмивання ґрунту, сприяє замуленості та обміліттю річок, погіршенню якості води.</p>
<p>15 Впровадження промоційних заходів здорового способу життя, популяризації масового спорту (рухової активності жителів), сприяння покращенню здоров'я населення з метою попередження захворюваності та смертності.</p>	<p>15 Негативна динаміка зростання смертності від основних причин захворювань (хвороби серцево-судинної системи, органів дихання та травлення, новоутворення, коронавірусна інфекція COVID-19); виникнення пандемій.</p>
<p>16 Розвиток цифрового урядування, як перехід від електронного, з розширенням форм цифрового управління, впровадження інноваційних цифрових технологій та формування цифрових навичок у жителів.</p>	<p>16 Посилення законодавства у сфері мобілізації та його порушення впливає на зростання рівня «тінізації» економіки, дефіциту пропозиції чоловічої робочої сили, скорочення виробництв та самозайнятості населення тощо.</p>
<p>17 Поглиблення взаємної комунікації місцевої влади з інститутами громадянського суспільства шляхом широкого залучення громадськості до прийняття управлінських рішень та удосконалення інструментів електронної демократії.</p>	<p>17 Висока корупція на державному та регіональному рівнях; зниження довіри громадськості до влади.</p>
<p>18 Впровадження заходів просвітницько-інформаційних кампаній щодо рівних прав та можливостей жінок та чоловіків у всіх сферах життєдіяльності та сприяння зниженню гендерних розривів, у тому числі, пов'язаних із створенням та розвитком інфраструктури безбар'єрного доступу.</p>	<p>18 Виникнення значних гендерних розривів у демографічному стані, домогосподарствах, на ринку освіти і праці тощо, зокрема під час воєнних 2022-2024 років з ймовірним посиленням дисбалансу у разі продовження війни.</p>

МОЖЛИВОСТІ ПІДСИЛЮЮТЬ СИЛЬНІ СТОРОНИ

СИЛЬНІ СТОРОНИ		МОЖЛИВОСТІ
1 Привабливе економіко-географічне розташування території Кропивницької громади у центральній частині Кіровоградської області та України у комфортній транспортній доступності до обласних центрів, морських портів та державного кордону на заході та південному заході країни.	← 1,3,5,6	1 Нарощування зовнішньоекономічних , зокрема свроінтеграційних, зв'язків із країнами Європи, у тому числі в рамках набуття Україною статусу кандидата на вступ до ЄС, з урахуванням наявного потужного економічного потенціалу громади, вигідного географічного розташування та близькості до державного кордону.
2 Наявність потужного людського потенціалу для задоволення суспільно-економічних потреб життєдіяльності; у тому числі високий рівень ділової активності й самореалізації серед жителів.	← 1,2,3,4,5,6	2 Розширення міжмуниципальної, міжрегіональної та міжнародної співпраці ; ефективне використання публічних інвестицій, у тому числі для розвитку державно-приватного партнерства.
3 Розгалужена мережа дорожньо-транспортної інфраструктури , що утворюється перетином важливих автотранспортних магістралей міжнародного, національного, територіального значення; включає наявність залізничних вузлів та пасажирсько-вантажних залізничних станцій; наявність аеропорту і відповідної інфраструктури, у тому числі діяльності міжнародної авіаційної компанії.	← 2,4,5,6,15	3 Участь у програмах/проектах міжнародної технічної допомоги ; розширення доступу до коштів структурних та інвестиційних фондів ЄС.
4 Наявність природних ресурсів , зокрема водних об'єктів (гідрографічна мережа басейну річки Інгул та її приток; наявність водосховищ); рекреаційних територій, у тому числі природно-заповідного фонду та смарагдової мережі.	← 4,6,15	4 Участь у державних програмах з метою отримання коштів інвестиційного спрямування на реалізацію місцевих проектів розвитку.
5 Потужний багатогалузевий промисловий комплекс ; наявність перспективних напрямів смарт-спеціалізації , зокрема: виробництво харчових продуктів; машинобудування; транспорт та складське господарство; туристична індустрія та галузь гостинності.	← 5,6	5 Нарощування обсягів державної фінансової підтримки суб'єктів господарювання в рамках програми «Зроблено в Україні».
6 Наявність інвестиційно привабливих територій та об'єктів для промислового розвитку, типу « brownfield » та « greenfield », зокрема й «промислових зон», у тому числі й за рахунок приєднаних територій.	← 1,3,4,5,6,15	6 Релокація бізнесу з тимчасово окупованих територій і територій, де ведуться бойові дії, та впровадження стимулюючих заходів його розвитку на території громади.
7 Розроблена науково-проектна документація « Історико-архітектурний опорний план міста Кропивницького з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів » (2022 рік).	← 5,6,7,15	7 Надання в орендне користування вільних від експлуатації земель та об'єктів нерухомого майна, у тому числі промислових територій (земель), для створення та розвитку індустріальних парків у пріоритетних напрямках економічної діяльності, зокрема у смарт-спеціалізації, та розвитку інших галузей.
8 Наявність унікальних пам'яток культурної спадщини національного та місцевого значення, елементів нематеріальної культурної спадщини , що внесені до національного переліку з ареалом сучасного побування на території громади.	← 2,10,11,13	8 Інтеграція внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, членів сімей загиблих й інших вразливих категорій населення у суспільне життя громади, у тому числі в економічний простір.
9 Функціонуючий туристично-інформаційний центр та унікальні і привабливі туристичні локації, у тому числі визначені на мапі «туристичних магнітів» Державного агентства розвитку туризму України, а саме Театр корифеїв та Етнолабораторія «Баба Єлька».	← 2,5,10	9 Впровадження нових, орієнтованих на потреби пріоритетних галузей економіки громади, програм підготовки кадрів закладами професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти.
10 Потужна доступна розгалужена мережа закладів різньорівневої освіти , а також міжшкільний ресурсний та інклюзивно-ресурсні центри.	← 2,5,10	10 Наявність передумов для створення та розвитку кластерів різної спеціалізації , у галузях з високим економічним потенціалом.

СИЛЬНІ СТОРОНИ			МОЖЛИВОСТІ
11	Функціонування розгалуженої мережі закладів соціального захисту для задоволення потреб усіх верств населення з широким переліком соціальних послуг.	← 4,5	11 Розширення державного стимулювання заходів щодо впровадження енергозберігаючих технологій з метою скорочення енергоспоживання із застосуванням альтернативних джерел, зокрема біомаси, вторинної сировини, відходів, енергії природних явищ, а саме сонячної.
12	Діючий Центр надання адміністративних послуг у форматі « Прозорий офіс » з найбільш затребуваними адміністративними, реєстраційними, соціальними, пенсійними послугами, та наявністю віддалених робочих місць.	← 4,5	12 Впровадження комплексної економічної моделі циркулярної економіки екологоорієнтованої концепції, у тому числі з метою зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та ощадливого споживання.
13	Високий рівень розвитку інститутів громадянського суспільства , у тому числі у напрямках гендерної рівності та екології, та налагоджена взаємна комунікація місцевої влади з громадськістю.	← 6,7,11	13 Наявність вільних земельних ділянок для будівництва нових житлових будинків з метою забезпечення доступним житлом жителів громади, внутрішньо переміщених осіб й інших вразливих категорій населення.
14	Розгалужена потужна мережа багатопрофільних підприємств і закладів охорони здоров'я з наданням якісної медичної допомоги для дорослих та дітей.	← 1,2,4,5,8,9	14 Просування громади як привабливої конкурентоздатної туристичної дестинації з пропозицією інноваційних туристичних продуктів з урахуванням наявних потужних ресурсів об'єктів культурної спадщини, нематеріальної спадщини, природно-заповідного фонду, рекреації та промисловості; розвиток креативних індустрій.
15	Кропивницька громада відноситься до територіальних громад з достатнім рівнем фінансової спроможності .	← 2,11,14	15 Впровадження промоційних заходів здорового способу життя , популяризації масового спорту (рухової активності жителів), сприяння покращенню здоров'я населення з метою попередження захворюваності та смертності.
		← 2,10,12,13	16 Розвиток цифрового урядування , як перехід від електронного, з розширенням форм цифрового управління, впровадження інноваційних цифрових технологій та формування цифрових навичок у жителів.
		← 2,13	17 Поглиблення взаємної комунікації місцевої влади з інститутами громадянського суспільства шляхом широкого залучення громадськості до прийняття управлінських рішень та удосконалення інструментів електронної демократії.
		← 2,11,13	18 Впровадження заходів просвітницько-інформаційних кампаній щодо рівних прав та можливостей жінок та чоловіків у всіх сферах життєдіяльності та сприяння зниженню гендерних розривів, у тому числі, пов'язаних із створенням та розвитком інфраструктури безбар'єрного доступу.

МОЖЛИВОСТІ ЗМЕНШУЮТЬ ВПЛИВ СЛАБКИХ СТОРІН

СЛАБКІ СТОРОНИ		МОЖЛИВОСТІ
1 Низький рівень доходів населення, у тому числі через низький рівень середньомісячної заробітної плати найманих працівників.	← 1,2,5,6,7	1 Нарощування зовнішньоекономічних , зокрема свроінтеграційних, зв'язків із країнами Європи, у тому числі в рамках набуття Україною статусу кандидата на вступ до ЄС, з урахуванням наявного потужного економічного потенціалу громади, вигідного географічного розташування та близькості до державного кордону.
2 Складна демографічна ситуація, яка обумовлена природним скороченням населення і його старінням , та втратою економічно активного населення через мобілізацію та вимушений міграційний рух .	← 3,4,6,7,8,9,10	2 Розширення міжмуниципальної, міжрегіональної та міжнародної співпраці ; ефективне використання публічних інвестицій, у тому числі для розвитку державно-приватного партнерства.
3 Незадовільний технічний стан значної кількості об'єктів дорожньо-транспортної інфраструктури , зокрема комунальних доріг, які потребують капітального ремонту та розширення дорожнього полотна; недостатність об'єктів, зокрема майданчиків для паркування транспортних засобів та стоянок для автомобілів. Низький рівень оновлення автомобільного парку приватних перевізників.	← 3,4,6,7,8,9,10	3 Участь у програмах/проектах міжнародної технічної допомоги ; розширення доступу до коштів структурних та інвестиційних фондів ЄС.
4 Незадовільний технічний стан об'єктів комунальної інфраструктури, зокрема житлового фонду, інженерних комунікацій (систем централізованого теплопостачання, водопостачання та водовідведення) та елементів благоустрою , які потребують капітального ремонту, модернізації та впровадження енергоефективних технологій.	← 3,4,6,8,9,10,12,14,15,16	4 Участь у державних програмах з метою отримання коштів інвестиційного спрямування на реалізацію місцевих проектів розвитку.
5 Наявність дисбалансу між попитом і пропозицією робочої сили . Гостра недостатність на ринку праці кваліфікованих робітників з інструментом; робітників з обслуговування, експлуатації устаткування та машин; професіоналів, а саме: інженерів, лікарів, вчителів, фахівців з публічних закупівель тощо.	← 1,2,5,6	5 Нарощування обсягів державної фінансової підтримки суб'єктів господарювання в рамках програми «Зроблено в Україні».
6 Недостатньо використаний інвестиційний потенціал існуючих об'єктів та територій типу «brownfield» та «greenfield» для розвитку пріоритетних видів економічної діяльності, у тому числі за напрямками смарт-спеціалізації.	← 1,2,5,6,8	6 Релокація бізнесу з тимчасово окупованих територій і територій, де ведуться бойові дії, та впровадження стимулюючих заходів його розвитку на території громади.
7 Відсутність розробленого комплексного плану просторового розвитку території громади та оновленої містобудівної документації для упорядкування юридичних меж міста з урахуванням приєднаних територій.	← 1,2,3,4,5,6,7	7 Надання в орендне користування вільних від експлуатації земель та об'єктів нерухомого майна, у тому числі промислових територій (земель), для створення та розвитку індустріальних парків у пріоритетних напрямках економічної діяльності, зокрема у смарт-спеціалізації, та розвитку інших галузей.
8 Відсутність дієвих заходів, спрямованих на ефективне використання природно-заповідного фонду, об'єктів культурної та елементів нематеріальної спадщини , потужностей промислових підприємств в якості потенційних центрів тяжіння з метою динамічного розвитку інноваційного туристичного продукту.	← 1,2,5,6,13,16	8 Інтеграція внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, членів сімей загиблих й інших вразливих категорій населення у суспільне життя громади, у тому числі в економічний простір.
9 Наявність підприємств, що віднесені до найбільших забруднювачів навколишнього середовища . Незадовільний санітарно-екологічний стан екосистеми річки Інгул, а саме висока зарегульованість, морфологічні зміни, часткове розорення та забруднення побутовими відходами прибережних захисних смуг.	← 1,2,5,15	9 Впровадження нових, орієнтованих на потреби пріоритетних галузей економіки громади, програм підготовки кадрів закладами професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти.
10 Відсутність системи управління відходами . Відсутність полігону твердих побутових відходів на території громади; перевантаженість діючого сміттєзвалища, що потребує робіт, пов'язаних із санацією території для збільшення санітарної зони та подальшої рекультивациі.	← 1,2,5	10 Наявність передумов для створення та розвитку кластерів різної спеціалізації , у галузях з високим економічним потенціалом.

СЛАБКІ СТОРОНИ			МОЖЛИВОСТІ
11	Повільні темпи створення та функціонування ОСББ . Неврегульованість механізму передачі земель прибудинкових територій у користування ОСББ з метою ефективного обслуговування житлового фонду.	 4,9,10,11	11 Розширення державного стимулювання заходів щодо впровадження енергозберігаючих технологій з метою скорочення енергоспоживання із застосуванням альтернативних джерел, зокрема біомаси, вторинної сировини, відходів, енергії природних явищ, а саме сонячної.
12	Недостатній рівень розвитку об'єктів фізкультурно-оздоровчої і спортивної інфраструктури та ефективної пропаганди культури здорового способу життя серед населення.	 4,6,9,10	12 Впровадження комплексної економічної моделі циркулярної економіки екологоорієнтованої концепції, у тому числі з метою зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та ощадливого споживання.
13	Відсутність багатофункціонального молодіжного центру громади як простору самореалізації та саморозвитку для всіх категорій молоді, у тому числі для вразливих груп населення.	 6,11,14,16	13 Наявність вільних земельних ділянок для будівництва нових житлових будинків з метою забезпечення доступним житлом жителів громади, внутрішньо переміщених осіб й інших вразливих категорій населення.
14	Недостатня розвиненість інфраструктури цивільної безпеки , у тому числі мережі сховищ, найпростіших укриттів, протирадіаційних укриттів, споруд подвійного призначення, систем оповіщення тощо, зокрема й облаштування для забезпечення потреб маломобільних груп населення.	 1,2,5,8	14 Просування громади як привабливої конкуrentоздатної туристичної дестинації з пропозицією інноваційних туристичних продуктів з урахуванням наявних потужних ресурсів об'єктів культурної спадщини, нематеріальної спадщини, природно-заповідного фонду, рекреації та промисловості; розвиток креативних індустрій.
15	Відсутність розробленого гендерного паспорту та аналізу виявлення контексту гендерних проблем з метою практичного впровадження гендерно орієнтованого підходу у планувальних документах та комунікації з громадськістю для скорочення гендерних дисбалансів, у тому числі для ефективного розвитку інфраструктури безбар'єрного доступу.	 2,12	15 Впровадження промоційних заходів здорового способу життя , популяризації масового спорту (рухової активності жителів), сприяння покращенню здоров'я населення з метою попередження захворюваності та смертності.
16	Відсутність доступного житла , у тому числі соціального, для задоволення потреб жителів громади, зокрема для внутрішньо переміщених осіб й інших вразливих категорій населення.	 5,13,15	16 Розвиток цифрового урядування , як перехід від електронного, з розширенням форм цифрового управління, впровадження інноваційних цифрових технологій та формування цифрових навичок у жителів.
		 2,15	17 Поглиблення взаємної комунікації місцевої влади з інститутами громадянського суспільства шляхом широкого залучення громадськості до прийняття управлінських рішень та удосконалення інструментів електронної демократії.
		 4,12,13,15,16	18 Впровадження заходів просвітницько-інформаційних кампаній щодо рівних прав та можливостей жінок та чоловіків у всіх сферах життєдіяльності та сприяння зниженню гендерних розривів, у тому числі, пов'язаних із створенням та розвитком інфраструктури безбар'єрного доступу.

ЗАГРОЗИ ПОСИЛЮЮТЬ ВПЛИВ СЛАБКИХ СТОРІН

СЛАБКІ СТОРОНИ		ЗАГРОЗИ
1 Низький рівень доходів населення, у тому числі через низький рівень середньомісячної заробітної плати найманих працівників.	← 1,2,5,6,8	1 Нестабільність ситуації на зовнішніх ринках; втрата конкурентоспроможності провідних галузей господарювання, у тому числі виробництв з низькою доданою вартістю.
2 Складна демографічна ситуація, яка обумовлена природним скороченням населення і його старінням , та втратою економічно активного населення через мобілізацію та вимушений міграційний рух .	← 2,3,4,5,6,8,14	2 Існуюче серед потенційних інвесторів та міжнародних партнерів відчуття небезпеки через подовження / замороження військового конфлікту та високі ризики, пов'язані із невизначеністю у потенційних перспективах розвитку та можливим руйнуванням цивільної, промислової, критичної інфраструктури тощо.
3 Незадовільний технічний стан значної кількості об'єктів дорожньо-транспортної інфраструктури , зокрема комунальних доріг, які потребують капітального ремонту та розширення дорожнього полотна; недостатність об'єктів, зокрема майданчиків для паркування транспортних засобів та стоянок для автомобілів. Низький рівень оновлення автомобільного парку приватних перевізників.	← 3,4,7,8,12,13,14	3 Обмеження та посилення вимог щодо отримання міжнародної технічної допомоги .
4 Незадовільний технічний стан об'єктів комунальної інфраструктури, зокрема житлового фонду, інженерних комунікацій (систем централізованого теплопостачання, водопостачання та водовідведення) та елементів благоустрою , які потребують капітального ремонту, модернізації та впровадження енергоефективних технологій.	← 3,4,5,6,7,11,12,13,14,16	4 Призупинення та/або суттєве скорочення витратків Державного бюджету України інвестиційного спрямування на бюджетні програми.
5 Наявність дисбалансу між попитом і пропозицією робочої сили . Гостра недостатність на ринку праці кваліфікованих робітників з інструментом; робітників з обслуговування, експлуатації устаткування та машин; професіоналів, а саме: інженерів, лікарів, вчителів, фахівців з публічних закупівель тощо.	← 1,6,8	5 Нестабільність курсу національної валюти. Зростання вартості кредитних ресурсів .
6 Недостатньо використаний інвестиційний потенціал існуючих об'єктів та територій типу «brownfield» та «greenfield» для розвитку пріоритетних видів економічної діяльності, у тому числі за напрямками смарт-спеціалізації.	← 1,2,5,6	6 Відсутність суб'єктів господарювання, які мають наміри релокувати бізнес з інших регіонів на територію громади.
7 Відсутність розробленого комплексного плану просторового розвитку території громади та оновленої містобудівної документації для упорядкування юридичних меж міста з урахуванням приєднаних територій.	← 6,7,14,16	7 Бюрократичні, довготривалі та дорогі процедури оформлення та отримання правовстановлюючих та інших супровідних документів на землю та нерухоме майно, що уповільнює процес надання таких об'єктів в орендне користування або їх продажу.
8 Відсутність дієвих заходів, спрямованих на ефективне використання природно-заповідного фонду , об'єктів культурної та елементів нематеріальної спадщини , потужностей промислових підприємств в якості потенційних центрів тяжіння з метою динамічного розвитку інноваційного туристичного продукту.	← 2,5,16	8 Продовження трудової міграції працездатного населення у більш розвинені безпечні міста України або за кордон з відсутністю перспектив повернення.
9 Наявність підприємств, що віднесені до найбільших забруднювачів навколишнього середовища . Незадовільний санітарно-екологічний стан екосистеми річки Інгул, а саме висока зарегульованість, морфологічні зміни, часткове розорення та забруднення побутовими відходами прибережних захисних смуг.	← 6,8	9 Незначні обсяги інвестування в інноваційні процеси та дослідницьку діяльність , що впливатиме на стримання імплементації смарт-спеціалізації в економіку громади.
10 Відсутність системи управління відходами . Відсутність полігону твердих побутових відходів на території громади; перевантаженість діючого сміттєзвалища, що потребує робіт, пов'язаних із санацією території для збільшення санітарної зони та подальшої рекультивациі.	← 1,2,5	10 Скорочення попиту на робочу силу , у більшості пов'язану із ручною або механічною працею, яке обумовлено впровадженням сучасних інноваційних технологій на великих підприємствах переважно промисловості.

СЛАБКІ СТОРОНИ			ЗАГРОЗИ
11	Повільні темпи створення та функціонування ОСББ . Неврегульованість механізму передачі земель прибудинкових територій у користування ОСББ з метою ефективного обслуговування житлового фонду.	 1,11	11 Загальнодержавна політика підвищення вартості енергоносіїв та інших послуг житлово-комунального господарства, а також удорожчання паливо-мастильних матеріалів, що впливає на загальні інфляційні процеси.
12	Недостатній рівень розвитку об'єктів фізкультурно-оздоровчої і спортивної інфраструктури та ефективної пропаганди культури здорового способу життя серед населення.	 2,9,10	12 Наявне захоронення радіоактивних відходів і забрудненого майна будівельних матеріалів після ліквідації радіоактивного зараження.
13	Відсутність багатофункціонального молодіжного центру громади як простору самореалізації та саморозвитку для всіх категорій молоді, у тому числі для вразливих груп населення.	 1,2,5,6,8,14	13 Затяжна військова агресія російської федерації проти України та продовження ведення бойових дій і воєнного стану на території України.
14	Недостатня розвиненість інфраструктури цивільної безпеки , у тому числі мережі сховищ, найпростіших укриттів, протирадіаційних укриттів, споруд подвійного призначення, систем оповіщення тощо, зокрема й облаштування для забезпечення потреб маломобільних груп населення.	 9,10	14 Позбавлення басейнів річок , зокрема Інгулу, природних біофільтрів з тенденцією розораності водозборів, що впливає на посилення берегової ерозії, змиву і розмивання ґрунту, сприяє замуленості та обміліттю річок, погіршенню якості води.
15	Відсутність розробленого гендерного паспорту та аналізу виявлення контексту гендерних проблем з метою практичного впровадження гендерно орієнтованого підходу у планувальних документах та комунікації з громадськістю для скорочення гендерних дисбалансів, у тому числі для ефективного розвитку інфраструктури безбар'єрного доступу.	 2,9,10,12	15 Негативна динаміка зростання смертності від основних причин захворювань (хвороби серцево-судинної системи, органів дихання та травлення, новоутворення, коронавірусна інфекція COVID-19); виникнення пандемій.
16	Відсутність доступного житла , у тому числі соціального, для задоволення потреб жителів громади, зокрема для внутрішньо переміщених осіб й інших вразливих категорій населення.	 2,5,15	16 Посилення законодавства у сфері мобілізації та його порушення впливає на зростання рівня «гінізації» економіки, дефіциту пропозиції чоловічої робочої сили, скорочення виробництва та самозайнятості населення тощо.
		 2,3,4	17 Висока корупція на державному та регіональному рівнях; зниження довіри громадськості до влади.
		 2,5,15	18 Виникнення значних гендерних розривів у демографічному стані, домогосподарствах, на ринку освіти і праці тощо, зокрема під час воєнних 2022-2024 років з ймовірним посиленням дисбалансу у разі продовження війни.

ПОРІВНЯЛЬНІ ПЕРЕВАГИ

Кропивницька міська територіальна громада має привабливе економіко-географічне розташування у комфортній транспортній доступності до обласних центрів України, морських портів та західного державного кордону, що сприятливо впливає на стійкість діяльності підприємств у різних сферах економічної діяльності, особливо у період воєнних 2022-2024 років. Відсутність доступу до сталих логістичних маршрутів постачання товарів під час війни та необхідність в оперативній адаптації до нових шляхів поставок з урахуванням факторів безпеки і надійності стали головними чинниками для бізнесу у торговельних відносинах. Розгалужена мережа дорожньо-транспортної інфраструктури громади, що утворюється перетином важливих автотранспортних магістралей та наявністю залізничних вузлів, набуває значної конкурентної переваги і позитивно впливає на розвиток торговельних зв'язків бізнесу та сприяє розбудові інфраструктури суміжних галузей, зокрема транспорту та складського господарства. Географія поставок товарів експортоорієнтованих підприємств громади також зазнала певних трансформацій з переорієнтацією на країни ЄС. Набуття України статусу кандидата на вступ до ЄС, подальше нарощування зовнішньоекономічних зв'язків і інтеграція підприємств у європейський економічний простір суттєво підсилять зазначені конкурентні переваги. Крім того, очевидно, що наявність аеропорту і відповідної інфраструктури зміцнить позиції громади у сфері пасажирських та вантажних перевезень, зокрема у повоєнний період відновлення роботи авіаційної галузі.

В умовах відкриття доступу до коштів структурних та інвестиційних фондів ЄС серед конкурентних переваг громади можна визначити вищу організаційну спроможність щодо отримання фінансування, у тому числі в рамках проєктів міжнародної технічної допомоги та програм міжнародних фінансових організацій.

Не зважаючи на негативні наслідки повномасштабного вторгнення підприємства Кропивницької міської територіальної громади продовжували нарощувати обсяги виробництва, розширювати та масштабувати економічну діяльність, у тому числі за рахунок релокованого бізнесу й інвестицій. Виробничо-промисловий потенціал представлений різними видами економічної діяльності, у результаті чого сформовано потужну стабільну диверсифіковану структуру господарювання, з перспективними напрямками смарт-спеціалізації, а саме: виробництво харчових продуктів, машинобудування, транспорт та складське господарство, туристична індустрія та галузь гостинності. Успішна імплементація смарт-спеціалізації може бути досягнута у тому числі ефективним використанням публічних інвестицій, зокрема розвитку державно-приватного партнерства, участю у проєктах міжнародної технічної допомоги та державних програмах стимулювання розвитку бізнесу, зокрема й програмі «Зроблено в Україні», що сприятиме зміні структури економіки громади шляхом нарощення товарів з високою часткою доданої вартості саме українського виробництва з використанням інноваційних і високотехнологічних досліджень і розробок.

З метою залучення потенційних інвесторів, у тому числі релокованого бізнесу на територію громади, існує необхідність у створенні бази даних та презентаційних матеріалів щодо інвестиційно привабливих територій та об'єктів нерухомого майна, які можуть бути надані в орендне користування або продані, що суттєво покращить використання природних ресурсів, зазначених об'єктів та територій промислового розвитку, зміцнить загальну інвестиційну привабливість громади та сприятиме покращенню інвестиційного клімату.

Хоча в громаді існує тенденція трудової міграції населення переважно з метою переміщення у більш безпечні регіони та певний дисбаланс на ринку праці громади, а саме дефіцит робочої сили в окремих галузях та дефіцит робочих місць в інших, громада характеризується наявністю потужного людського потенціалу, зокрема достатньою

кількістю економічно активного населення, а також вразливих груп, які потребують інтеграції у суспільно-економічний простір. З цією метою виникає необхідність у налагодженні співпраці із закладами різнорівневої освіти для адаптації програм підготовки кадрів для потреб пріоритетних галузей, а також впровадженні заходів з інтеграції та реінтеграції вразливих категорій населення з метою стимулювання їх працевлаштування та самозайнятості. В свою чергу, це сприятиме зростанню престижності та попиту на освітні послуги зокрема місцевих закладів професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти.

Наявна потужна мережа закладів освіти та науково-технічний потенціал громади можна вважати конкурентною перевагою в умовах глобального розвитку ІТ-сектору та залучення інвестицій у високотехнологічні галузі. Таким чином, створення та розвиток кластеру інформаційних технологій та розбудова і розвиток інноваційної екосистеми значно підсилять цю сильну сторону.

Кропивницька міська територіальна громада має високий потенціал для інтенсивного розвитку туристично-рекреаційної сфери, чому сприяють наступні фактори: діяльність туристично-інформаційного центру та наявність потужних «магнітів тяжіння», велика кількість пам'яток культурної спадщини національного та місцевого значення, елементів нематеріальної культурної спадщини, наявність розгалуженої мережі закладів історико-культурного напрямку, територій та об'єктів природно-заповідного фонду й смарагдової мережі, інших природних ресурсів, зокрема водних об'єктів тощо.

В умовах скорочення природного відтворення населення, необхідності у невідкладній пропаганді здорового способу життя та підвищення попиту на послуги у сфері фізичного оздоровлення та реабілітації (фізичної та психічної), у тому числі з боку військовослужбовців, осіб із інвалідністю й інших вразливих груп населення, громада має суттєві переваги у подальшому розвитку цих напрямів, зокрема на базі потужної розгалуженої мережі закладів охорони здоров'я, соціального захисту та об'єктів фізкультурно-оздоровчої та спортивної інфраструктури.

Поглиблення взаємної комунікації місцевої влади з громадськістю шляхом широкого залучення до прийняття управлінських рішень та удосконалення інструментів електронної демократії значно налагодить діалог та підсилить розвиток інститутів громадянського суспільства, у тому числі у напрямках гендерної рівності та екології.

Загалом, наявні конкурентні переваги Кропивницької міської територіальної громади є основою для підвищення інноваційності та конкурентоспроможності економіки, у тому числі на засадах смарт-спеціалізації; підвищення високої якості рівня життєдіяльності; покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів; зміцнення та розвитку людського потенціалу; розвитку сучасної цифрової екосистеми; збереження та охорони багатовікових культурних традицій та історичного надбання з урахуванням сучасних вимог безпеки, безбар'єрності, енергоефективності та гендерного підходу.

ВИКЛИКИ

В умовах подовженої невизначеності закінчення воєнних дій у сучасних сьогоденнях Кропивницької міської територіальної громади особливої уваги потребують механізми впровадження заходів, направлених на подолання викликів, що пов'язані із негативними наслідками такої невизначеності. Низький рівень доходів, мобілізаційні процеси та пошук інфраструктурно розвинутих та безпечних місць провокує неконтрольовану міграцію населення, зокрема економічно активного, в інші регіони України та за кордон. В свою чергу, за попередніми оцінками, чисельність населення громади за 2023 рік збільшилась у порівнянні з 2022 роком виключно за рахунок прибулих внутрішньо переміщених осіб. Таким чином, для збереження та зміцнення людського потенціалу громади необхідно впроваджувати комплексні заходи, що охоплюватимуть створення сприятливих умов для комфортної життєдіяльності у громаді та інтеграції жителів у суспільно-економічний простір.

Хоча виробничо-промисловий комплекс Кропивницької міської територіальної громади має багатогалузеву стабільну диверсифіковану структуру, існує дисбаланс між попитом і пропозицією робочої сили з особливо гострою недостатністю на ринку праці кваліфікованих робітників з інструментом; робітників з обслуговування, експлуатації устаткування та машин; професіоналів тощо. Що, в свою чергу, потребує налагодження ефективного діалогу влади і бізнесу із закладами різнорівневої освіти, зокрема професійно-технічної, фахової передвищої, вищої, для адаптації програм підготовки кадрів для потреб пріоритетних галузей економіки. Це стосується, зокрема й здобуття додаткової освіти, підвищення кваліфікації, перекваліфікації для працівників підприємств-релокантів з метою розширення існуючих видів діяльності, розвитку нових напрямів бізнесу на території громади. Актуальним викликом стає й інтеграція та реінтеграція усіх вразливих категорій населення, зокрема внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, членів сімей загиблих тощо, з метою підвищення рівня їх працевлаштування та самозайнятості. Саме тут постає питання у забезпеченні доступним житлом усіх вище перелічених категорій населення, що потребує нарощуванню потенціалу житлового будівництва з урахуванням сучасних вимог щодо безпеки, безбар'єрності та енергоефективності.

З метою ефективного залучення потенційних інвесторів, у тому числі підприємств-релокантів, для регулювання планування, забудови та іншого використання території громади необхідно оновлення містобудівної документації для упорядкування юридичних меж громади з урахуванням приєднаних територій; а також створення інвестиційних пропозицій існуючих об'єктів та територій типу «brownfield» та «greenfield» для розвитку пріоритетних видів економічної діяльності, у тому числі за напрямками смарт-спеціалізації.

Інфраструктура громади також потребує приведенню до належного стану, зокрема значна кількість об'єктів дорожньо-транспортної інфраструктури, у тому числі комунальних доріг, об'єкти житлового фонду, інженерних комунікацій (системи централізованого теплопостачання, водопостачання, водовідведення), а також елементи благоустрою потребують капітальних ремонтів, модернізації, впровадження енергоефективних технологій. Зокрема незадовільний технічний стан житлового фонду пригальмовує процеси створення та функціонування об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, що сприяло б ефективнішому обслуговуванню такого житлового фонду. В умовах воєнного стану гостро стоїть питання щодо розвитку інфраструктури безпеки, а саме мережі укриттів, обладнаних з урахуванням потреб маломобільних груп населення, та розвитку місцевих автоматизованих систем централізованого оповіщення.

Висока урбанізація території громади, щільність населення та концентрація потужних промислових об'єктів мають негативний вплив на здоров'я населення та навколишнє середовище. Виходячи з наявності підприємств, що віднесені до найбільших

забруднювачів, мають бути впроваджені заходи з екологізації виробництв завдяки удосконаленню та оновленню технологічних процесів, машин і устаткування, модернізації існуючих та застосуванню інноваційних методів виробничих процесів, впровадженню сучасних інноваційних технологій очищення, застосуванню альтернативних «зелених» джерел енергії. Зокрема, принципи циркулярної економіки та ощадливого і раціонального споживання мають бути враховані у формуванні екологічної політики громади. Крім того, головними викликами щодо захисту довкілля є покращення екологічного стану річки Інгул та впровадження системи управління відходами.

Відсутність дієвих заходів, спрямованих на ефективне використання економічного потенціалу природно-заповідного фонду, об'єктів культурної та елементів нематеріальної культурної спадщини, потужностей промислових підприємств, об'єктів рекреації суттєво уповільнюють розвиток туристичної галузі та просування громади як привабливої туристичної дестинації.

Загрозлива тенденція природного скорочення чисельності населення, зокрема високої смертності, вимагає підвищення якості та доступності надання медичних послуг, у тому числі вразливим категоріям населення, та розбудови фізкультурно-оздоровчої та спортивної інфраструктури, зокрема інклюзивної.

Загалом, створення умов для самореалізації та розвитку потенціалу жителів громади, зокрема молоді, підвищення рівня їх самостійності та конкурентоспроможності, забезпечення активної участі у суспільному житті та налагодження ефективної комунікації із владою з метою прийняття управлінських рішень передбачає наявність багатофункціональних просторів такої самореалізації, у тому числі з урахуванням гендерно орієнтованого підходу.

Посилення міжмуніципальної та міжнародної співпраці сприятиме консолідації усіх ресурсів для подолання пріоритетних викликів розвитку громади, у тому числі завдяки впровадженню ефективних інструментів раціонального публічного інвестування та отримання фінансової підтримки міжнародних донорських організацій.

РИЗИКИ

Загрози, що посилюють слабкі сторони, пов'язані, у першу чергу, із негативними наслідками війни, що відобразились у всіх сферах життєдіяльності. Зокрема невизначеність подовження бойових дій та воєнного стану; обмеження, пов'язані із мобілізаційним законодавством; руйнування цивільної, промислової та критичної інфраструктури; висока смертність населення та неконтрольований міграційний рух – неповний перелік ключових загроз, що продовжують негативно впливати на процеси соціально-економічного розвитку, як громади, так і України.

Економічні наслідки воєнних років продовжують відчуватись й у нестабільності курсу національної валюти та ситуації на зовнішніх ринках, у тому числі у суттєвому знеціненні гривні; втраті конкурентоспроможності провідних галузей господарювання на внутрішньому та зовнішніх ринках; зростанні вартості кредитних ресурсів. Зазначені макроекономічні чинники негативно впливають на загальну інвестиційну привабливість громади, погіршують інвестиційний клімат та уповільнюють темпи впровадження інноваційних технологій у галузях економічної діяльності, зокрема у смарт-спеціалізації. Припускається, що врахування наявних загроз при визначенні стратегічних напрямів розвитку громади та оперативних цілей їх досягнення може бути передумовою ефективної мінімізації таких ризиків.

Негативні демографічні тенденції (природне скорочення населення, високий рівень трудової міграції, як у середині країни, так і за кордон, підвищення демографічного навантаження, ускладненого негативною тенденцією старіння населення), а також загрозна активізація міграції молоді з території громади створюють ризики для подальшого зниження народжуваності і відтворення населення та поглиблення невідповідностей у всіх сферах життєдіяльності громади, у тому числі у неможливості задовольнити потреби окремих напрямів економічної діяльності на місцевому ринку праці через зростаючий дисбаланс між попитом та пропозицією.

Загроза ескалації, розширення військових дій та мобілізаційна політика лише посилюють ці негативні процеси, підвищуючи відповідні ризики поглиблення гендерного та вікового дисбалансу. Що в свою чергу, негативно впливає на дестабілізацію у всій соціальній сфері, зокрема на скорочення наповнюваності закладів різнорівневої освіти та необхідності у скороченні та звуженні освітніх програм; на відтік молодих медичних кадрів та зниження якості та доступності надання медичних послуг; на суттєве зниження попиту та потреб у культурних послугах тощо.

В свою чергу, гальмування економічного розвитку громади, зокрема скорочення обсягів виробництва та надання послуг, у тому числі зниження ділової активності, може посилитись за умови погіршення фінансового стану банківських та небанківських установ; відтермінування запланованих інвестиційних проєктів, у тому числі пов'язаних із частковим фінансуванням з державного та обласного бюджетів, міжнародних партнерів тощо; скорочення приватних інвестицій, у тому числі в інновації, через високі ризики невизначеності; відсутності гарантій безпеки збереження інфраструктури, зокрема цивільної, промислової, критичної тощо.

Скорочення інвестування в інноваційні процеси та високотехнологічні розробки стримуватиме ефективне впровадження смарт-спеціалізації в економіці громади. Таким чином, ймовірне зниження підприємствами громади обсягів експорту продукції з високою часткою доданої вартості та збільшення ваги сировинної торгівлі вплине на збільшення залежності економіки громади від кон'юнктури на світових ринках, зокрема європейському.

В умовах продовження війни та зростання ризиків подальшого руйнування інфраструктури, виникають значні ризики обмежень та посилення вимог щодо отримання міжнародної технічної допомоги умовно безпечних територій, до яких відноситься

Кропивницька міська територіальна громада, через спрямування основних фінансових потоків допомоги у постраждалі від війни регіони.

Стимування економічного розвитку через скорочення інвестицій та інновацій, скоріш за все, призведе до зниження реальних доходів населення. Це вплине на необхідність збільшення навантаження на місцевий бюджет у вигляді підвищення додаткових соціальних видатків, які і так мають незворотну зростаючу тенденцію, у тому числі через збільшення підтримки вразливих категорій населення, у тому числі ветеранів війни, членів сімей загиблих, внутрішньо переміщених осіб тощо.

Відсутність дієвих заходів, пов'язаних із зниженням негативного впливу на навколишнє середовище в усіх сферах життєдіяльності переважно через інтенсивне природокористування, суттєво загострить невирішені проблеми деградації земельних ресурсів, розораності та позбавлення річок природних біофільтрів; підвищення рівня забрудненості ґрунтів, водних об'єктів, атмосферного повітря; скорочення природного біорізноманіття; збільшення антропогенного навантаження на довкілля; зниження інвестиційної привабливості туристично-рекреаційного потенціалу громади.

VI. СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ГРОМАДИ

Основні тенденції та проблеми соціально-економічного розвитку, результати соціологічного опитування жителів та SWOT-аналізу є основою для визначення сценаріїв розвитку Кропивницької міської територіальної громади. Сценарне моделювання передбачає визначення системи пріоритетних взаємопов'язаних заходів, спрямованих на структурні зміни у соціально-економічному розвитку території, які із певною ймовірністю можуть бути здійснені у майбутньому під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів.

Комбінації елементів SWOT-аналізу відповідно до існуючих сильних та слабких сторін дозволяють визначитись із відповідним напрямом стратегії розвитку, яка є найбільш прийнятною для ефективного реагування на зміни у зовнішньому середовищі та використання сприятливих можливостей і мінімізації виявлених ризиків.

Стратегії, що направлені на зміцнення та нарощування економічного потенціалу, впроваджуються із максимальним застосуванням усіх наявних ресурсів, у тому числі максимальним використанням існуючих можливостей та їх зв'язку із сильними сторонами. Такі стратегії є менш витратними, та у разі успішного поєднання існуючого ресурсного потенціалу з наявними можливостями, у майбутньому можуть стати основою для позитивних соціально-економічних зрушень. Стратегії із впровадженням заходів, пов'язаних із усуненням впливу слабких сторін, мінімізацією існуючих ризиків та перетворенням їх у можливості, є більш ризикованими та витратним, однак у разі успішної їх реалізації з'являються потужні можливості появи абсолютно нових напрямів та прогресивного соціально-економічного розвитку.

За основу сценаріїв розвитку громади прийняті базовий, оптимістичний та песимістичний сценарії, що містять послідовність подій розвитку, які базуються на аналізі демографічної ситуації, визначенні потужностей ресурсного потенціалу, оцінці соціально-економічного стану та прогнозу з урахуванням макро- та мікроекономічних впливів, ефективного функціонування місцевої влади тощо, які виявлені під час стратегічного дослідження та впливу зовнішніх та внутрішніх факторів.

Оптимістичний сценарій розвитку

Основа реалізації оптимістичного сценарію передбачена в очікуваних сприятливих внутрішніх і зовнішніх факторах та максимальному використанні соціально-економічних трансформацій у державі на макрорівні, у тому числі ефективному поєднанню сильних сторін громади з можливостями, усуненням слабких сторін за рахунок збільшення впливу можливостей, елімінуванням впливу загроз на слабкі сторони. Цей сценарій характеризується розвитком та зростанням, що приводить до використання факторів виробництва у більш продуктивнішому напрямку та забезпеченні комфортної життєдіяльності у громаді.

Розробка оптимістичного сценарію передбачає припущення про стрімке припинення війни перемогою України наприкінці 2024 року з поверненням усіх тимчасово окупованих територій, підписанням мирного договору на прийнятних для України умовах та безпекових гарантіях з боку країн-партнерів. Це призводить до активного повернення тимчасово переміщених осіб із закордону та інших регіонів України. Створюються міжнародні фонди для акумулювання фінансових ресурсів з метою повоєнного відновлення. Державні фонди динамічно розпочинають реалізацію галузевих програм розвитку та відновлення. В свою чергу, місцева влада налагоджує ефективну співпрацю з міжнародними донорами для прискорення процесів економічного та соціального розвитку громади. Збільшуються обсяги залучення міжнародної технічної допомоги завдяки участі громади у нових програмах фінансової допомоги розвитку територій та продовженню реалізації діючих проєктів, розширенню географії міжнародної

та міжмуніципальної співпраці для реалізації спільних гуманітарних, соціальних та економічних проєктів.

Національна валюта починає поступово зміцнюватись протягом 2025-2027 років, що приводить, у тому числі, до зниження облікової ставки НБУ та здешевлення кредитних ресурсів. Україна зосереджує основні зусилля на впровадженні реформ у судовому, податковому, економічному, соціальному, антикорупційному тощо законодавстві для скорішого набуття членства у ЄС. У зв'язку із чим полегшуються умови зовнішньоекономічних стосунків, зокрема у сфері зовнішньої торгівлі. Із зняттям обмежень, пов'язаних із мобілізаційними процесами, ринок праці поступово наповнюється пропозицією чоловічої робочої сили, що надає змогу підприємствам особливо промислового напрямку поступово розширювати обсяги виробництва, повертаючись до потужностей довоєнного періоду. З іншого боку, активно впроваджуються заходи фізичної та психологічної реабілітації, соціального забезпечення та інтеграції військових, що постраждали під час війни (зокрема маломобільних осіб, осіб з інвалідністю тощо), та членів їх сімей, у повноцінне суспільно-економічне життя. На місцевому рівні відбувається згуртованість жителів громади до відновлення та розвитку території. Зокрема зростає кількість громадських формувань та об'єднань самоорганізації жителів, які беруть активну участь у питаннях управління громадою; відстань між громадськістю та місцевою владою суттєво скорочується, що приводить до ефективного діалогу та зростанню довіри. Крім того, відчувається більша прозорість та відкритість при формуванні місцевого бюджету громади, зокрема його видаткової частини; за рахунок особливої уваги до реалізації проєктів розвитку громади ефективність громадських обговорень зростає.

Інвестиційна привабливість як країни, так і громади стрімко підвищується. Кредитний рейтинг громади поступово починає зростати з позитивними прогнозами розвитку. Попит на природно-ресурсний потенціал громади з боку українських та іноземних інвесторів зростає; створюються конкурентні умови боротьби для розвитку бізнесу. Особлива увага приділяється виробництвам з високою часткою доданої вартості, зокрема за напрямками смарт-спеціалізації, та інтеграції у міжрегіональні та глобальні ланцюги зовнішньої торгівлі. Функціонуючі підприємства прогресивно модернізують матеріально-технічну базу та збільшують обсяги виробництва промислової продукції, у тому числі експортоорієнтовані підприємства харчової, машинобудівної, деревообробної промисловості. Позитивне зовнішньоторговельне сальдо зростає; покриття імпорту експортом збільшується. Зростає обсяг експорту саме кінцевої продукції; збільшується додана вартість при одночасному скороченні експорту сировини та матеріалів; відбувається імпортозаміщення, що зміцнює позитивне сальдо зовнішньої торгівлі громади, у тому числі завдяки ефективній реалізації державної програми «Зроблено в Україні». Освоюються нові ринки збуту продукції місцевих товаровиробників, що сприяє збільшенню кількості суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. На родовищах показники добування корисних копалин виходять на планові значення; розробляються нові родовища з покладами.

Результатом ефективної політики місцевої влади є сформований портфель привабливих інвестиційних пропозицій та залучення стратегічних інвесторів у пріоритетні галузі економіки. За розробленими та затвердженими концепціями швидко відбувається розвиток діяльності індустріальних парків («Радій» (ековиробництва обладнання для атомних електростанцій та машин і устаткування для інших галузей промисловості); «Ростагропром» (глибока переробка аграрної продукції). Динамічний розвиток промислового комплексу громади, привабливе географічне розташування та розвинена дорожньо-транспортна інфраструктура сприяють розширенню супутніх обслуговуючих галузей, у тому числі оптової і роздрібною торгівлі та транспортно-складського господарства. У зв'язку із чим, виділяються земельні ділянки для створення сучасного

інноваційного мультимодального транспортного хабу. Активно впроваджуються принципи «циркулярної» економіки та ощадливого та раціонального споживання.

Розвиток основних та суміжних видів економічної діяльності сприяє прискореному розвитку ІТ галузі; широко розробляються та впроваджуються новітні конкурентоспроможні інформаційні технології в усіх галузях економіки та сферах суспільного життя, у тому числі у цифровому управлінні.

Додатковий стимул для розвитку отримує малий і середній бізнес як середовище матеріального забезпечення та обслуговування стратегічних інвесторів. Поступово відбувається процес «підприємницького відкриття», що впливає на інтенсивний розвиток та впровадження інновацій, зростання ступеню комерціалізації наукових розробок, підвищення технологічного рівня підприємств у галузях, визначених на засадах смарт-спеціалізації.

Поступово скорочується трудова міграція завдяки зростанню попиту на висококваліфіковані кадри у пріоритетних галузях економіки. Завдяки чому налагоджується ефективна співпраця бізнесу та закладів різнорівневої освіти; відбувається підготовка фахівців за затребуваними на ринку праці спеціальностями. Як наслідок, збільшується рівень доходів населення; знижується рівень безробіття.

Розгалужена мережа закладів різнорівневої освіти та закладів культури з сучасною інноваційною матеріально-технічною базою сприяє розвитку людського капіталу, підсилює можливості для жителів до самореалізації і самовдосконалення. Реформовані підприємства охорони здоров'я оснащуються необхідною сучасною високотехнологічною апаратурою; підвищується якість та доступність надання медичної допомоги. Впроваджені профілактичні заходи позитивно впливають на зниження рівня захворюваності, що в свою чергу призупиняє природне скорочення населення та суттєво знижує смертність. Розвивається спортивна та фізкультурно-оздоровча інфраструктура; масовий спорт стає невід'ємною частиною життєдіяльності жителів громади. Поліпшення ситуації у соціально-економічній сфері країни та громади призводить до збільшення народжуваності.

Активно розвивається туристична індустрія та суміжні галузі гостинності, завдяки чому зростає попит на туристичні продукти громади. Повною мірою використовується весь економічний потенціал територій та об'єктів природно-заповідного фонду, рекреації, смарагдової мережі, об'єктів культурної спадщини, елементів нематеріальної культурної спадщини; відбувається розвиток креативних індустрій.

Збалансований економічний та соціальний розвиток громади найбільшою мірою відповідає вимогам збереження довкілля, у тому числі біорізноманіття, природно-заповідного фонду, його раціонального невиснажливого використання з урахуванням вимог екологічної безпеки та охорони природи. Громада збільшує площі територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі. Впроваджені заходи позитивно впливають на покращення стану атмосферного повітря, скорочення обсягів забруднення ґрунтів та водних об'єктів, зокрема річки Інгул та її приток, а також поступового зниження рівня радіаційного фону.

Розвиток громади направлений на задоволення потреб усіх верств населення в усіх сферах життєдіяльності суспільства та не може призвести до обмежень прав або можливостей осіб будь-якої статі (чоловіків або жінок) будь-якого віку; не носить дискримінаційних ознак за статтю або віком; а також включає заходи, що направлені на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права. Таким чином, громада рухається у напрямку скорочення гендерної нерівності.

Завершення реформ децентралізації в країні стає основою для формування фінансово-спроможної територіальної громади з можливістю більш ефективного залучення бюджетних коштів у розвиток власної економіки, місцевого підприємництва,

місцевої інфраструктури, адміністративних та соціальних послуг, сучасних закладів освіти, медицини, культури та спорту, транспортної інфраструктури тощо.

Песимістичний сценарій розвитку

Песимістичний сценарій розвитку громади передбачає наявність припущень про інтенсивне вичерпання чи неефективне використання наявних сильних сторін, обмежену часткову реалізацію потенційних можливостей та підвищення ступеню впливу загроз, що мають тенденцію до підсилення. За таких умов слабкі сторони розвитку громади виявляються надзвичайно вразливими до дії зовнішніх та внутрішніх чинників. Громада рухається інерційно; загострення воєнних дій та подовження воєнного стану не сприяють розвитку.

Песимістичний сценарій враховує загострення довготривалої війни з ймовірним рухом лінії фронту без суттєвих переваг для жодної зі сторін з продовженням окупації частини території України. У зв'язку із чим державні видатки на оборону, зокрема утримання ЗСУ та функціонування ВПК, зростають або залишаються незмінними. Продовжується руйнування об'єктів цивільної, промислової та критичної інфраструктури; темпи оперативного ремонтування уповільнюються. Обсяги міжнародної фінансової допомоги скорочуються та обмежуються висуванням певних вимог та забезпечень. Для територіальних громад продовжують діяти бюджетні обмеження видатків на капітальні інвестиції та окремі статті бюджету розвитку.

Демографічна ситуація у найближчі 2025-2027 роки погіршується за рахунок зростання смертності та скорочення народжуваності. Міграція населення у більш безпечні та інфраструктурно розвинуті міста України або за кордон не зупиняється. З іншого боку, продовжується рух внутрішньо переміщених осіб на територію громади, що потребує розширенню послуг соціальної допомоги зазначених категорій, що приводить до збільшення навантаження на місцевий бюджет. Вікова структура населення продовжує змінюватись у бік скорочення працездатного населення та його стрімке старіння, що призводить до зростання навантаження на працездатне населення.

Посилення законодавства у сфері мобілізації та збільшення кількості військовослужбовців різних рівнів та різної статі, а також міграція населення негативно впливають на ринок праці, на якому спостерігається загальний дефіцит робочої сили, у тому числі зменшення попиту серед чоловічих професій та переваження жінок, що поступово приводить до скорочення виробництва та закриття окремих видів діяльності, у тому числі скорочення самозайнятості.

Зниження темпів розвитку підприємницького середовища та низька інвестиційна привабливість призводять до скорочення реального сектору економіки. Руйнування енергетичної інфраструктури та значний дефіцит традиційних енергоресурсів унеможлиблює здійснення повноцінної ефективної підприємницької діяльності. Обсяги експортних операцій зменшуються або залишаються на незмінному рівні, імпорتنі поставки поступово збільшуються; у найближчі роки зберігається позитивне зовнішньоторговельне сальдо. Блокування сталих логістичних маршрутів та повільні темпи створення нових транспортних шляхів переорієнтовують експорт на країни ЄС. Мале і середнє підприємництво розвивається незначними темпами, основні сфери діяльності – торгівля та надання послуг; суттєвого приросту новоутворених підприємств не спостерігається. Значна частина економіки знаходиться у «тіні», у тому числі через посилений податковий тиск та мобілізаційні заходи. Відбувається зниження реальних доходів жителів громади, що збільшує навантаження на бюджети всіх рівнів у частині підтримки соціальних стандартів життєдіяльності. Окрім того, ризики зростання заборгованості за послуги житво-комунального господарства суттєво збільшуються в умовах постійно зростаючих тарифів та загальної інфляції. ВВП та ВРП скорочуються через неможливість оперативно подолати негативні наслідки війни.

Повільно розвиваються основні галузі економіки громади, у тому числі за напрямками смарт-спеціалізації, що пригальмовує реалізацію стратегічних інвестиційних проєктів створення індустріальних парків, логістично-транспортного хабу та формування кластерів різної спеціалізації. Незважаючи на наявний потужний природничий, культурний та промисловий потенціал, сфера туризму та гостинності розвивається повільно; у відповідних умовах неможливо створити ефективний конкурентоздатний інноваційний туристичний продукт.

Відбувається поступова оптимізація закладів освіти усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів та культури за рахунок приєднання малокомплектних до опорних. Молодь активно переїжджає до більш розвинутих міст, у тому числі за кордон, з метою отримання європейської освіти, влаштування на перспективні робочі місця, інтеграції у європейське суспільство. Відчувається наростаюча криза у співпраці між місцевою владою та інститутами громадянського суспільства через зростання недовіри та порушення ефективної комунікації; зниження рівня корупції не відбувається.

Соціально-економічна ситуація у країні та громаді не поліпшується, що впливає на низьке матеріально-технічне оснащення об'єктів соціальної сфери, у тому числі оснащення сучасним обладнанням підприємств охорони здоров'я, що уповільнює темпи впровадження превентивних заходів запобігання захворюваності та збільшення смертності від основних хвороб. Пропаганда здорового способу життя залишається на низькому рівні; в громаді має місце незадовільний рівень охоплення жителів масовим спортом.

Спостерігається тенденція суттєвого скорочення фінансування заходів, пов'язаних із захистом довкілля та раціональним використанням природних ресурсів; біологічне різноманіття втрачається під час забудов, розорювання землі, меліорації, спорудження штучних водних об'єктів, створення мереж транспортної інфраструктури та здійснення інших видів господарської діяльності. Якість води річки Інгул та її приток не завжди відповідають санітарно-гігієнічним вимогам. Збільшуються обсяги скидання недостатньо очищених зворотних вод у водні об'єкти. Обсяги викидів забруднюючих речовин підприємств – найбільших забруднювачів атмосферного повітря, водних об'єктів, ґрунтів – поступово зростають. Збільшується кількість стихійних неконтрольованих сміттєзвалищ.

Більшість територій природоохоронних та рекреаційних земель перебувають у незадовільному стані; у достатній мірі не здійснюється їх охорона та збереження відповідно до діючого законодавства, що призводить до втрати природної цінності заповідних об'єктів. Збереження високого антропогенного навантаження на природне середовище опосередковано негативно впливає на здоров'я населення громади та відповідно на погіршення показників демографії.

Культурний розвиток залишається вразливим через невідповідність матеріально-технічної бази установ культури і мистецтв сучасним вимогам; має місце недостатній рівень умов для розвитку творчих та інтелектуальних здібностей, проведення дозвілля. Гендерні розриви все більше очевидні у всіх сферах життєдіяльності громади.

Реалізація песимістичного сценарію ілюструє значне загострення соціально-політичних, фінансово-економічних, житлово-комунальних проблем, які можуть суттєво перешкоджати сталому розвитку та створенню комфортних умов життєдіяльності. Головними стратегічними пріоритетами у даному напрямку мають бути заходи, спрямовані на зміцнення сильних сторін, підтримки слабких за умов диверсифікації ризиків та загроз.

Базовий сценарій розвитку

Базовий сценарій розвитку Кропивницької міської територіальної громади передбачає врахування зовнішніх та внутрішніх факторів, що ускладнюють умови реалізації оптимістичного сценарію, та базується на основних «базових» показниках

розвитку країни та області. Тому такий сценарій, в першу чергу, ґрунтується на запобіганні погіршенню основних соціально-економічних процесів у громаді, їх призупиненню; та підтримки темпів поступового зростання основних соціально-економічних показників на основі відносно стабільних макроекономічних умов та прогнозів розвитку країни в умовах воєнного стану.

Зокрема, припускається, що економіка країни, у том числі громади, адаптувалась до воєнних викликів. Кропивницька міська територіальна громада стає на шлях формування нової власної ідентичності як потужного конкурентоздатного високотехнологічного та екологічного міста, у центрі якого перебуває особистість – житель громади. За непідтвердженою інформацією, але наявністю великої кількості публікацій в українській та іноземній пресі, кінець 2024 року може бути періодом підписання мирної угоди. Передбачається, що заходи з повоєнного відновлення можуть розпочатись саме у цей час. Тому досягнення стратегічних цілей розвитку громади має базуватись на сильних сторонах та можливостях з мінімізацією втрат від усього наявного ресурсного потенціалу з впровадженням заходів щодо зменшення впливу слабких сторін та загроз.

Розроблений план заходів реалізації Стратегії розвитку найкращим чином відображатиме базовий напрям руху громади до поступового сталого соціально-економічного розвитку в умовах ймовірного припинення активної фази війни, підготовки до підписання мирної угоди, вірогідного подовження воєнного стану та початку повоєнного відновлення.

З урахуванням визначених подій активна робота громади направлена на активізацію інвестиційного потенціалу з метою залучення стратегічних інвесторів у пріоритетні сфери економічної діяльності, зокрема у напрями смарт-спеціалізації. Підвищення інвестиційної привабливості громади відбувається поступово; здійснюється розробка привабливих інвестиційних пропозицій. Ресурси направляються на використання максимального економічного потенціалу наявних територій і об'єктів типу «brownfield» та «greenfield» через надання в оренду або продаж потенційним інвесторам з метою розширення існуючих та впровадження нових видів економічної діяльності, що сприятиме можливому інноваційному шляху розвитку на засадах смарт-спеціалізації. Особливого суттєвого значення набуває забезпечення та підтримка розвитку підприємств промислового комплексу, у тому числі у реалізації проектів створення індустріальних парків на базі підприємств машинобудівної («Радій») та агропромислової («Ростагропром») галузей; та у розробці концепції створення та функціонування транспортно-логістичного хабу.

Ефективним результатом заходів стимулювання інвестиційної привабливості громади можуть перешкоджати базові макроекономічні та геополітичні чинники, у тому числі зростання цін на комунальні тарифи (водопостачання, водовідведення, електроенергія, опалення тощо) та паливо-мастильні матеріали; істотні коливання національної валюти переважно у бік знецінення завдяки міжнародним кредитам, інтервенціям НБУ та від'ємному сальдо зовнішньої торгівлі; суттєві видатки державного бюджету на утримання ЗСУ та функціонування ВПК; загальнодержавні інфляційні коливання вище прогнозованих показників й інші чинники.

Не зважаючи на це, темпи зростання обсягів реалізації промислової продукції поступово наближуються до середніх показників по обласним центрам, особливо в напрямках смарт-спеціалізації: харчова промисловість, машинобудування. Розвиток стратегічного для громади промислового комплексу сприяє активізації діяльності суб'єктів малого підприємництва як самостійних суб'єктів підприємницької діяльності, так і з метою обслуговування діяльності стратегічних інвесторів.

Як результат відбувається збільшення робочих місць внаслідок залучення інвестицій; спостерігається зростання самозайнятості та відкриття власних справ. Хоча

відсутність дієвих заходів співпраці податкових інституцій з бізнесом та податковий тиск не сприяють активному виходу економіки з «тіні», зокрема, у малому і середньому підприємстві, все ж має місце позитивна тенденція ведення «білого» бізнесу. Рівень середньомісячної заробітної плати є нижчим за відповідний показник по країні; зростає повільно з певними коливаннями в розрізі структури галузей господарства. Рівень безробіття має тенденцію до поступового зниження.

Туристична галузь та індустрія гостинності розвиваються повільними темпами. З метою активізації використання наявного ресурсного потенціалу розроблена стратегія розвитку туризму та креативних індустрій, що передбачає визначення стратегічних напрямів розвитку галузі та створення інноваційних конкурентоздатних туристичних продуктів.

Продовжується реформування підприємств охорони здоров'я; покращення матеріально-технічного стану сприяє наданню доступної та більш якісної медичної допомоги населенню громади, зокрема у віддаленій місцевості, та позитивно впливає на зниження темпів захворюваності жителів, що може привести до призупинення темпів зростання смертності і скорочення народжуваності та їх стабілізації у довгостроковій перспективі. Капітальні інвестиції у розвиток спортивної та фізкультурно-оздоровчої інфраструктури здійснюються у межах наявних фінансових ресурсів. Активно впроваджуються заходи з пропаганди здорового способу життя та популяризації розвитку масового спорту серед населення.

Розгалужена мережа закладів різнорівневої освіти та закладів культури з сучасною інноваційною матеріально-технічною базою, сприяє розвитку людського капіталу, підсилює можливості для жителів до самореалізації і самовдосконалення. Заклади професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти задовольняють потреби ринку праці, у тому числі необхідність у працівниках в пріоритетних галузях економіки.

Діяльність житлово-комунального господарства громади направлена на повне задоволення потреб населення в усіх видах житлово-комунальних послуг, зокрема у створенні комфортних умов життєдіяльності, належному утриманні та ефективному використанні об'єктів комунальної власності, здійсненні капітальних ремонтів та реконструкцій об'єктів благоустрою, розбудові мереж вуличного освітлення, поліпшенні технічного стану водопровідної мережі, зменшенні енергоємності та впровадженні енергозберігаючих технологій, врегулюванні питань поводження з тваринами, поліпшенні екологічного стану тощо. Принципи «циркулярної» економіки та раціонального і ощадливого споживання впроваджуються повільно.

Екологічна ситуація та рівень екологічної безпеки громади не зазнає суттєвих змін і відповідає сьогоднішній ситуації. Стан атмосферного повітря на території громади залишається стабільним і у порівнянні з минулими періодами значно не погіршується. Цьому сприяють впровадження проєктів у сфері застосування альтернативних джерел енергії, енергозбереження, а також заходи зі зниження викидів стаціонарними та пересувними джерелами, управління відходами та очистки стічних вод. Впроваджених заходів не достатньо для суттєвого скорочення обсягів забруднення ґрунтів, водних об'єктів та атмосферного повітря.

Громада збільшує площі територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі несуттєвими темпами. Не зважаючи на впровадження сучасних технологій і заходів очистки стічних вод та системи управління відходами, продовжуються процеси обміління річки Інгул та її приток, активізація ерозійних процесів, погіршення санітарно-епідемічного стану в басейні річки, зникнення зон відпочинку населення.

Розвиток інститутів громадянського суспільства сприяє покращенню діалогу між місцевою владою та громадськістю; відстань у комунікації потроху скорочується, що приводить до поступового збільшення довіри. Впроваджуються заходи з подолання

гендерних розривів у суспільстві, у тому числі пов'язаних із наслідками війни, та створення необхідної інфраструктури безбар'єрного доступу.

Базовий сценарій розвитку Кропивницької міської територіальної громади передбачає збалансованість у фінансуванні економічних, соціальних та екологічних інвестицій з метою підтримки реального сектору, формування здорового суспільства, вдосконалення соціального захисту населення, підвищення якості освітніх послуг, якості життя, комфортних умов та добробуту в громаді. Припускається, що завдяки об'єднанням зусиль органів місцевої влади різних рівнів, громадськості, бізнесу та академічних інституцій, можуть бути створені певні умови для наближення базового сценарію розвитку громади до оптимістичного.

VII. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ

Стратегічне бачення Кропивницької міської територіальної громади було сформульовано на принципах людиноцентричного підходу з урахуванням результатів стратегічного аналізу соціально-економічного становища громади; опитування жителів громади; SWOT-аналізу та визначення конкурентних переваг, можливостей та ризиків; ймовірних сценаріїв розвитку громади.

СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ КРОПИВНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

ЛЮДИНА – ГОЛОВНИЙ РЕСУРС НА ШЛЯХУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАДИ - громада приділяє особливу увагу людині, її високій якості життєдіяльності; забезпечує розвиток особистості та надання можливостей самореалізації і самовдосконалення; підтримує рівні права і можливості, формує інклюзивно орієнтовний простір; забезпечує вільне волевиявлення та залучення до взаємної ефективної співпраці в управлінні громадою.

ГРОМАДА ПОТУЖНОЇ ЕКОНОМІКИ (URBAN ECONOMY)

інвестиційно приваблива громада з розвиненим конкурентоздатним високотехнологічним диверсифікованим промисловим комплексом; сприятлива для формування комфортного підприємницького середовища; відкрита для розвитку креативних рішень та інноваційних бізнес-ідей; що сформувала позитивний імідж потужного економічного потенціалу на міжрегіональному та міжнародному рівнях

КОМПАКТНА ГРОМАДА (SPATIAL CITY)

громада комфортних інноваційних планувальних рішень, що підтримує загальносвітову тенденцію впровадження концепції «компактності» у просторовому розвитку території для досягнення збалансованості та поліцентричності у модернізації міської інфраструктури з покращеною мобільністю, підвищеною транспортною доступністю, розвиненим публічним простором

РОЗУМНА ГРОМАДА (SMART CITY)

«розумна» цифрова громада, що фокусується на інтеграції та впровадженні інновацій та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах життєдіяльності людини з метою підвищення ефективності розвитку цифрового управління, сприяння впровадженню новітніх розробок у пріоритетні галузі економіки, досягнення максимальної відкритості та прозорості у налагодженні ефективної взаємодії з громадськістю

ГРОМАДА ІСТОРІЇ, КУЛЬТУРИ, ОСВІТИ (CITY OF CULTURE, HISTORY, EDUCATION)

сучасна інтеркультурна громада, що приваблює жителів і гостей своєю історією, віковими багатонаціональними звичаями і традиціями та збереженими і відновленими об'єктами культурної спадщини; створює усі необхідні умови для здобуття освіти, самореалізації, духовного відродження та формування громадянської ідентичності кожного жителя

ЕКО ГРОМАДА (ECO CITY)

екологічно чиста громада з раціонально організованим міським простором, заходи із забезпечення екологічності якої направлені на максимальне зниження викидів

парникових газів; використання альтернативних відновлювальних джерел енергії; збереження, відновлення та розширення природних екосистем, зокрема біорізноманіття та природних біоландшафтів; створення сучасних інноваційних «зелених» публічних просторів; управління землекористуванням, енергоефективністю, ресурсоощадливістю; розвиток галузей циркулярної економіки

ЗДОРОВА ГРОМАДА (URBAN HEALTH)

група розвинутого «здорового» міського простору, який створюється в усіх сферах життєдіяльності, для пріоритетного вирішення проблем громадського фізичного та емоційного здоров'я серед населення, що у довгостроковій перспективі сприятиме активному, здоровому та подовженому життю переважно через динамічне просування та розвиток здорового способу життя та масового спорту, впровадження заходів екологічності та створення сучасної інноваційної екологічної інфраструктури, покращення надання медичних послуг, створення багатофункціональних громадських просторів та центрів соціальної підтримки різних напрямів

КОМФОРТНА І БЕЗПЕЧНА ГРОМАДА (SAFE CITY)

безпечна громада із сприятливим комфортним безбар'єрним міським простором та міською інфраструктурою для життєдіяльності, що застосовує ефективні принципи проектування міського середовища з урахуванням публічних і громадських просторів; покращує мобільність та раціональність міських транспортних потоків; забезпечує інноваційними технологіями моніторингу, зокрема роботою ситуаційного центру; а також розвиває потужну інфраструктуру цивільної безпеки (сховища, найпростіші укриття; системи оповіщення; автономні рішення у сфері електропостачання та енергозбереження)

КРОПИВНИЦЬКА МІСЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

інвестиційно приваблива конкурентоздатна екологічно чиста українська громада з європейськими цінностями, високотехнологічної інноваційної промисловості, багатовікових традицій та історико-культурної спадщини, потужного освітнього потенціалу, туристично приваблива, комфортна та безпечна для проживання та розвитку бізнесу, відкрита та прозора для ефективної комунікації, для якої людина та її особистість є головним ресурсом на шляху сталого розвитку

МІСІЯ

забезпечення високої якості життєдіяльності, безпеки та гармонійного розвитку жителів і гостей громади; розвиток та примноження потенціалу людського капіталу; налагодження широкого та відкритого діалогу; збереження, відновлювання та ефективне раціональне збалансоване невиснажливе використання усього ресурсного потенціалу громади в умовах конкурентоспроможності, інноваційності та екологічності економіки

VIII. СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ, ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ, ЗАВДАННЯ СТРАТЕГІЇ

Стратегічне бачення розвитку Кропивницької міської територіальної громади досягатиметься через досягнення стратегічних цілей, а визначені стратегічні цілі будуть реалізовуватись через систему оперативних цілей та завдань до них.

Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Основні завдання
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. ГРОМАДА СИЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ ЕКОНОМІКИ НА ЗАСАДАХ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	1.1 Стимулювання розвитку інноваційних видів економічної діяльності	1.1.1 Сприяння створенню нових та розширенню діючих підприємств з високою часткою доданої вартості, у тому числі розвитку діяльності виробників крафтової та локальної продукції
		1.1.2 Створення та розвиток індустріальних парків, зокрема екологічного напрямку
		1.1.3 Створення кластерів різної спеціалізації у галузях з високим економічним потенціалом
		1.1.4 Сприяння ефективному розвитку інфраструктури поліфункціональних транспортно-логістичних хабів
		1.1.5 Сприяння відновленню та розвитку інфраструктури авіаційної галузі
	1.2 Підвищення та зміцнення інвестиційного потенціалу	1.2.1 Підтримка розвитку малого та середнього підприємництва, у тому числі соціального підприємництва, та стимулювання експортоорієнтованості
		1.2.2 Сприяння ефективному розвитку і популяризації інвестиційних пропозицій та співробітництва з потенційними інвесторами, у тому числі у ключових секторах економіки
		1.2.3 Впровадження заходів із стимулювання та підтримки підприємницької активності, самозайнятості та працевлаштування, у тому числі вразливих категорій населення
		1.2.4 Формування та промоція позитивного інвестиційного іміджу громади, зокрема в рамках міжнародного співробітництва
		1.2.5 Сприяння залученню коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних фінансових організацій для реалізації публічних інвестиційних проєктів розвитку
1.2.6 Розбудова усіх форм партнерств, у тому числі розвиток міжнародного територіального співробітництва та співробітництва територіальних громад		
1.2.7 Розвиток інституційної спроможності органу місцевого самоврядування у сфері стратегічного планування, проєктного менеджменту, цифровізації		
1.2.8 Сприяння нарощуванню потенціалу житлового та нежитлового будівництва з урахуванням сучасних вимог безпеки, безбар'єрності, енергоефективності тощо		
1.2.9 Створення та забезпечення ефективної діяльності Агенції розвитку громади		
1.3 Сприяння розвитку науки, технологій та інновацій	1.3.1 Сприяння розбудові та розвитку інфраструктури інноваційної екосистеми, зокрема технологічних парків, наукових парків, цифрових хабів тощо	
	1.3.2 Підтримка реалізації економічних проєктів, у тому числі інноваційних, у ключових секторах економіки на принципах екологічної та цифрової трансформації з урахуванням факторів безпеки	

Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Основні завдання
		1.3.3 Налагодження співпраці із закладами освіти з метою удосконалення системи підготовки професійних кадрів відповідно до потреб пріоритетних галузей економіки
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. ГРОМАДА ВИСОКОЇ ЯКОСТІ РІВНЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЧИСТОГО ДОВКІЛЛЯ	2.1 Інфраструктурний розвиток території	2.1.1 Розроблення та впровадження комплексного плану просторового розвитку; оновленої містобудівної документації, у тому числі з урахуванням розвитку безпекової інфраструктури
		2.1.2 Будівництво, модернізація, капітальний ремонт об'єктів житлово-комунального господарства, у тому числі з використанням інструментів енергосервісу; забезпечення їх енергетичної ефективності
		2.1.3 Забезпечення доступними якісними послугами централізованого водопостачання та водовідведення, зокрема жителів віддаленої місцевості
		2.1.4 Модернізація та адаптивність джерел генерації теплової енергії та мереж тепlopостачання з урахуванням енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії
		2.1.5 Розбудова системи розподіленої енергогенерації з використанням альтернативних джерел енергії
		2.1.6 Впровадження технологій енергоефективності та застосування альтернативних джерел енергії; удосконалення системи енергетичного менеджменту
		2.1.7 Створення фізичного безбар'єрного простору та облаштування об'єктів фізичного оточення доступністю для всіх груп населення
		2.1.8 Збереження та розвиток комфортних, цілісних та безпечних відкритих публічних просторів як місць взаємодії у громаді
	2.2 Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг	2.1.9 Відновлення інфраструктури, зокрема критичної та соціальної, об'єктів житлового та громадського призначення, з метою ліквідації негативних наслідків збройної агресії
		2.2.1 Розробка та реалізація концепції сталої міської мобільності
		2.2.2 Відновлення та будівництво доріг та дорожньої (вуличної) інфраструктури, зокрема велосипедної; удосконалення мережі зовнішнього освітлення
		2.2.3 Розвиток інфраструктури та оновлення парку громадського транспорту, у тому числі підвищення якості транспортного сполучення
2.3 Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності	2.3.1 Збільшення фонду захисних споруд цивільного захисту; розвиток системи оповіщення та інформування	
	2.3.2 Створення та забезпечення функціонування центрів безпеки, у тому числі пожежно-рятувальних підрозділів	
	2.3.3 Сприяння створенню безпечових умов шляхом реалізації проекту «Полицейський офіцер громади»	
2.4 Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя	2.4.1 Розвиток та модернізація мережі комунальних закладів охорони здоров'я із створенням безбар'єрного, інклюзивного, безпечного медичного простору з урахуванням гендерного підходу	
	2.4.2 Розбудова спроможної системи громадського здоров'я (фізичного та психічного); у тому числі	

Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Основні завдання
		створення умов для профілактики хвороб та їх раннього виявлення
		2.4.3 Збереження та розвиток кадрового потенціалу закладів охорони здоров'я
		2.4.4 Розбудова спортивної та фізкультурно-оздоровчої, у тому числі інклюзивної, інфраструктури
		2.4.5 Розвиток, підтримка та промоція спорту, фізичної активності й реабілітації та здорового способу життя, у тому числі серед вразливих категорій населення
	2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів	2.5.1 Розробка і впровадження системи управління відходами
		2.5.2 Впровадження сучасних технологій і заходів очистки стічних вод
		2.5.3 Впровадження сучасних заходів з розчищення русел річок та прибережних захисних смуг; розбудова та розширення «зелено-блакитної» інфраструктури
		2.5.4 Розвиток формування екологічної мережі і системи еколого-економічного балансу території та об'єктів природно-заповідного фонду

Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Основні завдання
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. ГРОМАДА ПОТУЖНОГО ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ЦИФРОВОГО УПРАВЛІННЯ	3.1 Підвищення якості надання освітніх, культурних та соціальних послуг із забезпеченням формування інклюзивного, безбар'єрного та безпечного середовища	3.1.1 Формування оптимальної мережі та покращення матеріально-технічної бази закладів освіти, культури та соціального захисту; забезпечення якості надання послуг
		3.1.2 Розвиток та покращення доступного і комфортного освітнього, культурного та соціального простору, у тому числі з урахуванням потреб вразливих груп населення та принципу гендерної рівності
		3.1.3 Сприяння здобуттю професійної підготовки за дуальною формою здобуття освіти
		3.1.4 Створення умов для підтримки та розвитку інтелектуального, творчого та фізичного потенціалу усіх груп населення; сприяння підвищенню їхньої інтеграції у суспільне життя
		3.1.5 Створення громадських просторів для успішної самореалізації жителів; підвищення рівня якості надання послуг та створення рівних можливостей для розвитку особистості
		3.1.6 Створення нових моделей та забезпечення ефективного функціонування закладів культури, зокрема публічних бібліотек; цифровізація їх діяльності
		3.1.7 Впровадження заходів з утвердження української національної і громадянської ідентичності та зміцнення соціальної згуртованості населення
	3.2 Соціальний захист та формування інклюзивного середовища	3.2.1 Розширення та удосконалення системи надання доступних та якісних соціальних послуг з урахуванням гендерного підходу; забезпечення їх цифровізації
		3.2.2 Створення сприятливих умов для ефективної адаптації та соціально-економічної інтеграції ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення
		3.2.3 Забезпечення доступності психологічної допомоги та реабілітації осіб, які звільняються або звільнені з військової служби з числа ветеранів війни,

Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Основні завдання
		осіб, постраждалих від бойових дій, а також осіб, стосовно яких установлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України
		3.3.1 Розвиток інфраструктури електронних комунікацій, у тому числі доступу до високошвидкісного інтернету; забезпечення незалежності функціонування цифрової мережі
		3.3.2 Розширення та удосконалення інструментів цифрового управління; створення умов для розвитку цифрових компетенцій
	3.3 Розвиток цифрової екосистеми та підвищення рівня залучення жителів у процеси розвитку громади	3.3.3 Технічна підтримка та удосконалення інноваційних інструментів у сфері співпраці та комунікації місцевої влади і громадськості, у тому числі покращення доступу до електронних сервісів
		3.3.4 Розбудова, впровадження, забезпечення ефективного функціонування сучасної інноваційної геоінформаційної системи
		3.3.5 Забезпечення, розширення та удосконалення надання адміністративних й інших публічних послуг з урахуванням потреб усіх категорій населення, у тому числі для жителів віддалених районів
	3.4 Впровадження принципів гендерної політики	3.4.1 Розробка гендерного профілю (гендерного паспорту) громади
		3.4.2 Забезпечення застосування гендерного підходу у процесах формування і впровадження місцевої політики
		3.4.3 Підвищення рівня кваліфікації усіх зацікавлених сторін у питаннях реалізації гендерної політики
Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Основні завдання
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4. ГРОМАДА БАГАТОВІКОВИХ КУЛЬТУРНИХ ТРАДИЦІЙ ТА ІСТОРИЧНОГО НАДБАННЯ	4.1 Збереження історичної та культурної спадщини	4.1.1 Здійснення заходів щодо охорони та збереження об'єктів історико-культурної спадщини; розширення переліку елементів нематеріальної культурної спадщини
		4.1.2 Розвиток креативних ініціатив та індустрій, у тому числі локальних історико-культурних традицій та ремесел
	4.2 Розвиток туристичного потенціалу, рекреаційної сфери та креативних індустрій	4.2.1 Розробка стратегії розвитку культури, туризму та креативних індустрій громади
		4.2.2 Розвиток та промоція перспективних інноваційних та вдосконалення існуючих туристичних продуктів; зміцнення бренду громади як туристичної дестинації
		4.2.3 Створення умов ефективного використання економічного потенціалу територій та об'єктів природно-заповідного фонду, пам'яток культурної спадщини та елементів нематеріальної культурної спадщини

8.1 СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. ГРОМАДА СИЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ ЕКОНОМІКИ НА ЗАСАДАХ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Економічний потенціал Кропивницької міської територіальної громади протягом воєнних років продовжує демонструвати позитивну тенденцію нарощення обсягів виробництва продукції та надання послуг, хоча й повільними темпами. Як «умовно безпечний» регіон, територія громади не зазнала суттєвих пошкоджень та втрат через масштабні обстріли та руйнування цивільної, промислової та критичної інфраструктури. Що, в свою чергу, вплинуло на те, що реальний сектор економіки громади продовжував свою роботу. Крім того, громада гостинно приймала та розміщувала внутрішньо переміщених осіб та релоковані підприємства.

Як і до початку повномасштабного вторгнення у структурі економіки громади домінують галузі переробної промисловості, зокрема машинобудування та харчова промисловість, а також оптова та роздрібна торгівля, транспорт і складське господарство та сфера обслуговування. Саме продукція машинобудування та харчової промисловості є основною у структурі експорту товарів підприємствами громади, що дозволяє зберігати високий коефіцієнт покриття імпорту експортом. В свою чергу, транспортні послуги та послуги у сфері інформаційних технологій домінують у структурі експорту послуг, що підтверджує необхідність у сприянні та підтримці розвитку цих галузей. Зокрема, руйнування сталих логістичних маршрутів під час війни та трансформація товарних потоків через західний кордон України, сприяли розвитку вантажних перевезень, інфраструктури складської галузі та інноваційних моделей поліфункціональних транспортно-логістичних хабів та впровадження мультимодальних перевезень. Привабливе економіко-географічне розташування території громади сприяє розвитку цього напрямку.

Кропивницька міська територіальна громади переважно завдяки безпековим факторам та через значні втрати та руйнування промислового потенціалу східних та південних областей України, має всі шанси розвиватись як потужний промисловий наукоємний та високотехнологічний центр економічного розвитку, у тому числі нарощуючи обсяги експорту та інтегруючись у глобальні ланцюги доданої вартості. Тому, стратегічне планування економічного розвитку громади базується на принципах смарт-спеціалізації з метою концентрації зусиль на розвитку найбільш пріоритетних галузей економіки, що мають найбільший внесок у валовий регіональний продукт, найбільшу частку доданої вартості у кінцевій продукції та найбільшу інноваційну складову. Зокрема, напрямами смарт-спеціалізації визначені машинобудування, харчова промисловість, транспорт та складське господарство, туристична галузь та розвиток сфери гостинності.

Впровадження дієвих заходів та механізмів підвищення та зміцнення інвестиційного потенціалу безпосередньо впливатиме на поступове покращення інвестиційного клімату та зростання зацікавленості інвесторів. А ефективний розвиток міжтериторіальної та міжнародної співпраці сприятиме полегшенню отримання фінансування з додаткових джерел, зокрема й міжнародної технічної допомоги від міжнародних партнерів. З цією метою виникає необхідність у розбудові інфраструктури інституційної спроможності місцевої влади розробляти та реалізовувати проєкти з урахуванням сучасних інструментів ефективного використання публічних інвестицій, знань і досвіду залучення грантової міжнародної допомоги з метою реалізації місцевих проєктів соціально-економічного розвитку. Важливою складовою збільшення конкурентоспроможності громади є налагодження співпраці з вищими навчальними закладами з метою розвитку елементів інноваційної екосистеми, у тому числі сприяння збільшення інновацій та високих технологій у пріоритетних галузях економіки,

стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва, у тому числі стартапів, та ефективному трансферу технологій.

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
1.1 Стимулювання розвитку іноваційних видів економічної діяльності	1.1.1 Сприяння створенню нових та розширенню діючих підприємств з високою часткою доданої вартості, у тому числі розвитку діяльності виробників крафтової та локальної продукції	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток видів економічної діяльності, які визначені смарт-спеціалізацією громади; - сприяння створенню нових наукоємних та високотехнологічних промислових виробництв; - нарощення обсягів та зростання частки продукції з високою доданою вартістю, зокрема в експорті; - збільшення кількості суб'єктів господарювання; - розвиток місцевих виробників крафтової продукції; - підвищення конкурентоспроможності та розширення ринків збуту виробленої продукції та наданих послуг. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість зареєстрованих суб'єктів господарювання, зокрема у напрямках смарт-спеціалізації, од.; - обсяг реалізованої промислової продукції, млн..грн.; - обсяг реалізованої промислової продукції на 1 жителя, грн.; - темп росту реалізованої промислової продукції, %; - обсяг реалізованої іноваційної продукції, млн..грн.; - обсяг експорту товарів, млн..\$; - кількість виробників крафтової продукції, од.; - кількість створених нових робочих місць, од.
	1.1.2 Створення та розвиток індустриальних парків, зокрема екологічного напрямку	<ul style="list-style-type: none"> - створення сприятливого інвестиційного клімату; - підвищення інвестиційного потенціалу реалізації перспективних проєктів на території громади за рахунок різних джерел фінансування; - створення індустриальних парків, у тому числі екологічного напрямку; - нарощення експортного потенціалу підприємств, що входять до структури індустриальних парків. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість зареєстрованих індустриальних парків, зокрема екологічного напрямку, од.; - обсяг реалізованої промислової продукції підприємствами індустриальних парків, млн..грн.; - обсяг експорту промислової продукції підприємствами індустриальних парків, млн..грн.; - темп росту реалізованої промислової продукції підприємств індустриальних парків, %; - обсяг капітальних інвестицій у розбудову інфраструктури індустриальних парків, млн..грн..
	1.1.3 Створення кластерів різної спеціалізації у галузях з високим економічним потенціалом	<ul style="list-style-type: none"> - створення нових бізнес хабів для налагодження співпраці суб'єктів господарювання; - формування іноваційно-технологічних кластерів; - підтримка створення різних форм об'єднань. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість видів економічної діяльності, об'єднаних у кластери, од.; - кількість створених кластерів, од.; - обсяг реалізованої промислової продукції підприємствами кластерів, млн..грн.; - обсяг експорту промислової продукції підприємствами кластерів, млн..грн.; - кількість створених інших форм об'єднань бізнесу, од.
	1.1.4 Сприяння ефективному розвитку інфраструктури поліфункціональних транспортно-логістичних хабів	<ul style="list-style-type: none"> - розбудова інфраструктури логістичних комплексів і терміналів; - ефективне використання транзитного потенціалу регіону; - нарощення обсягів експортно-імпоротної діяльності суб'єктів господарювання; - посилення просторової інтеграції громади з іншими громадами та регіонами; - розвиток мережі автомобільних доріг загального користування державного та місцевого значення. 	<ul style="list-style-type: none"> - обсяг перевезених вантажів автомобільним транспортом, тис.т.; - протяжність відремонтованих та збудованих доріг, км; - кількість створених логістичних комплексів, од.; - темп росту обсягів експорту товарів, %.
	1.1.5 Сприяння відновленню та розвитку інфраструктури авіаційної галузі	<ul style="list-style-type: none"> - нарощування авіаційного потенціалу громади; - розбудова інфраструктури авіаційної галузі; - сприяння розвитку та підтримки Української державної льотної академії. 	<ul style="list-style-type: none"> - обсяг перевезених вантажів авіаційним транспортом, тис.т.; - кількість перевезених пасажирів авіаційним транспортом, осіб;
1.2 Підвищення та зміцнення інвестиційного потенціалу	1.2.1 Підтримка розвитку малого та середнього підприємництва, у тому числі соціального підприємництва, та стимулювання	<ul style="list-style-type: none"> - створення сприятливих умов для започаткування нових та розвитку існуючих малих та середніх підприємств; - стимулювання створення нових робочих місць; - підвищення конкурентоспроможності 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість зареєстрованих суб'єктів МСП, од.; - обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктами МСП, млн..грн.; - кількість об'єктів інфраструктури з підтримки розвитку підприємництва, од.;

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
	експортоорієнтованості	<ul style="list-style-type: none"> та розширення ринків збуту виробленої продукції та наданих послуг; наращення експортного потенціалу МСП; удосконалення фінансово-кредитної та інформаційно-консультативної підтримки суб'єктів МСП; сприяння розвитку соціального підприємництва. 	<ul style="list-style-type: none"> кількість суб'єктів МСП, що займаються соціальним підприємництвом, од.; обсяг експорту товарів суб'єктів МСП, млн..\$.
	1.2.2 Сприяння ефективному розвитку і популяризації інвестиційних пропозицій та співробітництва з потенційними інвесторами, у тому числі у ключових секторах економіки	<ul style="list-style-type: none"> створення умов для формування привабливого інвестиційного клімату; підвищення інвестиційної привабливості громади; сприяння залученню інвестицій в економіку громади, зокрема у напрями smart-спеціалізації; забезпечення презентації потенціалу громади на всеукраїнських та міжнародних заходах та онлайн платформах. 	<ul style="list-style-type: none"> обсяг капітальних інвестицій в економіку громади, млн..грн.; обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку громади, млн..грн.; кількість проведених заходів налагодження співпраці місцевої влади та бізнесу, од.; кількість створених об'єктів розвитку інвестиційної інфраструктури, зокрема залучення та супроводу інвесторів, од.
	1.2.3 Впровадження заходів із стимулювання та підтримки підприємницької активності, самозайнятості та працевлаштування, у тому числі вразливих категорій населення	<ul style="list-style-type: none"> створення сприятливих умов для розвитку підприємництва та стимулювання самозайнятості; проведення інформаційно-освітніх заходів з питань відкриття власної справи; проведення семінарів та майстер-класів щодо написання грантових заявок та отримання міжнародної допомоги; сприяння популяризації державних програм щодо розвитку власної справи та працевлаштування. 	<ul style="list-style-type: none"> кількість підприємств, що отримали консультації з питань отамання грантів на розвиток власної справи, од.; кількість поданих грантових заявок, од.; кількість позитивно схвалених грантових заявок, од.; кількість проведених заходів для підприємств, од.; кількість працевлаштованих осіб за державними програмами підтримки, осіб.
	1.2.4 Формування та промоція позитивного інвестиційного іміджу громади, зокрема в рамках міжнародного співробітництва	<ul style="list-style-type: none"> здійснення заходів щодо популяризації інвестиційного потенціалу громади, у тому числі за кордоном; розроблення маркетингової стратегії просування інвестиційного потенціалу громаду; створення бренду громади та його промоція. 	<ul style="list-style-type: none"> кількість заходів, в яких взято участь для популяризації інвестиційного потенціалу громади та інвестиційного іміджу, од.; створено бренд громади, од.; розроблено маркетингову стратегію громади, од.
	1.2.5 Сприяння залученню коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних фінансових організацій для реалізації публічних інвестиційних проєктів розвитку	<ul style="list-style-type: none"> проведення навчання відповідальних осіб для написання і подачі грантових заявок; здійснення написання і подача грантових заявок на отримання міжнародної технічної допомоги для реалізації місцевих проєктів розвитку. 	<ul style="list-style-type: none"> кількість осіб, що пройшли навчання з написання та подачі грантових заявок на отримання міжнародної технічної допомоги, осіб; кількість поданих грантових заявок, од.; кількість позитивно схвалених грантових заявок, од.; обсяг фінансування за позитивно схваленими грантовими заявками, млн..грн.
	1.2.6 Розбудова усіх форм партнерств, у тому числі розвиток міжнародного територіального співробітництва та співробітництва територіальних громад	<ul style="list-style-type: none"> налагодження співпраці з іншими територіальними громадами з метою реалізації спільних проєктів розвитку; розроблення та реалізація спільних ініціатив, заходів, проєктів, програм та стратегій в окремих сферах в рамках міжнародного територіального співробітництва; укладення угод про міжнародне територіальне співробітництво в окремих сферах; утворення нових або приєднання до існуючих органів міжнародного територіального співробітництва. 	<ul style="list-style-type: none"> кількість укладених договорів з іншими громадами, од.; обсяги фінансування в рамках угод про співробітництво з іншими територіальними громадами, млн..грн.; кількість укладених угод про міжнародне територіальне співробітництво в окремих сферах, од.; обсяги фінансування в рамках угод про міжнародне територіальне співробітництво, млн..грн.; кількість угод про участь у об'єднаннях єврорегіонального співробітництва, європейських об'єднаннях територіального співробітництва тощо.
	1.2.7 Розвиток інституційної спроможності органу місцевого самоврядування у сфері стратегічного планування, проєктного	<ul style="list-style-type: none"> вдосконалення відповідних знань і навичок для ефективного здійснення функцій місцевого самоврядування; впровадження ефективних заходів щодо залучення інвестицій в економіку громади; здійснення інформаційного супроводу потенційних інвесторів; 	<ul style="list-style-type: none"> кількість інформаційних супроводів, здійснених для потенційних інвесторів, од.; обсяги залучення інвестицій в економіку громади, зокрема й у публічний сектор, млн.грн.; кількість поданих грантових заявок та отриманих позитивних рішень, од.;

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
	менеджменту, цифровізації	<ul style="list-style-type: none"> - залучення грантового фінансування; - розвиток цифрової інфраструктури забезпечення інституційної спроможності. 	<ul style="list-style-type: none"> - обсяги схваленого фінансування за грантовими заявками, млн.грн.; - кількість укладених договорів з іншими громадами, од..
	1.2.8 Сприяння нарощуванню потенціалу житлового та нежитлового будівництва з урахуванням сучасних вимог безпеки, безбар'єрності, енергоефективності тощо	<ul style="list-style-type: none"> - будівництво об'єктів житлового та нежитлового призначення комунальної власності; - сприяння розвитку будівництва, зокрема житлового фонду, приватними забудовниками. 	<ul style="list-style-type: none"> - площа збудованих об'єктів житлового та нежитлового призначення комунальної власності, м²; - площа збудованих об'єктів житлового та нежитлового призначення приватної власності, м².
	1.2.9 Створення та забезпечення ефективної діяльності Агенції розвитку громади	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення спроможності ефективної підготовки та реалізації проєктів місцевого розвитку на умовах співфінансування; - залучення альтернативних ресурсів фінансування проєктів місцевого розвитку, зокрема міжнародної технічної допомоги; - підвищення спроможності з грантрайтингу та проєктного менеджменту. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість підготовлених грантових заявок на фінансування проєктів місцевого розвитку, од.; - кількість позитивно схвалених грантових заявок на фінансування проєктів місцевого розвитку, од.; - обсяги фінансування за позитивно схваленими грантовими заявками, млн.грн.
Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
1.3 Сприяння розвитку науки, технологій та інновацій	1.3.1 Сприяння розбудові та розвитку інфраструктури інноваційної екосистеми, зокрема технологічних парків, наукових парків, цифрових хабів тощо	<ul style="list-style-type: none"> - налагодження співпраці з Технологічним парком Flight City 4.0 з метою розвитку інноваційної екосистеми у громаді; - розробка концепцій створення різних форм об'єднань в рамках розвитку інноваційної екосистеми у громаді; - створення центрів підтримки та розвитку інноваційних стартапів; - підтримка комерціалізації діяльності та ефективного трансферу технологій інноваційних стартапів. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість створених елементів інноваційної екосистеми громади у форматі різних форм об'єднань, од.; - кількість укладених договорів про співробітництво із закладами різнорівневої освіти, од.; - кількість наданих консультацій розвитку інноваційних стартапів, комерціалізації їх діяльності тощо, од.; - кількість нових зареєстрованих суб'єктів господарювання, од.; - обсяги інвестицій у розвиток стартап ідей, млн.грн.
	1.3.2 Підтримка реалізації економічних проєктів, у тому числі інноваційних, у ключових секторах економіки на принципах екологічної та цифрової трансформації з урахуванням факторів безпеки	<ul style="list-style-type: none"> - сприяння розвитку інноваційних проєктів у пріоритетних галузях економіки, зокрема визначених на засадах смарт-спеціалізації; - впровадження принципів «циркулярної» економіки у реалізації інноваційних проєктів у галузях економіки; - сприяння впровадженню високих цифрових технологій в економічних проєктах. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість реалізованих інноваційних проєктів місцевого розвитку, од.; - обсяг капітальних інвестицій в економіку громади, млн.грн.; - обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку громади, млн.грн.; - кількість суб'єктів господарювання, що впроваджують інновації та високі технології.
	1.3.3 Налагодження співпраці із закладами освіти з метою удосконалення системи підготовки професійних кадрів відповідно до потреб пріоритетних галузей економіки	<ul style="list-style-type: none"> - проведення форумів та конференцій за участі науковців та представників бізнесу; - укладення договорів про співробітництво з вищими навчальними закладами; - сприяння адаптації освітніх програм закладів різнорівневої освіти відповідно до потреб місцевого ринку праці; - сприяння впровадженню науково-дослідних розробок з інноваційною складовою у бізнес процесі. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість проведених форумів, конференцій за участі науковців та представників бізнесу, од.; - кількість укладених договорів про співробітництво із закладами різнорівневої освіти, од.; - кількість адаптованих освітніх програм відповідно до потреб місцевого ринку праці, од.; - кількість суб'єктів господарювання, що впроваджують інновації та високі технології.

8.2 СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. ГРОМАДА ВИСОКОЇ ЯКОСТІ РІВНЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЧИСТОГО ДОВКІЛЛЯ

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
2.1 Інфраструктурний розвиток території	2.1.1 Розроблення та впровадження комплексного плану просторового розвитку; оновленої містобудівної документації, у тому числі з урахуванням розвитку безпекової інфраструктури	<ul style="list-style-type: none"> - розроблення оновленої містобудівної документації, зокрема генерального плану, планів зонування територій, детальних планів територій; - розроблення комплексного плану просторового розвитку. 	<ul style="list-style-type: none"> - наявність комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади, од.; - наявність оновленої містобудівної документації, од.
	2.1.2 Будівництво, модернізація, капітальний ремонт об'єктів житлово-комунального господарства, у тому числі з використанням інструментів енергосервісу; забезпечення їх енергетичної ефективності	<ul style="list-style-type: none"> - здійснення будівельних робіт з модернізації, капітального ремонту об'єктів житлово-комунального господарства; - забезпечення жителів якісними житлово-комунальними послугами; - розробка місцевої програми розвитку житлового будівництва; - формування житлового фонду соціального призначення; - впровадження ЕСКО-механізму з метою підвищення ефективності використання енергоресурсів; - підтримка діяльності об'єднань співвласників багатоквартирних будинків. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість об'єктів житлово-комунального господарства, на яких здійснені роботи з модернізації, капітального ремонту, од.; - наявність місцевої програми розвитку житлового будівництва, од.; - площа збудованих нових об'єктів житлового фонду, м²; - кількість забезпечених жителів новим житлом, у тому числі соціального призначення, осіб; - кількість впроваджених ЕСКО-механізмів, од.; - обсяги скорочення витрат на оплату паливо-енергетичних та комунальних послуг у результаті впровадження енергосервісу, млн.грн.; - кількість зареєстрованих ОСББ.
	2.1.3 Забезпечення доступними якісними послугами централізованого водопостачання та водовідведення, зокрема жителів віддаленої місцевості	<ul style="list-style-type: none"> - будівництво нових, реконструкція і модернізація діючих систем централізованого водопостачання та водовідведення; - дослідження альтернативних джерел постачання води, зокрема для забезпечення жителів віддаленої місцевості; - розбудова інфраструктури додаткових водоводів; - забезпечення постачання якісної питної води, зокрема жителям віддаленої місцевості. 	<ul style="list-style-type: none"> - протяжність побудованих мереж водопостачання та водовідведення, км; - протяжність реконструйованих та модернізованих мереж водопостачання та водовідведення, км; - кількість жителів, що забезпечені доступними якісними послугами централізованого водопостачання та водовідведення, осіб.
	2.1.4 Модернізація та адаптивність джерел генерації теплової енергії та мереж теплопостачання з урахуванням енергоефективності та використання альтернативних джерел енергії	<ul style="list-style-type: none"> - реконструкція та модернізація теплових мереж; - реконструкція та модернізація котельень; - підвищення рівня енергоефективності теплогенеруючого обладнання; - придбання та встановлення когенераційних установок; - впровадження механізмів автоматизації та диспетчеризації котельень; - впровадження системи енергетичного менеджменту у міській системі теплопостачання. 	<ul style="list-style-type: none"> - протяжність реконструйованих та модернізованих теплових мереж, км; - кількість реконструйованих та модернізованих котельень, од.; - кількість встановлених когенераційних установок, од.; - потужність встановлених когенераційних установок, Гкал; - кількість встановлених систем автоматизації та диспетчеризації котельень, од.; - обсяги зниження непродуктивних витрат теплової енергії на всіх етапах виробництва та транспортування, Гкал; - кількість жителів, забезпечених якісними послугами теплопостачання, осіб.
	2.1.5 Розбудова системи розподіленої енергогенерації з використанням альтернативних джерел енергії	<ul style="list-style-type: none"> - впровадження комбінованих систем генерації та накопичення енергії; - сприяння забезпеченню енергостійкості та енергонезалежності; - підтримка суб'єктів, що виробляють теплову та електроенергію та сприяння підключенню до загальних мереж; - сприяння розбудови малих електростанцій, у тому числі від альтернативних джерел енергії. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість суб'єктів, що виробляють теплову та електроенергію для власних потреб, од.; - обсяги надлишків виробленої енергії, що постачаються у загальну мережу, МВт; - кількість побудованих малих електростанцій з використанням альтернативних джерел, од.; - потужність побудованих малих електростанцій з використанням альтернативних джерел, МВт.
	2.1.6 Впровадження технологій енергоефективності та	<ul style="list-style-type: none"> - розбудова інфраструктури генерації сонячної енергії; - розбудова інфраструктури виробництва 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість жителів, що забезпечені енергією від сонячної генерації; - кількість об'єктів житлово-

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
	застосування альтернативних джерел енергії; удосконалення системи енергетичного менеджменту	енергії від спалювання біомаси та біогазу; - удосконалення системи енергетичного менеджменту з метою раціонального використання енергоресурсів; - забезпечення зниження негативного впливу на навколишнє середовище через використання не відновлювальних джерел генерації енергії.	комунального господарства, що забезпечені енергією від сонячної генерації; - потужність інфраструктури генерації сонячної енергії, МВт; - потужність виробництва енергії від інших відновлювальних джерел генерації, МВт; - обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, т.
	2.1.7 Створення фізичного безбар'єрного простору та облаштування об'єктів фізичного оточення доступністю для всіх груп населення	- формування безбар'єрного середовища та інклюзивно-орієнтованого простору, з метою урахування потреб жителів з обмеженими фізичними можливостями; - підвищення доступності публічних об'єктів, громадського транспорту, публічних послуг для усіх груп населення.	- кількість об'єктів комунальної власності у всіх сферах життєдіяльності, що забезпечені безбар'єрним доступом, од; - кількість об'єктів приватної власності загального користування, що забезпечені безбар'єрним доступом, од.
	2.1.8 Збереження та розвиток комфортних, цілісних та безпечних відкритих публічних просторів як місць взаємодії у громаді	- облаштування нових та модернізація вже існуючих зелених зон, парків, скверів; - розбудова мережі інфраструктури відпочинку та дозвілля.	- кількість реконструйованих відкритих публічних просторів, у тому числі парків, скверів, зелених зон тощо, од.; - кількість встановлених дитячих та спортивних майданчиків, од.
	2.1.9 Відновлення інфраструктури, зокрема критичної та соціальної, об'єктів житлового та громадського призначення, з метою ліквідації негативних наслідків збройної агресії	- здійснення першочергових заходів з відновлення руйнованої інфраструктури від ворожих атак, зокрема з будівництва, ремонту, реконструкції тощо.	- кількість об'єктів критичної та соціальної інфраструктури, об'єктів житлового та громадського призначення, що зазнали руйнувань, од.; - обсяг фінансування відновлювальних робіт, млн.грн.

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
2.2 Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг	2.2.1 Розробка та реалізація концепції сталої міської мобільності	- забезпечення оптимізації руху пасажирів, пішоходів, транспорту, вантажів та перспектив розвитку дорожньо-транспортної інфраструктури; - розробка плану сталої міської мобільності міста Кропивницького.	- розроблено план сталої міської мобільності міста Кропивницького, од.
	2.2.2 Відновлення та будівництво доріг та дорожньої (вуличної) інфраструктури, зокрема велосипедної; удосконалення мережі зовнішнього освітлення	- розвиток мережі автомобільних доріг загального користування місцевого значення; - розбудова велосипедної інфраструктури та розвиток мікромобільності; - забезпечення ефективного функціонування мережі вуличного освітлення з урахуванням енергоефективності.	- протяжність відремонтованих доріг та будівництво нових доріг, км ² ; - протяжність побудованих велосипедних доріжок, км ² ; - кількість діючих енергоефективних світлоточок, од.
	2.2.3 Розвиток інфраструктури та оновлення парку громадського транспорту, у тому числі підвищення якості транспортного сполучення	- придбання тягових підстанцій для забезпечення роботи громадського транспорту; - придбання автобусів особливо великої пасажиромісткості; - придбання тролейбусів з автономним ходом; - налагодження співпраці з приватними перевізниками, у тому числі щодо оновлення автомобільного парку; - підвищення якості та доступності надання транспортних послуг громадським транспортом.	- кількість придбаних тягових підстанцій, од.; - кількість придбаних автобусів особливо великої пасажиромісткості, од.; - загальна пасажиромісткість автобусів, осіб; - кількість придбаних тролейбусів з автономним ходом, од.; - загальна пасажиромісткість тролейбусів, осіб; - кількість укладених угод з приватними перевізниками, од.; - кількість діючих автобусних та тролейбусних маршрутів громадського транспорту, од.

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
2.3 Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту з	2.3.1 Збільшення фонду захисних споруд цивільного захисту; розвиток системи оповіщення та	- ремонт та реконструкція існуючих та будівництво (облаштування) нових об'єктів фонду захисних споруд (укриттів); - впровадження сучасної системи	- кількість відремонтованих (реконструйованих) об'єктів фонду захисних споруд, од.; - кількість побудованих (облаштованих) нових об'єктів фонду захисних споруд,

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності	інформування	оповіщення та інформування.	од.; - загальна потужність (площа) фонду захисних споруд, осіб (м ²); - кількість нових встановлених об'єктів оповіщення та інформування, од.
	2.3.2 Створення та забезпечення функціонування центрів безпеки, у тому числі пожежно-рятувальних підрозділів	- покращення стану протипожежного захисту об'єктів соціальної сфери; - забезпечення цивільного захисту населення; - модернізація та розширення системи автоматичного відеоспостереження; - зменшення площ територій, забруднених від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру; - утворення місцевих та добровільних пожежних охорон та пожежно-рятувальних підрозділів.	- кількість об'єктів соціальної сфери, облаштованих системами протипожежного захисту, од.; - кількість встановлених камер зовнішнього спостереження, од.; - площа територій, забруднених від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, га; - кількість пожерів, од; - кількість пожежно-рятувальних підрозділів.
	2.3.3 Сприяння створенню безпечових умов шляхом реалізації проекту «Поліцейський офіцер громади»	- покращення громадського порядку; - зниження рівня злочинності, у тому числі на ґрунті сімейного насильства та расової нетерпимості; - розробка та впровадження освітніх курсів серед поліцейських з приводу політики недискримінації, проявів гендерного насильства, нетерпимості та насильства в сім'ї.	- кількість здійснених злочинів у громаді, у тому числі тяжких, од.; - кількість здійснених злочинів на ґрунті сімейного насильства та расової нетерпимості, од.; - кількість поліцейських офіцерів громади, осіб; - кількість освітніх курсів для поліцейських, од.

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
2.4 Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя	2.4.1 Розвиток та модернізація мережі комунальних закладів охорони здоров'я із створенням безбар'єрного, інклюзивного, безпечного медичного простору з урахуванням гендерного підходу	- ремонт та реконструкція існуючих та будівництво (облаштування) нових закладів охорони здоров'я; - збільшення ліжкового фонду закладів охорони здоров'я; - відкриття та забезпечення діяльності реабілітаційних відділень; - покращення здоров'я населення громади; - зниження рівня смертності та збільшення рівня народжуваності; - забезпечення висококваліфікованим персоналом заклади охорони здоров'я; - покращення енергоефективності та енергетичної незалежності закладів охорони здоров'я; - підвищено рівень цивільної безпеки у закладах охорони здоров'я.	- потужність ліжкового фонду закладів охорони здоров'я, ліжка-місць; - кількість функціонуючих реабілітаційних відділень закладів охорони здоров'я, од.; - потужність реабілітаційних відділень, ліжка-місць, осіб/добу; - рівень захворюваності за видами хвороб, осіб/1000 жителів; - рівень смертності, рівень народжуваності, осіб/10000 жителів; - забезпеченість висококваліфікованим персоналом, осіб; - кількість закладів охорони здоров'я, на яких здійснені заходи енергоефективності, од.; - потужність укриттів закладів охорони здоров'я, осіб.
	2.4.2 Розбудова спроможної системи громадського здоров'я (фізичного та психічного); у тому числі створення умов для профілактики хвороб та їх раннього виявлення	- покращення рівня якості надання медичних послуг; - підвищення доступності медичних послуг; - зниження рівня смертності та збільшення рівня народжуваності.	- рівень захворюваності за видами хвороб, осіб/1000 жителів; - рівень смертності, рівень народжуваності, осіб/10000 жителів; - кількість осіб з інвалідністю, осіб; - середня тривалість життя, років.
	2.4.3 Збереження та розвиток кадрового потенціалу закладів охорони здоров'я	- забезпечення висококваліфікованим персоналом заклади охорони здоров'я; - покращення рівня якості надання медичних послуг; - підвищення доступності медичних послуг; - забезпечення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації медичних працівників; - забезпечення житлом медичних працівників закладів охорони здоров'я.	- забезпеченість висококваліфікованим персоналом, осіб; - кількість медичних працівників, що пройшли перепідготовку та підвищення кваліфікації, осіб; - кількість медичних працівників, що забезпечені житлом, осіб.
	2.4.4 Розбудова спортивної та фізкультурно-оздоровчої, у тому числі інклюзивної, інфраструктури	- збільшення кількості об'єктів спортивної та фізкультурно-оздоровчої інфраструктури; - збільшення кількості жителів, що займаються спортом та фізичною культурою; - забезпечення спортивних та	- кількість осіб, що займаються спортом та фізичною культурою, осіб; - кількість вразливих груп населення, що займаються спортом та фізичною культурою, осіб; - кількість спортивних та фізкультурно-оздоровчих об'єктів, що забезпечені

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
		фізкультурно-оздоровчих об'єктів інклюзивною інфраструктурою; - покращення доступності спортивної та фізкультурно-оздоровчої інфраструктури для вразливих груп населення.	інклюзивною інфраструктурою, од.; - кількість спортивних секцій за видами спорту, од.; - кількість дітей дошкільного та шкільного віку, що займаються спортом та фізичною культурою, осіб; - кількість призерів обласних, національних та міжнародних змагань за видами спорту, у тому числі серед осіб з інвалідністю, осіб.
	2.4.5 Розвиток, підтримка та промоція спорту, фізичної активності й реабілітації та здорового способу життя, у тому числі серед вразливих категорій населення	- збільшення кількості спортивних та фізкультурно-оздоровчих заходів; - покращення якості надання послуг занять спортом та фізичною культурою; - покращення доступності занять спортом та фізичною культурою для вразливих категорій населення; - забезпечення пропаганди та просування здорового способу життя; - розширення переліку та покращення доступності реабілітаційних послуг.	- кількість спортивних та фізкультурно-оздоровчих заходів, од.; - кількість осіб, що беруть участь у спортивних та фізкультурно-оздоровчих заходах, у тому числі вразливих категорій населення, осіб; - кількість дітей дошкільного та шкільного віку, що беруть участь у спортивних та фізкультурно-оздоровчих заходах, осіб; - кількість заходів пропаганди та просування здорового способу життя, од.; - кількість закладів фізичної культури, що надають послуги з реабілітації, од.; - кількість осіб, що отримують послуги реабілітації, осіб.

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
	2.5.1 Розробка і впровадження системи управління відходами	- покращення системи управління відходами у громаді; - забезпечення розбудови інфраструктури управління відходами, зокрема будівництво полігону; - покращено систему роздільного збору твердих побутових відходів; - поліпшення екологічного та санітарного стану території; - покращення системи вивезення побутових відходів; - попередження виникнення пожеж та інших надзвичайних ситуацій.	- обсяги захоронених відходів, т.; - обсяги зелених відходів, що підлягають компостуванню, т.; - кількість спеціально облаштованих майданчиків для збирання та сортування твердих побутових відходів, т.; - обсяги вивезення побутових відходів на місця зберігання, т; - обсяги відходів, що спрямовуються на повторне використання, рециклінг та відновлення.
2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів	2.5.2 Впровадження сучасних технологій і заходів очистки стічних вод	- розбудова інфраструктури локальних очисних споруд; - модернізація, капітальний ремонт та будівництво каналізаційних мереж; - впровадження інноваційних технологій і методів очищення стоків та утилізації утворених відходів; - впровадження інноваційних методів фільтрації та знезаражування стічних вод; - підвищення культури раціонального та ощадливого водокористування.	- протяжність зношених каналізаційних мереж, що потребують модернізації, капітального ремонту, км; - протяжність мережі зливової каналізації, км; - кількість (частка) домогосподарств, не охоплених системою каналізування, од. (%)
	2.5.3 Впровадження сучасних заходів з розчищення русел річок та прибережних захисних смуг; розбудова та розширення «зелено-блакитної» інфраструктури	- покращення якості водних ресурсів громади (лінійних, площинних); - очищення та відновлення річки Інгул, зокрема очистка дна, укріплення берегової зони та покращення доступності до неї; - розширення інфраструктури цілісної безперервної мережі зелених і блакитних просторів; - покращення стану навколишнього природного середовища;	- якість води у водних об'єктах (площинних, лінійних), клас; - якість води у річці Інгул у межах міста Кропивницького, клас; - протяжність цілісної безперервної мережі зелених і блакитних просторів, м; - кількість викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (від пересувних та стаціонарних джерел), т; - обсяги скидів зворотних вод, т.
	2.5.4 Розвиток формування екологічної мережі і системи еколого-економічного балансу території та об'єктів природно-заповідного фонду	- збільшення об'єктів та територій природно-заповідного фонду; - покращення системи моніторингу стану атмосферного повітря, забруднення ґрунту, якості води, у тому числі питної; - покращення стану атмосферного повітря у різних частинах громади;	- площа територій природно-заповідного фонду, га; - площа зелених насаджень, га; - кількість оновленого фонду зелених насаджень, од.; - кількість викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (від пересувних та стаціонарних джерел),

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
		<ul style="list-style-type: none"> - покращення якості та доступності питної води; - покращення якості ґрунтів; - розширення площ зелених насаджень, рекреаційних зон та створення екологічних публічних просторів; 	<ul style="list-style-type: none"> т; - обсяги скидів зворотних вод, т.

8.3 СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. ГРОМАДА ПОТУЖНОГО ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ЦИФРОВОГО УПРАВЛІННЯ

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
3.1 Підвищення якості надання освітніх, культурних та соціальних послуг із забезпеченням формування інклюзивного, безбар'єрного та безпечного середовища	3.1.1 Формування оптимальної мережі та покращення матеріально-технічної бази закладів освіти, культури та соціального захисту; забезпечення якості надання послуг	<ul style="list-style-type: none"> - ремонт, реконструкція існуючих та будівництво (облаштування) нових закладів освіти, культури та соціального захисту; - покращення матеріально-технічної бази закладів освіти, культури, соціального захисту; - покращення якості надання послуг закладами освіти, культури, соціального захисту; - забезпечення закладів освіти, культури, соціального захисту висококваліфікованими кадрами, у тому числі з урахуванням гендерного підходу; - покращення практичного впровадження інклюзивного підходу при наданні послуг освіти, культури та соціального захисту. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість закладів різнорівневої освіти, культури та соціального захисту; - кількість дітей, охоплених послугами освіти, культури та соціального захисту, зокрема дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі окремо хлопчиків та дівчат, - кількість кваліфікованих працівників закладів освіти, культури та соціального захисту, осіб; - кількість працівників закладів освіти, культури, соціального захисту, що пройшли курси підвищення кваліфікації, осіб.
	3.1.2 Розвиток та покращення доступного і комфортного освітнього, культурного та соціального простору, у тому числі з урахуванням потреб вразливих груп населення та принципу гендерної рівності	<ul style="list-style-type: none"> - розбудова інфраструктури безбар'єрного, безпечного інклюзивного освітнього, культурного та соціального простору з урахуванням потреб вразливих категорій; - покращення якості безперебійного відкритого доступу до Wi-Fi; - забезпечення освітніх, культурних, соціальних закладів місцями колективного цивільного захисту, зокрема укриттями; - покращення матеріально-технічної бази та удосконалення системи роботи харчоблоків та їдалень; - створення безпечних умов під час здійснення освітнього процесу. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість освітніх, культурних, соціальних закладів, обладнаних для маломобільних осіб, у тому числі безбар'єрним доступом, од.; - кількість освітніх, культурних, соціальних закладів, забезпечених безперебійним відкритим Wi-Fi доступом, од.; - потужність місць колективного захисту (укриттів) при освітніх, культурних та соціальних закладах, осіб; - кількість харчоблоків та їдалень, забезпечених відповідно до норм системи НАССР, од.; - кількість закладів, обладнаних системами відеоспостереження та пропуску.
	3.1.3 Сприяння здобуттю професійної підготовки за дуальною формою здобуття освіти	<ul style="list-style-type: none"> - впровадження підходів дуальної освіти; - покращення освітніх програм закладів різнорівневої освіти з урахуванням потреб місцевого ринку праці; - покращення набуття конкурентоспроможних навичок та знань у пріоритетних галузях економіки громади. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість впроваджених освітніх програм в рамках впровадження дуальної форми освіти, од.; - кількість здобувачів освіти за дуальною формою, у тому числі з урахуванням гендерного підходу, осіб; - кількість укладених договорів із суб'єктами господарювання щодо стажування, од.; - кількість осіб, що проходять стажування в рамках дуальної форми освіти, осіб.
	3.1.4 Створення умов для підтримки та розвитку інтелектуального, творчого та фізичного потенціалу усіх груп населення; сприяння підвищенню їхньої інтеграції у суспільне життя	<ul style="list-style-type: none"> - створення умов підтримки участі молоді в активному житті громади; - залучення талановитої молоді до систематичної науково-дослідницької роботи, зокрема до інноваційної та проєктної діяльності; - залучення молоді до ухвалення рішень, пов'язаних із життєдіяльністю у громаді; - сприяння удосконаленню роботи молодіжної ради; - підтримка молодіжних ініціатив та розвиток підприємницьких навичок 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість молоді, задіяної у соціально-культурному житті громади, зокрема відвідування гуртків, дозвіллевих груп тощо, осіб; - кількість гуртків та секцій для задоволення соціально-культурних потреб молоді, од.; - кількість осіб, що входять до складу молодіжної ради, осіб; - кількість молоді, залученої до науково-дослідницької діяльності, інноваційних проєктів тощо, осіб.

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
		молоді.	
	3.1.5 Створення громадських просторів для успішної самореалізації жителів; підвищення рівня якості надання послуг та створення рівних можливостей для розвитку особистості	<ul style="list-style-type: none"> - розширення мережі центрів (просторів) для успішної самореалізації жителів; - сприяння розвитку волонтерства і соціальної роботи; проведення масових та культурно-мистецьких заходів; - розширення можливостей для творчої та інтелектуальної самореалізації жителів; - створення умов підтримки участі жителів в активному житті громади. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість центрів (просторів), у тому числі молодіжних, для самореалізації жителів, од.; - кількість жителів, що відвідують громадські центри, осіб; - кількість осіб, що займаються волонтерством та соціальною роботою, осіб; - кількість проведених культурно-масових заходів (подій, фестивалів, виставок, концертів тощо), од.
	3.1.6 Створення нових моделей та забезпечення ефективного функціонування закладів культури, зокрема публічних бібліотек; цифровізація їх діяльності	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення ефективного функціонування мережі закладів культури; - збільшення книжкового фонду мережі бібліотек; - збільшення заходів культурної спрямованості, що проводяться на базі бібліотек; - розширення цифрових технологій надання культурних послуг, у тому числі бібліотеками; - покращення рівня цифровізації та доступу до інтернет у бібліотечних закладах. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість закладів культури, од.; - кількість осіб, що отримують культурні послуги, осіб; - обсяг книжкового фонду мережі бібліотек, примірників; - кількість осіб, що відвідують бібліотеки, осіб; - забезпеченість комп'ютерною технікою закладів культури, зокрема бібліотек, од.; - кількість закладів культури, зокрема бібліотек, з відкритим доступом до мережі інтернет, од.
	3.1.7 Впровадження заходів з утвердження української національної і громадянської ідентичності та зміцнення соціальної згуртованості населення	<ul style="list-style-type: none"> - підтримка розвитку ініціатив для посилення національної і громадянської ідентичності; - збільшення заходів, направлених на зміцнення соціальної згуртованості населення; - створення сприятливих умов для діалогу у культурних та творчих формах, зокрема подіях та ініціативах. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість проведених заходів, направлених на розвиток та посилення національної і громадянської ідентичності, од.; - кількість проведених заходів, направлених на зміцнення соціальної згуртованості, од.; - кількість жителів, що беруть участь у заходах з посилення національної і громадянської ідентичності, зміцнення соціальної згуртованості, осіб.
Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
3.2 Соціальний захист та формування інклюзивного середовища	3.2.1 Розширення та удосконалення системи надання доступних та якісних соціальних послуг з урахуванням гендерного підходу; забезпечення їх цифровізації	<ul style="list-style-type: none"> - розширення мережі центрів надання соціальних послуг; - розширення переліку надання соціальних послуг з урахуванням гендерного підходу; - удосконалення якості та доступності надання соціальних послуг, у тому числі на основі соціального замовлення; - розширення переліку соціальних послуг, що надаються з використанням цифрових технологій; - розбудова інфраструктури соціальної підтримки усіх категорій населення; - розвиток патронатного виховання дітей, які опинились у складних життєвих обставинах. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість закладів соціального захисту, що надають соціальні послуги, од.; - кількість осіб, що отримують соціальні послуги, осіб; - кількість соціальних послуг, що надаються з використанням цифрових технологій, од.; - кількість створених центрів життєстійкості, од.; - кількість дітей, що перебувають у патронатних сім'ях, осіб.
	3.2.2 Створення сприятливих умов для ефективно-економічної інтеграції ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення	<ul style="list-style-type: none"> - формування якісної системи соціального захисту вразливих груп населення, у тому числі захисників та захисниць України, осіб з інвалідністю внаслідок війни тощо; - реалізація житлових, майнових, соціальних прав вразливих категорій населення, у тому числі ветеранів та членів їх сімей; дітей дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа; - забезпечення психологічної підтримки та консультацій для ветеранів та членів їх сімей з метою покращення їхнього стану та адаптації до нових умов; - реалізація супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб; 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість проведених інформаційно-роз'яснювальних заходів щодо соціальної, психологічної допомоги і психоемоційної підтримки, од.; - кількість військовослужбовців, що отримують різні види допомоги, у тому числі фінансової, на лікування та реабілітацію, осіб; - кількість членів сімей військовослужбовців, які отримують різні види соціальної допомоги, у тому числі фінансової, осіб; - кількість ветеранів війни та демобілізованих, що охоплені послугою супроводу, осіб; - кількість вразливих категорій населення, що забезпечені житлом або яким надані послуги з покращення

	<p>3.2.3 Забезпечення доступності психологічної допомоги та реабілітації осіб, які звільнюються або звільнені з військової служби з числа ветеранів війни, осіб, постраждалих від бойових дій, а також осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України</p>	<ul style="list-style-type: none"> - впровадження заходів з реабілітації та реадaptaції ветеранів війни; - покращення якості та доступності надання соціальних послуг усім особам, які звільнюються або звільнені з військової служби; - соціальна підтримка та адаптація членів сімей загиблих Захисників та Захисниць України; - розвиток інституту помічника ветерана; - покращення заходів з інтеграції ветеранів у суспільно-економічне життя. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість створених центрів підтримки ветеранів війни, од.; - кількість осіб, які звільнюються або звільнені з військової служби з числа ветеранів війни, осіб, постраждалих від бойових дій, а також осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, що отримують соціальні послуги, осіб; - кількість помічників ветеранів та кількість ветеранів, що отримують послуги супроводу, осіб.
--	--	--	---

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
	<p>3.3.1 Розвиток інфраструктури електронних комунікацій, у тому числі доступу до високошвидкісного інтернету; забезпечення незалежності функціонування цифрової мережі</p>	<ul style="list-style-type: none"> - удосконалення інфраструктури доступу до високошвидкісного інтернету; - розширення оптоволоконної мережі з метою удосконалення покриття інтернетом; - забезпечення безперебійності та незалежності доступу до мережі інтернет; - впровадження інструментів перенесення паперової інформації у цифровий формат. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість закладів соціально-культурного призначення, забезпечених доступом до мережі інтернет, од.; - кількість закладів соціально-культурного призначення, забезпечених безперебійним та незалежним доступом до мережі інтернет, од.; - кількість оцифрованих паперових документів та створених цифрових баз даних, од.
<p>3.3 Розвиток цифрової екосистеми та підвищення рівня залучення жителів у процеси розвитку громади</p>	<p>3.3.2 Розширення та удосконалення інструментів цифрового управління; створення умов для розвитку цифрових компетенцій</p>	<ul style="list-style-type: none"> - навчання сучасним цифровим навичкам та компетенціям, цифрової грамотності різних груп населення; - підвищення рівня цифрової трансформації у муніципальному управлінні; - впровадження сучасних інформаційних технологій у всіх сферах життєдіяльності, у тому числі у муніципальному управлінні; - удосконалення функціонування офіційних веб-сайтів й інших електронних сервісів виконавчих органів та комунальних підприємств, розширення їх функціоналу та використання сучасних цифрових інструментів комунікації та дизайну; - забезпечення відкритості даних. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість розроблених освітніх курсів цифрової грамотності та цифрових навичок, од.; - кількість осіб, що пройшли навчання з цифрової грамотності та цифрових навичок, осіб; - кількість впроваджених нових сучасних цифрових сервісів у муніципальному управлінні; - кількість удосконалених веб-сайтів виконавчих органів та комунальних підприємств, од.; - кількість відвідувань веб-сайтів виконавчих органів та комунальних підприємств, осіб.
	<p>3.3.3 Технічна підтримка та удосконалення інноваційних інструментів у сфері співпраці та комунікації місцевої влади і громадськості, у тому числі покращення доступу до електронних сервісів</p>	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення сучасними цифровими інструментами електронної комунікації; - розширення переліку та покращення доступності електронних сервісів; - удосконалення механізмів співпраці місцевої влади та громадськості, у тому числі з використанням цифрових технологій; - підвищення ефективності інструментів локальної електронної демократії. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість користувачів цифрових засобів комунікації із владою, осіб; - кількість інструментів локальної електронної демократії, од.; - кількість користувачів інструментів локальної електронної демократії, осіб; - кількість осіб, що беруть участь у заходах розвитку інститутів громадянського суспільства, осіб.
	<p>3.3.4 Розбудова, впровадження, забезпечення ефективного функціонування сучасної інноваційної геоінформаційної системи</p>	<ul style="list-style-type: none"> - оновлення бази даних об'єктами інфраструктури усіх сфер життєдіяльності громади; - забезпечення комфортного управління активами громади, зокрема природними та земельними ресурсами, інженерно-транспортною, соціальною, туристичною інфраструктурою, інвестиційним потенціалом тощо; - удосконалення комунікації жителів та влади через актуалізацію геоінформаційної системи; - забезпечення функціонування сучасної інтерактивної карти громади. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість інформаційних шарів геоінформаційного порталу громади, од.; - кількість об'єктів інфраструктури усіх сфер життєдіяльності, що занесені у базу даних геоінформаційної системи, од.; - кількість відвідувачів та користувачів геоінформаційної системи, осіб.

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
	3.3.5 Забезпечення, розширення та удосконалення надання адміністративних й інших публічних послуг з урахуванням потреб усіх категорій населення, у тому числі для жителів віддалених районів	<ul style="list-style-type: none"> - покращення якості та доступності надання адміністративних й інших публічних послуг; - розширення переліку надання електронних адміністративних й інших публічних послуг. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість наданих адміністративних й інших публічних послуг, од.; - кількість наданих електронних адміністративних й інших публічних послуг, од.
	3.4.1 Розробка гендерного профілю (гендерного паспорту) громади	<ul style="list-style-type: none"> - виявлення гендерних розривів у демографічному розвитку, зайнятості, оплаті праці, плануванні стійкого соціально-економічного та культурного розвитку громади; - розкриття економічного потенціалу різних груп жінок та чоловіків. 	<ul style="list-style-type: none"> - частка жінок та чоловіків у сферах демографічного розвитку, зайнятості, оплаті праці, плануванні соціально-економічного та культурного розвитку тощо, %.
3.4 Впровадження принципів гендерної політики	3.4.2 Забезпечення застосування гендерного підходу у процесах формування і впровадження місцевої політики	<ul style="list-style-type: none"> - впровадження комплексу дій, спрямованих на встановлення дійсної гендерної рівності в усіх сферах життєдіяльності; - забезпечення гендерно чутливого та інклюзивного середовища в усіх приміщеннях адміністративного та соціально-культурного призначення; - створення рівних умов для участі жінок та чоловіків в публічному управлінні. 	<ul style="list-style-type: none"> - частка жінок та чоловіків у публічному управлінні, %; - кількість заходів з посилення гендерної чутливості та гендерної рівності, од.; - кількість розроблених освітніх програм з питань гендерної чутливості та гендерної рівності, од.; - кількість осіб, що пройшли навчання з питань гендерної чутливості та гендерної рівності, осіб.
	3.4.3 Підвищення рівня кваліфікації усіх зацікавлених сторін у питаннях реалізації гендерної політики	<ul style="list-style-type: none"> - зниження гендерних стереотипів; - забезпечення просвітницьких програм з посилення гендерної чутливості, політики недискримінації та толерантності, а також нетерпимості до будь-яких проявів насилля; - проведення інформаційних заходів з питань гендерноорієнтованого містопланування, гендерного бюджетування, недискримінації та гендерної рівності. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість заходів з посилення гендерної чутливості та гендерної рівності, од.; - кількість розроблених освітніх програм з питань гендерної чутливості та гендерної рівності, од.; - кількість осіб, що пройшли навчання з питань гендерної чутливості та гендерної рівності, осіб.

8.4 СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4. ГРОМАДА БАГАТОВІКОВИХ КУЛЬТУРНИХ ТРАДИЦІЙ ТА ІСТОРИЧНОГО НАДБАННЯ

Територія Кропивницької міської територіальної громади багата унікальними об'єктами історико-культурної спадщини, місцевими аутентичними традиціями, звичаями та ремеслами, крім того наявними об'єктами та територіями природно-заповідного фонду, іншими культурними об'єктами, що сприяють розвитку різних форм та видів туризму та відпочинку.

Зокрема, на території громади знаходяться пам'ятки культурної спадщини національного значення, місцевого значення та елементи нематеріальної культурної спадщини. Перелік пам'яток місцевого значення потребує коригування з метою впорядкування об'єктів, які вже занесені або не були виявлені під час натурних досліджень (оскільки вже не існують), про що визначається в історико-архітектурному опорному плані міста Кропивницького, або втратили предмет охорони, або такі пам'ятки історії, що підлягають декомунізації. Тож питання розробки облікової документації та упорядкування переліку пам'яток з метою їх охорони та збереження є досить актуальним.

Крім того, технічний стан окремих пам'яток історико-архітектурної спадщини стримує розвиток нових туристичних маршрутів та продуктів через необхідність їх відновлення та реставрації.

Аналізуючи сучасний стан туристично-рекреаційної сфери громади, має місце позитивна динаміка її розвитку. Не дивлячись на продовження війни, за останні роки спостерігається зростання туристичних потоків, поступове збільшення надходжень від

туристичного збору у місцевий бюджет громади, розбудова та реконструкція туристичної, рекреаційної та дозвілєвої інфраструктури громади, розширення переліку туристичних послуг, зокрема туристичних маршрутів та продуктів, зростання якості сервісу обслуговування у сфері гостинності тощо. Тож розробка та впровадження ефективних комплексних заходів використання економічного потенціалу усіх ресурсів громади сприятиме зростанню конкурентоспроможності галузі та збільшення її ваги у валовому регіональному продукті громади.

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
4.1 Збереження історичної та культурної спадщини	4.1.1 Здійснення заходів щодо охорони та збереження об'єктів історико-культурної спадщини; розширення переліку елементів нематеріальної культурної спадщини	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення збереження об'єктів історико-культурної спадщини шляхом здійснення робіт з реконструкції, реставрації та відновлення історичної цінності; - розробка облікової документації охорони та збереження пам'яток культурної спадщини; - впорядкування переліку пам'яток культурної спадщини місцевого значення; - розширення переліку елементів нематеріальної культурної спадщини. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість відреставрованих та відновлених пам'яток культурної спадщини, од.; - кількість пам'яток з розробленою обліковою документацією, од.; - кількість пам'яток місцевого значення, внесених до державного реєстру, од.; - кількість нових елементів нематеріальної культурної спадщини, внесених до державного переліку, од..
	4.1.2 Розвиток креативних ініціатив та індустрій, у тому числі локальних історико-культурних традицій та ремесел	<ul style="list-style-type: none"> - сприяння зростанню частки креативних індустрій у збільшенні конкурентоспроможності економіки громади; - створення бази даних місцевих виробників локальної крафтової продукції творчо-мистецького вираження та аутентичних ремесел; - забезпечення сталості креативного бізнесу через розробку довгострокових проєктів місцевого розвитку галузі. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість місцевих суб'єктів креативного бізнесу громади, од.; - кількість місцевих виробників крафтової продукції, од.; - кількість проведених фестивалів, ярмарок й інших активностей з метою просування місцевого креативного бізнесу, од.; - частка креативних індустрій у загальному обсязі реалізованих товарів, послуг громади, %.

Оперативна ціль	Завдання	Очікувані результати	Індикатори результативності
4.2 Розвиток туристичного потенціалу, рекреаційної сфери та креативних індустрій	4.2.1 Розробка стратегії розвитку культури, туризму та креативних індустрій громади	<ul style="list-style-type: none"> - здійснення дослідження щодо соціально-економічного розвитку туристичної галузі, культури та креативних індустрій громади; - розробка дорожньої карти впровадження заходів з ефективного розвитку туристичної галузі, культури та креативних індустрій; - розробка стратегії розвитку культури, туризму та креативних індустрій громади. 	<ul style="list-style-type: none"> - розроблено стратегічний документ державного планування, а саме стратегія розвитку культури, туризму та креативних індустрій громади, од.; - розроблено план заходів стратегії розвитку та дорожню карту їх реалізації, од.
	4.2.2 Розвиток та промоція перспективних інноваційних та вдосконалення існуючих туристичних продуктів; зміцнення бренду громади як туристичної дестинації	<ul style="list-style-type: none"> - покращення якості та доступності надання туристичних послуг, зокрема туристично-інформаційним центром громади; - розбудова цифрової туристичної інфраструктури, у тому числі сучасної туристичної онлайн платформи та цифрових інноваційних туристичних продуктів; - розроблення та впровадження єдиного візуального туристичного стилю громади; - розробка та просування туристичного бренду громади; - створення нових та промоція діючих музейних закладів громади; - промоція туристичного потенціалу на майданчиках українських та міжнародних туристичних сервісів. 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість туристичних послуг, що надаються ТІЦ громади, од.; - кількість туристів, що відвідали громаду, осіб; - обсяги надходжень туристичного збору у місцевий бюджет громади, млн.грн.; - кількість впроваджених інноваційних туристичних продуктів, од.; - кількість впроваджених цифрових технологій на об'єктах туристичної атракції, од.; - кількість новостворених суб'єктів сфери гостинності, од.; - обсяг інвестицій у туристичну галузь громади, млн.грн.; - кількість створених нових музейних закладів та розроблених музейних експозицій, од.
	4.2.3 Створення умов ефективного використання економічного потенціалу територій та об'єктів природно-	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток рекреаційної інфраструктури; - збереження і покращення доступності природничої та культурно-історичної спадщини громади; - розбудова безпечної та безбар'єрної інфраструктури туристично- 	<ul style="list-style-type: none"> - кількість об'єктів та територій, що облаштовані безпечною та безбар'єрною інфраструктурою, од.; - кількість встановлених позначок на об'єкти атракції, од.; - кількість музейних закладів, що

заповідного фонду, пам'яток культурної спадщини та елементів нематеріальної культурної спадщини	рекреаційної галузі; - означування об'єктів історико-культурної спадщини та природно-заповідного фонду відповідно до затвердженого візуального туристичного стилю.	включені у туристичні маршрути, од.; - кількість відцифрованих історичних артефактів.
---	---	--

ІХ. АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ ПОЛОЖЕНЬ СТРАТЕГІЇ

АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ

положень Стратегії розвитку Кропивницької міської територіальної громади на період до 2030 року
Державній стратегії регіонального розвитку України

Стратегічні та оперативні цілі Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 - 2027 роки	Стратегічна ціль 1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації	Оперативна ціль 1.1 Стимулювання розвитку інноваційних видів економічної діяльності	Оперативна ціль 1.2 Підвищення та зміцнення інвестиційного потенціалу	Оперативна ціль 1.3 Стрияння розвитку науки, технологій та інновацій	Стратегічна ціль 2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля	Оперативна ціль 2.1 Інфраструктурний розвиток території	Оперативна ціль 2.2 Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг	Оперативна ціль 2.3 Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності	Оперативна ціль 2.4 Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя	Оперативна ціль 2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів	Стратегічна ціль 3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління	Оперативна ціль 3.1 Підвищення якості надання освітніх, культурних та соціальних послуг із забезпеченням формування інклюзивного, безбар'єрного та безпечного середовища	Оперативна ціль 3.2 Соціальний захист та формування інклюзивного середовища	Оперативна ціль 3.3 Розвиток цифрової екосистеми та підвищення рівня залучення жителів у процеси розвитку громади	Оперативна ціль 3.4 Впровадження принципів гендерної політики	Стратегічна ціль 4. Громада багатокіткових культурних традицій та історичного надбання	Оперативна ціль 4.1 Збереження історичної та культурної спадщини	Оперативна ціль 4.2 Розвиток туристичного потенціалу, рекреаційної сфери та креативних індустрій
Стратегічна ціль 1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	+	-	+	-	++	+	-	-	-	++	+	-	-	+	-	-	-	-
Оперативна ціль 1. Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь	+	-	+	-	++	+	-	-	-	++	+	-	-	+	-	-	-	-
Оперативна ціль 2. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах	+	-	-	+	++	+	-	-	++	-	++	++	++	++	++	++	++	-
Оперативна ціль 3. Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення	+	-	+	-	+	-	-	-	+	-	++	+	++	-	-	-	-	-

Стратегічні та оперативні цілі Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 - 2027 роки	Стратегічна ціль 1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації	Оперативна ціль 1.1 Стимулювання розвитку інноваційних видів економічної діяльності	Оперативна ціль 1.2 Підвищення та зміцнення інвестиційного потенціалу	Оперативна ціль 1.3 Сприяння розвитку науки, технологій та інновацій	Стратегічна ціль 2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля	Оперативна ціль 2.1 Інфраструктурний розвиток території	Оперативна ціль 2.2 Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг	Оперативна ціль 2.3 Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності	Оперативна ціль 2.4 Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя	Оперативна ціль 2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів	Стратегічна ціль 3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління	Оперативна ціль 3.1 Підвищення якості надання освітніх, культурних та соціальних послуг із забезпеченням формування інклюзивного, безбар'єрного та безпечного середовища	Оперативна ціль 3.2 Соціальний захист та формування інклюзивного середовища	Оперативна ціль 3.3 Розвиток цифрової екосистеми та підвищення рівня залучення жителів у процеси розвитку громади	Оперативна ціль 3.4 Впровадження принципів гендерної політики	Стратегічна ціль 4. Громада багатокітєвих культурних традицій та історичного надбання	Оперативна ціль 4.1 Збереження історичної та культурної спадщини	Оперативна ціль 4.2 Розвиток туристичного потенціалу, рекреаційної сфери та креативних індустрій
Стратегічна ціль 2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів	++	++	+	+	++	++	++	++	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Оперативна ціль 1. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів	+	+	-	-	++	++	++	++	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Оперативна ціль 2. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна регіональна економіка	++	++	++	++	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	++	++	++
Стратегічна ціль 3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	+	-	-	-
Оперативна ціль 1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування кращих практик ЄС	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	+	-	-	-
Оперативна ціль 2. Розвиток різних форм співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-

«++» - сильний зв'язок, «+» - опосередкований зв'язок

АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ
положень Стратегії розвитку Кропивницької міської територіальної громади на період до 2030 року
Стратегії розвитку Кіровоградської області на 2021-2027 роки

<p>Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Кіровоградської області на 2021 - 2027 роки</p>	<p>Стратегічна ціль 1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації</p>	<p>Оперативна ціль 1.1 Стимулювання розвитку інноваційних видів економічної діяльності</p>	<p>Оперативна ціль 1.2 Підвищення та зміцнення інвестиційного потенціалу</p>	<p>Оперативна ціль 1.3 Стригання розвитку науки, технологій та інновацій</p>	<p>Стратегічна ціль 2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля</p>	<p>Оперативна ціль 2.1 Інфраструктурний розвиток території</p>	<p>Оперативна ціль 2.2 Стага мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг</p>	<p>Оперативна ціль 2.3 Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності</p>	<p>Оперативна ціль 2.4 Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя</p>	<p>Оперативна ціль 2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів</p>	<p>Стратегічна ціль 3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління</p>	<p>Оперативна ціль 3.1 Підвищення якості надання освітніх, культурних та соціальних послуг із забезпеченням формування інклюзивного, безбар'єрного та безпечного середовища</p>	<p>Оперативна ціль 3.2 Соціальний захист та формування інклюзивного середовища</p>	<p>Оперативна ціль 3.3 Розвиток цифрової екосистеми та підвищення рівня залучення жителів у процеси розвитку громади</p>	<p>Оперативна ціль 3.4 Впровадження принципів гендерної політики</p>	<p>Стратегічна ціль 4. Громада багатогвіздових культурних традицій та історичного надбання</p>	<p>Оперативна ціль 4.1 Збереження історичної та культурної спадщини</p>	<p>Оперативна ціль 4.2 Розвиток туристичного потенціалу, рекреаційної сфери та креативних індустрій</p>
<p>Стратегічна ціль 1. Конкурентоспроможна інноваційно- спрямована економіка, яка розвивається на засадах смарт- спеціалізації</p>	++	++	++	++	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<p>Оперативна ціль 1.1 Створення сприятливого клімату для залучення інвестицій</p>	++	+	++	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<p>Оперативна ціль 1.2 Розвиток підприємництва – ключ до економічного зростання регіону</p>	++	++	++	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<p>Оперативна ціль 1.3 Розвиток існуючих та створення нових високотехнологічних виробництв з урахуванням засад смарт-спеціалізації</p>	++	++	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Кіровоградської області на 2021 - 2027 роки		Стратегічна ціль 1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації	Оперативна ціль 1.1 Стимулювання розвитку інноваційних видів економічної діяльності	Оперативна ціль 1.2 Підвищення та зміцнення інвестиційного потенціалу	Оперативна ціль 1.3 Сприяння розвитку науки, технологій та інновацій	Стратегічна ціль 2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля	Оперативна ціль 2.1 Інфраструктурний розвиток території	Оперативна ціль 2.2 Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг	Оперативна ціль 2.3 Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності	Оперативна ціль 2.4 Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя	Оперативна ціль 2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів	Стратегічна ціль 3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління	Оперативна ціль 3.1 Підвищення якості надання освітніх, культурних та соціальних послуг із забезпеченням формування інклюзивного, безбар'єрного та безпечного середовища	Оперативна ціль 3.2 Соціальний захист та формування інклюзивного середовища	Оперативна ціль 3.3 Розвиток цифрової екосистеми та підвищення рівня залучення жителів у процеси розвитку громади	Оперативна ціль 3.4 Впровадження принципів гендерної політики	Стратегічна ціль 4. Громада багатокітких культурних традицій та історичного надбання	Оперативна ціль 4.1 Збереження історичної та культурної спадщини	Оперативна ціль 4.2 Розвиток туристичного потенціалу, рекреаційної сфери та креативних індустрій
Оперативна ціль 1.4 Розвиток ІТ- технологій та інновацій і впровадження їх у виробництво	++	++	++	++	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Стратегічна ціль 2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя населення	+	-	-	+	++	-	-	-	++	-	++	++	++	++	-	++	+	+	-
Оперативна ціль 2.1 Якісна освіта для всіх	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	++	++	++	-	-	-	-	-	-
Оперативна ціль 2.2 Міцне здоров'я – шлях до стабілізації демографічної ситуації	-	-	-	-	++	-	-	-	++	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Оперативна ціль 2.3 Створення умов для підвищення добробуту населення	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	++	++	++	++	-	++	+	+	-
Стратегічна ціль 3. Сталий розвиток усіх територій	++	++	++	+	++	++	++	++	++	-	-	++	++	-	++	-	++	++	++
Оперативна ціль 3.1 Впровадження інструментів ефективного адміністративного менеджменту	+	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	++	-	-	++	-	-	-	-

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Кіровоградської області на 2021 - 2027 роки		Стратегічна ціль 1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації	Оперативна ціль 1.1 Стимулювання розвитку інноваційних видів економічної діяльності	Оперативна ціль 1.2 Підвищення та зміцнення інвестиційного потенціалу	Оперативна ціль 1.3 Сприяння розвитку науки, технологій та інновацій	Стратегічна ціль 2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля	Оперативна ціль 2.1 Інфраструктурний розвиток території	Оперативна ціль 2.2 Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг	Оперативна ціль 2.3 Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності	Оперативна ціль 2.4 Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя	Оперативна ціль 2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів	Стратегічна ціль 3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління	Оперативна ціль 3.1 Підвищення якості надання освітніх, культурних та соціальних послуг із забезпеченням формування інклюзивного, безбар'єрного та безпечного середовища	Оперативна ціль 3.2 Соціальний захист та формування інклюзивного середовища	Оперативна ціль 3.3 Розвиток цифрової екосистеми та підвищення рівня залучення жителів у процеси розвитку громади	Оперативна ціль 3.4 Впровадження принципів гендерної політики	Стратегічна ціль 4. Громада багатокітких культурних традицій та історичного надбання	Оперативна ціль 4.1 Збереження історичної та культурної спадщини	Оперативна ціль 4.2 Розвиток туристичного потенціалу, рекреаційної сфери та креативних індустрій
Оперативна ціль 3.2 Стимулювання економічної активності, насамперед в перспективних для відповідних територій сферах господарської діяльності	++	++	++	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Оперативна ціль 3.3 Розвиток логістичної та соціально-побутової інфраструктури територій	+	+	-	-	++	++	++	++	-	-	++	++	++	-	++	-	++	++	++
Стратегічна ціль 4. Збереження екосистем та поліпшення екологічної інфраструктури	-	-	-	-	++	+	-	-	-	-	++	-	-	-	-	-	-	-	-
Оперативна ціль 4.1 Розвиток екомережі та збереження біорізноманіття	-	-	-	-	++	-	-	-	-	-	++	-	-	-	-	-	-	-	-
Оперативна ціль 4.2 Зменшення екологічного навантаження на довкілля	-	-	-	-	++	+	-	-	-	-	++	-	-	-	-	-	-	-	-

«++» - сильний зв'язок, «+» - опосередкований зв'язок

АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ
положень Стратегії розвитку Кропивницької міської територіальної громади на період до 2030 року
Цілям сталого розвитку України на період до 2030 року

Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року	Стратегічна ціль 1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах smart-спеціалізації	Оперативна ціль 1.1 Стимулювання розвитку інноваційних видів економічної діяльності	Оперативна ціль 1.2 Підвищення та зміцнення інвестиційного потенціалу	Оперативна ціль 1.3 Сприяння розвитку науки, технологій та інновацій	Стратегічна ціль 2. Громада високої якості рівня життя діяльності та чистого довкілля	Оперативна ціль 2.1 Інфраструктурний розвиток території	Оперативна ціль 2.2 Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг	Оперативна ціль 2.3 Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності	Оперативна ціль 2.4 Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя	Оперативна ціль 2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів	Стратегічна ціль 3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління	Оперативна ціль 3.1 Підвищення якості надання освітніх, культурних та соціальних послуг із забезпеченням формування інклюзивного, безбар'єрного та безпечного середовища	Оперативна ціль 3.2 Соціальний захист та формування інклюзивного середовища	Оперативна ціль 3.3 Розвиток цифрової екосистеми та підвищення рівня залучення жителів у процеси розвитку громади	Оперативна ціль 3.4 Впровадження принципів гендерної політики	Стратегічна ціль 4. Громада багатівікових культурних традицій та історичного надбання	Оперативна ціль 4.1 Збереження історичної та культурної спадщини	Оперативна ціль 4.2 Розвиток туристичного потенціалу, рекреаційної сфери та креативних індустрій
Подолання бідності	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства	++	++	+	+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці	-	-	-	-	++	+	+	-	++	+	+	-	+	-	+	-	-	-
Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	++	++	+	+	+	-	-	-
Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат	+	-	+	+	+	-	-	-	+	-	++	+	+	+	++	-	-	-
Забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією	+	+	-	+	++	++	+	-	+	++	-	-	-	-	-	+	-	+

Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року	Стратегічна ціль 1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах smart-спеціалізації	Оперативна ціль 1.1 Стимулювання розвитку інноваційних видів економічної діяльності	Оперативна ціль 1.2 Підвищення та зміцнення інвестиційного потенціалу	Оперативна ціль 1.3 Сприяння розвитку науки, технологій та інновацій	Стратегічна ціль 2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля	Оперативна ціль 2.1 Інфраструктурний розвиток території	Оперативна ціль 2.2 Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг	Оперативна ціль 2.3 Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності	Оперативна ціль 2.4 Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя	Оперативна ціль 2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів	Стратегічна ціль 3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління	Оперативна ціль 3.1 Підвищення якості надання освітніх, культурних та соціальних послуг із забезпеченням формування інклюзивного, безбар'єрного та безпечного середовища	Оперативна ціль 3.2 Соціальний захист та формування інклюзивного середовища	Оперативна ціль 3.3 Розвиток цифрової екосистеми та підвищення рівня залучення жителів у процеси розвитку громади	Оперативна ціль 3.4 Впровадження принципів гендерної політики	Стратегічна ціль 4. Громада багатокітєвих культурних традицій та історичного надбання	Оперативна ціль 4.1 Збереження історичної та культурної спадщини	Оперативна ціль 4.2 Розвиток туристичного потенціалу, рекреаційної сфери та креативних індустрій	
Забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх	++	++	+	++	++	++	++	-	+	++	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх	++	++	++	++	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	-	+
Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям	++	++	+	++	++	++	++	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-	-	+
Скорочення нерівності	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів	-	-	-	-	++	++	++	++	+	++	+	+	+	-	-	+	-	-	+
Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва	+	+	+	+	++	+	+	-	-	++	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками	+	+	-	+	++	+	+	-	+	++	-	-	-	-	-	+	-	-	+
Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року	Стратегічна ціль 1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації	Оперативна ціль 1.1 Стимулювання розвитку інноваційних видів економічної діяльності	Оперативна ціль 1.2 Підвищення та зміцнення інвестиційного потенціалу	Оперативна ціль 1.3 Сприяння розвитку науки, технологій та інновацій	Стратегічна ціль 2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля	Оперативна ціль 2.1 Інфраструктурний розвиток території	Оперативна ціль 2.2 Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг	Оперативна ціль 2.3 Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності	Оперативна ціль 2.4 Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя	Оперативна ціль 2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів	Стратегічна ціль 3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління	Оперативна ціль 3.1 Підвищення якості надання освітніх, культурних та соціальних послуг із забезпеченням формування інклюзивного, безбар'єрного та безпечного середовища	Оперативна ціль 3.2 Соціальний захист та формування інклюзивного середовища	Оперативна ціль 3.3 Розвиток цифрової екосистеми та підвищення рівня залучення жителів у процеси розвитку громади	Оперативна ціль 3.4 Впровадження принципів гендерної політики	Стратегічна ціль 4. Громада багатокітких культурних традицій та історичного надбання	Оперативна ціль 4.1 Збереження історичної та культурної спадщини	Оперативна ціль 4.2 Розвиток туристичного потенціалу, рекреаційної сфери та креативних індустрій	
Захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне ліскористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття	+	+	-	+	++	-	+	-	-	++	-	-	-	-	-	+	-	+	
Сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях	+	-	-	+	-	-	-	-	-	++	+	-	-	++	-	-	-	-	-
Зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку	++	+	++	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

«++» - сильний зв'язок, «+» - опосередкований зв'язок

Х. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії-2030 здійснюється за рахунок:

- коштів державного бюджету, в тому числі міжбюджетних трансфертів з державного бюджету місцевому бюджету;
- коштів місцевого бюджету;
- коштів, що надходять до державного бюджету в рамках програм допомоги і грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ;
- коштів інвесторів, у тому числі на умовах державно-приватного партнерства, власних коштів підприємств;
- інших джерел, не заборонених законодавством.

XI. МОНИТОРИНГ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ

Результативність Стратегії розвитку Кропивницької міської територіальної громади передбачається здійсненням моніторингу досягнення цілей шляхом порівняння базових значень показників результативності з їх фактично отриманими проміжними значеннями. Облік, збір, аналіз та узагальнення інформації щодо реалізації проєктів місцевого розвитку проводиться з метою відстеження та дослідження динаміки і структурних змін, що відбуваються у громаді відповідно до визначених стратегічних, оперативних цілей та завдань до них.

Моніторинг Стратегії-2030 здійснюється щороку порівнянням базових та фактичних значень показників та відображається у звіті, який оприлюднюється на офіційному вебсайті Кропивницької міської ради, за формою Звіту про результати проведення моніторингу реалізації Стратегії розвитку Кропивницької міської територіальної громади на період до 2030 року. Показники результативності можуть бути доповнені індикаторами, визначеними оперативними цілями та відповідними завданнями до них, у тому числі екологічними індикаторами та індикаторами здоров'я населення, кількість та сутність яких може бути розширена або звужена для врахування окремих проєктів та завдань.

Звіт про моніторинг результативності Стратегії-2030 подається в термін не пізніше одного місяця після закінчення звітного періоду на розгляд відповідної ради. Результати моніторингу мають бути у відкритому та безперешкодному доступі для органів влади та громадськості. Моніторинг використовується для:

- порівняння базових і фактичних індикаторів, що дає можливість отримати інформацію про ефективність реалізації Стратегії розвитку;
- отримання інформації, яка може бути використана для покращення майбутніх показників та їх нарощування або скорочення під час реалізації завдань;
- перевірки дотримання екологічних й інших вимог, встановлених відповідними нормативно-правовими актами;
- аналізу заходів, що передбачають запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків впливу на довкілля та здоров'я населення.

Оцінювання реалізації Стратегії-2030 проводиться після завершення строку дії документа на основі даних звітів проведеного моніторингу та є необхідним етапом для отримання інформації стосовно досягнення очікуваних результатів, їх впливу на стан соціально-економічного та екологічно-збалансованого розвитку Кропивницької міської територіальної громади та інформації щодо сталості змін з метою прийняття необхідних управлінських рішень та необхідних коригувань.

На основі здійснення оцінювання складається заключний звіт, який містить результати порівняння фактичних та базових значень показників; досягнення запланованих цілей; задоволення потреб різних груп заінтересованих осіб; наявних незапланованих змін та впливів; діяльності, що призвела до змін (зокрема незапланованих); ефективності механізмів реалізації, ресурсних витрат, стійкості результатів Стратегії-2030.

Оцінювання може бути внутрішнім (проводиться виконавцями Стратегії-2030) та зовнішнім (проводиться із залученням експертів). Заключний звіт щодо оцінювання реалізації Стратегії-2030 не пізніше трьох місяців після закінчення звітного періоду подається на розгляд відповідної ради та оприлюднюється на офіційному вебсайті Кропивницької міської територіальної громади та/або у місцевих засобах масової інформації.

Звіт про результати проведення моніторингу реалізації Стратегії розвитку Кропивницької міської територіальної громади на період до 2030 року

Стратегічна ціль 1. Громада сильної інноваційної конкурентоспроможної економіки на засадах смарт-спеціалізації

Ціль Стратегії-2030	Назва показника моніторингу	Базове значення показника у 2023 році	Прогнозоване проміжне значення показника					Фактичне значення показника у 2030 році	
			2025	2026	2027	2028	2029		
Оперативна ціль 1.1 Стимулювання розвитку інноваційних видів економічної діяльності	обсяг експорту товарів, млн. \$;								
	темпи зростання/зниження експорту товарів (до відповідного року), %								
	кількість зареєстрованих суб'єктів господарювання, одиниць								
	обсяг реалізованої промислової продукції млн.грн.								
	темп росту реалізованої промислової продукції, %								
	обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн.грн.								
	кількість виробників крафтової продукції, одиниць								
	кількість створених нових робочих місць, одиниць								
	кількість індустріальних парків, внесених до Реєстру індустріальних (промислових) парків, одиниць								
	обсяг реалізованої промислової продукції підприємствами індустріальних парків, млн.грн.								
	обсяг експорту промислової продукції підприємствами індустріальних парків, млн.грн.								
	обсяг капітальних інвестицій у розбудову інфраструктури індустріальних парків, млн.грн.								
	кількість видів економічної діяльності, об'єднаних у кластери, одиниць								
	обсяг реалізованої промислової продукції підприємствами кластерів, млн.грн.								
	обсяг експорту промислової продукції підприємствами кластерів, млн.грн.								
	кількість створених інших форм об'єднань бізнесу, одиниць								
	Оперативна ціль 1.2 Підвищення та зміцнення інвестиційного потенціалу	обсяг перевезених вантажів автомобільним транспортом, тис.т.							
		кількість створених логістичних комплексів, одиниць							
обсяг перевезених вантажів авіаційним транспортом, тис.т.									
кількість перевезених пасажирів авіаційним транспортом, осіб									
кількість зареєстрованих суб'єктів МСП, одиниць									
обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктами МСП, млн.грн.									
Оперативна ціль 1.2 Підвищення та зміцнення інвестиційного потенціалу	кількість об'єктів інфраструктури з підтримки розвитку підприємництва, одиниць								
	кількість суб'єктів МСП, що займаються соціальним підприємництвом, одиниць								

Ціль Стратегії-2030	Назва показника моніторингу	Базове значення показника у 2023 році	Прогнозоване проміжне значення показника					Фактичне значення показника у 2030 році
			2025	2026	2027	2028	2029	
	обсяг експорту товарів суб'єктів МСП, млн. \$							
	обсяг капітальних інвестицій в економіку громади, млн.грн.							
	обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку громади, млн.грн.							
	кількість проведених заходів налагодження співпраці місцевої влади та бізнесу, одиниць							
	кількість створених об'єктів розвитку інвестиційної інфраструктури, зокрема залучення та супроводу інвесторів, одиниць							
	кількість підприємств, що отримали консультації з питань отамання грантів на розвиток власної справи, одиниць							
	кількість позитивно схвалених грантових заявок, одиниць							
	кількість проведених заходів для підприємств, одиниць							
	кількість працевлаштованих осіб за державними програмами підтримки, осіб.							
	кількість заходів, в яких взято участь для популяризації інвестиційного потенціалу громади та інвестиційного іміджу, одиниць							
	кількість осіб, що пройшли навчання з написання та подачі грантових заявок на отримання міжнародної технічної допомоги, осіб							
	обсяг фінансування за позитивно схваленими грантовими заявками, млн.грн.							
	кількість укладених договорів з іншими громадами, одиниць							
	обсяги фінансування в рамках угод про співробітництво з іншими територіальними громадами, млн.грн.							
	кількість укладених угод про міжнародне територіальне співробітництво в окремих сферах, одиниць							
	обсяги фінансування в рамках угод про міжнародне територіальне співробітництво, млн.грн.							
	кількість угод про участь у об'єднаннях євро регіонального співробітництва, європейських об'єднаннях територіального співробітництва тощо, осіб							
	кількість інформаційних супроводів, здійснених для потенційних інвесторів, одиниць							
	обсяги схваленого фінансування за грантовими заявками, млн.грн.							
	площа збудованих об'єктів житлового та нежитлового призначення комунальної власності, тис.м ² ;							
	площа збудованих об'єктів житлового та нежитлового призначення приватної власності, тис.м ² .							
	обсяг коштів державного фонду регіонального розвитку, млн.грн.							
Оперативна ціль 1.3 Сприяння розвитку науки, технологій та інновацій	кількість створених елементів інноваційної екосистеми громади у форматі різних форм об'єднань, одиниць							
	кількість укладених договорів про співробітництво із закладами різнорівневої освіти, одиниць							
	кількість наданих консультацій розвитку інноваційних стартапів, комерціалізації їх діяльності тощо, одиниць							

Ціль Стратегії-2030	Назва показника моніторингу	Базове значення показника у 2023 році	Прогнозоване проміжне значення показника					Фактичне значення показника у 2030 році
			2025	2026	2027	2028	2029	
	кількість нових зареєстрованих суб'єктів господарювання, одиниць							
	обсяги інвестицій у розвиток стартап ідей, млн.грн.							
	кількість реалізованих інноваційних проєктів місцевого розвитку, одиниць							
	кількість суб'єктів господарювання, що впроваджують інновації та високі технології, одиниць							
	кількість проведених форумів, конференцій за участі науковців та представників бізнесу, одиниць							
	кількість адаптованих освітніх програм відповідно до потреб місцевого ринку праці, одиниць							

Стратегічна ціль 2. Громада високої якості рівня життєдіяльності та чистого довкілля

Ціль Стратегії-2030	Назва показника моніторингу	Базове значення показника у 2023 році	Прогнозоване проміжне значення показника					Фактичне значення показника у 2030 році
			2025	2026	2027	2028	2029	
Оперативна ціль 2.1 Інфраструктурний розвиток території	наявність оновленої містобудівної документації територіальної громади, одиниць							
	кількість об'єктів житлово-комунального господарства, на яких здійснені роботи з модернізації, капітального ремонту, одиниць							
	наявність місцевої програми розвитку житлового будівництва, одиниць							
	площа збудованих нових об'єктів житлового фонду, м2							
	кількість жителів, забезпечених новим житлом, у тому числі соціального призначення, осіб							
	кількість впроваджених проєктів ЕСКО-механізму, одиниць							
	обсяги скорочення витрат на оплату паливо-енергетичних та комунальних послуг у результаті впровадження енергосервісу, млн.грн.							
	кількість зареєстрованих ОСББ, одиниць							
	протяжність побудованих мереж водопостачання та водовідведення, км							
	протяжність реконструйованих та модернізованих мереж водопостачання та водовідведення, км							
	кількість жителів, що забезпечені доступними якісними послугами централізованого водопостачання та водовідведення, осіб							
	протяжність реконструйованих та модернізованих теплових мереж, км							
	кількість реконструйованих та модернізованих котелень, одиниць							
	кількість встановлених когенераційних установок, одиниць							
	потужність встановлених когенераційних установок, Гкал							
	кількість встановлених систем автоматизації та диспетчеризації котелень, одиниць							
	обсяги зниження непродуктивних втрат теплової енергії на всіх етапах виробництва та транспортування, Гкал							
	кількість жителів, забезпечених якісними послугами теплопостачання, осіб							
	кількість суб'єктів, що виробляють теплову та електроенергію для власних потреб, одиниць							
	обсяги надлишків виробленої енергії, що постачаються у загальну мережу, МВт							
кількість побудованих малих електростанцій з використанням альтернативних джерел, одиниць								
потужність побудованих малих електростанцій з використанням альтернативних джерел, МВт								
кількість жителів, що забезпечені енергією від сонячної генерації, осіб								
кількість об'єктів житлово-комунального господарства, що забезпечені								

Ціль Стратегії-2030	Назва показника моніторингу	Базове значення показника у 2023 році	Прогнозоване проміжне значення показника					Фактичне значення показника у 2030 році
			2025	2026	2027	2028	2029	
Ціль Стратегії-2030	енергією від сонячної генерації, одиниць							
	потужність інфраструктури генерації сонячної енергії, МВт							
	потужність виробництва енергії від інших відновлювальних джерел генерації, МВт							
	обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, т.							
	кількість об'єктів комунальної власності у всіх сферах життєдіяльності, що забезпечені безбар'єрним доступом, одиниць							
	кількість об'єктів приватної власності загального користування, що забезпечені безбар'єрним доступом, одиниць							
	кількість реконструйованих відкритих публічних просторів, у тому числі парків, скверів, зелених зон тощо, одиниць							
	кількість встановлених дитячих та спортивних майданчиків, одиниць							
	кількість об'єктів критичної та соціальної інфраструктури, об'єктів житлового та громадського призначення, що зазнали руйнувань, одиниць							
	обсяг фінансування відновлювальних робіт, млн.грн.							
Оперативна ціль 2.2 Стала мобільність та удосконалення доступності транспортних послуг	протяжність відремонтованих доріг та будівництво нових доріг, км ²							
	протяжність побудованих велосипедних доріжок, км ²							
	кількість діючих енергоефективних світлоточок, одиниць							
	кількість придбаних тягових підстанцій, одиниць							
	кількість придбаних автобусів особливо великої пасажиромісткості, одиниць							
	загальна пасажиромісткість автобусів, осіб							
	кількість придбаних тролейбусів з автономним ходом, одиниць							
	загальна пасажиромісткість тролейбусів, осіб							
	кількість укладених угод з приватними перевізниками, одиниць							
	кількість діючих автобусних та тролейбусних маршрутів громадського транспорту, одиниць							
Оперативна ціль 2.3 Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності	кількість відремонтованих (реконструйованих) об'єктів фонду захисних споруд, одиниць							
	кількість побудованих (облаштованих) нових об'єктів фонду захисних споруд, одиниць							
	загальна потужність (площа) фонду захисних споруд, осіб (м ²);							
	кількість нових встановлених об'єктів оповіщення та інформування, од.							
	частка населення, яке забезпечене укриттями, %							
	частка автоматизованих систем централізованого оповіщення, на яких проведено технічну модернізацію, %							
	кількість об'єктів соціальної сфери, облаштованих системами протипожежного захисту, одиниць							
	кількість встановлених камер зовнішнього спостереження, одиниць							

Ціль Стратегії-2030	Назва показника моніторингу	Базове значення показника у 2023 році	Прогнозоване проміжне значення показника					Фактичне значення показника у 2030 році
			2025	2026	2027	2028	2029	
Оперативна ціль 2.4 Покращення демографічної ситуації та продовження тривалості активного періоду життя	площа територій, забруднених від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, га							
	кількість пожежарів, одиниць							
	кількість пожежно-рятувальних підрозділів, одиниць							
	кількість здійснених злочинів у громаді, у тому числі тяжких, одиниць							
	кількість здійснених злочинів на ґрунті сімейного насильства та расової нетерпимості, одиниць							
	кількість поліцейських офіцерів громади, осіб							
	кількість освітніх курсів для поліцейських, одиниць							
	потужність ліжкового фонду закладів охорони здоров'я, ліжко-місць;							
	кількість функціонуючих реабілітаційних відділень закладів охорони здоров'я, одиниць							
	потужність реабілітаційних відділень, ліжко-місць, осіб/добу							
	рівень захворюваності за видами хвороб, осіб/1000 жителів							
	рівень смертності, рівень народжуваності, осіб/10000 жителів							
	забезпеченість висококваліфікованим персоналом, осіб							
	кількість закладів охорони здоров'я, на яких здійснені заходи енергоефективності, одиниць							
	потужність укріплень закладів охорони здоров'я, осіб							
	рівень охоплення імунопрофілактикою за видами інфекційних захворювань, %							
	кількість осіб з інвалідністю, осіб							
	середня тривалість життя, років							
	кількість медичних працівників, що пройшли перепідготовку та підвищення кваліфікації, осіб							
кількість медичних працівників, що забезпечені житлом, осіб								
кількість осіб, що займаються спортом та фізичною культурою, осіб								
кількість вразливих груп населення, що займаються спортом та фізичною культурою, осіб								
кількість спортивних та фізкультурно-оздоровчих об'єктів, що забезпечені інклюзивною інфраструктурою, одиниць								
кількість спортивних секцій за видами спорту, одиниць								
кількість дітей дошкільного та шкільного віку, що займаються спортом та фізичною культурою, осіб								
кількість призерів обласних, національних та міжнародних змагань за видами спорту, у тому числі серед осіб з інвалідністю, осіб								
кількість ветеранів війни, що займаються спортом та фізичною культурою, осіб								
кількість спортивних та фізкультурно-оздоровчих заходів, одиниць								

Ціль Стратегії-2030	Назва показника моніторингу	Базове значення показника у 2023 році	Прогнозоване проміжне значення показника					Фактичне значення показника у 2030 році
			2025	2026	2027	2028	2029	
Ціль Стратегії-2030	кількість осіб, що беруть участь у спортивних та фізкультурно-оздоровчих заходах, у тому числі вразливих категорій населення, осіб							
	кількість дітей дошкільного та шкільного віку, що беруть участь у спортивних та фізкультурно-оздоровчих заходах, осіб							
	кількість заходів пропаганди та просування здорового способу життя, одиниць							
	кількість закладів фізичної культури, що надають послуги з реабілітації, одиниць							
	кількість осіб, що отримують послуги реабілітації, осіб							
Оперативна ціль 2.5 Впровадження заходів покращення стану довкілля та раціонального використання природних ресурсів	обсяги захоронених відходів, т.							
	обсяги зелених відходів, що підлягають компостуванню, т.							
	кількість спеціально облаштованих майданчиків для збирання та сортування твердих побутових відходів, т.							
	обсяги вивезення побутових відходів на місця зберігання, т							
	обсяги відходів, що спрямовуються на повторне використання, рециклінг та відновлення, т							
	обсяг відходів, утворених внаслідок руйнувань, тис.т							
	протяжність зношених каналізаційних мереж, що потребують модернізації, капітального ремонту, км							
	протяжність мережі зливової каналізації, км							
	кількість (частка) домогосподарств, не охоплених системою каналізування, одиниць (%)							
	якість води у водних об'єктах (площинних, лінійних), клас							
	якість води у річці Інгул у межах міста Кропивницького, клас							
	протяжність цілісної безперервної мережі зелених і блакитних просторів, м							
	кількість викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (від пересувних та стаціонарних джерел), т							
	обсяги скидів зворотних вод, т							
	площа (частка) територій природно-заповідного фонду, га (%)							
площа зелених насаджень, га								
кількість оновленого фонду зелених насаджень, одиниць								

Стратегічна ціль 3. Громада потужного людського потенціалу та цифрового управління

Ціль Стратегії-2030	Назва показника моніторингу	Базове значення показника у 2023 році	Прогнозоване проміжне значення показника					Фактичне значення показника у 2030 році
			2025	2026	2027	2028	2029	
Оперативна ціль 3.1 Підвищення якості надання освітніх, культурних та соціальних послуг із забезпеченням формування інклюзивного, безбар'єрного та безпечного середовища	кількість закладів різнорівневої освіти, культури та соціального захисту, одиниць							
	кількість дітей, охоплених послугами освіти, культури та соціального захисту, зокрема дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі окремо хлопчиків та дівчат, осіб							
	кількість кваліфікованих працівників закладів освіти, культури та соціального захисту, осіб							
	кількість працівників закладів освіти, культури, соціального захисту, що пройшли курси підвищення кваліфікації, осіб							
	частка здобувачів повної загальної освіти, які склали національний мультипредметний тест/зовнішнє незалежне оцінювання з української мови і не подолали поріг «склав/не склав», %							
	частка здобувачів повної загальної освіти, які склали національний мультипредметний тест/зовнішнє незалежне оцінювання з математики і не подолали поріг «склав/не склав», %							
	частка охоплення дітей віком п'ять років закладами дошкільної освіти, %							
	частка дітей, які долучились до інклюзивної освіти, у загальній кількості дітей, які мають певні порушення функціонування, %							
	кількість освітніх, культурних, соціальних закладів, обладнаних для маломобільних осіб, у тому числі безбар'єрним доступом, одиниць							
	кількість освітніх, культурних, соціальних закладів, забезпечених безперебійним відкритим Wi-Fi доступом, одиниць							
	потужність місць колективного захисту (укриттів) при освітніх, культурних та соціальних закладах, осіб							
	кількість харчоблоків та їдалень, забезпечених відповідно до норм системи НАССР, одиниць							
	кількість закладів, обладнаних системами відеоспостереження та пропуску, одиниць							
	кількість впроваджених освітніх програм в рамках впровадження дуальної форми освіти, одиниць							
	кількість здобувачів освіти за дуальною формою, у тому числі з урахуванням гендерного підходу, осіб							
	кількість укладених договорів із суб'єктами господарювання щодо стажування, одиниць							
	кількість осіб, що проходять стажування в рамках дуальної форми освіти, осіб							
	кількість молоді, задіяної у соціально-культурному житті громади, зокрема відвідування гуртків, дозвіллевих груп тощо, осіб							
кількість гуртків та секцій для задоволення соціально-культурних потреб молоді, одиниць								

Ціль Стратегії-2030	Назва показника моніторингу	Базове значення показника у 2023 році	Прогнозоване проміжне значення показника					Фактичне значення показника у 2030 році
			2025	2026	2027	2028	2029	
Ціль Стратегії-2030	кількість осіб, що входять до складу молодіжної ради, осіб							
	кількість молоді, залученої до науково-дослідницької діяльності, інноваційних проєктів тощо, осіб							
	кількість центрів (просторів), у тому числі молодіжних, для самореалізації жителів, одиниць							
	кількість жителів, що відвідують громадські центри, осіб							
	кількість осіб, що займаються волонтерством та соціальною роботою, осіб							
	кількість проведених культурно-масових заходів (подій, фестивалів, виставок, концертів тощо), одиниць							
	кількість закладів культури, одиниць							
	кількість осіб, що отримують культурні послуги, осіб							
	обсяг книжкового фонду мережі бібліотек, примірників							
	кількість осіб, що відвідують бібліотеки, осіб							
	забезпеченість комп'ютерною технікою закладів культури, зокрема бібліотек, одиниць							
	кількість закладів культури, зокрема бібліотек, з відкритим доступом до мережі інтернет, одиниць							
	кількість проведених заходів, направлених на розвиток та посилення національної і громадянської ідентичності, одиниць							
	кількість проведених заходів, направлених на зміцнення соціальної згуртованості, одиниць							
	кількість жителів, що беруть участь у заходах з посилення національної і громадянської ідентичності, зміцнення соціальної згуртованості, осіб.							
	Оперативна ціль 3.2 Соціальний захист та формування інклюзивного середовища	кількість закладів соціального захисту, що надають соціальні послуги, одиниць						
кількість осіб, що отримують соціальні послуги, осіб								
кількість соціальних послуг, що надаються з використанням цифрових технологій, одиниць								
кількість створених центрів життєстійкості, одиниць								
кількість дітей, що перебувають у патронатних сім'ях, осіб								
кількість проведених інформаційно-роз'яснювальних заходів щодо соціальної, психологічної допомоги і психоемоційної підтримки, одиниць								
кількість військовослужбовців, що отримують різні види допомоги, у тому числі фінансової, на лікування та реабілітацію, осіб								
кількість членів сімей військовослужбовців, які отримують різні види соціальної допомоги, у тому числі фінансової, осіб								
кількість ветеранів війни та демобілізованих, що охоплені послугою супроводу, осіб								
кількість вразливих категорій населення, що забезпечені житлом або яким надані послуги з покращення житлових умов, осіб								

Ціль Стратегії-2030	Назва показника моніторингу	Базове значення показника у 2023 році	Прогнозоване проміжне значення показника					Фактичне значення показника у 2030 році
			2025	2026	2027	2028	2029	
Ціль Стратегії-2030	кількість створених центрів підтримки ветеранів війни, одиниць							
	кількість осіб, які звільняються або звільнені з військової служби з числа ветеранів війни, осіб, постраждалих від бойових дій, а також осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, що отримують соціальні послуги, осіб							
	кількість помічників ветеранів та кількість ветеранів, що отримують послуги супроводу, осіб							
	кількість закладів соціально-культурного призначення, забезпечених доступом до мережі інтернет, одиниць							
Оперативна ціль 3.3 Розвиток цифрової екосистеми та підвищення рівня залучення жителів у процеси розвитку громади	кількість закладів соціально-культурного призначення, забезпечених безперебійним та незалежним доступом до мережі інтернет, одиниць							
	кількість оцифрованих паперових документів та створених цифрових баз даних, одиниць							
	кількість розроблених освітніх курсів цифрової грамотності та цифрових навичок, одиниць							
	кількість осіб, що пройшли навчання з цифрової грамотності та цифрових навичок, осіб							
	кількість впроваджених нових сучасних цифрових сервісів у муніципальному управлінні, одиниць							
	кількість удосконалених веб-сайтів виконавчих органів та комунальних підприємств, одиниць							
	кількість відвідувань веб-сайтів виконавчих органів та комунальних підприємств, осіб							
	кількість користувачів цифрових засобів комунікації із владою, осіб							
	кількість інструментів локальної електронної демократії, одиниць							
	кількість користувачів інструментів локальної електронної демократії, осіб							
	кількість осіб, що беруть участь у заходах розвитку інститутів громадянського суспільства, осіб							
	кількість інформаційних шарів геоінформаційного порталу громади, одиниць							
	кількість об'єктів інфраструктури усіх сфер життєдіяльності, що занесені у базу даних геоінформаційної системи, одиниць							
	кількість відвідувачів та користувачів геоінформаційної системи, осіб							
	кількість наданих адміністративних й інших публічних послуг, одиниць							
	кількість наданих електронних адміністративних й інших публічних послуг, одиниць							
	індекс цифрової трансформації громади, одиниць							
Оперативна ціль 3.4 Впровадження принципів гендерної політики	частка жінок та чоловіків у сферах демографічного розвитку, зайнятості, оплаті праці, плануванні соціально-економічного та культурного розвитку тощо, %							
	частка жінок та чоловіків у публічному управлінні, %							

Ціль Стратегії-2030	Назва показника моніторингу	Базове значення показника у 2023 році	Прогнозоване проміжне значення показника					Фактичне значення показника у 2030 році
			2025	2026	2027	2028	2029	
	кількість заходів з посилення гендерної чутливості та гендерної рівності, одиниць							
	кількість розроблених освітніх програм з питань гендерної чутливості та гендерної рівності, одиниць							
	кількість осіб, що пройшли навчання з питань гендерної чутливості та гендерної рівності, осіб							

Стратегічна ціль 4. Громада багатівікових культурних традицій та історичного надбання

Ціль Стратегії-2030	Назва показника моніторингу	Базове значення показника у 2023 році	Прогнозоване проміжне значення показника					Фактичне значення показника у 2030 році
			2025	2026	2027	2028	2029	
Оперативна ціль 4.1 Збереження історичної та культурної спадщини	кількість відреставрованих та відновлених пам'яток культурної спадщини, одиниць							
	кількість пам'яток з розробленою обліковою документацією, одиниць							
	кількість пам'яток місцевого значення, внесених до державного реєстру, одиниць							
	кількість нових елементів нематеріальної культурної спадщини, внесених до державного переліку, одиниць							
	кількість місцевих суб'єктів креативного бізнесу громади, одиниць							
	кількість місцевих виробників крафтової продукції, одиниць							
	кількість проведених фестивалів, ярмарок й інших активностей з метою просування місцевого креативного бізнесу, одиниць							
Оперативна ціль 4.2 Розвиток туристичного потенціалу, рекреаційної сфери та креативних індустрій	частка креативних індустрій у загальному обсязі реалізованих товарів, послуг громади, %							
	розроблено стратегічний документ державного планування, а саме стратегія розвитку культури, туризму та креативних індустрій громади, одиниць							
	розроблено план заходів стратегії розвитку та дорожню карту їх реалізації, одиниць							
	кількість туристичних послуг, що надаються ТПЦ громади, одиниць							
	кількість туристів, що відвідали громаду, осіб							
	обсяги надходжень туристичного збору у місцевий бюджет громади, млн.грн.							
	кількість впроваджених інноваційних туристичних продуктів, одиниць							
	кількість впроваджених цифрових технологій на об'єктах туристичної атракції, одиниць							
	кількість новостворених суб'єктів сфери гостинності, одиниць							
	обсяг інвестицій у туристичну галузь громади, млн.грн.							
	кількість створених нових музейних закладів та розроблених музейних експозицій, одиниць							
	кількість об'єктів та територій, що облаштовані безпечною та безбар'єрною інфраструктурою, одиниць							
	кількість встановлених позначок на об'єкти атракції, одиниць							
кількість музейних закладів, що включені у туристичні маршрути, одиниць								
кількість відцифрованих історичних артефактів, одиниць								